

Sisällysluettelo

VALTUUSTO, 23.11.2020 09:00, Pöytäkirja

§ -3 Pöytäkirjan kansilehti (läsnäolijat)	1
Liite: Nimenhuutoluettelo KV 23.11.2020	3
§ -2 Pöytäkirjan kansilehti (sisällysluettelo)	5
§ -1 Pöytäkirjan kansilehti (vakiopykälät)	6
Liite: Kuulutus kv 23.11.2020	7
§ 95 Tilapäisen valiokunnan asettaminen uudelleen	9
Liite: Äänestysluettelo 95 § muutosehdotus Varjonen Marko	12
§ 96 Kaupunginvaltuuston kokous- ja seminaariaikataulu v. 2021	14
Liite: Liite 1. Kokousaikataulu (kh 9.11.2020)	16
§ 97 Lahden kaupungin vuoden 2021 talousarvio sekä vuosien 2021 - 2023 taloussuunnitelma	17
Liite: Lahden kaupungin vuoden 2021 talousarvio sekä vuosien 2021 – 2023 taloussuunnitelma (KH 2.11.2020)	48
Liite: Kaupunginvaltuuston TA-kokouksen 23.11.2020 aikataulu	139
Liite: Nastolan aluejohtokunnan päätös 18.8.2020 § 22	140
Liite: Äänestysluettelo kh 27.10.2020 § 278 Liite 4	146
Liite: Äänestysluettelo kh 27.10.2020 § 278 Liite 5	147
Liite: Äänestysluettelo kh 27.10.2020 § 278 Liite 6	148
Liite: Äänestysluettelo kh 27.10.2020 § 278 Liite 7	149
Liite: Äänestysluettelo kh 27.10.2020 § 278 Liite 8	150
Liite: Äänestysluettelo kh 27.10.2020 § 278 Liite 9	151
Liite: Äänestysluettelo kh 27.10.2020 § 278 Liite 10	152
Liite: Äänestysluettelo kh 27.10.2020 § 278 Liite 11	153
Liite: Äänestysluettelo liite 12 § 97 muutosehdotus Rami Lehto	154
Liite: Äänestysluettelo liite 13 § 97 muutosehdotus Rami Lehto	156
Liite: Äänestysluettelo liite 14 § 97 muutosehdotus Elisa Lientola	158
Liite: Äänestysluettelo liite 15 § 97 muutosehdotus Rami Lehto	160
Liite: Äänestysluettelo liite 16 § 97 muutosehdotus Sonja Falk	162
Liite: Äänestysluettelo liite 17 § 97 muutosehdotus Seppo Korhonen	164
Liite: Äänestysluettelo liite 18 § 97 muutosehdotus Pekka Komu	166
Liite: Äänestysluettelo liite 19 § 97 muutosehdotus Pekka Komu	168
Liite: Äänestysluettelo liite 20 § 97 muutosehdotus Pekka Komu	170
Liite: Äänestysluettelo liite 21 § 97 muutosehdotus Sari Niinistö	172
Liite: Äänestysluettelo liite 22 § 97 muutosehdotus Rami Lehto	174
Liite: Äänestysluettelo liite 23 § 97 muutosehdotus Rami Lehto	176
Liite: Äänestysluettelo liite 24 § 97 muutosehdotus Rami Lehto	178
Liite: Äänestysluettelo liite 25 § 97 muutosehdotus Marko Varjonen	180

Liite: Äänestysluettelo liite 26 § 97 muutosehdotus Toni Putula	182
Liite: Äänestysluettelo liite 27 § 97 muutosehdotus Rami Lehto	184
Liite: Äänestysluettelo liite 28 § 97 muutosehdotus Rami Lehto	186
§ 98 Eron myöntäminen Francis McCarronille kaupunginhallituksen varajäsenen tehtävästä ja uuden varajäsenen valitseminen kaupunginhallitukseen	188
§ 99 Valtuutettu Elisa Lientolan ym. valtuustoaloite	193
§ 9994 Valitusosoitus	195

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja**n:o 8/2020****Aika:** 23.11.2020 klo 09.00 – 18.27

Kokous keskeytettiin ruokailutauon ajaksi klo 11.30 – 12.30, kahvitauon ajaksi klo 15.05 – 15.35 sekä klo 17.03 - 17.45 kaupunginhallituksen kokouksen ajaksi. Valtuuston kokous jatkui klo 18.07.

Paikka: Sibeliustalo, Puusepän Sali / sähköinen kokous**Läsnä:** **58 valtuutettua (nimenhuutolista liitteenä 1)**

- valtuutettu Jorma Ratia saapui klo 10.04/97 §
- valtuutettu Helena Salakka saapui klo 10.20/97 §, §, jolloin hänen varajäsenenään toiminut varavaltuutettu Marko Varjonen poistui
- valtuutettu Hannu Kaasinen oli poissa klo 10.15 - 11.20/97 § välisen ajan
- valtuutettu Hannu Kaasinen poistui klo 12.30/97 §, jolloin varavaltuutettu Marko Varjonen saapui hänen tilalleen
- varavaltuutettu Ulla Koskinen-Laine oli valtuutettu Jarkko Nissisen tilalla klo 11.30-12.30/97 § välisen ajan
- valtuutettu Ville Skinnari poistui klo 12.30/97 §, jolloin varavaltuutettu Juha Halme saapui hänen varajäsenekseen.
- valtuutettu Aija-Riitta Saastamoinen saapui klo 12.35/97 §, jolloin hänen varajäsenenään toiminut varavaltuutettu Olavi Kopo poistui
- valtuutettu Martti Talja saapui klo 13.40/97 §, jolloin hänen varajäsenenään toiminut varavaltuutettu Kari Känkänen poistui
- valtuutettu Tiina Jokinen saapui klo 15.05/97 §, jolloin hänen varajäsenenään toiminut varavaltuutettu Jani Uhrman poistui

Pekka Timonen, kaupunginjohtaja
Mika Mäkinen, konsernipalvelujohtaja
Olli Alho, kaupunkikehitysjohtaja
Mikko Komulainen, hyvinvointijohtaja *)
Tiina Granqvist, sivistysjohtaja
Janne Mäki, kaupunginsihteerin
Pekka Virkkunen, kaupunginlakimies
Heini Moisio, viestintäjohtaja
Jere Villman, nuorisovaltuuston edustaja, poistui klo 13.15 *)
Matias Päivä, nuorisovaltuuston varaedustaja, saapui klo 13.15
Tiina Mörsky, talousjohtaja
Kati Helin, laskentapäällikkö
Anu Vesikukka, controller *)

Puheenjohtaja: Hannu Rahkonen, kaupunginvaltuuston puheenjohtaja**Sihteerin:** Janne Mäki, kaupunginsihteerin

*) Läsnä Teams-etäyhteyden välityksellä

KAUPUNGINVALTUUSTON puolesta:

Hannu Rahkonen

Janne Mäki

Pöytäkirja tarkastettu ja hyväksytty Lahdessa joulukuun 1. päivänä 2020

Antti Holopainen

Juha Viitanen

Pöytäkirja on ollut nähtävillä Lahden kaupungin yleisessä tietoverkossa osoitteessa <http://www.lahti.fi> joulukuun 2. päivänä 2020; todistaa

viran puolesta:

Kaupunginsihteeri

Janne Mäki

Kaupunginvaltuusto 23.11.2020
Nimenhuutoluettelo

Liite

58 PAIKALLA
1 POISSA

*) Paikalla Teams-etäyhteyden välityksellä

Rahkonen Hannu	PAIKALLA	
Putula Toni	PAIKALLA	
Falk Sonja	PAIKALLA	
Koskelo Jenna	PAIKALLA	
Lehto Rami	PAIKALLA	
Aaltonen Kalle	PAIKALLA	
Puusaari Riina	PAIKALLA	
Komu Pekka	PAIKALLA	
Lientola Elisa	PAIKALLA	
Salonen Jari	PAIKALLA	
Arvaja Pertti	PAIKALLA	
Talja Martti Känkänen Kari	PAIKALLA	varavaltuutettu
Ratia Jorma	POISSA	
Salminen Minni Tiilinen Kai	PAIKALLA	varavaltuutettu
Mäntylä Aleks	PAIKALLA	
Nieminen Erkki	PAIKALLA	
Kautto Vuokko *)	PAIKALLA	
Vahter Merja	PAIKALLA	
Kaartinen Leena	PAIKALLA	
Hyytiä Ilmari Henni Rissanen Jari *)	PAIKALLA	varavaltuutettu
Koskinen Lasse	PAIKALLA	
Nevala Nelli *)	PAIKALLA	
Ripatti Tapani	PAIKALLA	
Korhonen Seppo	PAIKALLA	
Holopainen Antti	PAIKALLA	
Nikkanen Arja	PAIKALLA	
Airamo Pekka	PAIKALLA	
Karjula Markku Pakkanen Lasse	PAIKALLA	varavaltuutettu
Kaasinen Hannu	PAIKALLA	
Kaikkonen Jouni *)	PAIKALLA	
Ruuska Sinikka	PAIKALLA	
Nissinen Jarkko *)	PAIKALLA	
Savurinne Reijo *)	PAIKALLA	
Oksanen Reijo *)	PAIKALLA	
Rostedt Juha *)	PAIKALLA	
Niinistö Sari	PAIKALLA	
Mäkelä Martti	PAIKALLA	
Aaltonen Eveliina	PAIKALLA	
Hildén Sirkku	PAIKALLA	
Kari Mika *)	PAIKALLA	
Vaara Ulla	PAIKALLA	
Bruneau Milla *)	PAIKALLA	
McCarron Francis	PAIKALLA	

Viitanen Juha	PAIKALLA	
Tuomi Maarit	PAIKALLA	
Jokinen Tiina Uhrman Jani *)	PAIKALLA	varavaltuutettu
Karjalainen Pasi *)	PAIKALLA	
Basboga Alettin	PAIKALLA	
Viinikka Anneli	PAIKALLA	
Wallenius Jani *)	PAIKALLA	
Salakka Helena Varjonen Marko	PAIKALLA	varavaltuutettu
Saastamoinen Aija Riitta Kopo Olavi	PAIKALLA	varavaltuutettu
Laakso Jetta *)	PAIKALLA	
Skinnari Ville *)	PAIKALLA	
Lempinen Kari	PAIKALLA	
Lampinen Minna	PAIKALLA	
Mäkynen Maria	PAIKALLA	
Markkanen Marju *)	PAIKALLA	
Mäkinen Sanna *)	PAIKALLA	

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Tämän kokouksen kokouskutsu Liite A oli julkaistu 18.11.2020 kaupungin ilmoitustaululla. Kokouskutsut oli mainittuina päivinä toimitettu valtuutetuille ja kaupunginhallituksen jäsenille sekä kaupunginjohtajalle, kaupunginjohtajan varamiehelle, palvelualuejohtajille ja nuorisvaltuuston edustajalle.

Kun lisäksi nimenhuudossa todettiin saapuvilla olevan 58 valtuutettua, kokous todettiin laillisesti kokoon kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Pöytäkirjan tarkastajien valinta

Puheenjohtajan ehdotuksesta tämän pöytäkirjan tarkastajiksi valittiin valtuutetut Antti Holopainen ja Juha Viitanen.

Samalla puheenjohtaja ilmoitti, että pöytäkirja tarkastetaan konsernipalvelujen kansliassa 1.12.2020 kello 8.00-15.00.

Pöytäkirja asetetaan tarkastettavaksi myös luottamushenkilöiden Extranettiin. Kokouksen puheenjohtajalle ja pöytäkirjan tarkastajille ilmoitetaan sähköpostilla, milloin pöytäkirja on tarkastettavissa. Sähköinen tarkastaminen ilmoitetaan sähköpostilla osoitteeseen kirjaa-mo@lahti.fi.

Käsittelyjärjestyksen muuttaminen

Merkittiin pöytäkirjaan, että 98 § käsiteltiin kokouksen ensimmäisenä asiana.

LAHTI

Kappale tätä kuulutusta on julkipantu
18. 11. 2020 Lahden kaupungin ilmoitus-
taululle; todistaa

Raija Kukkonen

**Kaupunginvaltuusto
Kokouskutsu ja esityslista**

n:o 8/2020

Aika: 23.11.2020 klo 09.00 –

Paikka: Sibeliustalo, Puusepän Sali / sähköinen kokous

Läsnä: ____ valtuutettua (nimenhuutolista liitteenä 1)

Pekka Timonen, kaupunginjohtaja
Mika Mäkinen, konsernipalvelujohtaja
Olli Alho, kaupunkikehitysjohtaja
Mikko Komulainen, hyvinvointijohtaja
Tiina Granqvist, sivistysjohtaja
Janne Mäki, kaupunginsihteeri
Pekka Virkkunen, kaupunginlakimies
Heini Moisio, viestintäjohtaja
nuorisovaltuuston edustaja
Tiina Mörsky, talousjohtaja
Kati Helin, laskentapäällikkö
Anu Vesikukka, controller

Puheenjohtaja: Hannu Rahkonen, kaupunginvaltuuston puheenjohtaja

Sihteeri: Janne Mäki, kaupunginsihteeri

Pöytäkirja on nähtävillä Lahden kaupungin yleisessä tietoverkossa osoitteessa
<http://www.lahti.fi> joulukuun 2. päivänä 2020

Lahdessa marraskuun 18. päivänä 2020

Hannu Rahkonen
kaupunginvaltuuston puheenjohtaja

LAHTI

Käsiteltävät asiat

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus	3
Pöytäkirjan tarkastajien valinta	3
95 § Tilapäisen valiokunnan asettaminen uudelleen	4
96 § Kaupunginvaltuuston kokous- ja seminaariaikataulu v. 2021	5
97 § Lahden kaupungin vuoden 2021 talousarvio sekä vuosien 2021 - 2023 taloussuunnitelma	6

Lahden kaupunki
Kaupunginvaltuusto

Päätöspäivämäärä
23.11.2020 § 95

Tilapäisen valiokunnan asettaminen uudelleen

D/1690/00.02.00.00.03/2020

Asian valmistelija /
Lisätietojen antaja Kaupunginlakimies Pekka Virkkunen, puh. 044 416 3072

Päätös Kaupunginvaltuusto päätti olla asettamatta perustamansa tilapäisen valiokunnan uudelleen sekä päätti perua 5.10.2020 § 81 tekemänsä päätöksen tilapäisen valiokunnan perustamisesta.

**Käsittely kaupungin-
valtuustossa** Keskustelun kuluessa valtuutettu Marko Varjonen teki seuraavan muutosehdotuksen:

”Esitän, että kaupunginvaltuusto päättää olla asettamatta perustamansa tilapäisen valiokunnan uudelleen sekä peruu 5.10.2020 § 81 tekemänsä päätöksen tilapäisen valiokunnan perustamisesta.”

Ehdotusta kannatettiin.

Julistettuaan keskustelun päättyneeksi puheenjohtaja totesi, että valtuutettu Marko Varjonen mm. valtuutettu Sari Niinistön kannattamana oli tehnyt edellä mainitun kannatetun muutosehdotuksen. Puheenjohtajan selostus hyväksyttiin.

Tämän jälkeen puheenjohtaja esitti äänestettäväksi valtuutettu Varjosen muutosehdotuksesta siten, että ne, jotka kannattavat kaupunginhallituksen ehdotusta, äänestävät jaa, ja ne, jotka kannattavat valtuutettu Varjosen muutosehdotusta, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Suoritetussa äänestyksessä todettiin, että kaupunginhallituksen ehdotusta kannatti 28 valtuutettua ja valtuutettu Varjosen muutosehdotusta 28 valtuutettua kahden valtuutetun äänestäessä tyhjää ja yhden valtuutetun ollessa poissa. Äänen mennessä tasan puheenjohtajan ääni ratkaisi. Äänestysluettelo on pöytäkirjan liitteenä: Liite 1 95 §.

Kaupunginvaltuusto näin ollen hylkäsi kaupunginhallituksen ehdotuksen.

Päätösehdotus Kh: Kaupunginvaltuusto päättää asettaa perustamansa tilapäisen valiokunnan uudelleen siten, ettei siihen valittaisi mahdollisesti erotettavien toimielinten jäseniä.

Lahden kaupunki
Kaupunginvaltuusto

Päätöspäivämäärä
23.11.2020 § 95

Perusteluosa

Kaupunginhallitus 9.11.2020 § 303:

Kaupunginvaltuusto perusti kokouksessaan 5.10.2020 tilapäisen valiokunnan valmistelevaan arviointia siitä, onko luottamus ja sitä kautta edellytykset valtuuston valitsemien tehtävien hoitoon edelleen olemassa valtuutettu Francis McCarronin ja varavaltuutettu Terttu Pohjolaisen osalta.

Kuntalain 34 §:n 1 ja 2 momentin mukaan: Valtuusto voi erottaa kunnan, kuntayhtymän ja kuntien yhteiseen toimielimeen valitsemansa luottamushenkilöt kesken toimikauden, jos he tai jotkut heistä eivät nauti valtuuston luottamusta. Koska erottamispäätös koskee kaikkia toimielimeen valittuja luottamushenkilöitä, ovat kaikki ko. toimielimen jäsenet ja varajäsenet asiassa asianosaisia. Hallintolain 28 §:n 1 mom. 1 kohdan mukaan ”virkamies on esteellinen, jos hän tai hänen läheisensä on asianosainen”.

Valtuutetut McCarron on tekninen ja ympäristölautakunnan puheenjohtaja ja kaupunginhallituksen varajäsen. Valtuutettu Pohjolainen on tarkastuslautakunnan jäsen ja tekninen ja ympäristölautakunnan varajäsen. Näin ollen kaikki kaupunginhallituksen, tarkastuslautakunnan ja tekninen ja ympäristölautakunnan jäsenet ja varajäsenet ovat tilapäisessä valiokunnassa esteellisiä käsittelemään tilapäiselle valiokunnalle annettua tehtävää.

Tilapäisen valiokunnan jäsenistä varapuheenjohtaja Varjonen ja jäsenet Hartman sekä Järvinen ovat tekninen ja ympäristölautakunnan jäseniä. Valiokunnan jäsenet Niinistö ja Kaartinen ovat kaupunginhallituksen varajäseniä ja jäsen Oksanen on tarkastuslautakunnan puheenjohtaja.

Kuntaliitolta on pyydetty kannanottoa tilanteeseen ja he suosittelivat, että tilapäinen valiokunta asetettaisiin uudelleen niin, ettei sen jäsenissä ole esteellisiä henkilöitä.

Päätösehdotus:

Kaupunginjohtaja Pekka Timonen

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto päättää asettaa perustamansa tilapäisen valiokunnan uudelleen siten, ettei siihen valittaisi mahdollisesti

Lahden kaupunki
Kaupunginvaltuusto

Päätöspäivämäärä
23.11.2020 § 95

erotettavien toimielinten jäseniä.”

Käsittely kaupunginhallituksessa:

Kaupunginhallituksen jäsen Toni Putula esitti, että asia jätetään pöydälle. Esitystä ei kannatettu, joten se raukesi.

Päätös:

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Muutoksenhaku

Kh: muutoksenhakukielto
Kv: muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Kh: kv 23.11.
Kv: ote valitut, luettelot

Kaupunginvaltuusto 23.11.2020
Äänestysluettelo

Liite 1 / 95 §

Kaupunginhallituksen päätösehdotus = JAA, valtuutettu Marko Varjosen muutosehdotus = EI

28 JAA
28 EI
2 TYHJÄÄ
1 POISSA

Rahkonen Hannu	EI	
Putula Toni	EI	
Falk Sonja	JAA	
Koskelo Jenna	EI	
Lehto Rami	EI	
Aaltonen Kalle	EI	
Puusaari Riina	JAA	
Komu Pekka	JAA	
Lientola Elisa	JAA	
Salonen Jari	EI	
Arvaja Pertti	EI	
Talja Martti	EI	varavaltuutettu
Känkänen Kari		
Ratia Jorma		POISSA
Salminen Minni	EI	varavaltuutettu
Tiilinen Kai		
Mäntylä Aleks	JAA	
Nieminen Erkki	JAA	
Kautto Vuokko	JAA	
Vahter Merja	EI	
Kaartinen Leena	EI	
Hytia-Ilmonen Henni	EI	varavaltuutettu
Rissanen Jari		
Koskinen Lasse	EI	
Nevala Nelli	JAA	
Ripatti Tapani	JAA	
Korhonen Seppo	EI	
Holopainen Antti	JAA	
Nikkanen Arja	EI	
Airamo Pekka	EI	
Karjula Markku	EI	varavaltuutettu
Pakkanen Lasse		
Kaasinen Hannu	EI	
Kaikkonen Jouni	JAA	
Ruuska Sinikka	JAA	
Nissinen Jarkko	JAA	
Savurinne Reijo	JAA	
Oksanen Reijo	EI	
Rostedt Juha	EI	
Niinistö Sari	EI	
Mäkelä Martti	EI	
Aaltonen Eveliina	JAA	
Hildén Sirkku	JAA	

Kari Mika	JAA	
Vaara Ulla	JAA	
Bruneau Milla	EI	
McCarron Francis	EI	
Viitanen Juha	EI	
Tuomi Maarit	EI	
Jokinen Tiina Uhrman Jani	JAA	varavaltuutettu
Karjalainen Pasi	JAA	
Basboga Alettin	JAA	
Viinikka Anneli	JAA	
Wallenius Jani	EI	
Salakka Helena Varjonen Marko	EI	varavaltuutettu
Saastamoinen Aija-Riitta Kopo Olavi	JAA	varavaltuutettu
Laakso Jetta	JAA	
Skinnari Ville	JAA	
Lempinen Kari	JAA	
Lampinen Minna	TYHJÄÄ	
Mäkynen Maria	JAA	
Markkanen Marju	JAA	
Mäkinen Sanna	TYHJÄÄ	

Lahden kaupunki
Kaupunginvaltuusto

Päätöspäivämäärä
23.11.2020 § 96

Kaupunginvaltuuston kokous- ja seminaariaikataulu v. 2021

D/2158/00.02.01.00.00/2020

Asian valmistelija /
Lisätietojen antaja

Kaupunginsihteeri Janne Mäki, puh. 044 716 1416

Päätös

Kaupunginvaltuusto hyväksyi kaupunginhallituksen ehdotuksen.

Päätösehdotus

Kh: Kaupunginvaltuusto päättää, että kaupunginvaltuuston kokoukset 1.1.-31.5.2021 pidetään, jollei kaupunginvaltuusto jonkin kokouksen osalta toisin päättä, Puusepän Salissa ja lisäksi puheenjohtajan niin päättäessä sähköisenä kokouksena liitteen 1 mukaisesti klo 18.00 alkaen.

Perusteluosa

Kaupunginhallitus 9.11.2020 § 299:

Hallintosäännön yleisten määräysten II luvun 10 §:n mukaan toimielin päättää kokouksensa ajankohdasta ja paikasta.

Esityslistan liitteenä on ehdotus kaupunginhallituksen, jaostojen ja kaupunginvaltuuston vuoden 2021 kokous- ja seminaariaikataulusta.

Päätösehdotus:

Kaupunginjohtaja Pekka Timonen

Kaupunginhallitus päättää, että

- kaupunginhallituksen kokoukset 1.1.-31.5.2021 pidetään, jollei kaupunginhallitus jonkin kokouksen osalta toisin päättä Sibeliustalolla, Puusepän Verstaassa ja sähköisenä kokouksena liitteen 1 mukaisesti kello 15.30 alkaen, kuitenkin siten, että kaupunginvaltuuston kokouspäivinä kokous alkaa klo 14.30.

Samalla kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto päättää, että kaupunginvaltuuston kokoukset 1.1.-31.5.2021 pidetään, jollei kaupunginvaltuusto jonkin kokouksen osalta toisin päättä, Puusepän Salissa ja lisäksi puheenjohtajan niin päättäessä sähköisenä kokouksena liitteen 1 mukaisesti klo 18.00 alkaen.”

Päätös:

Päätösehdotus hyväksyttiin.

2 (2)

Lahden kaupunki
Kaupunginvaltuusto

Päätöspäivämäärä
23.11.2020 § 96

Muutoksenhaku	Kh: muutoksenhakukielto/oikaisuvaatimusohjeet Kv: valitusosoitus
Toimenpiteet	Kh: kuulutus/ilmoitustaulu, yleiskirje, intraan, KV 23.11. Kv: kuulutus/ilmoitustaulu, yleiskirje, intraan
Liitteenä	1. Kokousaikataulu

Kokousaikataulu v. 2021 KEVÄT

TAMMIKUU		HELMIKUU		MAALISKUU		HUHTIKUU		TOUKOKUU		KESÄKUUKU	
1Pe	Uudenvuodenpäivä	1Ma	KH	1Ma	KH	1To		1La	Vappu	1Ti	
2La		2Ti		2Ti		2Pe	Pitkäperjantai	2Su		2Ke	
3Su		3Ke		3Ke	PJtmk, KV-info	3La		3Ma	KH	3To	
4Ma		4To		4To		4Su	Pääsiäispäivä	4Ti		4Pe	
5Ti		5Pe		5Pe		5Ma	2. Pääsiäispäivä	5Ke	PJtmk, KV-info	5La	
6Ke	Loppiainen	6La		6La		6Ti		6To		6Su	
7To		7Su		7Su		7Ke		7Pe		7Ma	
8Pe		8Ma	KH	8Ma	KH, KV	8To		8La		8Ti	
9La		9Ti		9Ti		9Pe		9Su		9Ke	
10Su		10Ke		10Ke		10La		10Ma	KH, KV	10To	
11Ma	KH	11To		11To		11Su		11Ti		11Pe	
12Ti		12Pe		12Pe		12Ma	KH	12Ke		12La	
13Ke		13La		13La		13Ti		13To	Helatorstai	13Su	
14To		14Su		14Su		14Ke	PJtmk, KV-info	14Pe		14Ma	
15Pe		15Ma	KTJ, ETJ	15Ma	KTJ, ETJ	15To		15La		15Ti	
16La		16Ti		16Ti		16Pe		16Su		16Ke	
17Su		17Ke		17Ke	OHJ	17La		17Ma	KTJ, ETJ	17To	
18Ma	KTJ	18To		18To	KV seminaari	18Su		18Ti		18Pe	
19Ti		19Pe		19Pe	Kv seminaari	19Ma	KH, KV	19Ke		19La	
20Ke	OHJ, PJtmk, KV-info	20La		20La		20Ti		20To		20Su	
21To		21Su		21Su		21Ke		21Pe		21Ma	
22Pe		22Ma	KH	22Ma	KH	22To		22La		22Ti	
23La		23Ti		23Ti		23Pe		23Su		23Ke	
24Su		24Ke		24Ke		24La		24Ma	KH	24To	
25Ma	KH, ETJ, KV	25To		25To		25Su		25Ti		25Pe	Juhannusaatto
26Ti		26Pe		26Pe		26Ma	KTJ, ETJ	26Ke		26La	Juhannuspäivä
27Ke		27La		27La		27Ti		27To		27Su	
28To		28Su		28Su		28Ke	OHJ	28Pe		28Ma	
29Pe				29Ma	KH Tilinpäätös	29To		29La		29Ti	
30La				30Ti		30Pe		30Su		30Ke	
31Su				31Ke				31Ma	KH		

KV = Kaupunginvaltuusto klo 18.00

KV-info = Kaupunginvaltuustoinfo klo 16.30

KH = Kaupunginhallitus klo 15.30, (valtuustopäivinä klo 14.30)

KH IK = Kaupunginhallituksen iltakoulu klo 15.30

ETJ = Elinvoima- ja työllisyysjaosto klo 15.00

KTJ = Konserni- ja tilajaosto klo 13.00

OHJ = Osallisuuden ja hyvinvoinnin jaosto klo 15.00 tai klo 13.00

PJtmk = Valtuustoryhmien puheenjohtajatoimikunta klo 15.15

Vkl, pyhä tai muu vapaapäivä

Koulujen talviloma, vko 9

Lahden kaupunki
Kaupunginvaltuusto

Päätöspäivämäärä
23.11.2020 § 97

Lahden kaupungin vuoden 2021 talousarvio sekä vuosien 2021 - 2023 taloussuunnitelma

D/1875/02.02.00.00.02/2020

Asian valmistelija /
Lisätietojen antaja

Talousjohtaja Tiina Mörsky, puh. 050 383 6502
Konsernipalvelujohtaja Mika Mäkinen, puh. 050 556 9815

Päätös

Kaupunginvaltuusto päätti

1. hyväksyä vuoden 2021 talousarvioehdotukseen sisältyvän talousarviorakenteen,
2. hyväksyä talousarvion määrärahojen, tuloarvioiden sekä toiminnallisten tavoitteiden sitovuuden yleisperusteluissa esitetyn mukaisena,
3. antaa kaupunginjohtajalle valtuuden nostaa vuoden 2021 aikana maksuvalmiuden turvaamiseksi ja rahoitustarpeen kattamiseksi lyhytaikaista luottoa siten, että luottoa on samanaikaisesti nostettuna enintään 250 milj. euroa,
4. antaa kaupunginjohtajalle valtuuden myöntää vuoden 2021 aikana lyhyt- ja pitkäaikaista luottoa kaupungin määräysvallassa oleville yhteisöille ja säätiöille yhteensä enintään 120 milj. euroa. Valtuutuksen enimmäismäärään ei sisällytetä konvertoinneista (lainan ennaikainen takaisinmaksu ja lainan nosto uusilla ehdoilla) johtuvaa luoton myöntämistä,
5. antaa kaupunginjohtajalle valtuuden hyväksyä vuoden 2021 aikana korko- ja valuuttariskeiltä suojautumistoimenpiteitä 200 milj. euron rajaan asti. Valtuutuksen enimmäismäärään ei sisällytetä olemassa olevien johdannaissopimusten muokkaustoimenpiteitä, siltä osin kuin muokkaustoimenpide ei kasvata johdannaissopimusten pääomaa,
6. edellyttää, että vuoden aikana mahdollisesti esitettävien talousarviomuutosten valmistelussa tutkitaan ensisijaisesti mahdollisuudet kattaa ylitykset kaupungin talousarvion sisältä vuosikatetta heikentämättä silloin, kun tämä on mahdollista aiheuttamatta kohtuutonta haittaa muille toiminnoille,
7. hyväksyä ehdotuksen Lahden kaupungin vuoden 2021 talousarvioksi ja vuosien 2021—2023 taloussuunnitelmaksi.

Lahden kaupunki
Kaupunginvaltuusto

Päätöspäivämäärä
23.11.2020 § 97

8. merkitä tiedoksi Nastolan aluejohtokunnan lausunnon talousarviosta vuodelle 2021.

Vielä kaupunginvaltuusto oikeutti konsernipalvelut tekemään tekniset korjaukset talousarvion teksteihin ja taulukoihin.

Merkittiin pöytäkirjaan, että valtuutettu Milla Bruneau esteellisenä poistui kokouksesta kohdan Konsernihallinto / Konsernipalvelut käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi (HL 28.1 §:n 4-kohta).

Käsittely kaupunginvaltuustossa

Puheenjohtaja ehdotti hyväksyttäväksi seuraavan käsittelyjärjestyksen:

”Ensin käyttävät puheenvuorot kaupunginjohtaja ja kaupunginhallituksen puheenjohtaja. Tämän jälkeen käytetään järjestäytyneiden ryhmien ryhmäpuheenvuorot (15 min) ja sitten käydään yleiskeskustelu.

Yleiskeskustelun aikana on perusteltava yksityiskohtaisessa käsittelyssä mahdollisesti tehtävät muutosehdotukset ja ponsiehdotukset.

Yleiskeskustelun jälkeen suoritetaan talousarvioehdotuksen ja taloussuunnitelmaehdotuksen yksityiskohtainen käsittely.

Kaupunginhallituksen päätösehdotus, joka on esitetty esityslistan sivulta 8 alkaen, käsitellään kohta kohdalta ja ensimmäinen kohta, joka koskee talousarvion ja taloussuunnitelmaehdotuksen hyväksymistä, käsitellään seuraavasti:

Ensin käsitellään talousarvion Yleinen osa ja Strategiaosa. Yleisessä osassa käsitellään Lahti-konsernin yleiset tavoitteet ja Yhtiökohtaiset tavoitteet. Strategiaosassa käsitellään Strategian valmistelu, Strategian toteutus ja seuranta. Sen jälkeen talousarvion Toiminnalliset tavoitteet eli strategian kärkihankkeet.

Taloussosasta käsitellään ensin Talousarvion sitovuus ja taloutta ohjaavat kriteerit, sitten Sisäinen valvonta ja riskienhallinta kaupunkikonsernissa.

Käyttötaloussosassa käsitellään Konsernihallinto sekä palvelualueet sitovuustasojen mukaisesti.

Tuloslaskelmaosasta käsitellään kaupungin tuloslaskelma käsittäen verotulot ja käyttötalouden valtionosuudet, korkotulot ja -menot, muut

Lahden kaupunki
Kaupunginvaltuusto

Päätöspäivämäärä
23.11.2020 § 97

rahoitustulot ja -menot.

Investointiosa käsitellään investointiryhmittäin.

Rahoitusosasta käsitellään kaupungin rahoituslaskelma käsittäen Antolainat, Lainanotto pitkäaikaiset lainat.

Muutosehdotukset talousarviolukuihin on tehtävä kirjallisesti siten, että kaupunginhallituksen määräraha- tai tuloarvioehdotukseen esitetään joko lisättäväksi tai siitä vähennettäväksi määrätty summa. Myös tekstimuutoksia ja ponsia koskevat ehdotukset on tehtävä kirjallisesti.

Jos asia koskee määrärahan myöntämistä, asetetaan hallintosäännön kaupunginvaltuustoa koskevien sääntöjen 27 §:n 1 momentin 2) kohdan mukaan ensin äänestettäväksi määrältään suurimman ehdotuksen hyväksyminen tai hylkääminen ja näin jatketaan ehdotusten suuruuden mukaisessa järjestyksessä, kunnes jokin ehdotus hyväksytään, minkä jälkeen pienemmistä ehdotuksista ei enää äänestetä.

Mikäli valtuusto ei kokonaisuudessaan hyväksy kaupunginhallituksen talousarvioehdotusta, asia palautuu hallintosäännön kaupunginvaltuustoa koskevien sääntöjen 21 §:n mukaan hyväksymättä jääneiltä osin uudelleen käsiteltäväksi kaupunginhallituksessa. Valtuuston kokous keskeytetään kaupunginhallituksen kokouksen ajaksi.

Jatkaessaan asian käsittelyä valtuusto ottaa lopullisesti kantaa sekä niihin muutoksiin, jotka se oli ensimmäisessä käsittelyssään tehnyt talousarvioehdotukseen, että niihin muutoksiin, jotka kaupunginhallitus näiden johdosta esittää siihen tehtäväksi. Talousarvio hyväksytään ensimmäisessä käsittelyssä hyväksymättä jääneiltä osiltaan lopullisesti tässä toisessa käsittelyssä.”

Kaupunginjohtaja Pekka Timosen ja kaupunginhallituksen puheenjohtaja Sirkku Hildénin puheenvuorojen sekä järjestäytyneiden valtuustoryhmien ryhmäpuheenvuorojen jälkeen suoritettiin talousarvion yleiskeskustelu, joka alkoi klo 11.10 ja loppui klo 15.05.

Talousarvion yksityiskohtainen käsittely alkoi klo 15.35

Käsiteltäessä talousarvion kohtaa **Yleinen osa / Lahti-konsernin**

Lahden kaupunki
Kaupunginvaltuusto

Päätöspäivämäärä
23.11.2020 § 97

yleiset tavoitteet valtuutettu Rami Lehto teki seuraavan muutosehdotuksen:

”Lahti-konsernin yleiset tavoitteet, s.7.

Tavoitteisiin lisätään:

’Konserniyhtiöiltä edellytetään, sekä vaaditaan, että niiden kannattavuus ja taloudenpito on sillä tasolla, että niiden käyttötaloutta ei ole tarvetta tukea kaupungin taloudellisilla panostuksilla, kuten oman pääoman ehtoisilla lainoilla tai osakepääoman korotuksilla.”

Ehdotusta kannatettiin.

Julistettuaan keskustelun talousarvion kohdan **Yleinen osa / Lahti-konsernin yleiset tavoitteet** osalta päättäneeksi puheenjohtaja totesi, että valtuutettu Rami Lehto valtuutettu Juha Viitasen kannattamana oli tehnyt edellä mainitun kannatetun muutosehdotuksen. Puheenjohtajan selostus hyväksyttiin.

Tämän jälkeen puheenjohtaja esitti äänestettäväksi valtuutettu Lehdon muutosehdotuksesta siten, että ne, jotka kannattavat kaupunginhallituksen ehdotusta, äänestävät jaa, ja ne, jotka kannattavat valtuutettu Lehdon muutosehdotusta, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Suoritettussa äänestyksessä todettiin, että kaupunginhallituksen ehdotusta kannatti 46 valtuutettua ja valtuutettu Lehdon muutosehdotusta 13 valtuutettua. Äänestysluettelo on pöytäkirjan liitteenä: Liite 12_97 §.

Kaupunginvaltuusto näin ollen hyväksyi kaupunginhallituksen ehdotuksen.

Käsiteltäessä talousarvion kohtaa **Yleinen osa / Yhtiökohtaiset tavoitteet** valtuutettu Rami Lehto teki seuraavan muutosehdotuksen:

”Muutosesitys, YHTIÖKOHTAISET TAVOITTEET, sivut 8-9.

Yhtiöiden tavoitteista poistetaan sanat ”merkittävä”, kun veloitetaan yhtiöitä osallistumaan Euroopan ympäristöpääkaupunki 2021 -ohjelman toteutukseen.”

Ehdotusta kannatettiin.

Lahden kaupunki
Kaupunginvaltuusto

Päätöspäivämäärä
23.11.2020 § 97

Valtuutettu Seppo Korhonen teki seuraavan muutosehdotuksen:

”YLEINEN OSA (s. 5-)

Yhtiökohtaiset tavoitteet s. 8

Asuntojen ja kiinteistöjen omistaminen ja hallinnoiminen
Lahden Talot Oy -al konserni

Poistetaan:

~~Oman pääoman tuotto vähintään 15 %~~

Lisätään lause:

Oman pääoman tuotto tytäryhtiö Lahden Asunnot Oy:n ARA-lainoitetuissa vuokra-asunnoissa enintään 4 %

Perustelut:

Valtaosa Lahden Talojen asuntokannasta on Lahden Asuntojen ARA-lainoitettuja vuokra-asuntoja, joissa vuokrien tulee noudattaa ns. omakustannusperiaatetta. Talousarviossa esitetty tuottotavoite on Lahden Taloissa merkinnyt sitä, että se on kiihtyvällä vauhdilla laittanut ARA-rajoituksista poistunutta vanhempaa asuntokantaa lihoiksi myymällä ne sijoittajille, jolloin vuokralaiset ovat kärsijöitä.”

Ehdotusta ei kannatettu, joten se raukesi.

Julistettuaan keskustelun talousarvion kohdan **Yleinen osa / Yhtiökohtaiset tavoitteet** osalta päättyneeksi puheenjohtaja totesi, että valtuutettu Rami Lehto valtuutettu Martti Mäkelän kannattamana oli tehnyt edellä mainitun kannatetun muutosehdotuksen. Puheenjohtajan selostus hyväksyttiin.

Tämän jälkeen puheenjohtaja esitti äänestettäväksi valtuutettu Lehdon muutosehdotuksesta siten, että ne, jotka kannattavat kaupunginhallituksen ehdotusta, äänestävät jaa, ja ne, jotka kannattavat valtuutettu Lehdon muutosehdotusta, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Suoritettussa äänestyksessä todettiin, että kaupunginhallituksen ehdotusta kannatti 50 valtuutettua ja valtuutettu Lehdon muutosehdotusta 9 valtuutettua. Äänestysluettelo on pöytäkirjan liitteenä: Liite 13 97 §.

Lahden kaupunki
Kaupunginvaltuusto

Päätöspäivämäärä
23.11.2020 § 97

Kaupunginvaltuusto näin ollen hyväksyi kaupunginhallituksen ehdotuksen.

Käsiteltäessä talousarvion kohtaa **Yleinen osa / Talouden ja henkilöstön kehitysnäkymät** valtuutettu Elisa Lientola teki seuraavan muutosehdotuksen:

”Muutosesitys, Talousarvio s. 16.

Hyvinvoiva ja osaava työyhteisö 3 kpl loppuun:

”Koko kaupungin henkilöstö koulutetaan tunnistamaan rakenteellinen rasismi ja syrjintä ja purkamaan sitä sekä rakentamaan aidosti inklusiivista ja yhdenvertaista Lahtea.”

Ehdotusta kannatettiin.

Julistettuaan keskustelun talousarvion kohdan **Yleinen osa / Talouden ja henkilöstön kehitysnäkymät** osalta päättyneeksi puheenjohtaja totesi, että valtuutettu Elisa Lientola valtuutettu Riina Puusaaren kannattamana oli tehnyt edellä mainitun kannatetun muutosehdotuksen. Puheenjohtajan selostus hyväksyttiin.

Tämän jälkeen puheenjohtaja esitti äänestettäväksi valtuutettu Lientola muutosehdotuksesta siten, että ne, jotka kannattavat kaupunginhallituksen ehdotusta, äänestävät jaa, ja ne, jotka kannattavat valtuutettu Lientola muutosehdotusta, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Suoritetussa äänestyksessä todettiin, että kaupunginhallituksen ehdotusta kannatti 26 valtuutettua ja valtuutettu Lientolan muutosehdotusta 33 valtuutettua. Äänestysluettelo on pöytäkirjan liitteenä: Liite 14 97 §.

Kaupunginvaltuusto näin ollen hyväksyi valtuutettu Lientolan muutosehdotuksen.

Käsiteltäessä talousarvion kohtaa **Konsernihallinto / Konsernipalvelut** valtuutettu Sonja Falk teki seuraavan muutosehdotuksen:

”s. 34 Tekstimuutos: Hallintokulujen hillitsemiseksi kaupungin luottamustoimista maksettavia kokous- ja vuosipalkkioita leikataan

Lahden kaupunki
Kaupunginvaltuusto

Päätöspäivämäärä
23.11.2020 § 97

20%.

Vähennetään vuosittain 200 000 € kohdasta ”Menot” vuosilta 2020 2021 2022 ja 2023.”

Ehdotusta kannatettiin.

Valtuutettu Rami Lehto teki seuraavan muutosehdotuksen:

”MUUTOSESITYS:

KONSERNIHALLINTO

Konsernipalvelut vastuualue, sivu 34.

Euroopan ympäristöpääkaupunkivuoden 2021 hankkeen rahoitusta alennetaan 700 000 euroa.

Sivun 34 viimeinen kappale muutetaan muotoon:

Euroopan ympäristöpääkaupunkivuoden 2021 toteuttamisesta vastaa Lahden kaupungin perustama Kestävä Lahti -säätio. Säätion toimintaan osallistuvat myös valtio, Asikkala, Heinola, Hollola ja Orimattila sekä useat muut eri sidosryhmät. Euroopan ympäristöpääkaupunki 2021 -hankkeen toteutukseen on varattu 2020 vuonna 0,75 milj. euroa, 2021 vuonna 1,0 milj. euroa ja 2022 vuonna 0,35 milj. euroa. Euroopan ympäristöpääkaupunkivuosi 2021 -hankkeelle on myönnetty valtion avustusta yhteensä 3,0 milj, euroa.”

Ehdotusta kannatettiin.

Julistettuaan keskustelun talousarvion kohdan **Konsernihallinto / Konsernipalvelut** osalta päättyneeksi puheenjohtaja totesi, että valtuutettu Rami Lehto valtuutettu Martti Mäkelän kannattamana ja valtuutettu Sonja Falk valtuutettujen Martti Mäkelän ja Pertti Arvajan kannattamana olivat tehneet edellä mainitut kannatetut muutosehdotukset. Puheenjohtajan selostus hyväksyttiin.

Tämän jälkeen puheenjohtaja esitti äänestettäväksi valtuutettu Lehdon muutosehdotuksesta siten, että ne, jotka kannattavat kaupunginhallituksen ehdotusta, äänestävät jaa, ja ne, jotka kannattavat valtuutettu Lehdon muutosehdotusta, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Suoritettussa äänestyksessä todettiin, että kaupunginhallituksen ehdotusta kannatti 48 valtuutettua ja valtuutettu Lehdon muutosehdotusta 10 valtuutettua yhden valtuutetun ollessa poissa. Äänestysluettelo on pöytäkirjan liitteenä: Liite 15 97 §.

Lahden kaupunki
Kaupunginvaltuusto

Päätöspäivämäärä
23.11.2020 § 97

Kaupunginvaltuusto näin ollen hyväksyi kaupunginhallituksen ehdotuksen.

Tämän jälkeen puheenjohtaja esitti äänestettäväksi valtuutettu Falkin muutosehdotuksesta siten, että ne, jotka kannattavat kaupunginhallituksen ehdotusta, äänestävät jaa, ja ne, jotka kannattavat valtuutettu Falkin muutosehdotusta, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Suoritetussa äänestyksessä todettiin, että kaupunginhallituksen ehdotusta kannatti 43 valtuutettua ja valtuutettu Falkin muutosehdotusta 15 valtuutettua yhden valtuutetun ollessa poissa. Äänestysluettelo on pöytäkirjan liitteenä: Liite 16 97 §.

Kaupunginvaltuusto näin ollen hyväksyi kaupunginhallituksen ehdotuksen.

Käsiteltäessä talousarvion kohtaa **Käyttötalousosa / Tukityöllistäminen** valtuutettu Seppo Korhonen teki seuraavan muutosehdotuksen:

”KÄYTTÖTALOUSOSA s. 31

Elinvoima ja kilpailukykypalvelut, Tukityöllistäminen s. 38

Tekstiosaan lisätään ensimmäinen kappale:

Palkkatukityöllistäminen

Pitkäaikaistyöttömyyden vähentämiseksi ja säästöjen saamiseksi kuntakohtaiseen työmarkkinatukeen (ns. sakkomaksu) pääpaino asetetaan yleiseen palkkatukityöllistämiseen. Tämän saavuttamiseksi TA 2021 menokohdan 21 878 800 euroa sisällä kunnan valtiolle maksamasta työmarkkinatuesta (ns. sakkomaksu) siirretään 6 000 000 euroa yleiseen palkkatukityöllistämiseen. Työllistämisaikutusta lisää se, että tälle summalle voidaan tulopuolelle kirjata valtion palkkatuki noin 2 000 000 euroa.”

Ehdotusta ei kannatettu, joten se raukesi.

Valtuutettu Seppo Korhonen teki myös seuraavan muutosehdotuksen:

Lahden kaupunki
Kaupunginvaltuusto

Päätöspäivämäärä
23.11.2020 § 97

”Tekstiosasta poistetaan viimeinen lause:

’Samalla hyvinvointiyhtymältä edellytetään kuntouttavan työtoiminnan järjestämistä vähintään 900 lahtelaisen aktivoimiseksi.’

Tilalle lause:

’Kuntouttava työtoiminta on sosiaalihuoltolain mukaista yksilöllistä palvelua, johon ohjaaminen edellyttää asiakkaan tilanteen yksilöllistä arviointia. Se ei ole työllistämistä, vaan viimesijainen keino mm. koulutuksen ja palkkatuetun työn jälkeen, joten ennalta ei voida lakia rikkomatta päättää sitä, kuinka monelle järjestetään tätä viimesijaista palvelua. Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymää ja Lahti-konsernin tytäryhteisöjä ohjeistetaan lain mukaiseen toimintaan kuntouttavan työtoimintaan ohjaamisessa.”

Ehdotusta kannatettiin.

Julistettuaan keskustelun talousarvion kohdan **Käyttötalousosa / Tukityöllistäminen** osalta päättyneeksi puheenjohtaja totesi, että valtuutettu Seppo Korhonen valtuutettu Jouni Kaikkosen kannattamana oli tehnyt edellä mainitun kannatetun muutosehdotuksen. Puheenjohtajan selostus hyväksyttiin.

Tämän jälkeen puheenjohtaja esitti äänestettäväksi valtuutettu Korhosen muutosehdotuksesta siten, että ne, jotka kannattavat kaupunginhallituksen ehdotusta, äänestävät jaa, ja ne, jotka kannattavat valtuutettu Korhosen muutosehdotusta, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Suoritettussa äänestyksessä todettiin, että kaupunginhallituksen ehdotusta kannatti 41 valtuutettua ja valtuutettu Korhosen muutosehdotusta 17 valtuutettua yhden valtuutetun äänestäessä tyhjää. Äänestysluettelo on pöytäkirjan liitteenä: Liite 17 97 §.

Kaupunginvaltuusto näin ollen hyväksyi kaupunginhallituksen ehdotuksen.

Käsiteltäessä talousarvion kohtaa **Sivistyksen palvelualue / Sivistyksen palvelualue yhteensä** valtuutettu Helena Salakka teki seuraavan muutosehdotuksen:

”SIVISTYS, s. 44: sivistyksen palvelualueen ostopalveluihin (tuloslaskelma 40 152 300 €) lisätään 600 000 €.

Lahden kaupunki
Kaupunginvaltuusto

Päätöspäivämäärä
23.11.2020 § 97

- o Kirjaston rahat ovat budjettikirjassa s. 49 Osaamisen ja tiedon vastuualueella. Lisätään menoihin (kirjaston ostopalvelut) + 80 000 €
- o Liikunnan ja kulttuuri vastuualue s. 52. Lisätään menoihin 196 000 € (liikuntapalveluiden ostopalvelut 160 000 €, kulttuuripalveluiden ostopalvelut 36 000 €)
- o Kaupunginmuseo s. 53 Lisätään menoihin (museon ostopalvelut) 160 000 €
- o Lahden kaupunginorkesteri s. 55. Lisätään menoihin 72 000 € (orkesterin palveluiden ostot)
- o Lahden kaupunginteatteri s. 57. Lisätään menoihin 92 000 € (teatteri palveluiden ostot)
- o **Vaikutus tuloslaskelmaan -600 000 €**

Ehdotusta kannatettiin.

Valtuutettu Seppo Korhonen teki seuraavan muutosehdotuksen:

”Sivistyksen palvelualue s. 44

Tuloslaskelma / Toimintakulut (TA 2021 264 893 200)

Henkilöstökulut:

Lisätään kohtaan TA 2021 **150 000 euroa**, jolloin luku on **125 858 000** euroa (ent. ~~125 708 000~~).

Perustelut:

Määrärahalisäys käytetään vuorohoidon henkilöstökuluihin.

Palvelujen ostot:

Lisätään kohtaan TA 2021 **3 770 000** euroa, jolloin luku on **43 922 300** euroa (ent. ~~40 152 300~~).

Perustelut:

Määrärahalisäys käytetään mm;

- varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja lukiokoulutuksen ateria- ja laitoshuoltopalveluihin
- varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen ICT-palveluihin, varhaiskasvatuksen perhepäivähoitoon, kirjastopalveluihin, nuoriso- ja kulttuuripalveluihin, orkesteriin ja teatteriin

Aineet, tarvikkeet ja tavarat:

Lisätään kohtaan TA 2021 **200 000** euroa, jolloin luku on **6 801 100** euroa (ent. ~~6 601 100~~).

Lahden kaupunki
Kaupunginvaltuusto

Päätöspäivämäärä
23.11.2020 § 97

Perustelut:

Määrärahalisäys käytetään koluille jaettavaan oppimateriaaleihin.”

Ehdotusta ei kannatettu, joten se raukesi.

Valtuutettu Pekka Komu teki seuraavan muutosehdotuksen:

”Muutosesitys sivu 44:

”Sivistyksen palvelualue Palvelujen ostot + 3 660 000 € Virkamiehen jakavat rahan palveluyksiköille.”

Ehdotusta kannatettiin.

Valtuutettu Pekka Komu teki myös seuraavan muutosehdotuksen:

”Toiminnan ja talouden tasapaino-ohjelman toteutus loppuun lause:

”Kolmannen sektorin toimijoiden avustuksista tai niiden kanssa tehdyistä ostopalveluista ei leikata.”

Ehdotusta kannatettiin.

Julistettuaan keskustelun talousarvion kohdan **Sivistyksen palvelualue / Sivistyksen palvelualue yhteensä** osalta päättyneeksi puheenjohtaja totesi, että valtuutettu Helena Salakka valtuutettu Sonja Falkin kannattamana ja valtuutettu Pekka Komu valtuutettujen Elisan Lientolan ja Seppo Korhosen kannattamana oli tehnyt edellä mainitut kannatetut muutosehdotukset.

Puheenjohtaja totesi, että koska asia koskee määrärahan myöntämistä, asetetaan hallintosäännön kaupunginvaltuustoa koskevien sääntöjen 27 §:n 1 momentin 2) kohdan mukaan ensin äänestettäväksi määrältään suurimman ehdotuksen hyväksyminen tai hylkääminen ja näin jatketaan ehdotusten suuruuden mukaisessa järjestyksessä, kunnes jokin ehdotus hyväksytään, minkä jälkeen pienemmistä ehdotuksista ei enää äänestetä.

Puheenjohtajan selostus hyväksyttiin.

Tämän jälkeen puheenjohtaja esitti äänestettäväksi valtuutettu

Lahden kaupunki
Kaupunginvaltuusto

Päätöspäivämäärä
23.11.2020 § 97

Pekka Komun muutosehdotuksesta siten, että ne, jotka kannattavat sitä, äänestävät jaa, ja ne, jotka eivät sitä kannata, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Suoritetussa äänestyksessä todettiin, että valtuutettu Komun muutosehdotusta kannatti 30 valtuutettua ja sitä vastusti 29 valtuutettua. Äänestysluettelo on pöytäkirjan liitteenä: Liite 18 97 §.

Kaupunginvaltuusto näin ollen hyväksyi valtuutettu Pekka Komun muutosehdotuksen.

Tämän jälkeen kaupunginvaltuusto hyväksyi yksimielisesti valtuutettu Komun tekemän toisen muutosehdotuksen.

Käsiteltäessä talousarvion kohtaa **Sivistyksen palvelualue / Lasten ja nuorten kasvu** valtuutettu Pekka Komu teki seuraavan muutosehdotuksen:

"Tekstimuutos s. 47
muutetaan lause "Yksityisen päivähoiton maksimiosuus on 35%"
muotoon: "Yksityisen päivähoiton maksimiosuus on 30%"."

Ehdotusta kannatettiin.

Valtuutettu Pekka Komu teki myös seuraavan muutosehdotuksen:

"Tekstimuutos s. 47

Muutetaan lauseet "Multi-Cultin toiminnan järjestämiselle selvitetään vastuualue. Ohjaamon toiminnasta opitut hyvät käytännöt ja toimintatavat säilytetään palvelun siirtyessä." muotoon "Multi-Cultin toiminta kuuluu luontevasti osaksi maahanmuuttopalveluita. Multi-Cultin ja Ohjaamon toiminnan vastuualueen muuttuessa niiden hyvät käytännöt ja toimintatavat säilytetään."

Ehdotusta kannatettiin.

Valtuutettu Sari Niinistö teki seuraavan muutosehdotuksen:

"Tekstimuutos s. 47

Poistetaan s. 47 kappaleesta "Vuoden 2021 talousarvion säästövelvoite..." kolme sanaa virkkeen lopusta: "sekä palvelusetelihinnan tasoon."

Lahden kaupunki
Kaupunginvaltuusto

Päätöspäivämäärä
23.11.2020 § 97

Ehdotusta kannatettiin.

Julistettuaan keskustelun talousarvion kohdan **Sivistyksen palvelualue / Lasten ja nuorten kasvu** osalta päättyneeksi puheenjohtaja totesi, että valtuutettu Pekka Komu valtuutettujen Riina Puusaaren ja Seppo Korhosen kannattamana oli tehnyt edellä mainitut kannatetut muutosehdotukset sekä valtuutettu Sari Niinistö valtuutettu Jari Rissasen kannattamana oli tehnyt edellä mainitun kannatetun muutosehdotuksen. Puheenjohtajan selostus hyväksyttiin.

Tämän jälkeen puheenjohtaja esitti äänestettäväksi valtuutettu Pekka Komun ensimmäisestä muutosehdotuksesta siten, että ne, jotka kannattavat kaupunginhallituksen ehdotusta, äänestävät jaa, ja ne, jotka kannattavat valtuutettu Komun muutosehdotusta, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Suoritetussa äänestyksessä todettiin, että kaupunginhallituksen ehdotusta kannatti 27 valtuutettua ja valtuutettu Komun muutosehdotusta 32 valtuutettua. Äänestysluettelo on pöytäkirjan liitteenä: Liite 19 97 §.

Kaupunginvaltuusto näin ollen hyväksyi valtuutettu Komun muutosehdotuksen.

Tämän jälkeen puheenjohtaja esitti äänestettäväksi valtuutettu Pekka Komun toisesta muutosehdotuksesta siten, että ne, jotka kannattavat kaupunginhallituksen ehdotusta, äänestävät jaa, ja ne, jotka kannattavat valtuutettu Komun muutosehdotusta, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Suoritetussa äänestyksessä todettiin, että kaupunginhallituksen ehdotusta kannatti 7 valtuutettua ja valtuutettu Komun muutosehdotusta 51 valtuutettua yhden valtuutetun äänestäessä tyhjää. Äänestysluettelo on pöytäkirjan liitteenä: Liite 20 97 §.

Kaupunginvaltuusto näin ollen hyväksyi valtuutettu Komun muutosehdotuksen.

Tämän jälkeen puheenjohtaja esitti äänestettäväksi valtuutettu Sari Niinistön muutosehdotuksesta siten, että ne, jotka kannattavat kaupunginhallituksen ehdotusta, äänestävät jaa, ja ne, jotka kannattavat valtuutettu Niinistön muutosehdotusta, äänestävät ei.

Lahden kaupunki
Kaupunginvaltuusto

Päätöspäivämäärä
23.11.2020 § 97

Äänestysesitys hyväksyttiin.

Suoritettussa äänestyksessä todettiin, että kaupunginhallituksen ehdotusta kannatti 35 valtuutettua ja valtuutettu Niinistön muutosehdotusta 24 valtuutettua. Äänestysluettelo on pöytäkirjan liitteenä: Liite 21 97 §.

Kaupunginvaltuusto näin ollen hyväksyi kaupunginhallituksen ehdotuksen.

Käsiteltäessä talousarvion kohtaa **Sivistyksen palvelualue / Kaupunginmuseo** valtuutettu Rami Lehto teki seuraavan muutosehdotuksen:

”MUUTOSESITYS:

SIVISTYKSEN PALVELUALUE
Kaupunginmuseo, sivu 53.
Sitova toimintakate.
Menoista vähennetään 500 000 euroa.”

Ehdotusta kannatettiin.

Julistettuaan keskustelun talousarvion kohdan **Sivistyksen palvelualue / Kaupunginmuseo** osalta päättyneeksi puheenjohtaja totesi, että valtuutettu Rami Lehto valtuutettu Maarit Tuomen kannattamana oli tehnyt edellä mainitun kannatetun muutosehdotuksen. Puheenjohtajan selostus hyväksyttiin.

Tämän jälkeen puheenjohtaja esitti äänestettäväksi valtuutettu Lehdon muutosehdotuksesta siten, että ne, jotka kannattavat kaupunginhallituksen ehdotusta, äänestävät jaa, ja ne, jotka kannattavat valtuutettu Lehdon muutosehdotusta, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Suoritettussa äänestyksessä todettiin, että kaupunginhallituksen ehdotusta kannatti 52 valtuutettua ja valtuutettu Lehdon muutosehdotusta 7 valtuutettua. Äänestysluettelo on pöytäkirjan liitteenä: Liite 22 97 §.

Kaupunginvaltuusto näin ollen hyväksyi kaupunginhallituksen ehdotuksen.

Lahden kaupunki
Kaupunginvaltuusto

Päätöspäivämäärä
23.11.2020 § 97

Käsiteltäessä talousarvion kohtaa **Sivistyksen palvelualue / Lahden kaupunginorkesteri** valtuutettu Rami Lehto teki seuraavan muutosehdotuksen:

”MUUTOSESITYS:

SIVISTYKSEN PALVELUALUE
Lahden kaupunginorkesteri, sivu 55.
Tuet ja avustukset kunnalta.
Momentilta vähennetään 250 000 euroa.”

Ehdotusta kannatettiin.

Valtuutettu Rami Lehto ehdotti myös hyväksyttäväksi seuraavan pöytäkirjan:

”SIVISTYKSEN PALVELUALUE
Lahden kaupunginorkesteri, sivu 55.
Sivistyksen palvelualue selvittää vuoden 2021 aikana, voidaanko kaupunginorkesterin palvelut ostaa tulevaisuudessa nykyisiä kustannuksia edullisemmin ostopalveluna.”

Ehdotusta kannatettiin.

Julistettuaan keskustelun talousarvion kohdan **Sivistyksen palvelualue / Lahden kaupunginorkesteri** osalta päättäneeksi puheenjohtaja totesi, että valtuutettu Rami Lehto valtuutettu Maarit Tuomen kannattamana oli tehnyt edellä mainitun kannatetun muutosehdotuksen sekä kannatetun pöytäkirjan puheenjohtajan selostus hyväksyttiin.

Tämän jälkeen puheenjohtaja esitti äänestettäväksi valtuutettu Lehdon muutosehdotuksesta siten, että ne, jotka kannattavat kaupunginhallituksen ehdotusta, äänestävät jaa, ja ne, jotka kannattavat valtuutettu Lehdon muutosehdotusta, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Suoritettussa äänestyksessä todettiin, että kaupunginhallituksen ehdotusta kannatti 51 valtuutettua ja valtuutettu Lehdon muutosehdotusta 8 valtuutettua. Äänestysluettelo on pöytäkirjan liitteenä: Liite 23_97 §.

Kaupunginvaltuusto näin ollen hyväksyi kaupunginhallituksen

Lahden kaupunki
Kaupunginvaltuusto

Päätöspäivämäärä
23.11.2020 § 97

ehdotuksen.

Tämän jälkeen puheenjohtaja esitti äänestettäväksi valtuutettu Lehdon ponsiehdotuksesta siten, että ne, jotka kannattavat valtuutettu Lehdon ponsiehdotusta, äänestävät jaa, ja ne, jotka sitä vastustavat, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Suoritettussa äänestyksessä todettiin, että valtuutettu Lehdon ponsiehdotusta kannatti 8 valtuutettua ja sitä vastusti 51 valtuutettua. Äänestysluettelo on pöytäkirjan liitteenä: Liite 24 97 §.

Kaupunginvaltuusto näin ollen hylkäsi Lehdon ponsiehdotuksen.

Käsiteltäessä talousarvion kohtaa **Kaupunkiympäristön palvelualue / Kaupunkiympäristön palvelualue yhteensä** valtuutettu Marko Varjonen teki seuraavan muutosehdotuksen:

”KAUPUNKIYMPÄRISTÖ, s. 59: parkkimaksuja ei koroteta eikä maksullisia alueita laajenneta. Lisäksi päätetään hankkia strategian mukaiset kaupunkipyörät, mutta selvitetään markkinaehtoinen malli sekä lisätään pyöräväylien talvikunnossapitoa.”

Ehdotusta kannatettiin.

Julistettuaan keskustelun talousarvion kohdan **Kaupunkiympäristön palvelualue / Kaupunkiympäristön palvelualue yhteensä** osalta päättyneeksi puheenjohtaja totesi, että valtuutettu Marko Varjonen valtuutettu Toni Putulan kannattamana oli tehnyt edellä mainitun kannatetun muutosehdotuksen. Puheenjohtajan selostus hyväksyttiin.

Tämän jälkeen puheenjohtaja esitti äänestettäväksi valtuutettu Varjosen muutosehdotuksesta siten, että ne, jotka kannattavat kaupunginhallituksen ehdotusta, äänestävät jaa, ja ne, jotka kannattavat valtuutettu Varjosen muutosehdotusta, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Suoritettussa äänestyksessä todettiin, että kaupunginhallituksen ehdotusta kannatti 35 valtuutettua ja valtuutettu Varjosen muutosehdotusta 23 valtuutettua yhden valtuutetun äänestäessä tyhjää. Äänestysluettelo on pöytäkirjan liitteenä: Liite 25 97 §.

Kaupunginvaltuusto näin ollen hyväksyi kaupunginhallituksen

Lahden kaupunki
Kaupunginvaltuusto

Päätöspäivämäärä
23.11.2020 § 97

ehdotuksen.

Käsiteltäessä talousarvion kohtaa **Kaupunkiympäristön palvelualue / Joukkoliikenne** valtuutettu Toni Putula teki seuraavan muutosehdotuksen:

”JOUKKOLIIKENNE, s. 63:
talousarvion nettotoimintakatteen (4 998 100 €) parannus 400 000 eurolla, joten uusi nettotoimintakate 4 598 100 €.”

Ehdotusta kannatettiin.

Julistettuaan keskustelun talousarvion kohdan **Kaupunkiympäristön palvelualue / Joukkoliikenne** osalta päättäneeksi puheenjohtaja totesi, että valtuutettu Toni Putula valtuutettu Sari Niinistön kannattamana oli tehnyt edellä mainitun kannatetun muutosehdotuksen. Puheenjohtajan selostus hyväksyttiin.

Tämän jälkeen puheenjohtaja esitti äänestettäväksi valtuutettu Putulan muutosehdotuksesta siten, että ne, jotka kannattavat kaupunginhallituksen ehdotusta, äänestävät jaa, ja ne, jotka kannattavat valtuutettu Putulan muutosehdotusta, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Suoritettussa äänestyksessä todettiin, että kaupunginhallituksen ehdotusta kannatti 39 valtuutettua ja valtuutettu Putulan muutosehdotusta 19 valtuutettua yhden valtuutetun äänestäessä tyhjää. Äänestysluettelo on pöytäkirjan liitteenä: Liite 26 97 §.

Kaupunginvaltuusto näin ollen hyväksyi kaupunginhallituksen ehdotuksen.

Käsiteltäessä talousarvion kohtaa **Investointiosa / Talonrakennusinvestoinnit** valtuutettu Rami Lehto teki seuraavan muutosehdotuksen:

”MUUTOSesitys:

TALONRAKENNUSINVESTOINNIT
Talonrakennusinvestoinnit, perusparannukset, sivu 74.

Kaupungintalon perusparannus.

Lahden kaupunki
Kaupunginvaltuusto

Päätöspäivämäärä
23.11.2020 § 97

Momentilta poistetaan 600 000 euroa ja kaupungintalon perusparannus toteutetaan supistettuna.”

Ehdotusta kannatettiin.

Julistettuaan keskustelun talousarvion kohdan **Investointiosa / Talonrakennusinvestoinnit** osalta päättyneeksi puheenjohtaja totesi, että valtuutettu Rami Lehto valtuutettu Juha Viitasen kannattamana oli tehnyt edellä mainitun kannatetun muutosehdotuksen. Puheenjohtajan selostus hyväksyttiin.

Tämän jälkeen puheenjohtaja esitti äänestettäväksi valtuutettu Lehdon muutosehdotuksesta siten, että ne, jotka kannattavat kaupunginhallituksen ehdotusta, äänestävät jaa, ja ne, jotka kannattavat valtuutettu Lehdon muutosehdotusta, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Suoritetussa äänestyksessä todettiin, että kaupunginhallituksen ehdotusta kannatti 45 valtuutettua ja valtuutettu Lehdon muutosehdotusta 14 valtuutettua. Äänestysluettelo on pöytäkirjan liitteenä: Liite 27 97 §.

Kaupunginvaltuusto näin ollen hyväksyi kaupunginhallituksen ehdotuksen.

Tämän jälkeen puheenjohtaja totesi, että koska valtuusto ei kokonaisuudessaan ole hyväksynyt kaupunginhallituksen talousarvioehdotusta, asia palautuu hallintosäännön kaupunginvaltuustoa koskevien sääntöjen 21 §:n mukaan hyväksymättä jääneiltä osin uudelleen käsiteltäväksi kaupunginhallituksessa.

Valtuuston kokous keskeytettiin klo 17.03 kaupunginhallituksen kokouksen ajaksi.

Tämän talousarvioehdotuksen käsittely jatkui klo 18.09 kaupunginhallituksen kokouksen jälkeen.

Kaupunginhallituksen puheenjohtaja Sirkku Hildén ilmoitti, että kaupunginhallitus päätti tehdä talousarvioehdotukseensa kaupunginvaltuuston 23.11.2020 hyväksymän menolisäyksen: Sivistyksen palvelualueen palvelujen ostoihin lisättävä 3.660.000 euroa vuodelle 2021, sivu 44, kasvattaa vuoden 2021 talousarvion alijäämää, sivu 67. Alijäämä katetaan lisäämällä 3.660.000 euroa

Lahden kaupunki
Kaupunginvaltuusto

Päätöspäivämäärä
23.11.2020 § 97

kohtaan Lainanotto, pitkäaikaiset lainat, sivu 81.

Samalla kaupunginhallitus esitti, että kaupunginvaltuusto oikeuttaa konsernipalvelut tekemään tarvittavat muutokset talousarvion rahoitus- ja tuloslaskelmiin.

Käsiteltäessä talousarvion kohtaa **Talousarvion ja taloussuunnitelman hyväksyminen** valtuutettu Rami Lehto teki seuraavan muutosehdotuksen:

”MUUTOSESITYS:

TALOUSARVION JA TALOUSSUUNNITELMAN HYVÄKSYMINEN
Kaupunginhallitus päättää, sivu 82.

Kohta 4. muutetaan seuraavaan muotoon:

”4. antaa kaupunginjohtajalle valtuudet myöntää vuoden 2021 aikana lyhyt- ja pitkäaikaista luottoa kaupungin määräysvallassa oleville konserniyhtiöille enintään 50 miljoonaa euroa. Lainavaltuudet tulee koskea ensisijaisesti investointien rahoitusta. Sellaisiin lainoihin tai muihin rahoitusmuotoihin, jotka ovat tarkoitettu konserniyhtiöiden käyttörahoitukseen, oman pääoman ehtoisin lainoihin tai osakepääoman korotuksiin, on saatava kaupunginhallituksen suostumus, jos ne ylittävät valtuustokauden aikana 500 000 euroa yhtiökohtaisesti. Rahoitusta myönnettäessä on huomioitava kunkin yhtiön kannattavuus ja rahoituksen takaisinmaksukyky. Mahdollisten säätiöiden tai muiden yhteisöjen rahoitukseen luottovaltuus on kussakin tapauksessa 100 000 euroa yhden kalenterivuoden aikana.”

Ehdotusta kannatettiin.

Julistettuaan keskustelun talousarvion kohdan **Talousarvion ja taloussuunnitelman hyväksyminen** osalta päättyneeksi puheenjohtaja totesi, että valtuutettu Rami Lehto valtuutettujen Seppo Korhosen ja Martti Mäkelän kannattamana oli tehnyt edellä mainitun kannatetun muutosehdotuksen. Puheenjohtajan selostus hyväksyttiin.

Tämän jälkeen puheenjohtaja esitti äänestettäväksi valtuutettu Rami Lehdon muutosehdotuksesta siten, että ne, jotka kannattavat kaupunginhallituksen ehdotusta, äänestävät jaa, ja ne, jotka kannattavat valtuutettu Lehdon muutosehdotusta, äänestävät ei.

Lahden kaupunki
Kaupunginvaltuusto

Päätöspäivämäärä
23.11.2020 § 97

Äänestysesitys hyväksyttiin.

Suoritetussa äänestyksessä todettiin, että kaupunginhallituksen ehdotusta kannatti 47 valtuutettua ja valtuutettu Lehdon muutosehdotusta 12 valtuutettua. Äänestysluettelo on pöytäkirjan liitteenä: Liite 28 97 §.

Kaupunginvaltuusto näin ollen hyväksyi kaupunginhallituksen ehdotuksen.

Päätösehdotus

Kh: Kaupunginvaltuusto päättää

1. hyväksyä vuoden 2021 talousarvioehdotukseen sisältyvän talousarviorakenteen,
2. hyväksyä talousarvion määrärahojen, tuloarvioiden sekä toiminnallisten tavoitteiden sitovuuden yleisperusteluissa esitetyn mukaisena,
3. antaa kaupunginjohtajalle valtuuden nostaa vuoden 2021 aikana maksuvalmiuden turvaamiseksi ja rahoitustarpeen kattamiseksi lyhytaikaista luottoa siten, että luottoa on samanaikaisesti nostettuna enintään 250 milj. euroa,
4. antaa kaupunginjohtajalle valtuuden myöntää vuoden 2021 aikana lyhyt- ja pitkäaikaista luottoa kaupungin määräysvallassa oleville yhteisöille ja säätiöille yhteensä enintään 120 milj. euroa. Valtuutuksen enimmäismäärään ei sisällytetä konvertoinneista (lainan ennaikainen takaisinmaksu ja lainan nosto uusilla ehdoilla) johtuvaa luoton myöntämistä,
5. antaa kaupunginjohtajalle valtuuden hyväksyä vuoden 2021 aikana korko- ja valuuttariskeiltä suojautumistoimenpiteitä 200 milj. euron rajaan asti. Valtuutuksen enimmäismäärään ei sisällytetä olemassa olevien johdannaissopimusten muokkaustoimenpiteitä, siltä osin kuin muokkaustoimenpide ei kasvata johdannaissopimusten pääomaa,
6. edellyttää, että vuoden aikana mahdollisesti esitettävien talousarviomuutosten valmistelussa tutkitaan ensisijaisesti mahdollisuudet kattaa ylitykset kaupungin talousarvion sisältä vuosikatetta heikentämättä silloin, kun tämä on mahdollista aiheuttamatta kohtuutonta haittaa muille toiminnoille,

Lahden kaupunki
Kaupunginvaltuusto

Päätöspäivämäärä
23.11.2020 § 97

7. hyväksyä ehdotuksen Lahden kaupungin vuoden 2021 talousarvioksi ja vuosien 2021—2023 taloussuunnitelmaksi.

8. merkitä tiedoksi Nastolan aluejohtokunnan lausunnon talousarviosta vuodelle 2021.

Perusteluosa

**Kaupunginhallitus 27.10.2020 § 278 ja
kaupunginhallitus 2.11.2020 § 288:**

Kaupunginhallitus jätti asian pöydälle kokouksessaan 26.10.2020, jolloin asiasta oli esityslistalla seuraavaa:

Talousspalvelut 22.10.2020

Kaupunginjohtaja julkisti talousarvioesityksensä 6.10.2020 (liite 1). Lahden kaupungin vuoden 2021 talousarvio tähtää tasapainoiseen kehitykseen. Talousarvion yhteydessä on valmisteltu uudistumis- ja muutosohjelmaa, joka tavoittelee talouden tasapainoa 30 kuukauden aikana vuoden 2021 alusta lukien. Ohjelma tähtää talouden tasapainon ohella toiminnan ja toimintamallien nopeaan uudistamiseen. Samalla pyritään varmistamaan tarvittavat resurssit Lahden elinvoiman ja kilpailukyvyyn vahvistamiseen. Lahden strategiana on menestyä kansainvälisesti rohkeana ympäristökaupunkina. Vuosi Euroopan ympäristöpääkaupunkina on tärkeä askel tavoitteen toteuttamisessa. Kaupunkistrategiaa toteutetaan teemoina elinvoima, uudistuminen ja yhteisöllisyys. Strategia viedään käytäntöön viiden kärkihankkeen kautta: Euroopan ympäristöpääkaupunki, Lahti opiskelu- ja tiedekaupunki, Työllisyyden kuntakokeilu, Digiloikka: Asukaslähtöiset sähköiset palvelut sekä Harrastustakuu ja arkiliikunta.

Taloussuunnitelmaan sisältyvässä henkilöstösuunnitelmassa on arvioitu henkilötyövuodet ja asetettu henkilöstöä koskevia mittareita. Henkilöstön osaamisen kehittämistä seurataan erillisten yksikkökohtaisten kehittämis- ja koulutussuunnitelmien avulla.

Esityksessä kaupungin investoinnit omaan palvelutuotantoon taloussuunnitelmakaudella 2021–2023 ovat bruttona yhteensä 246,3 milj. euroa. Kaupungin omaan toimintaan ottama lainamäärä on talousarvioesityksen mukaan ensi vuoden lopussa 410,8 milj. euroa, eli 3410 euroa per asukas.

Kaupunginjohtajan esityksen lisäksi taloussuunnitelmaesitys perustuu kaupunginhallituksen kesäkuussa 2020 hyväksymään talouskehykseen vuodelle 2021 sekä syksyllä päivitettyihin rahoitus-

Lahden kaupunki
Kaupunginvaltuusto

Päätöspäivämäärä
23.11.2020 § 97

ja verorahoitusennusteisiin. Konsernihallinnon ja palvelualueiden talousarvioesityksiin sisältyy 30 kk:n uudistumis- ja muutosohjelma vuosille 2021-2023. Ohjelmalla tavoitellaan talousarviovuonna yhteensä 12,2 milj. euron ja koko ohjelmakaudella noin 29,6 milj. euron säästöjä. Tulojen lisäämistä tavoitellaan 0,5 %-yksikön kunnallisveronkorotusesityksellä ja kertaluonteisten tuottojen avulla. Lisäksi investointisuunnitelmaa on karsittu taloussuunnittelukaudella 40,2 milj. eurolla.

Tärkeimmät tunnusluvut, joissa vertailuna on kuluvan vuoden 2020 talousarvio ovat: toimintakate -695,0 milj. euroa, vuosikate 43,2 milj. euroa, tilikauden tulos -8,3 milj. euroa, bruttoinvestoinnit 98,8 milj. euroa, toiminnan ja investointien rahavirta -53,1 milj. euroa sekä henkilötyövuosiarvio 3 189.

Kuntalain 110 § Talousarvio ja suunnitelma mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio etenee kaupunginvaltuuston käsittelyyn ja päätettäväksi 23.11.2020.

Päätösehdotus:

Kaupunginjohtaja Pekka Timonen

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto päättää

1. hyväksyä vuoden 2021 talousarvioehdotukseen sisältyvän talousarviorakenteen,
2. hyväksyä talousarvion määrärahojen, tuloarvioiden sekä toiminnallisten tavoitteiden sitovuuden yleisperusteluissa esitetyn mukaisena,
3. antaa kaupunginjohtajalle valtuuden nostaa vuoden 2021 aikana maksuvalmiuden turvaamiseksi ja rahoitustarpeen kattamiseksi lyhytaikaista luottoa siten, että luottoa on samanaikaisesti nostettuna enintään 250 milj. euroa,

Lahden kaupunki
Kaupunginvaltuusto

Päätöspäivämäärä
23.11.2020 § 97

4. antaa kaupunginjohtajalle valtuuden myöntää vuoden 2021 aikana lyhyt- ja pitkäaikaista luottoa kaupungin määräysvallassa oleville yhteisöille ja säätiöille yhteensä enintään 120 milj. euroa. Valtuutuksen enimmäismäärään ei sisällytetä konvertoinneista (lainan ennaikainen takaisinmaksu ja lainan nosto uusilla ehdoilla) johtuvaa luoton myöntämistä,
5. antaa kaupunginjohtajalle valtuuden hyväksyä vuoden 2021 aikana korko- ja valuuttariskeiltä suojautumistoimenpiteitä 200 milj. euron rajaan asti. Valtuutuksen enimmäismäärään ei sisällytetä olemassa olevien johdannaissopimusten muokkautumisenpiteitä, siltä osin kuin muokkautumisenpide ei kasvata johdannaissopimusten pääomaa,
6. edellyttää, että vuoden aikana mahdollisesti esitettävien talousarviomuutosten valmistelussa tutkitaan ensisijaisesti mahdollisuudet kattaa ylitykset kaupungin talousarvion sisältä vuosikatetta heikentämättä silloin, kun tämä on mahdollista aiheuttamatta kohtuutonta haittaa muille toiminnoille,
7. hyväksyä ehdotuksen Lahden kaupungin vuoden 2021 talousarvioksi ja vuosien 2021—2023 taloussuunnitelmaksi.
8. merkitä tiedoksi Nastolan aluejohtokunnan lausunnon talousarviosta vuodelle 2021.”

Käsittely kaupunginhallituksessa:

Keskustelun kuluessa jäsen Lehto teki muutosesityksen sivulle 7 Lahti-konsernin yleiset tavoitteet:

Tavoitteisiin lisätään:

”Konserniyhtiöiltä edellytetään, sekä vaaditaan, että niiden kannattavuus ja taloudenpito on sillä tasolla, että niiden käyttötaloutta ei ole tarvetta tukea kaupungin taloudellisilla panostuksilla, kuten oman pääoman ehtoisilla lainoilla tai osakepääoman korotuksilla.”

Ehdotusta ei kannatettu, joten se raukesi.

Keskustelun kuluessa jäsen Lehto teki muutosesityksen sivuille 8-9: YHTIÖKOHTAISET TAVOITTEET
Yhtiöiden tavoitteista poistetaan sanat ”merkittävä”, kun veloitetaan yhtiöitä osallistumaan Euroopan ympäristöpääkaupunki 2021 -

Lahden kaupunki
Kaupunginvaltuusto

Päätöspäivämäärä
23.11.2020 § 97

ohjelman toteutukseen.

Ehdotusta ei kannatettu, joten se raukesi.

Keskustelun kuluessa jäsen Koskelo teki muutosesityksen sivulle 16 jota jäsen Vahter kannatti.

Henkilöstösuunnitelma
Tavoite htv-vähennysten lisäämiseksi nostetaan v.21 (-70)-> -90,
v.22 (-160) -> -200 , v.23 (-142) -> -182

Julistettuaan keskustelun päättyneeksi puheenjohtaja totesi, että jäsen Koskelon ehdotusta ei voida hyväksyä yksimielisesti joten asiasta täytyy äänestää.

Puheenjohtaja ehdotti äänestettäväksi siitä, hyväksytäänkö käsittelyn pohjana oleva kaupunginjohtajan muutettu päätösehdotus (jaa) vai kaupunginhallituksen jäsen Koskelon kannatettu muutosehdotus (ei).

Äänestysesitys hyväksyttiin. Suoritettussa nimenhuutoäänestyksessä edellistä vaihtoehtoa kannatti 6 ja jälkimmäistä 5 kaupunginhallituksen jäsentä. Äänestyslista on pöytäkirjan liitteenä: Liite 4/278 §.

Kaupunginjohtajan pohjaesitys voitti.

Kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti varapuheenjohtaja Mäntylän ja jäsen Komun ehdotuksen, että kaikki pormestarimalliin liittyvät tekstit poistetaan.

Keskustelun kuluessa jäsen Lehto teki muutosehdotuksen sivulle 33:

Konsernihallinto
Konsernihallinnon vastuualueiden koko henkilöstölle toteutetaan kahden viikon lomautus vuoden 2021 aikana.
Samalla konsernihallinnon vastuualueilta vaaditaan vuoden 2021 aikana tuntuvia menoleikkauksia, jotka tuodaan valtuuston päätettäväksi.

Esitystä ei kannatettu, joten se raukesi.

Keskustelun kuluessa jäsen Lehto teki muutosehdotuksen sivulle 34:

KONSERNIHALLINTO
Konsernipalvelut vastuualue, sivu 34.

Lahden kaupunki
Kaupunginvaltuusto

Päätöspäivämäärä
23.11.2020 § 97

Euroopan ympäristöpääkaupunkivuoden 2021 hankkeen rahoitusta alennetaan 700 000 euroa.

Esitystä ei kannatettu, joten se raukesi.

Keskustelun kuluessa jäsen Putula esitti, että sivulle 41 Käyttöomaisuuden myyntivoitot ja -tappiot lisätään 2 miljoonaa euroa jota jäsen Vahter kannatti.

Julistettuaan keskustelun päättyneeksi puheenjohtaja totesi, että jäsen Putulan ehdotusta ei voida hyväksyä yksimielisesti joten asiasta täytyy äänestää.

Puheenjohtaja ehdotti äänestettäväksi siitä, hyväksytäänkö käsittelyn pohjana oleva kaupunginjohtajan muutettu päätösehdotus (jaa) vai kaupunginhallituksen jäsen Putulan kannatettu muutosehdotus (ei).

Äänestysesitys hyväksyttiin. Suoritetussa nimenhuutoäänestyksessä edellistä vaihtoehtoa kannatti 5 ja jälkimmäistä 6 kaupunginhallituksen jäsentä. Äänestyslista on pöytäkirjan liitteenä: Liite 5/278 §.

Jäsen Putulan muutosehdotus voitti.

Kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti jäsen Koskelon ja jäsen Komun kannattaman ehdotuksen:
Tekstilisäys, kohta Toiminnan ja talouden tasapaino-ohjelman toteutus, 2.kappale

"Kaupunki laatii tilastrategian mitattavine tavoitteineen, joka tähtää tilakannan vähenemiseen. Strategia tuodaan päätettäväksi kevään 2021 aikana."

Keskustelun kuluessa jäsen Falk teki muutosehdotuksen jäsen Koskelon kannattamana sivulle 44 että palvelujen ostosta vähennetään 3,66 miljoonaa euroa.

Keskustelun kuluessa jäsen Komu teki muutosehdotuksen jäsen Mäntylän kannattamana sivulle 44 että palvelujen ostoista vähennetään 1,83 miljoonaa euroa.

Julistettuaan keskustelun päättyneeksi puheenjohtaja totesi, että jäsen Falkin ja Komun ehdotuksia ei voida hyväksyä yksimielisesti,

Lahden kaupunki
Kaupunginvaltuusto

Päätöspäivämäärä
23.11.2020 § 97

joten asiasta täytyy äänestää.

Puheenjohtaja ehdotti äänestettäväksi siitä, hyväksytäänkö Falkin kannatettu muutosehdotus (jaa) vai kaupunginhallituksen jäsen Komun kannatettu muutosehdotus (ei).

Äänestysesitys hyväksyttiin. Suoritetussa nimenhuutoäänestyksessä edellistä vaihtoehtoa kannatti 6 ja jälkimmäistä 5 kaupunginhallituksen jäsentä. Äänestyslista on pöytäkirjan liitteenä: Liite 6/278 §.

Falkin muutosehdotus hyväksyttiin.

Kaupunginjohtaja muutti päätösesitystään siten että sivulle 45 Toiminnan painopistealueet, viimeiseksi lauseeksi lisättiin ”Lasten ja nuorten kasvun, osaamisen ja tiedon sekä liikunnan ja kulttuurin vastualueilla järjestöille ja yhdistyksille myönnettäviä avustuksia ei vähennetä v. 2021.”

Kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti, että sivistyksen henkilöstökuluihin lisätään 1,1 miljoonaa euroa.

Keskustelun kuluessa jäsen Komu teki muutosehdotuksen jäsen Basbogan kannattamana sivulle 46 lisätään 440 000 euroa.

Julistettuaan keskustelun päättyneeksi puheenjohtaja totesi, että jäsen Komun ehdotusta ei voida hyväksyä yksimielisesti joten asiasta täytyy äänestää.

Puheenjohtaja ehdotti äänestettäväksi siitä, hyväksytäänkö käsittelyn pohjana oleva kaupunginjohtajan muutettu päätösehdotus (jaa) vai kaupunginhallituksen jäsen Komun kannatettu muutosehdotus (ei).

Äänestysesitys hyväksyttiin. Suoritetussa nimenhuutoäänestyksessä edellistä vaihtoehtoa kannatti 4 ja jälkimmäistä 7 kaupunginhallituksen jäsentä. Äänestyslista on pöytäkirjan liitteenä: Liite 7/278 §.

Jäsen Komun muutosehdotus tuli hyväksytyksi.

Keskustelun kuluessa jäsen Komu teki muutosehdotuksen jäsen Laakson kannattamana sivulle 47 että yksityisen päivähoidon osuuden maksimi on 30 %.

Keskustelun kuluessa varapuheenjohtaja Mäntylä teki muutosehdotuksen jäsen Falkin kannattamana sivulle 47 että

Lahden kaupunki
Kaupunginvaltuusto

Päätöspäivämäärä
23.11.2020 § 97

yksityisten osuus päivähoidossa on maksimissaan 35%

Julistettuaan keskustelun päättyneeksi puheenjohtaja totesi, että jäsen Komun ja Mäntylän ehdotuksia ei voida hyväksyä yksimielisesti, joten asiasta täytyy äänestää.

Puheenjohtaja ehdotti äänestettäväksi siitä, hyväksytäänkö Komun kannatettu muutosehdotus (jaa) vai kaupunginhallituksen varapuheenjohtaja Mäntylä kannatettu muutosehdotus (ei).

Äänestysesitys hyväksyttiin. Suoritettua nimenhuutoäänestyksessä edellistä vaihtoehtoa kannatti 4 ja jälkimmäistä 7 kaupunginhallituksen jäsentä. Äänestyslista on pöytäkirjan liitteenä: Liite 8/278 §.

Mäntylän muutosehdotus hyväksyttiin.

Kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti kirjaukset sivulle 47, että Nastolan vuoroahoito säilytetään ja sivulle 48 toisen kappaleen loppuun: "Ohjaamon toiminnasta opitut hyvät käytännöt ja toimintatavat säilytetään palvelun siirtyessä".

Kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti oppivelvollisuusiän laajennuksesta aiheutuvien kulujen poistamisesta talousarviosta, koska ne tulee huomioida vasta tarvittaessa lisätalousarviolla.

Keskustelun kuluessa jäsen Lehto teki seuraavan muutosehdotuksen sivulle 53:

Kaupunginmuseo

Sitova toimintakate.

Menoista vähennetään 500 000 euroa. Ehdotusta ei kannatettu, joten se raukesi.

Kaupunginjohtaja täydensi päätösesitystään sivuilta 52-58 "Kehitetään kulttuuripalvelujen myyntitoimintaa, tuotteistusta ja kaupallista konseptia."

Keskustelun kuluessa jäsen Lehto teki muutosehdotuksen sivulle 55:

Lahden kaupunginorkesteri

Tuet ja avustukset kunnalta.

Momentilta vähennetään 250 000 euroa. Ehdotusta ei kannatettu, joten se raukesi.

Keskustelun kuluessa jäsen Rostedt teki muutosehdotuksen sivulle

Lahden kaupunki
Kaupunginvaltuusto

Päätöspäivämäärä
23.11.2020 § 97

57:

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti lisätä 5 miljoonaa euroa Pippo-Kujala alueen kehittämiseen, josta 0,5 miljoonaa euroa on kohdennettu kaupunkiympäristön palvelualueen käyttötalousmenoihin suunnittelukustannuksia varten sivulle 61 ja 4,5 miljoonaa euroa kaupunkiympäristön investointimenoihin alueen kehittämistä varten investointimenoihin sivulle 78. Tarvittavat tekstilisäykset tehtiin sivulle 91.

Keskustelun kuluessa jäsen Lehto teki muutosehdotuksen sivulle 57:

Lahden kaupunginteatteri
Tuet ja avustukset kunnalta.
Momentilta vähennetään 250 000 euroa. Ehdotusta ei kannatettu, joten se raukesi

Keskustelun kuluessa jäsen Putula teki muutosehdotuksen jäsen Vahterin kannattamana sivulle 63, että joukkoliikenteen toimintakatteeksi muutetaan 4 700 100.

Julistettuaan keskustelun päättyneeksi puheenjohtaja totesi, että jäsen Putulan ehdotusta ei voida hyväksyä yksimielisesti joten asiasta täytyy äänestää.

Puheenjohtaja ehdotti äänestettäväksi siitä, hyväksytäänkö käsitteilyn pohjana oleva kaupunginjohtajan muutettu päätösehdotus (jaa) vai kaupunginhallituksen jäsen Putulan kannatettu muutosehdotus (ei).

Äänestysesitys hyväksyttiin. Suoritetussa nimenhuutoäänestyksessä edellistä vaihtoehtoa kannatti 6 ja jälkimmäistä 5 kaupunginhallituksen jäsentä. Äänestyslista on pöytäkirjan liitteenä: Liite 9/278 §.

Esittelijän pohjaehdotus tuli hyväksytyksi.

Keskustelun kuluessa jäsen Putula teki muutosehdotuksen jäsen Lehdon kannattamana sivulle 69 että kunnallisveroa ei koroteta.

Julistettuaan keskustelun päättyneeksi puheenjohtaja totesi, että jäsen Putulan ehdotusta ei voida hyväksyä yksimielisesti joten asiasta täytyy äänestää.

Puheenjohtaja ehdotti äänestettäväksi siitä, hyväksytäänkö käsitteilyn pohjana oleva kaupunginjohtajan muutettu päätösehdotus (jaa)

Lahden kaupunki
Kaupunginvaltuusto

Päätöspäivämäärä
23.11.2020 § 97

vai kaupunginhallituksen jäsen Putulan kannatettu muutosehdotus (ei).

Äänestysesitys hyväksyttiin. Suoritetussa nimenhuutoäänestyksessä edellistä vaihtoehtoa kannatti 4 ja jälkimmäistä 7 kaupunginhallituksen jäsentä. Äänestyslista on pöytäkirjan liitteenä: Liite 10/278 §.

Jäsen Putulan muutosehdotus tuli hyväksytyksi.

Kaupunginhallitus tarkensi kirjauksia Myllypohjan perusparannuksen ja korvausinvestointien osalta sivuilta 73-74 ja 76.

Keskustelun kuluessa jäsen Lehto teki muutosehdotuksen sivulle 74

TALONRAKENNUSINVESTOINNIT

Talonrakennusinvestoinnit, perusparannukset

Kaupungintalon perusparannus.

Momentilta poistetaan 600 000 euroa, eikä kaupungintalon sisäpihaa kateta.

Ehdotusta ei kannatettu, joten se raukesi.

Kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti lisäyksen sivulle 76: Kukkasen/Kirkonkylän kouluhanke siirtyy taloussuunnitelman jälkeiseen aikaan. Villähteen koulun asema palveluverkossa ratkaistaan tulevina vuosina sivistyspalveluiden palveluverkkosuunnitelman yhteydessä.

Keskustelun kuluessa jäsen Putula teki muutosehdotuksen jäsen Rostedin kannattamana sivulle 77 että rakennusten myyntivoittoon lisätään 500 000 euroa

Julistettuaan keskustelun päättyneeksi puheenjohtaja totesi, että jäsen Putulan ehdotusta ei voida hyväksyä yksimielisesti joten asiasta täytyy äänestää.

Puheenjohtaja ehdotti äänestettäväksi siitä, hyväksytäänkö käsitteilyn pohjana oleva kaupunginjohtajan muutettu päätösehdotus (jaa) vai kaupunginhallituksen jäsen Putulan kannatettu muutosehdotus (ei).

Äänestysesitys hyväksyttiin. Suoritetussa nimenhuutoäänestyksessä edellistä vaihtoehtoa kannatti 5 ja jälkimmäistä 6 kaupunginhallituksen jäsentä. Äänestyslista on pöytäkirjan liitteenä: Liite 11/278 §.

Lahden kaupunki
Kaupunginvaltuusto

Päätöspäivämäärä
23.11.2020 § 97

Jäsen Putulan muutosehdotus tuli hyväksytyksi.

Kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti poistoaikojen pidentämisen, jonka vaikutukset päivitetään kaikkiin tarvittaviin laskelmiin talousarviossa.

Kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti lisäyksen sivulle 91 ”Erityisesti pyritään vauhdittamaan Pippo-Kujalan alueen radanvarren alueen sekä Ranta-Kartanon ja Kisapuiston alueen toteuttamista.”

Päätös:

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Merkittiin pöytäkirjaan, että käsiteltäessä kokouksessa 27.10. sivuilla 8-10 yhtiökohtaisia tavoitteita, sivuilla 35-37, Elinvoima ja kilpailukykypalvelut vastuualuetta sekä sivulla 71 kohtaan muut rahoitustulos ja -menot ilmoitettiin seuraavat esteellisyydet:

Pekka Komu, (Lahden seudun kehitys LADEC Oy, Kestävä Lahti säätiö), Juha Rostedt (Lahden seudun kehitys LADEC Oy, Vesijärvi säätiö), Merja Vahter (koulutuskeskus Salpaus -kuntayhtymä, Lahden Pysäköinti Oy), Hannu Rahkonen (Vesijärvi-säätiö), Aleksi Mäntylä (Vesijärvi-säätiö), Sirkku Hildén (Lahti Energia Oy, Vesijärvi-säätiö, Jäähalli Oy), Rami Lehto (Lahti Energia Oy), Janne Mäki (KOKO Lahti Oy), Toni Putula (Lahden Talot Oy), Pekka Timonen (LAB ammattikorkeakoulu, LUT-yliopisto)

Käsiteltäessä Vesijärvi-säätiötä puheenjohtajana toimi Pekka Komu ja käsiteltäessä KOKO Lahti Oy:tä pöytäkirjanpitäjänä toimi Tiina Mörsky.

Pöytäkirjan tarkastajina 2.11.2020 tämän pykälän kohdalla toimivat Jetta Laakso ja Jenna Koskelo.

Käsiteltäessä 2.11.2020 Vesijärvi-säätiötä puheenjohtajana toimi Pekka Komu ja käsiteltäessä KOKO Lahti Oy:tä pöytäkirjanpitäjänä toimi Pekka Virkkunen.

Muutoksenhaku

Kh: muutoksenhakukielto
Kv: valitusosoitus

Toimenpiteet

Kh: Kv
Kv: ote konsernipalvelut/taloussuunnittelu, controllerpalvelut,

Lahden kaupunki
Kaupunginvaltuusto

Päätöspäivämäärä
23.11.2020 § 97

rahoituspalvelut, henkilöstöpalvelut, kehityspalvelut, tarkastustoimi, elinvoima ja kilpailukykypalvelut, osallisuus ja hyvinvointipalvelut sekä palvelualueet

Liitteenä

1. Lahden kaupungin talousarvio vuodelle 2021 ja taloussuunnitelma vuosille 2021–2023
2. Kv:n talousarviokokouksen aikataulu 23.11.2020
3. Nastolan aluejohtokunnan pöytäkirjanote 18.8.2020 § 22
4. Äänestyslista kh 27.10.2020 § 278
5. Äänestyslista kh 27.10.2020 § 278
6. Äänestyslista kh 27.10.2020 § 278
7. Äänestyslista kh 27.10.2020 § 278
8. Äänestyslista kh 27.10.2020 § 278
9. Äänestyslista kh 27.10.2020 § 278
10. Äänestyslista kh 27.10.2020 § 278
11. Äänestyslista kh 27.10.2020 § 278

Talousarvio 2021 Taloussuunnitelma 2021–2023

Kaupunginhallitus 2.11.2020

Johdanto

Euroopan ympäristöpääkaupunki 2021

Lahti on vuonna 2021 Euroopan ympäristöpääkaupunki ensimmäisenä suomalaisena kaupunkina. Valinnan teki Euroopan komissio.

Lahden strategiana on menestyä kansainvälisesti rohkeana ympäristökaupunkina. Vuosi Euroopan ympäristöpääkaupunkina on tärkeä askel tämän tavoitteen toteuttamisessa.

Nousu ympäristöpääkaupungiksi on vaatinut pitkäjänteistä työtä. Yhtä lailla koko kaupungin elinvoiman ja kasvun turvaaminen vaativat sitkeyttä ja kykyä katsoa eteenpäin.

Talousarvio kertoo, kuinka Lahden tulevaisuutta rakennetaan. Se edellyttää investointeja, monipuolisia palveluja ja uutta osaamista.

Lahden seudulla on hyvät mahdollisuudet kehittyä 2020 -luvulla. Sijainti pääkaupunkiseudun läheisyydessä, uusi eteläinen kehätie, Radanvarren alue ja vuosikymmenen lopussa Suomiradan suora lentokenttäyhteys ovat vahuuksia.

Ratkaisuja koulutukseen ja työllisyyteen

Korkeatasoinen osaaminen ja koulutettu väestö ovat kaupungin elinvoiman lähde. LUT, Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto, vahvistaa nopeasti toimintaansa Lahdessa. Ammattikorkeakoulutoiminta laajeni Lahden ja Saimaan ammattikorkeakoulujen yhdistyessä 1.1.2020. LAB on nyt Suomen kuudenneksi suurin ammattikorkeakoulu.

Työllisyyden merkitys voimistuu koronapandemian aiheuttaman kriisin jälkihoidossa. Lahti hyväksyttiin vuonna 2020 yhdessä Hollolan, Orimattilan, Asikkalan ja Kärkölan kanssa mukaan työllisyyden kuntakokeiluun. Kokeilun tavoitteena on nostaa Lahden seudun työllisyysastetta ja parantaa pitkäaikaistyöttömien ja heikossa työmarkkina-asemassa olevien pääsyä työmarkkinoille. Lahti panostaa myös opiskelijoiden ja valmistuneiden työllistymiseen ja startup -toimintaan yhdessä alueen oppilaitoksien kanssa.

Lahden työttömyysaste oli 13,7 % helmikuussa 2020. Koronapandemian seurauksena irtisanomiset ja lomautukset nostivat työttömyysasteen korkeimmillaan 22,2 %:iin. Kesän jälkeen työttömyysaste lähti laskuun, mutta on hyvin epävarmaa millä tasolla se keskimäärin on vuonna 2021.

Kuntatalouteen tasapainoa

Maaliskuussa 2020 alkanut koronapandemia heikensi nopeasti kuntataloutta. Erityisesti tulot laskivat. Sekä Suomen talouden että maailmantalouden näkymät ovat tällä hetkellä poikkeuksellisen epävarmat.

Valtio on päättänyt tukea kuntia merkittävästi vuosina 2020 ja 2021. Kertaluontoiset tuet eivät kuitenkaan poista kaupungin talouden rakenteellista alijäämää. Kunnille ei tässä tilanteessa voi asettaa uusia velvoitteita tai ne on rahoitettava täysimääräisesti valtionrahoituksella.

Lahden talouden vastuullinen hoito edellyttää rohkeaa valintojen tekemistä, menojen hillintää ja vaikeitakin ratkaisuja. Valmistelemme uudistumis- ja muutosohjelmaa, joka tähtää talouden tasapainoon ja toiminnan uudistamiseen 30 kuukauden aikana. Talousarvio sisältää tätä tukevia toimenpiteitä.

Samalla on jatkettava investoimista tulevaisuuteen. Lahden kaupunki investoi edelleen poikkeuksellisen voimakkaasti. Investoinnit kohdentuvat erityisesti koulujen ja päiväkotien peruskorjauksiin ja uudisrakentamiseen.

Talousarviovuonna 2021 valmistuvat Rakokiven monitoimitalo ja Kivimaan monitoimitalon uudisrakennus. Kaupungintalon perusparannus alkaa vaiheittain kevään 2021 aikana ja valmistuu kesällä 2023.

Lahden eteläinen kehätie on avattu liikennekäyttöön vuoden 2020 lopulla. Suomen suurimman väylätyömaan päätyminen varmistaa sujuvan liikenteen vilkkaasti liikennöidyllä valtiolla 12 sekä edistää maankäytön ja elinkeinoelämän kehittymismahdollisuuksia koko Lahden seudulla.

Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymän talouden hallinta parani merkittävästi vuoden 2020 aikana. Myönteisen kehityksen ennakoidaan jatkuvan myös vuonna 2021.

2020-luvun tärkeät valinnat

Lahden kaupunkistrategiaa toteutetaan vuonna 2021 viiden kärkihankkeen kautta: Euroopan ympäristöpääkaupunki, opiskelu- ja tiedekaupunki, työllisyyden kuntakokeilu sekä digiloikka: asukaslähtöiset sähköiset palvelut sekä harrastustakuu ja arkiliikunta. Näitä toteutetaan yhdessä yritysten ja korkeakoulujen sekä muiden toimijoiden kanssa.

Talousarvion toiminnalliset tavoitteet on johdettu viidestä kärkihankkeesta ja niissä on huomioitu toimenpiteiden talousvaikutukset.

Mahdollisuuksien hyödyntäminen on ratkaisevaa Lahden tulevaisuudelle. 2020-luvun kaupunkikehitys edellyttää koko kaupunkiorjansäätöön kykyä reagoida toimintaympäristön muutoksiin, tehokasta toimintaa ja uusia avauksia.

Hiilineutraali kaupunki 2025

Euroopan ympäristöpääkaupunkivuosi 2021 tukee useita Lahden keskeisiä tavoitteita. Sen teemoja ovat hiilineutraali elämä, osallisuus, kiertotalous sekä luonto ja vesi.

Euroopan unionin vuonna 2021 käynnistyvät suuret elvytysohjelmat perustuvat kestävään elvytykseen. Rohkea ympäristökaupunki Lahti pyrkii hyödyntämään näitä ohjelmia mahdollisimman laajasti.

Lahdesta tulee hiilineutraali jo vuonna 2025, ensimmäisenä suurena kaupunkina Suomessa. Lahti on tehnyt mittavan energiakäännöksen ja lopettanut kivihiihen käytön huhtikuussa 2019. Kaupungissa myös toteutettiin asukkaiden henkilökohtainen liikkumisen päästökauppa ensimmäisenä kaupunkina maailmassa.

Lahdessa 2.11.2020

Pekka Timonen
kaupunginjohtaja

Sisällysluettelo

YLEINEN OSA	5
Lahden kaupungin organisaatio ja Lahti-konserni	6
Talousarvion rakenne	6
Lahden kaupungin organisaatio	6
Lahti-konserni.....	7
Yhtiökohtaiset tavoitteet.....	8
Lahti-konsernirakenne	11
Toimintaympäristö	12
Lahden väestökehitys	12
Rakentaminen	12
Elinvoima ja työllisyys.....	12
Hyvinvoinnin edistäminen.....	13
Talouden ja henkilöstön kehitysnäkymät	14
Talouden kehitysnäkymät	14
Henkilöstön kehitysnäkymät.....	15
STRATEGIAOSA	17
Strategian valmistelu	19
Toiminnalliset tavoitteet eli strategian kärkihankkeet 2021.....	20
TALOUSOSA	25
Talousarvion sitovuus ja taloutta ohjaavat kriteerit	27
Sitovuus	27
Taloutta ohjaavat kriteerit.....	28
Sisäinen valvonta ja riskienhallinta kaupunkikonsernissa	29
KÄYTTÖTALOUSOSA	31
Konsernihallinto	33
Sivistyksen palvelualue.....	44
Kaupunkiympäristön palvelualue.....	59
Tuloslaskelmaosa	67
Verotulot	69
Valtionosuudet	70
Korkotulot ja -menot	71
Muut rahoitustulot ja -menot.....	71
Investointiosa	72
Kiinteä omaisuus	73
Talorakennusinvestoinnit	73
Julkinen käyttöomaisuus	78
Irtain omaisuus.....	78
Arvopaperit ja osuudet	79
Rahoitusosa	80
Antolainat.....	81
Lainanotto, pitkäaikaiset lainat.....	81
Talousarvion ja taloussuunnitelman hyväksyminen	82
Liitteet	83
Strategiset mittarit	84
Toiminnan tunnusluvut	88
Lahden 30 kk:n uudistumis- ja muutosohjelma (talouden tasapaino-ohjelma)	91

YLEINEN OSA

Lahden kaupungin organisaatio ja Lahti-konserni

- Talousarvion rakenne
- Lahden kaupungin organisaatio
- Lahti-konserni

Toimintaympäristö

- Lahden väestönkehitys
- Rakentaminen
- Elinvoima ja työllisyys
- Hyvinvoinnin edistäminen

Talouden ja henkilöstön kehitysnäkymät

- Talouden kehitysnäkymät
- Henkilöstön kehitysnäkymät

Lahden kaupungin organisaatio ja Lahti-konserni

Talousarvion rakenne

Lahden kaupungin taloussuunnitelma laaditaan vuosittain kolmivuotisena. Kaupunginvaltuusto hyväksyy sen talousarvion yhteydessä. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Talousarvio jakaantuu käyttötalous- ja tuloslaskelmaosaan sekä investointi- ja rahoitusosaan (kuntalaki § 110). Suomen Kuntaliitto sekä kirjanpitolautakunnan kuntajäsenistö ovat antaneet ohjeita ja suosituksia talousarvion ja taloussuunnitelman valmistelusta ja sisällöstä.

Yleisessä osassa esitellään Lahden kaupungin organisaatio, Lahti-konserni ja yhtiökohtaiset tavoitteet, luodaan katsaus kansantalouden ja kunnallistalouden kehitykseen sekä kaupungin taloudellisen tilanteen kehittymiseen ja kerrotaan talousarvion painopistealueista. Lisäksi yleisestä osasta löytyvät talouden ja henkilöstön kehitysnäkymät.

Strategiaosassa kuvataan kaupungin strategia ja kärkitoimenpiteet. Talousarvion toiminnalliset tavoitteet on johdettu kärkitoimenpiteistä, joilla strategia viedään käytäntöön. Toimenpiteen vastuutaho on ilmoitettu tavoitteen kohdalla.

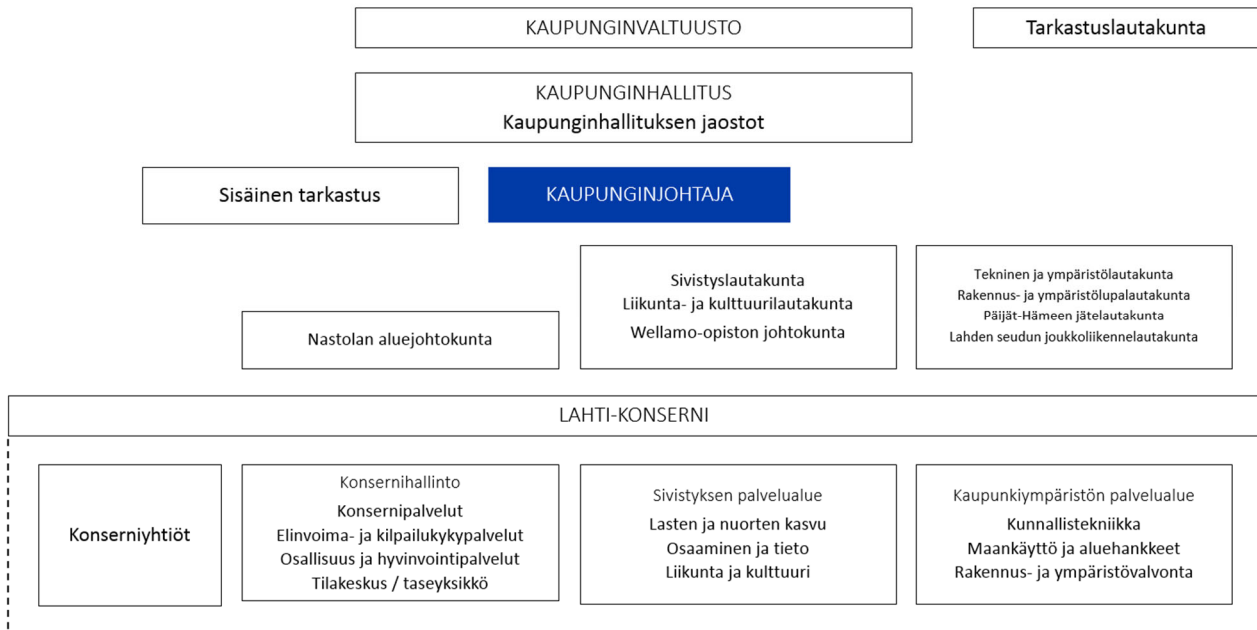
Käyttötalousosassa ovat konsernihallinnon ja palvelualueiden talousarviot sitovuustasoittain. Konsernihallinnon ja palvelualueiden tuloslaskelmat sisältävät vastuualueiden toimintatulot ja -menot sekä suunnitelmapoistot. Toiminnan tunnusluku- taulukot sekä talousarviovuoden että suunnitelmavuosien osalta ovat talousarvion liitteinä.

Tuloslaskelmaosassa esitetään kaupungin kokonaistalouden keskeiset erät, jotka ovat varsinaisen toiminnan menot ja tulot, verotulot, valtionosuudet, rahoitustulot ja -menot, suunnitelman mukaiset poistot käyttöomaisuudesta sekä satunnaiset erät.

Investointiosassa on kaupungin investointimenot ja -tulot investointiryhmittäin ja hankekohtaisesti.

Rahoitusosassa kuvataan rahoitukseen liittyvät menot ja tulot kuten antolainat ja niiden lyhennykset sekä ottolainat ja niiden lyhennykset. Rahoitusosa sisältää myös rahoituslaskelman. Sen tiedot kerätään tuloslaskelmaosan lisäksi investointi- ja rahoitusosasta.

Lahden kaupungin organisaatio

Tarkemmat organisaatiokaaviot konsernihallinnon ja palvelualueiden osalta löytyvät Lahden www-sivuilta:
<https://www.lahti.fi/tietoa-lahdesta/kaupungin-organisaatio>

Lahti-konserni

Konsernin toiminnan ohjaus

Lahden kaupungin omistajapolitiikan lähtökohtana on kaupungin kokonaisedun toteutuminen ja resurssien suuntaaminen kaupunkia parhaiten palvelevalla tavalla. Omistajaohjauksen tehtävänä on huolehtia konsernin omaisuudesta ja pääoman tehokkaasta käytöstä. Lahti-konsernin omaisuuden jälleenhankinta-arvo on noin 1,8 miljardia euroa. Tavoitteellinen omistajuus on konsernin toiminnan ja talouden ohjauksessa merkittävin tekijä.

Kaupungin strategiset linjaukset ohjaavat konsernissa yhteisöjen ja säätiöiden toimintaa ja omistusta. Omistaja-arvo perustuu yhteisön tai säätiön strategiaan, taloudelliseen tai toiminnalliseen merkitykseen omistajalle. Omistamisella voi olla myös puhtaasti taloudellisia tavoitteita ja yhtiöiden tuloutustavoitteet voivat olla merkittävä osa talousarviota. Konserniyhteisöjen rooli Lahden kaupungin strategian toteutumisessa on erittäin tärkeä. Tavoitteiden toteutumista seuraa kaupungin hallituksen konserni- ja tilajaosto.

Lahti-konsernin tulevia tapahtumia

Kaupunki jatkaa konsernirakenteen tarkastelua valtuuston hyväksymien omistajapolitiikan periaatteiden pohjalta. Omistusten tarkoituksenmukaisuutta arvioidaan säännöllisesti. Lahti-konsernissa luottoriskiä hallitaan arvioimalla annettujen lainojen ja takausten riskejä. Koordinoinnilla voidaan tasata ja vähentää konsernin rahoitusriskejä ja valvoa kokonaisriskien kehittymistä. Lainan ja takausten antoon liittyvä luottoriskin arviointi on osa rahoituksen riskienhallintaa.

Lahti-konsernin yleiset tavoitteet

- Konserniyhtiöiltä edellytetään tervettä pitkäjänteistä taloudenpitoa ja kannattavuutta. Tavoitteeksi on asetettu, että tytäryhteisöjen taloudelliset tunnusluvut ovat edellisvuotta paremmat.
- Yhtiöt osallistuvat vähähiilisen rakentamisen kehittämiseen omissa rakennushankkeissaan.
- Konserniyhteisöjen tulee hankinnoillaan tukea alueen yritysten innovaatioita ja edistää niiden markkinoille pääsyä ja kilpailukykyä. Yhtiöt edistävät Lahden hiili-neutraaliustavoitteen 2025 saavuttamista ja huomioivat sen hankinnoissaan. Tavoitteeksi asetetaan, että tytäryhteisöjen hankinnat kohdentuvat vuonna 2021 alueen yrityksiin edellisvuotta enemmän. Hankinnoissa tulee soveltaa ympäristöarvojen lisäksi sosiaalisia ja eettisiä kriteerejä.
- Tytäryhteisöjen tulee madaltaa työttömien ja opiskelijoiden kynnystä siirtyä työelämään palkkaamalla tukityöllistettyjä, harjoittelijoita ja kesätyöntekijöitä. Tavoitteeksi asetetaan, että harjoittelijoita ja kesätyöntekijöitä palkataan edellisvuotta enemmän.

Konserniyhtiöiden osinkotavoite, 1 000 €	TA 2021
Lahden Talot Oy -alakonserni	500
Lahti Aqua Oy -alakonserni	850
Lahti Energia Oy -alakonserni	9 000
Päijät-Hämeen Jätehuolto Oy	87
Yhteensä	10 437

Yhtiökohtaiset tavoitteet

ALUEELLINEN KEHITTÄMINEN	YHTIÖKOHTAISET TAVOITTEET
KOKO Lahti Oy	<ul style="list-style-type: none"> • Merkittävä osallistuminen Euroopan ympäristöpääkaupunki 2021 -ohjelman toteutukseen • Lahden aseman vahvistaminen kasvavana ja elinvoimaisena tapahtumakaupunkina • Yhtiön aluetalousvaikutukset ylittävät vuoden 2019 tason, jotka olivat noin 20 milj. euroa • Yhtiön toiminnan liiketaloudellinen tehokkuus kasvaa • Strategian kärkihanke - Lahti opiskelu- ja tiedekaupunki: Yhtiö kehittää kulttuuri- ja tapahtumatoimintaa yhdessä alueen korkeakoulutoimijoiden ja Koulutuskeskus Salpaus -kuntayhtymän kanssa
Lahden seutu - Lahti Region Oy	<ul style="list-style-type: none"> • Merkittävä osallistuminen Euroopan ympäristöpääkaupunki 2021 -ohjelman toteutukseen • Osallistuminen yhteistyössä elinkeino-yhtiöiden kanssa toimialan investointien houkutteluun seudulle osana matkailun kasvustrategiaa • Toiminnan taloudellisuus ja toiminnan vaikuttavuuden jatkuva kasvaminen • Majoitusvuorokausien määrän palautuminen vuoden 2019 tasoon vuonna 2023 • Yhtiön laadulliset toiminnan tavoitteet on määritelty Elinvoima ja kilpailukyky-palvelut osiossa (s. 36)
Lahden seudun kehitys LADEC Oy	<ul style="list-style-type: none"> • Neuvonta- ja kehittämispalveluissa vuosittain 1 500 asiakasta • Yhtiön kokonaisasiakastytyväisyys pysyy samassa tai kasvaa edellisvuodesta • Yritysyhteistyön rakentaminen Euroopan ympäristöpääkaupunki 2021 -ohjelmassa • Kehittämispalvelut kasvaville ja kehittyville yrityksille -tavoite: 40 yritystä TeamFinland-palvelujen piiriin • Yrityshankinta/sijoittumispalvelut -tavoite: alueelle sijoittuvissa yrityksissä 120 työpaikkaa LADECin myötävaikutuksella • Yhtiön laadulliset toiminnan tavoitteet on määritelty Elinvoima ja kilpailukyky-palvelut osiossa (s. 36)

ASUNTOJEN JA KIINTEISTÖJEN OMISTAMINEN JA HALLINNOIMINEN	YHTIÖKOHTAISET TAVOITTEET
Lahden Talot Oy -al konserni	<ul style="list-style-type: none"> • Osinko 500 000 euroa vuodelta 2020, maksetaan vuoden 2021 aikana • Vuokra-asuminen turvallista, kohtuuhintaista ja energiatehokasta • Oman pääoman tuotto vähintään 15 % • Osallistuminen MAL-sopimuksen toteuttamiseen
Spatium Toimitilat Oy	<ul style="list-style-type: none"> • Merkittävä osallistuminen Euroopan ympäristöpääkaupunki 2021 -ohjelman toteutukseen • Yhteistyön kehittäminen korkeakoulutoimijoiden kanssa • Oman pääoman tuotto vähintään 10 % • Strategian kärkihanke - Lahti opiskelu- ja tiedekaupunki: Yhtiö kokeilee ja kehittää uusia ylläpidon ja rakentamisen tekniikoita pitkällä aikavälillä
Kiinteistö Oy Lahden Tiedepuisto	<ul style="list-style-type: none"> • Merkittävä osallistuminen Euroopan ympäristöpääkaupunki 2021 -hankkeeseen • Vähintään 95 % täyttöaste

INFRASTRUKTUURIN YLLÄPITO	YHTIÖKOHTAISET TAVOITTEET
Lahden Pysäköinti Oy -al konserni	<ul style="list-style-type: none"> • Oman pääoman tuotto vähintään 5 % • Latausinfraan kehittäminen ja latauspisteiden lisääminen vuosittain • Aktiivinen osallistuminen kaupunkitasoiseen pysäköintiratkaisujen suunnitteluun
Lahti Aqua Oy -al konserni	<ul style="list-style-type: none"> • Osinko 850 000 euroa vuodelta 2020, maksetaan vuonna 2021. Yhtiöltä edellytetään tämän mahdollistavaa kannattavuutta • Merkittävä osallistuminen Euroopan ympäristöpääkaupunki 2021 -ohjelman toteutukseen • Edellytysten luominen veteen ja vesiosaamiseen sekä ympäristökuormituksen vähentämiseen perustuvien tuote- ja palvelukonseptien muodostumiselle • Kaupungille kuuluvan vastuun kantaminen hulevesien hallinnasta asema-kaava-alueella kaupungin puolesta, erikseen sovittavalla tavalla • Oman pääoman tuotto vähintään 5 % • Strategian kärkihanke – Digiloikka: Asukasystävälliset sähköiset palvelut: Yhtiö osallistuu Smart Lahti –IoT-ympäristön kehittämiseen
Lahti Energia Oy -al konserni	<ul style="list-style-type: none"> • Osinko 9 milj. euroa vuodelta 2020 maksetaan vuoden 2021 aikana. Yhtiöltä edellytetään tämän mahdollistavaa kannattavuutta • Merkittävä osallistuminen Euroopan ympäristöpääkaupunki 2021 -ohjelman toteutukseen taloudellisesti ja toiminnallisesti • Aktiivinen osallistuminen uusiutuvilla energialähteillä ja uusilla tavoilla tuotetun energian tuotekehitykseen • Oman pääoman tuotto vähintään 10 % • Strategian kärkihanke – Digiloikka: Asukasystävälliset sähköiset palvelut: Yhtiö osallistuu Smart Lahti –IoT-ympäristön kehittämiseen
Päijät-Hämeen Jätehuolto Oy	<ul style="list-style-type: none"> • Osinko 87 000 euroa vuodelta 2020 maksetaan vuoden 2021 aikana. Yhtiöltä edellytetään tämän mahdollistavaa kannattavuutta • Merkittävä osallistuminen Euroopan ympäristöpääkaupunki 2021 -ohjelman toteutukseen • Jätehuolto-osaamisen kehittäminen kasvuhakuisiksi palveluliiketoiminnaiksi • Korkea yhdyskuntajätteen kierrätysaste. Tavoitteena edellisvuotta korkeampi kierrätysaste ja kierrätysaste 2035 vuonna 65 % • Oman pääoman tuotto vähintään 5 %

PALVELUTUOTANTO	YHTIÖKOHTAISET TAVOITTEET
Provincia Oy	<ul style="list-style-type: none"> • Asiakastytyväisyyden jatkuva parantuminen • Merkittävä osallistuminen Euroopan ympäristöpääkaupunki 2021 -hankkeeseen • Lahden asiakaslaskutusta alennetaan 10 % vuoden 2020 tasosta
Työterveys Wellamo Oy	<ul style="list-style-type: none"> • Kaupungin työnantaja-aseman tukeminen työhyvinvointia ja työssä jaksamista edistävillä laadukkailla palveluilla • Asiakkaiden maksuihin ei tehdä korotuksia • Palvelujen tuottaminen kustannustehokkaasti • Oman pääoman tuotto vähintään 5 %
Päijät-Hämeen Laitoshuoltopalvelut Oy	<ul style="list-style-type: none"> • Oman pääoman tuotto vähintään 5 % • Yhtiön merkittävä osallistuminen yliopistoyhteistyöhön toiminnallisesti ja taloudellisesti • Lahden asiakaslaskutusta alennetaan 10 % vuoden 2020 tasosta
Päijät-Hämeen Ateriapalvelut Oy	<ul style="list-style-type: none"> • Oman pääoman tuotto vähintään 5 % • Merkittävä osallistuminen Euroopan ympäristöpääkaupunki 2021 -hankkeeseen • Lahden asiakaslaskutusta alennetaan 10 % vuoden 2020 tasosta
Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymä	<ul style="list-style-type: none"> • Yhtymä toteuttaa jäsenkuntien kanssa vuoteen 2021 asti voimassa olevan palvelusopimuksen, joka sisältää talouden tasapainottamistoimenpiteet ja niiden edellyttämät kehittämistoimet • Yhtymän tulee toteuttaa palvelut niin, että yhtymä ei tee alijäämää ja laskutus kaupungilta ei ylitä kaupungin talousarvion ja taloussuunnitelmaan kirjattua määrärahaa • Toiminnan tavoitteet on tarkemmin määritelty Osallisuuden ja hyvinvoinnin vastualueen osiossa (s.39) ja Määrärahavaraus, Ostot hyvinvointiyhtymältä osiossa (s.41)

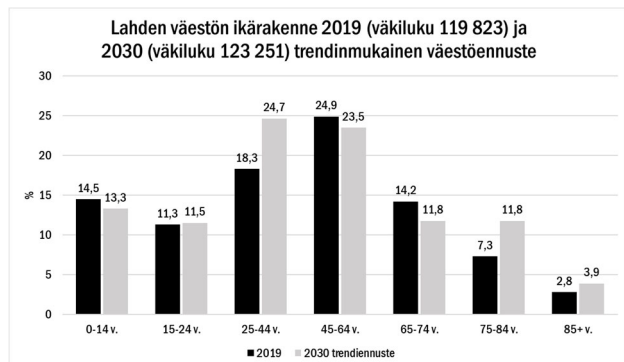
Lahti-konsernirakenne

LAHDEN KAUPUNKIKONSERNI - ENNAKOITU RAKENNE 1.1.2021			
			Päivitetty 16.10.2020
TASEYKSIKÖT			
Lahden kaupunginteatteri			
Lahden kaupunginorkesteri			
Lahden Tilakeskus			
TYTÄRYHTEISÖT JA KUNTAYHTYMÄT			
ASUMINEN JA TOIMITILAT	Konserni	INFRASTRUKTUURIN YLLÄPITO	Konserni
Lahden Talot Oy	100,00 %	Kiinteistö Oy Hansaparkki	56,88 %
Lahden Asunnot Oy	100,00 %	Kiinteistö Oy Lahden Siltavouti	100,00 %
Lahden Palveluasunnot Oy	100,00 %	Lahden Pysäköinti Oy	100,00 %
Kiinteistö Oy Nastonharjun liiketalo	75,60 %	Lahden Sairaalaparkki Oy	81,89 %
Kiinteistö Oy Lahden Tiedepuisto	54,60 %	Lahti Aqua Oy	100,00 %
Lahden Rudolf Steiner -koulun Talo Oy	91,70 %	Aqua Palvelu Oy	100,00 %
Lahden Terveystalo Oy	91,66 %	Aqua Verkko Oy	100,00 %
Nastolan virastotalokiinteistö Oy	100,00 %	LABIO Oy	83,43 %
Paavolakiinteistöt Oy	100,00 %	Lahti Energia Oy	100,00 %
Päijät-Hämeen Ajoharjoittelurata Oy	69,16 %	LE-Sähköverkko Oy	100,00 %
Radio- ja tv-museosäätiö	50,00 %	Pilke Energia Oy	100,00 %
Spatium Toimitilat Oy	100,00 %	Koskipower Oy	100,00 %
Lahden Jäähalli Oy	48,52 %	Päijät-Hämeen Jätehuolto Oy (1.1.2021 Salpakierto Oy)	58,58 %
ALUEELLINEN KEHITTÄMINEN		PALVELUTUOTANTO	
KOKO Lahti Oy	100,00 %	Eteva kuntayhtymä	4,66 %
Lahti Events Oy	100,00 %	Hollolan-Lahden vesilaitos kuntayhtymä	40,00 %
Lahden seutu - Lahti Region Oy	52,90 %	Lahden Konservatorio Oy	50,57 %
Lahden Seudun Kehitys Oy LADEC	75,90 %	Lahden Työn Paikka Oy	100,00 %
Koulutuskeskus Salpaus kuntayhtymä	63,86 %	Provincia Oy	65,04 %
Salpaus-palvelut Oy	63,86 %	Päijät-Hämeen Ateriapalvelut Oy	79,46 %
Päijät-Hämeen liitto kuntayhtymä	56,44 %	Päijät-Hämeen Laitoshuoltopalvelut Oy	79,46 %
		Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymä	52,34 %
		Päijät-Hämeen Tekstiilihuolto Oy	52,34 %
		Työterveys Wellamo Oy	61,85 %
OSAKKUUS- JA OMISTUSYHTEISYHTEISÖT			
C-Ella Oy	33,33 %	Harjun Terveys Oy	25,65 %
e-Protech Oy	30,00 %		
One1 Oy	24,30 %		
POLA Energy Assets Oy	50,00 %		
YHDISTELMÄTTÖMÄT YHTEISÖT			
Asunto Oy Kittilän Petsukka	33,33 %	Nordic Innovation Accelerator Oy	31,01 %
Kiinteistö Oy Lahden Laiturikadun Pysäköinti	32,53 %	Riihelän Huolto Oy	39,25 %
Kiinteistö Oy Villähteen liikekeskus	29,00 %	Seponkadun pysäköinti Oy	26,00 %
LAHTI-KONSERNIIN YHDISTELLYT ALAKONSERNIT			
Lahden Talot Oy		Lahti Aqua Oy	
Lahden Asunnot Oy		Aqua Palvelu Oy	
Lahden Palveluasunnot Oy		Aqua Verkko Oy	
Koulutuskeskus Salpaus kuntayhtymä		LABIO Oy	
Salpaus-palvelut Oy		Lahti Energia Oy	
Lahden Seudun Kehitys Oy - LADEC		LE-Sähköverkko Oy	
Spatium toimitilat		Pilke Energia Oy	
Lahden Jäähalli Oy		Koski Power Oy	
Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymä		C-Ella Oy	
Päijät-Hämeen tekstiilihuolto		e-Protech Oy	
Harjun Terveys Oy (1.10.2020)		One1 Oy	
		POLA Energy Assets Oy	

Toimintaympäristö

Lahden väestökehitys

Lahti on Suomen yhdeksänneksi suurin kaupunki. Kaupungissa oli vuoden 2019 lopussa 119 826 asukasta. Väestömäärä on kasvanut 2000-luvulla 8 400 henkilöllä, noin 0,4 prosenttia vuodessa. Vuonna 2019 väkiluku väheni 128 henkilöllä, vuonna 2018 vastaavasti kasvoi 378 henkilöllä. Asukasluvun kasvu on perustunut maahanmuuttoon ja maan sisäiseen muuttoliikkeeseen.

Lähde: Tilastokeskus ja Lahden oma trendinmukainen väestöennuste

Lahden väestökehitykselle on tyypillistä työikäisten osuuden pieneneminen ja vanhusväestön kasvu. Trendinmukaisen väestöennusteen mukaan alle 15-vuotiaiden määrä vähenee Lahdessa 1 800 henkilöllä ja 75 vuotta täyttäneiden määrä kasvaa noin 6 750 henkilöllä vuoteen 2030 mennessä.

Väestöllinen huoltosuhte on Lahdessa korkeampi kuin koko maassa keskimäärin. Vuonna 2019 Lahdessa oli 63,8 lasta tai vanhusta sataa työikäistä kohden, koko maassa 61,4. Väestöllinen huoltosuhteluku on Tilastokeskuksen arvion mukaan vuonna 2030 Lahdessa 67,1 ja koko maassa 64,5. Lukemaa nostaa iäkkäiden asukkaiden määrän kasvu sekä syntyvyyden lasku.

Rakentaminen

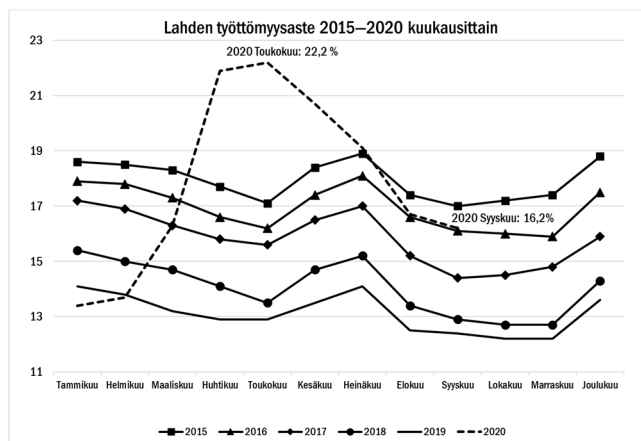
Lahden rakennusvalvonnan mukaan vuonna 2019 Lahteen valmistui 150 asuinrakennusta, joissa oli 491 asuntoa. Kerrostaloasuntoja valmistui 350, pientaloasuntoja 105 ja rivitaloasuntoja 36 kappaletta. Vuonna 2018 Lahteen valmistui 166 asuinrakennusta, joissa oli 785 asuntoa. Kerrostaloasuntoja valmistui 589, pientaloasuntoja 120 ja rivitaloasuntoja 76 kappaletta.

Vuoden 2019 lopussa Lahdessa oli 71 504 asuntoa, joista 67,2 prosenttia oli kerrostaloasuntoja, omakotiasuntoja 23,3 prosenttia ja rivitaloasuntoja 8 prosenttia. Suurista kaupungeista kerrostalojen osuus asutokannasta on Lahtea suurempi vain Helsingissä, Tampereella ja Turussa.

Elinvoima ja työllisyys

Lahden työttömyysaste laski tasaisesti vuoden 2020 alkupuolelle asti ja oli helmikuussa 13,7 prosenttia, 4,8 prosenttiyksikköä alempi kuin helmikuussa 2015. Koronapandemia nosti Lahden työttömyysasteen 22 prosentin tuntumaan huhti-toukokuussa massalomautusten sekä nuorisotyöttömyyden kasvun seurauksena. Syyskuussa 2020 Lahden työttömyysaste laski vuoden 2016 tasolle, noin 16 prosenttiin. Lahden työllisyysaste oli ennakkotietojen mukaan syyskuussa 2020 67,3 % (helmikuussa 69 %).

Työttömyysasteen alenevan kehityksen jatkuminen riippuu paljolti siitä, etteivät korona-ajan lomautukset muutu irtisanomisiksi. Haasteena on myös Lahden suuriin kaupunkeihin verrattuna korkea nuorisotyöttömyysaste (19,8 %) sekä ulkomaalaisten työttömyysaste (32,9 %).

Lähde: Tilastokeskus

Lahden elinvoimalle on ratkaisevaa alueen yritysten menestyminen. Lahden alueen kilpailukykystrategian kärkenä on vahvistaa elinkeinomyönteisyyttä, lisätä yrittäjyyttä ja tätä kautta työpaikkojen määrää sekä verotuloja.

Lahden kaupunki luo edellytyksiä elinkeinoelämän positiiviselle kehitykselle sekä avoimelle ja aktiiviselle vuoropuhelulle. Uusi hankintalaki antaa mahdollisuuksia hyödyntää ja vahvistaa alueen yritysten toimintaa. Kaupunki pyrkii investoinneillaan avaamaan referenssikohteita yritysten toteutettavaksi. Toimintaympäristöä kehitetään kokeiluihin kannustavaksi ja palvelujen järjestämisessä selvitetään myös avoimen datan hyödyntämistä. Valmistelussa ja päätöksenteossa tulee tunnistaa ne päätökset, joilla on yritysvaikutuksia ja arvioida konkreettiset vaikutukset yritysten toimintaedellytyksiin.

Hyvinvoinnin edistäminen

Kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla (Kuntalaki 1 §). Lahden kaupunki pyrkii edistämään omalla työllään kaupunkilaisten hyvinvointia. Hyvinvointityötä tehdään kokonaisvaltaisesti ja monialaisesti koko kaupunkiorganisaatiossa.

Hyvinvointityötä tehdään peruspalveluissa ja monialaisissa verkostoissa sekä yhteistyössä eri kumppaneiden kanssa. Yhteistyötä tehdään myös maakunnallisesti Päijät-Hämeen muiden kuntien kanssa hyvinvoinnin ja osallisuuden käytäntöjen kehittämiseksi.

Suomen hallitusohjelmassa ”Osallistava ja osaava Suomi – sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta” osallisuus ja hyvinvointi ovat vahvasti esillä. Ohjelmassa korostetaan hyvinvointia edistäviä sekä ongelmia ehkäiseviä toimia kaikissa väestöryhmissä ja ikäluokissa. Osallisuus ymmärretään dynaamisena hyvinvoinnin osatekijänä. Hallitusohjelmassa nostetaan esille uudenlaisia osallistumisen muotoja kuten osallistuva budjetointi.

Lahdessa osallistuvan budjetoinnin toimintamallia on pilotoitu vuonna 2020. Vuonna 2021 arvioidaan ja kehitetään mallia edelleen sekä toteutetaan uusi ideoi-kehittä-äänestä -prosessi vuosina 2021–2022. Organisaatio- ja johtamisjärjestelmämuutoksen myötä kaupungin lähidemokratiamalli uudistuu 2021.

Palvelutorin toiminnan käynnistyminen vuonna 2019 ja edelleen kehittäminen monialaisena hyvinvoinnin ja osallisuuden

alustana varmistaa lahtelaisten arjen sujuvuutta sekä vahvistaa yhteistoimintaa järjestöjen, yritysten ja yhteistyökumppaneiden kanssa ja luo samalla mahdollisuuksia kansalaisaktiivisuudelle. Kaupunki toimii mahdollistajana ja koordinoijana muiden toimijoiden hyvinvointitoiminnalle.

Vuonna 2020 valmistellut maakunnalliset hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kärjet (mielen hyvinvointi, osallisuus ja yhteisöllisyys, arjen turvallisuus, päihteettömyys ja terveelliset elintavat) ohjaavat eri toimijoiden kanssa tehtävää hyte-työtä.

Lahti on mukana Hymy-verkostohankkeessa, jossa kehitetään tietojohdamisen valmiuksia ja luodaan edellytyksiä kuntalaisten osallisuudelle sekä kuntien väliselle yhteistyölle väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.

Terveydenhuoltolaki velvoittaa kuntia seuraamaan asukkaidensa terveyttä ja hyvinvointia sekä niihin vaikuttavia tekijöitä väestöryhmittäin sekä kunnan palveluissa toteutettuja toimenpiteitä, joilla vastataan kuntalaisten hyvinvointitarpeisiin. Lahden kaupungin laaja, kerran valtuustokaudessa koottava hyvinvointikertomus on hyväksytty tammikuussa 2017 Uusi laaja hyvinvointikertomus valmistuu vuonna 2021. Hyvinvoinnin tietopohjaa ylläpidetään sähköisessä hyvinvointikertomuksessa (hyvinvointikertomus.fi). Vuosittainen hyvinvointikertomuksen hyvinvointisuunnitelmaosa perustuu kaupungin strategiaa toteuttavaan yhteisöllisyyden kokonaisuuteen. Hyvinvoinnin tilasta raportoidaan vuosittain tilinpäätöksessä.

Talouden ja henkilöstön kehitysnäkymät

Talouden kehitysnäkymät

Valtiovarainministeriö (VM) arvioi bruttokansantuotteen supistuvan kuusi prosenttia vuonna 2020. Viennin lisäksi yksityinen kulutus ja yksityiset investoinnit vähenevät. Julkisten menojen lisääntyminen tukee talouskasvua.

VM:n mukaan talouden toipuminen vuoden 2020 loppupuolelta alkaen on hidasta luottamuksen laskun sekä epävarmuuden kasvun seurauksena. Investointien toipumista heikentää myös asuinrakentamisen väheneminen. BKT:n arvioidaan kasvavan 2,5 prosenttia vuonna 2021 ja 1,7 prosenttia vuonna 2022.

Julkinen talous velkaantuu erittäin nopeasti. Julkisen talouden alijäämä kasvaa vuonna 2020 yli 8 prosenttiin ja julkisyhteisöjen velka kipuaa yli 70 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Tulojen ja menojen välinen epätasapaino pienenee arvioiden mukaan lähivuosina talouden välikaisten tukitoimien päättyessä ja kasvun elpessä. Julkinen talous pysyy silti selvästi alijäämisenä lähivuodet.

Talouden näkymät niin Suomessa kuin maailmantaloudessa ovat edelleen hyvin epävarmoja. VM on ennusteissaan oletta- nut, että koronapandemia hiipuu vähitellen pois. Kuluttajien luottamus ja talouden toimintakyky pysyvät kuitenkin heikkoina siihen asti, kunnes sairauteen on löydetty tehokas ro- kote tai hoito.

Kuntatalous

Suomen kuntatalous jatkoi heikkenemistään vuonna 2019. Heikkenemisen taustalla oli ennen kaikkea toimintakulujen voimakas kasvu ja verotulojen maltillinen kehitys. Verotuloker- toymää pienensi vuonna 2019 tulorekisterin käyttöönotosta johtuneet ongelmat ja muutokset ennakoidäytystavassa. Vuoden 2020 koronapandemia heikensi koko julkista ta- loutta, vaikka Suomi selviytyi joiltakin osin muita maita pie- nemmillä vaikutuksilla. Toisaalta haasteet voivat olla vielä edessä, koska pandemia-aallot aiheuttavat epävarmuutta, maailmanlaajuinen investointihalukkuus on jäissä ja työllisyys on heikentynyt. Merkittävä osa pandemian vaikutuksista näh- dään vasta vuonna 2021. Kuntien yhteisövero tulee laske- maan, kunnallisveron tuotot tulevat heilahtelemaan työllisyys- kehityksen mukaisesti ja lisäksi kuntia kuormittavat sairaan- hoitopiireille pandemiasta syntyneet kustannukset.

Kuntakentän suurimpia taloushuolia aiheuttavat sosiaali- ja terveystoimen suuret menopaineet, jotka ylittävät kuntatalou- den tulokehityksen sekä koronapandemian vaikutus tuloihin. Lisäksi esitetty sote-uudistuksen rahoitusmalli uhkaa heiken- tää joidenkin kuntien taloustilannetta entisestään.

Taloustilanne vuosina 2019–2020

Lahden kaupungin talous painui -20,3 milj. euroa alijää- mäiseksi vuonna 2019. Verotulot olivat -11,2 milj. euroa hei- kommat kuin alkuperäinen talousarvio. Palvelujen ostoihin liit- tyvät menot taas toteutuivat 24,9 milj. euroa talousarviota suurempina. Lahden kaupungin maksuosuus Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymälle ylittyi alkuperäiseen talousarvioon verrat- tuna noin 23 milj. eurolla. Vuosikatteeksi muodostui 26,4 milj.

euroa ja tilikauden tulos oli -20,5 milj. euroa. Kaupungin inves- tointitaso jatkui korkealla tasolla, vuoden 2019 bruttoinves- tointien toteuma oli 102,4 milj. euroa. Koulujen ja päiväkotien uudisrakennuksia ja korjauskohteita oli meneillään useita. Lahden kaupunginsairaalan monivuotinen investointi valmis- tui ja rakennus otettiin käyttöön uutena pääterveysasemana. Kaupungin omaan toimintaan otetut lainat olivat vuoden 2019 lopussa 298,4 milj. euroa eli 2 490 euroa asukasta kohden. Koko konsernin lainamäärä vuoden lopussa oli 1 193,0 milj. euroa.

Talousarviovuodesta 2020 on muodostunut haasteellinen. Koronapandemia aiheutti toimintatuotto- ja verutulomenetyk- siä. Kriisi vaikutti joiltakin osin menoja alentavasti ja osin me- noja kasvattavasti. Alkuperäisen talousarvion 684,2 milj. eu- ron toimintakate on heikkenemässä 689,9 milj. euroon. Val- tion tukipaketien ansiosta vuosikatteen arvioidaan vahvistu- van alkuperäiseen talousarvioon nähden.

Valtio helpotti kuntien vuoden 2020 talousongelmaa myöntä- mällä tukipaketit kuntataloudelle. Valtion tukipaketit riittää pääosin kattamaan pandemian vaikutukset. Menojen kasvun ja tulojen laskun lisäksi tuloseurannasta painaa alas tilinpää- töksen yhteydessä todennäköisesti suoritettavat arvonmuu- toskirjaukset, joiden suuruus tarkentuu vuoden vaihteessa.

Talouden kehys

Kaupunginhallitus hyväksyi Lahden kaupungin vuoden 2021 talousarvion ja vuosien 2021–2023 taloussuunnitelman laa- dintaohjeet ja talouden kehityksen kesäkuussa 2020. Vuoden 2021 talousarviokehityksen mukainen tuloslaskelma päättyy 55,1 milj. euron vuosikatteeseen ja nollatulokseen.

Kaupungin taloussuunnitelma 2021–2023

Talousarvion 2021 toimintatuotot ovat 170,9 milj. euroa, kas- vua edelliseen vuoteen verrattuna 12,5 prosenttia. Toiminta- kulut ovat 853,3 milj. euroa, 1,2 prosenttia edellistä vuotta suuremmat. Talousarviovuoden toimintakate on 681,3 milj. euroa, 1,2 prosenttia edellistä vuotta parempi.

Verotuloarvio vuodelle 2021 on 497,3 milj. euroa, jossa li- säystä edellisen vuoden talousarvioon on 2,0 prosenttia. Kun- nallisveron tuottoarvio perustuu vuoden 2021 kunnallisvero- tasoon 20,75 prosenttia. Valtionosuusarvio on 222,9 milj. eu- roa, jossa vähennyistä edelliseen vuoteen verrattuna on 5,7 prosenttia.

Vuosikate vuonna 2021 on 47,9 milj. euroa ja tilikauden tulos on -2,3 milj. euroa. Tilikauden alijäämäksi on arvioitu -2,2 milj. euroa. Talousarviovuonna 2021 kaupungin taseeseen kerty- nyt ylijäämä on arviolta noin 131,1 milj. euroa. Talousarviovuo- den poistot ja arvonalentumiset ovat yhteensä 50,2 milj. eu- roa, kasvua edellisvuoteen 5,8 prosenttia.

Investointien taso on melko korkealla tasolla. Vuoden 2021 investointien bruttomenot ovat 77,3 milj. euroa, vuoden 2022 taso on 72,3 milj. euroa ja 2023 taso 60,0 milj. euroa.

Tuloslaskelma, 1 000 €	TA+ LTA:t 2020	TA 2021	Muutos-%	TS 2022	Muutos-%	TS 2023	Muutos-%
Toimintatuotot	151 881	170 855	12,5 %	158 434	-7,3 %	160 853	1,5 %
Valmistus omaan käyttöön	1 114	1 114	0,0 %	1 114	0,0 %	1 114	0,0 %
Toimintakulut	842 875	853 278	1,2 %	855 540	0,3 %	867 322	1,4 %
TOIMINTAKATE	-689 880	-681 308	1,2 %	-695 992	-2,2 %	-705 355	-1,3 %
Verotulot	487 760	497 306	2,0 %	498 310	0,2 %	511 584	2,7 %
Valtionosuudet	236 280	222 900	-5,7 %	225 900	1,3 %	234 900	4,0 %
Rahoitustuotot- ja kulut	15 092	9 008	-40,3 %	4 058	-54,9 %	2 652	-34,7 %
VUOSIKATE	49 252	47 906	-2,7 %	32 277	-32,6 %	43 781	35,6 %
Poistot ja arvonalentumiset	47 451	50 153	5,7 %	51 808	3,3 %	55 078	6,3 %
TILIKAUDEN TULOS	1 801	-2 247	224,8 %	-19 532	-769,2 %	-11 298	42,2 %
Poistoeron lisäys tai vähennys	82	82	0,0 %	82	0,0 %	82	0,0 %
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	1 883	-2 165	215,0 %	-19 450	-798,3 %	-11 216	42,3 %

Rahoituslaskelma, 1 000 €	TA+ LTA:t 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
TOIMINNAN RAHAVIRTA	45 132	29 286	28 157	39 661
Vuosikate	49 252	47 906	32 277	43 781
Tulorahoituksen korjauserät	-4 120	-18 620	-4 120	-4 120
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-112 899	-30 041	-66 560	-54 355
Investointimenot	-120 682	-77 251	-72 310	-60 005
Rahoitusosuudet investointimenoihin	2 163	1 011	130	30
Pysyvien vast. hyöd. luovutustulot	5 620	46 199	5 620	5 620
Toiminnan ja investointien rahavirta	-67 767	-755	-38 404	-14 694
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA				
Antolainauksen muutokset	29 013	10 341	4 515	1 367
Antolainasaamisten lisäykset	-15 000	-30 000	-35 000	-35 000
Antolainasaamisten vähennykset	44 013	40 341	39 515	36 367
Lainakannan muutokset	49 655	-12 650	27 800	8 100
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	60 000	20 000	65 000	80 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-40 345	-32 650	-37 200	-71 900
Lyhytaikaisten lainojen muutos	30 000	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	0	4 375	4 725	3 475
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	78 669	2 066	37 040	12 942
RAHAVAROJEN MUUTOS	10 902	1 311	-1 364	-1 752

2020 vuoden luvuissa huomioitu marraskuussa käsiteltävä talousarviomuutos

Henkilöstön kehitysnäkymät

Lahden kaupungin strategia tähtää kasvuun rohkeana ja yrittäjäystävällisenä ympäristökaupunkina. Kaupunki tekee rohkeita valintoja sujuvan arjen, hyvinvoinnin ja yrittämisen edistämiseksi. Kaupungin henkilöstötavoitteina on lisätä työhyvinvointia ja kehittää myönteistä työnantajamaailmaa.

Työnantajatoimintaa ja työyhteisöjä ohjaavat strategian ja eettisten periaatteiden ohella arvot: avoimesti, vastuullisesti ja yhdessä. Henkilöstöpolitiiset linjaukset ohjaavat kaikkea työnantajatoimintaa. Jokainen esimies sitoutuu kehittämään toimintaa ja luomaan merkityksellistä työelämää yhteistyössä henkilöstön kanssa.

Niukkenevat taloudelliset resurssit vaikuttavat myös henkilöstöön. Tulevina vuosina korostuvat keskittyminen perustehtävään, prosessien tehokkuus ja muutoskyvykkyys. Uudenlaiset työn tekemisen tavat muokkaavat sekä työtä että työyhteisöjä. Prosessien tarkastelu ja uudistaminen merkitsee myös lisääntyvää digitalisaatiota. Tämä edellyttää henkilöstöltä valmiuksia uudistuksiin, muuttaa ja tehostaa totuttuja toimintatapoja. Asiantuntijatehtävissä etätyö on lisääntynyt, jolla on vaikutusta toimitilatarpeisiin.

Muustilanteissa Lahden kaupunki toimii hyvänä ja vastuullisena työnantajana. Henkilöstöjohtamisen tavoitteena on osaava, motivoitunut ja hyvinvoiva henkilöstö.

Henkilöstövoimavarat

Henkilöstösuunnittelu on yksi kaupungin tärkeimpiä prosesseja, jolla suunnitellaan henkilöstövoimavarojen käyttö ja ennakoidaan tarvittava osaaminen. Lahden kaupunki arvioi realistisesti palvelutarpeita ja niiden muutoksia sekä henkilöstön määrää, rakennetta, käytettävyyttä ja osaamisen suunnittelua pidemmällä aikajänteellä.

Rekrytoinneissa tulee ennakoida työn pysyvyys ja tuleva osaamistarve. Henkilöstön luonnollisen poistuman (eläköityminen ja irtisanoutuminen) yhteydessä arvioidaan rekrytoinnin tarve ja osaamisprofiili. Täyttöluvan saaminen edellyttää aina ajantasaisen tehtäväkuvauksen olemassaoloa, talousarvion riittävyyttä sekä perusteluja esimerkiksi tuottavuuden, tehokkuuden tai vaikuttavuuden näkökulmista. Tämä tarkoittaa myös sitä, että henkilöstösuunnitelmaan sisältyvää rekrytointia ei aina ole mahdollista toteuttaa kokonaan tai suunnitellussa ai-

kataulussa. Täyttöluvan yhteydessä arvioidaan myös tehtäväkohtainen palkka ja täyttöluvassa määritettyä palkkaa on noudatettava.

Täyttölupakäytännön tiukentaminen ja taloudelliset resurssit vaikuttavat myös henkilötyövuosien kertymään. Tavoitteena on vähentää 249 henkilötyövuotta (8 %) vuosina 2021–2023 verrattuna vuoden 2019 toteutumaan. Tavoitteena on myös lieventää henkilöstökuluihin vaikuttavien pakollisten korotusten vaikutusta (virka- ja työehtosopimusten mukaiset palkan korotukset, lomarahojen palautuminen, henkilöstösivukulujen muutokset). Nämä korottavat henkilöstökuluja noin 4,5 prosenttia vuosina 2021–2023. Henkilötyövuosien ja henkilöstökulujen kehitystä seurataan kuukausittain ja mahdollisiin poikkeamiin reagoidaan.

Johtaminen ja esimiestyö

Tulevaisuuden johtamisessa ja esimiestyössä korostuvat kokonaisvaltainen ajattelu, kyky reagoida nopeasti muuttuviin olosuhteisiin ja tilanteisiin. Esimiestyö on valmentavaa ja henkilöstön ja tiimien itseohjautuvuus lisääntyy. Tiukka talustilanne vaatii johtajilta ja esimiehiltä kykyä sopeutua, priorisoida ja kehittää uusia, tuottavuutta lisääviä työskentelytapoja erityisesti digitaalisuutta lisäämällä. Tässä onnistuminen edellyttää tiedolla johtamista sekä taitoa kuunnella ja käydä dialogia johdon, esimiesten ja koko henkilöstön välillä.

Hyvä johtaminen ja osaava henkilöstö ovat palveluiden ja toimintatapojen uudistamisen perusta. Tämä edellyttää esimiehiltä kaupunkitasoisen näkökulman vahvistamista, johtamisosaamisen kasvattamista ja henkilöstön itseohjautuvuuden lisäämistä selkeillä vastuilla ja odotuksilla. Johtamisen ja esimiestyön tueksi jatketaan valmentavan johtamisen koulutusohjelman valmistelua ja läpivientiä sekä rakennetaan esimiestyön kehittämisen portaatt. Esimiesten roolia ja osaamisvaatimuksia täsmennetään. Esimiehet mahdollistavat henkilöstön kehittymisen uusiin rooleihin ja vastuisiin sekä varmistavat yksikkönsä onnistumisen työssään.

Hyvinvoiva ja osaava työyhteisö

Henkilöstön hyvinvoinnin ja työkyvyn johtaminen on eri toimijoiden yhteistyötä, jonka yhtenä tavoitteena on työurien pidentäminen.

Työkykyjohtaminen on osa johtamistyötä, jossa esimiehellä on tärkeä rooli. Myös työntekijällä on vastuu itsensä johtamisesta ja omasta terveydestään. Johdon ja henkilöstöpalvelujen roolina on vastata tavoitteiden ja mittareiden asettamisesta strategisella tasolla sekä seurata ja arvioida työhyvinvoinnin tilaa ja kehittymistä osana kaupungin taloutta ja tuottavuutta. Työsuojeluorganisaation toiminnan tavoitteena on taata turvalliset ja terveelliset työolot sekä tukea työntekijöiden työkykyä. Kumppanina toimii työterveyshuolto, jonka strategiseksi tavoitteeksi on asetettu työkykyiset työntekijät ja hyvinvoiva työyhteisö. Vuonna 2020 on toteutettu strategisen työhyvinvoinnin analyysi yhteistyössä Kevan kanssa. Analyysin pohjalta henkilöstöpalvelut päivittää työkykyjohtamisen mallit ja käytännöt tarvittavilta osilta. Työkykyjohtamisen kokonaistavoitteena on terveysperusteisten poissaolojen vähentäminen.

Osaamisen kehittäminen vahvistaa ja uudistaa henkilöstön osaamista siten, että työkäytännöt ja asiakaskokemus paranevat. Henkilöstöpalvelut johtaa ja koordinoi kaupunkitasoista johtamisen ja esimiestyön kehittämistä. Henkilöstöpalvelut ylläpitää ja tarjoaa koulutuksia erityisesti oppimisympäristön kautta. Palvelualueet ja yksiköt kehittävät ja ylläpitävät omaa ammatillista osaamistaan järjestämällä erityis- ja täydennyskoulutusta. Henkilöstöä kannustetaan myös omaehtoiseen opiskeluun.

Vuonna 2021 osaamisen ylläpito ja kehittäminen kohdentuu esimiestyöhön, tietotyö- ja viestintävälineiden käyttöön sekä tukee palveluiden kehittämistä. Osaamisen kehittämiseen ja ylläpitoon varataan henkilöstön kehittämis- ja koulutussuunnitelmiin kaupunkitasolla vähintään kolme päivää vuodessa per työntekijä.

Henkilöstösuunnitelma (palkalliset henkilötyövuodet)	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Konsernihallinto (sis. Tilakeskus)	336	369	375	369	352
Muutos		33	6	-6	-17
Sivistyksen palvelualue (sis. orkesteri ja teatteri)	2 651	2 696	2 652	2 501	2 376
Muutos		45	-44	-151	-125
Kaupunkiympäristön palvelualue	179	194	192	189	189
Muutos		15	-2	-3	0
Kaupunki	3 166	3 259	3 219	3 059	2 917
Muutos		93	-40	-160	-142

STRATEGIAOSA

Lahden kaupungin strategia ja toiminnalliset tavoitteet

- Strategian valmistelu, toteutus ja seuranta
- Lahden kaupunkistrategia 2030
- Toiminnalliset tavoitteet eli strategian kärkihankkeet 2021

Strategian valmistelu

Lahden kaupunginvaltuusto päivitti kaupunkistrategian syksyllä 2017. Strategian päivityksen tavoitteena oli vastata toimintaympäristön muutoksiin ja terävöittää linjauksia, joilla kaupunki menestyy pidemmällä aikavälillä. Strategiapäivityksen aikaan valmisteltiin valtakunnallista maakunta- ja sote-uudistusta. Päijät-Häme on ollut edelläkävijä kootessaan hyvinvointiyhtymään sote-palvelut. Lahden kaupunkia kehitetäänkin uudelta pohjalta ilman sote-palvelujen järjestämisen vastuuta.

Lahden kaupungin visiona vuoteen 2030 on Lahti – rohkea ympäristökaupunki. Visio ja sitä avaava johdanto korostavat Lahden muutosta kansainväliseksi yliopistokaupungiksi, jolla on kyky tarjota ratkaisuja erilaisiin tulevaisuuden haasteisiin. Rohkeus tarkoittaa myös valintoja, jolla edistetään hyvinvointia, sujuvaa arkea ja yrittämistä.

Kasvu rohkeana ympäristökaupunkina on Lahden pitkän aikavälin strateginen valinta, joka heijastuu alueen korkeakoulu-toimintaan, asukkaiden ja yritysten palveluihin sekä kaupungin kansainvälistymiseen. Strategian toteuttamista ohjaavat arvot: avoimesti, vastuullisesti ja yhdessä.

Strategian päivityksessä kiinnitettiin erityistä huomiota valtuuston tahtotilaan ja valmistelun tukena toimi eri valtuustoryhmien jäsenistä koottu strategiatyöryhmä.

Strategian toteutus ja seuranta

Strategian vision ja arvojen toteutuminen punnitaan jokapäiväisessä työssä.

Strategia toteutetaan käytännön toimenpiteillä, jotka kirjataan vuosittain talousarvioon toiminnallisina tavoitteina (eli strategian kärkihankkeet 2021) ja edelleen käyttösuunnitelmiin. Talousarvioraportoinnin kautta arvioidaan organisaation onnistumista ja tuloksellisuutta strategian toteuttamisessa.

Strategian toteutumista seurataan strategisilla mittareilla, jotka on esitelty talousarviokirjan liitteissä. Strategiset mittarit kertovat kehityksen suunnasta. Mittareilla ei voida suoraan mitata organisaation tuloksellisuutta, sillä toteutumiseen vaikuttavat myös kaupunkikonsernin ulkopuoliset tekijät. Strategisten mittareiden toteutumisesta raportoidaan tilinpäätöksen yhteydessä. Strategian toimintaluotausten seuranta ja raportointi tehdään talousarvioreportoinnin seurauksena, jonka kautta on mahdollista arvioida myös organisaation tuloksellisuutta. Strategia päivitetään seuraavan kerran vuonna 2021 uuden valtuustokauden alussa.

Lahdella on merkittäviä uusia mahdollisuuksia kasvattaa kaupungin veto- ja elinvoimaa. Lahti on vuonna 2021 Euroopan ympäristöpääkaupunki ensimmäisenä suomalaisena kaupunkina. LUT, Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto, laajentaa toimintaansa Lahdessa. Mittavat investoinnit liikenneväyliin sekä uusiin yritys- ja asuinalueisiin vahvistavat elinkeinoelämää.

A. ELINVOIMA

A. ELINVOIMAN MUUTOS 2022

Lahti tarjoaa kansainvälisesti kiinnostavan toimintaympäristön älykkäiden ja kestävien ratkaisujen kehittämiseen ja liiketoimintaan.

A1. Kasvamme yrittäjystävällisenä opiskelu-kaupunkina ja luomme vetovoimaisen ja hyvinvointia lisäävän työ- ja elinympäristön.

A2. Lisäämme työllisyyttä ennakoitua luottomalla yhteistyöllä.

A3. Luomme uusia työpaikkoja tarjoamalla kaupungin kehitysalustaksi yrityksille. Lisäämme alueen yhteistyötä innovaatio-toiminnan kärkiteemoissa (ympäristö, muotoilu, digitalisaatio ja liikunta).

A4. Kasvatamme keskustan elinvoimaa ja lisäämme asuinalueiden viihtyisyyttä. Edistämme kestävän kehityksen mukaista yhdyskuntarakennetta ja liikumista.

A5. Vahvistamme Lahden liikunta-, kulttuuri- ja tapahtumatarjontaa.

A6. Haemme kasvua vesiosaamisesta ja kestävästä matkailusta. Vaalimme puhtaata vesistöjä ja luonnon monimuotoisuutta.

Elinvoiman strategiset tavoitteet

1. Lahti on 125 000 asukkaan kaupunki vuonna 2022 ja 150 000 asukkaan kaupunki vuonna 2030. (A1)
2. Jatko-opiskelupaikkojen houkuttelevuus ja määrä kasvavat. (A1)
3. Toisen asteen koulutuksen suorittaneiden osuus kasvaa. (A1)
4. Työllisyysaste nousee vuoden 2008 tasolle vuoteen 2022 mennessä ja on yli 75 % vuonna 2030. (A2)
5. Uusien yritysten määrä kasvaa. (A1, A3, A4, A6)
6. Yrittäjien tyytyväisyys kunnan elinkeinopoliittikaan kasvaa. (A1, A2, A3, A4)
7. Keskustan elinvoimaisuus kasvaa mitatusti. (A4)
8. Yhdyskuntarakenne kehittyy kestävästi. (A4)
9. Lahden asukasohjauksen kkk-päästöt ovat -80 % vuoden 1990 tasosta vuoteen 2025 mennessä. (A1, A3, A4)
10. Tapahtumien määrä kasvaa 3 % vuosittain. (A5)
11. Lähiluonnon virkistyskäyttömahdollisuudet kasvavat. Luonnon-suojelualueiden osuus kokonaispinta-alasta kasvaa. (A6)

ARVOT: Avoimesti, vastuullisesti, yhdessä

VISIO 2030

Lahti – rohkea ympäristökaupunki

"Kansainvälinen yliopistokaupunki ratkaisee tulevaisuuden haasteita. Lahdessa teemme rohkeita valintoja sujuvan arjen, hyvinvoinnin ja yrittämisen edistämiseksi."

B. UUDISTUMINEN

B. UUDISTUMISEN MUUTOS 2022

Lahti on moderni, innostava ja palveleva kaupunki. Kaupunki tunnetaan uudistuvasta ja kokeilevasta toiminnastaan.

- B1.** Kehitämme palveluiden asiakaslähtöisyyttä, saavutettavuutta ja esteettömyyttä.
- B2.** Kehitämme toimintaamme joustavasti kokeilemalla.
- B3.** Uudistamme kaupunkikonsernin toimintatapoja ja rakenteita.
- B4.** Kehitämme kaupungin palveluasennetta ja toimintakulttuuria Suomen yritystävällisimmäksi.

Uudistumisen strategiset tavoitteet

1. Asukkaiden tyytyväisyys kuntapalveluihin kasvaa. (B1)
2. Kaupungin tilatehokkuus kasvaa. (B1)
3. Toteutetut ja arvioidut strategioita toteuttavat kokeilut. (B2)
4. Kaupungin tulorahoitus vuonna 2022 riittää kattamaan nettoinvestoinnit. (B3)
5. Yrittäjien tyytyväisyys kunnan viestintään ja tiedottamiseen kasvaa. (B4)

C. YHTEISÖLLISYYS

C. YHTEISÖLLISYYDEN MUUTOS 2022

Lahti on lapsiystävällinen hyvinvointikaupunki.

- C1.** Edistämme teollamme lasten ja nuorten hyvää arkea.
- C2.** Teemme kaupungistamme tasa-arvoisen, suvaitsevaisen ja turvallisen. Kaikilla asukkailla on mahdollisuus osallistua yhteisön kehittämiseen.
- C3.** Tuemme kaupunkilaisten terveyttä ja hyvinvointia yhdessä 3. ja 4. sektorin toimijoiden ja yritysten kanssa.
- C4.** Kehitämme henkilöstön palveluosaamista, työssä oppimisen edellytyksiä ja työhyvinvointia.

Yhteisöllisyyden strategiset tavoitteet

1. Lapsivaikutuksia arvioidaan laajasti. (C1)
2. Yksinäisyyden kokemus vähenee. (C1, C2, C3)
3. Eri väestöryhmät ovat entistä terveempiä. (C1, C3)
4. Aktiivisesti osallistuvien asukkaiden määrä kasvaa. (C3)
5. Koettu turvallisuus lisääntyy. (C2, C3)
6. Kaupungin henkilöstön työhyvinvointi lisääntyy. (C4)
7. Työnantajajame kehittyy myönteisesti. (C4)
8. Lasten osallisuutta lisätään kaupungin palvelujen suunnittelussa ja kehittämisessä sekä kaupungin kaikissa lapsia koskeissa toiminnissa. (C1, C2, C3)
9. Varhaiskasvatuksen piirissä olevien yli 3-vuotiaiden lasten määrä nousee merkittävästi. (C1, C2)

LAHTI

Toiminnalliset tavoitteet eli strategian kärkihankkeet 2021

ELINVOIMA

A Lahti tarjoaa kansainvälisesti kiinnostavan toimintaympäristön älykkäiden ja kestävien ratkaisujen kehittämiseen ja liiketoimintaan

1. Euroopan ympäristöpääkaupunki

Palvelualueiden toimenpiteet	Lähtö / tavoitetaso	Mittari
Lisätään lasten ja nuorten ympäristötietoisuutta ja osallistetaan heitä laajasti kaupungin toiminnassa (osallisuus, suunnittelu, toteutus) Sivi + koha + kymp	- Vähintään kolme ympäristötietoisuutta ja osallistavaa toimenpidettä jokaisella palvelualueella.	- Toteutuneiden toimenpiteiden lukumäärä.
Otetaan käyttöön joukkoliikennettä täydentävä kaupunkipyöräjärjestelmä Kymp	- 2021: Järjestelmä toteutettu - 2022: 4-6 matkaa/pyörä/päivä	- Järjestelmän toteutuminen (kyllä/ei) - Kaupunkipyörien käyttöaste
Käynnistetään vähähiilisen rakentamisen kehityskeskus Kymp	<u>Keskuksen suunnittelu:</u> - Ei mitään/Keskuksen toimintamallin ensi vaihe valmis <u>Tilannekartoitus:</u> - Ei mitään/Toimintaympäristö kartoitettu Suomessa ja globaalisti <u>Rahoitushakujen käynnistys:</u> - Horizon kumppanihakua käynnistetty/Horizon ohjelman haku tehty	- Toimintamallikuvaus valmis, toiminta aloitettu - Kartoitusraportti - Haku on / ei ole tehty
Lisätään vaihtoehtoisten käyttövoimien osuutta joukkoliikenteessä Kymp	- 12/100 bussia liikennöi vaihtoehtoisilla käyttövoimilla / tavoite 50/100 bussia	- Vaihtoehtoisten käyttövoimien osuus
Käytetään ympäristöystävällisiä liukkaudentorjunta- ja pölynsidontamateriaalija suolan sijasta Kymp	- Lähtötaso: Keskustan hoidonjohdourakassa testattu ympäristöystävällisiä materiaaleja. - Tavoitetaso: Suola korvattu ympäristöystävällisillä materiaaleilla ja korvaavalla teknologialla pohjaveden muodostumisalueilla 2021: Itäisen Lahden alueella 2022: Koko kaupungin alueella	- Suola on / ei ole korvattu Itäisen Lahden alueella.
Vahvistetaan Lahden ilmastojohtajuutta Koha	- Lähtötaso: selvitetty ilmastojohtajanhankkeessa. - Tavoitteena on tuoda ilmastojohtaminen osaksi johtamisjärjestelmää	- Itsearviointi

2.Lahti opiskelu- ja tiedekaupunki

Palvelualueiden toimenpiteet	Lähtö / tavoitetaso	Mittari
Edistetään korkeakoulujen tutkimuksen ja yritysten välistä yhteistyötä Koha	<ul style="list-style-type: none"> - Käynnistetään valtion kanssa solmit-tavan ekosysteemin sopimuksen mukaiset toimenpiteet. - Kartoitetaan ja haetaan ekosysteemejä tukevia yhteishankkeita kansallisista ja kansainvälisistä rahoituskanavista. - Start-up-centeriin sijoittuu 30 yritystiimiä vuonna 2021 	<ul style="list-style-type: none"> - TEMin kanssa solmitun ekosysteemiso-pimuksen toteutus käynnistetty. - Tuettujen hankkeiden euromäärä; ta-voite ulkoinen rahoitus 500 000 euroa. - Start-up-centerissä toimivien yritystiimien lukumäärä.
Markkinoidaan Lahtea yliopisto- ja tiedekau-punkina Koha	<ul style="list-style-type: none"> - Toteutetaan yliopistokaupunki Lahti -viestintäkampanja. - Toteutetaan 2.0 versio syksyn uusille korkeakouluopiskelijoille suunnattavasta Taste student life in Lahti -opiskelijakirjasesta. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kampanja toteutettu ja palaute arvioitu. - 2.0 versio on toteutettu ja palaute ke-rätty opiskelijoilta ja yrityksiltä.
Tuetaan valmistuvien opiskelijoiden työllisty-mistä Koha	<ul style="list-style-type: none"> - Yritys-hunter tiimin toiminnan (LAB/SALPAUS/LUT) konkretisointi ja käynnistäminen yhdessä oppilaitosten kanssa opiskelijoiden ja valmistuvien työllistymistä tukevaksi sekä harjoittelu- ja opinnäytetyöpaikkojen löytämiseksi alueelta. - Käynnistetään kaupungin urakiihdytämöpalvelut valmistuville opiskelijoille (Lahti-paketti vaikeasti työllistyville valmistuneille). 	<ul style="list-style-type: none"> - Valmistuneiden opiskelijoiden työllisyys alueelle (Amk-yliopistot rahoitusmalli) - Urakiihdyttämöpalvelu on käynnissä (kyllä/ei) - Palvelun asiakasmäärät
Vahvistetaan lasten ja nuorten tiedekasvatusta yhteistyössä korkeakoulujen ja sivistys-palveluiden kaikkien yksiköiden yhteistyössä. Sivi	<ul style="list-style-type: none"> - Käynnistetään Lahden JunnuYli-opisto -toiminta varhaiskasvatuk-sessa, perusopetuksessa ja lukiossa. - Tiedekasvatuksen kaupunkitasoinen oppimiskokonaisuus: vuonna 2021 pilotoidaan ensimmäiset toimenpi-teet ja tehdään niihin perustuen suunnitelma opintokokonaisuudesta 	<ul style="list-style-type: none"> - Varhaiskasvatuksessa, perusopetuk-sessa ja lukiokoulutuksessa toteutetut toimenpiteet - Opintokokonaisuus valmis
Tuodaan tiede tutuksi kaikenikäisille: avataan tutkittu tieto arkipäivään Sivi	<ul style="list-style-type: none"> - Osataan arvioida tiedon luotetta-vuutta: disinformaatio, mediakritiikki - Kirjasto, Wellamo-opisto, museot, muut toimijat 	<ul style="list-style-type: none"> - Eri ikäisille järjestettyjen tilaisuuksien määrä
Tarjotaan liikunta- ja kulttuuripalveluita koh-dennetusti opiskelijoille. Sivi	<ul style="list-style-type: none"> - Laaditaan opiskelijoille suunnattu Lahden kaupungin liikunta- ja kulttuuripaketti. 	<ul style="list-style-type: none"> - Tietopaketti jakelussa
Kehitetään kampusalueita: - Mukkulan kampusalueen kehittäminen - Kampuspuiston rakentaminen vaihe 2 - Paavolan kampuksen toteutuksen edistäminen. Kymp	<ul style="list-style-type: none"> - Niemen alueen kehityskuvan ja ase-makaavojen eteenpäin vieminen - Oppilaitosyhteistyö, yleissuunnitelma tehty/aluetta rakennetaan vuosittain - Kaupunkisuunnittelun osallistumi-nen hankkeen toteutukseen. - Paavolan kampusalueen infra val-mis 1.12.2021 	<ul style="list-style-type: none"> - Kampuspuisto rakentuu täydentyen vuo-sittain - Hankeaikataulussa pysyminen
Kehitetään Lahden kaupunkia opiskelijoiden harjoittelu- ja opinnäytetyöpaikkana. Koha + kymp + sivi	<ul style="list-style-type: none"> - Korkeakoulu- ja toisen asteen harjoittelupaikkojen ja opinnäytetöiden koordinointi ja kehittäminen Lahden kaupungissa yhdessä oppilaitosten kanssa (ml. prosessi ja ohjaus). - Systemaattisempi ja yhtenäisempi toimintamalli sekä kasvavat harjoit-telija- ja opinnäytetyöntekijämäärät Lahden kaupungin omissa organi-saatioissa. 	<ul style="list-style-type: none"> - Toimiva kaupunkitasoinen oppimis- ja harjoittelijapolku. - KOHA: viisi harjoittelijaa ja viisi opinnäytetyöntekijää - SIVI: viisi harjoittelijaa ja viisi opinnäytetyöntekijää - KYMPPI: viisi harjoittelijaa ja viisi opin-näytetyöntekijää

3.Työllisyyden kuntakokeilu

Palvelualueen toimenpide	Lähtö- / tavoitetaso	Mittari
Kehitetään kaupungin ja alueen työllisyshoidon Koha	- Lahden kaupungin ja kuntakokeilualueen työllisyshoidon uusi kokonaisuus on kuvattu ja toiminnassa. Sovittu palvelutuotannon kehittämisen mittareista. -/Lahden seudun työllisysoimijoiden (yritykset, kunta, TE, oppilaitokset, 3.sektori) verkoston (ekosysteemi) toimintamalli on määritetty	- Kaupungin ja kuntakokeilualueen työllisyshoidon kokonaisuuden sekä seudun verkoston kuvauksen valmiusaste - Palvelun laatua kuvaavien palvelutuotannon kehittämisen mittareiden valmiusaste
Kehitetään ja koordinoidaan työnantajapalveluita Koha	-/Starttirahan avulla käynnistyneiden uusien yritysten määrä kasvaa -/Palkkatuella työllistyneiden henkilöiden määrä kasvaa	- Yritystoiminta starttirahan seurauksena - Työllistyminen palkkatuen seurauksena
Kehitetään ja koordinoidaan henkilöasiakaspalveluita Koha + sivi	-/Työttömien työnhakijoiden virta yli 3 kk ja yli 6 kk työttömyyteen vähenee -/Eri työvoimapalveluissa aloittaneiden työttömien työnhakijoiden määrä työttömien kokonaismäärästä kasvaa -/Työnhakijoiden aktivointiaste paranee -/Työmarkkinatuen kuntaosuus pienenee	- Työttömien työnhakijoiden virta yli 3 kk ja yli 6 kk työttömyyteen - Eri työvoimapalveluissa aloittaneet työnhakijat työttömien kokonaismäärästä: palvelujen vaikutavuus 3kk/6kk jälkeen - Työnhakijoiden aktivointiaste - Työmarkkinatuen kuntaosuuden määrä
Toteutetaan yrittäjyyskasvatussuunnitelmaa Sivi	Yrittäjäkasvatussuunnitelma valmis/suunnitelma kaikilla asteilla käytössä	Yrittäjäkasvatussuunnitelman käyttöaste

UUDISTUMINEN

B Lahti on moderni, innostava ja palveleva kaupunki.
Kaupunki tunnetaan uudistuvasta ja kokeilevasta toiminnastaan.

4. Digiloikka: Asukaslähtöiset sähköiset palvelut

Palvelualueen toimenpide	Lähtö- / tavoitetaso	Mittari
Osallistutaan kansalliseen oppimisen digitaalisen palvelualueen ja ekosysteemin luomiseen (DigiOne -hanke) (EHDOLLINEN, riittävä määrä kuntia mukana hankkeessa) Sivi + koha	<ul style="list-style-type: none"> - Oppimisen nykyjärjestelmät eivät tue riittävästi perusopetuksen uuden opetussuunnitelman tavoitteita. Oppijasta oleva tieto ei kulje oppijan mukana eikä mahdollista tiedolla johtamista riittävästi. - Edistetään hankkeen toteuttamista muiden kuntien kanssa yhteisen aikataulun mukaisesti. Vuoden 2021 aikana määritellään ja rakennetaan ensimmäiset palvelut. - Lahden kaupungilla on käytössä odotuksia ja tarpeita vastaava digitaalinen perusopetuksen palvelukokonaisuus vuonna 2023. Myöhemmin palvelukokonaisuus kattaa koko oppijan polun varhaiskasvatuksesta lukio-koulutukseen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Hankkeen eteneminen suunnitellussa aikataulussa - Palveluiden rakentamisen valmiusaste
Automatisoidaan prosesseja Koha+sivi+kymp	<ul style="list-style-type: none"> - Tavoitteena vähintään 10 uutta automatisoitua prosessia. 	<ul style="list-style-type: none"> - Automatisoitujen prosessien määrä.
Laajennetaan sähköistä asiakaspalvelua Koha + sivi + kymp	<ul style="list-style-type: none"> - Kaikki kaupungin hakemukset on mahdollista toimittaa ensisijaisesti sähköisinä - Kehitetään chat-palveluja ohjaamaan oikeisiin palveluihin - Otetaan käyttöön eri palautekanaviin ohjaava keskitetty järjestelmä: Tavoitteena yksiselitteinen, itseohjaava ja helppokäyttöinen palautteen antaminen. Palauteanalyysin automatisointi sekä tilastoinnin ja palautteen aiheuttaman seurannan kehittäminen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Hakemusten lukumäärä, joita ei voi toimittaa sähköisesti. - Chat-bot on/ei otettu käyttöön - Tyytyväisyys chat-palveluun - Uudistettu järjestelmä on/ei ole otettu käyttöön.
Kehitetään sähköisiä osallisuusmahdollisuuksia Koha + kymp	<ul style="list-style-type: none"> - Virtuaalisen Local-Joe kauppa-alustan kehittäminen. Tavoite: yrityksiä ja ihmisiä alustalla 100 kappaletta. - Osallistuvan budjetoinnin (OSBU) ja asukasosallistamisen sähköisten osallisuusaloitusten kehittäminen. Tavoitteena on asukasosallisuuden ja tyytyväisyyden vahvistaminen, osallistujamäärien kasvattaminen ja alustojen jatkokehittäminen. - Kehitetään eri osallistuttamisen muotoja käytössä olevien tekniikoiden avulla. 	<ul style="list-style-type: none"> - Alustalle kirjautuneiden käyttäjien ja toteutuneiden toimeksiantojen lukumäärä. - Asukkailta saatujen ideoiden määrä - Äänestysmäärät. - Asukastyytyväisyys (kyselyt). - Asukastilaisuuksien lukumäärä, joihin on pystynyt osallistumaan etänä.
Lisätään kuntalaisten digiosaamista ja tuetaan heitä digitaalisten palveluiden käytössä. Koha + sivi	<ul style="list-style-type: none"> - Järjestetyt kuntalaista tukevat koulutukset ja ohjaustilanteet sekä mahdollisuus laitteiden käyttöön (kirjasto, wellamo-opisto, lahti-piste) - Luodaan kaupunkitasoinen malli kuntalaisten digitaalisten tukemiseksi. 	<ul style="list-style-type: none"> - Koulutusten ja ohjaustilanteiden lukumäärä. - Malli on / ei ole luotu. - Vastuut on / ei ole jaettu.
Uusitaan pysäkkien näyttöjä sekä hankitaan bussien sisänäyttöjä. Kehitetään reaaliaikainen bussien seuranta järjestelmä avoimeksi matkustajille Otetaan käyttöön joukkoliikenteen liikennevaloetuuudet Kymp	<ul style="list-style-type: none"> - Vanhat näytöt ja ei näyttöjä busseissa / vanhat tai huonokuntoiset näytöt uusittu ja busseissa sisänäytöt - Ei avoin matkustajille / avoin matkustajille - Ei liikennevaloetuksia / etuuudet käytössä 	<ul style="list-style-type: none"> - Uusien näyttöjen määrä pysäkeillä ja busseissa - Reittioppaan käyttäjämäärät - Bussien nopeus keskusta-alueella

C YHTEISÖLLISYYS Lahti on lapsiystävällinen hyvinvointikaupunki.

5. Harrastustakuu ja arkiliikunta

Palvelualueen toimenpide	Lähtö- / tavoitetaso	Mittari
Varmistetaan lasten ja nuorten harrastusmahdollisuudet yhteistyössä eri toimijoiden kanssa Sivi	<ul style="list-style-type: none"> - Jokaisella lapsella ja nuorella on mahdollisuus itseään kiinnostavaan harrastukseen - Lasten ja nuorten harrastustakuu toteutuu eri toimijoiden yhteistyönä ja kaupunkitasoisesti koordinoituna 	<ul style="list-style-type: none"> - Harrastustakuun koordinointi toimii - Harrastusmahdollisuudet ovat kaikkien lasten ja nuorten tiedossa
Turvataan liikuntahallikapasiteettia yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa Sivi + koha + kymp	<ul style="list-style-type: none"> - Edistetään yksityisten liikuntahallien ja liikuntapaikkojen toteutumista. 	<ul style="list-style-type: none"> - Liikuntahallikapasiteetin määrä - Tukijärjestelmä on tarkasteltu - Kaavamahdollisuudet
Toteutetaan leikkialueiden ja arkiliikuntapaikkojen palveluverkkoa Sivi + koha + kymp	<ul style="list-style-type: none"> - Launeen keskuspuisto: Nykytilanne/ puiston rakentuminen - Nykytilanne /leikkialueiden määrä ja sijainti. - Arkiliikuntapaikat / koulujen/monitoimitalojen liikunta-alueet. Palveluverkkotarkastelu valmistuu 2020. Tavoite käynnistää toimenpideohjelman laatiminen ja toteuttaminen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Keskuspuiston suunnittelun ja rakentamisen toteutuminen - Viherrakentamisen työohjelman toteutuminen - Toimenpideohjelman laatiminen ja toteuttaminen
Parannetaan kävelyn ja pyöräilyn talvikunnossapitoa Kymp	<ul style="list-style-type: none"> - Tavoitetaso 2021: tehostetussa kunnossapidossa olevia väyliä vähintään 20 kilometriä. 	<ul style="list-style-type: none"> - Pyöräilyn pääreiteistä harjausmenetelmällä kunnossapidettynä (kilometriä)
Siirretään pyöräilyä ajoradalle ja pudotetaan nopeusrajoituksia liikenneturvallisuuden parantamiseksi Kymp	<ul style="list-style-type: none"> - Suoritetaan tarkastelu kaikista yhdistetyistä jalankulku- ja pyöräreistä ja toteutetaan muutokset 50 prosenttia niistä 2021. Loppuihin toteutetaan muutostyöt 2022. Katuverkoston nopeusrajoitustarkastelu 2021 aikana. Toimenpiteet vuonna 2022. 	<ul style="list-style-type: none"> - Yhdistetyistä jalankulku- ja pyöräreistä tarkasteltu (%-osuus). - Muutokset toteutettu yhdistettyihin jalankulku- ja pyöräteihin (%-osuus) - Katuverkoston nopeusrajoitustarkastelu on / ei ole toteutettu

TALOUSOSA

Talousarvion sitovuus ja taloutta ohjaavat kriteerit

- Sitovuus
- Taloutta ohjaavat kriteerit

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta kaupunkikonsernissa

Käyttötalousosa

- Konsernihallinto
- Sivistyksen palvelualue
- Kaupunkiympäristön palvelualue

Tuloslaskelmaosa

Investointiosa

Rahoitusosa

Talousarvion sitovuus ja taloutta ohjaavat kriteerit

Sitovuus

Kaupunginvaltuusto hyväksyy talousarviossa kaupungin toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Tavoitteiden lisäksi valtuustoon nähden sitoviksi voidaan määritellä määräraha, tuloarvio tai toimintakate.

Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa talousarvioon brutto- tai nettomääräisenä, jolloin puhutaan bruttobudjetoidusta tai nettobudjetoidusta vastuualueesta. Kaupunginvaltuustoon nähden sitova erä on bruttobudjetoiduilla vastuualueilla menojen yhteissumma (määräraha) ja nettobudjetoiduilla yksiköillä toimintakate eli toimintatulojen ja menojen erotus. Taseyksiköt laativat omat tuloslaskelma-, investointi- ja rahoitusosat, joiden osalta sitovuus on tilikauden yli/-alijäämä.

Sitovat erillisohjeet

Nettoyksiköt: Nettobudjetoiduissa yksiköissä voidaan menoja lisätä vain, jos menoa vastaava tuloylitys on varmistettu.

Määrärahamuutokset: Talousarviovuoden aikana ilmenevät määrärahojen ylityspaineet ja mahdollisuudet menojen alitukseen tai tulojen ylityksiin tulee tuoda esiin talouden seurantaraportissa. Mahdolliset muutokset viedään kaupunkitasoisesti valtuuston käsittelyyn.

ICT-hankinnat: Tietojärjestelmähankinnoissa on noudatettava tietohallintojohtajan ohjeita.

Maksut ja taksat: Ellei lainsäädännöstä muuta johdu on maksujen ja taksojen määräytymisen yleisperiaatteena omakustannushinnoittelu. Lisäksi valtuusto valtuuttaa kaupunginhallituksen antamaan maksuista ja taksoista tarkemmat ohjeet talousarvion toimeenpano-ohjeissa.

KÄYTTÖTALOUSOSA	SITOVATASO
Konsernihallinto	
Konsernipalvelut vastuualue	määräraha ja tuloarvio
Elinvoima ja kilpailukykypalvelut vastuualue	toimintakate
Tukityöllistäminen	toimintakate
Osallisuus ja hyvinvointipalvelut vastuualue	toimintakate
Tarkastustoimi	määräraha ja tuloarvio
Määrärahavaraus:	
Ostot hyvinvointiyhtymästä	määräraha
Käyttöomaisuuden myyntivoitot/-tappiot	ei sitova
Taseyksikkö	
Lahden Tilakeskus	tilikauden ylijäämä(alijäämä) ilman käyttöomaisuuden myyntivoittoja ja -tappioita
Sivistyksen palvelualue	
Palvelualueen yhteiskustannukset	toimintakate
Lasten ja nuorten kasvu vastuualue	määräraha ja tuloarvio
Osaaminen ja tieto vastuualue	määräraha ja tuloarvio
Wellamo-opisto	toimintakate
Liikunta ja kulttuuri vastuualue	määräraha ja tuloarvio
Kaupunginmuseo	toimintakate
Kansainväliset urheilutapahtumat	toimintakate
Taseyksikkö	
Lahden kaupunginorkesteri	tilikauden ylijäämä (alijäämä)
Lahden kaupunginteatteri	tilikauden ylijäämä (alijäämä)
Kaupunkiympäristön palvelualue	
Palvelualueen yhteiskustannukset	toimintakate
Maankäyttö ja aluehankkeet, Kunnallistekniikka sekä Rakennus- ja ympäristövalvonta vastuualueet yht.	määräraha ja tuloarvio
Joukkoliikenne	toimintakate
TULOSASKELMAOSA	SITOVATASO
Lahden kaupungin tuloslaskelma	
Korkotulot ja -menot	nettoarvio
Muut rahoitustulot ja -menot	nettoarvio

RAHOITUSOSA	SITOVATASO
Lahden kaupungin rahoituslaskelma	
Antolainat	ei sitova
Lainanotto ja lyhennykset (pitkäaikainen)	ei sitova
INVESTOINTIOSA	SITOVATASO
Kaupunginvaltuustoon nähden sitovat	
Kiinteä omaisuus	investointisuunnitelman menot
Julkinen käyttöomaisuus	investointisuunnitelman menot
Irtain omaisuus	investointisuunnitelman menot
Arvopaperit ja osuudet	investointisuunnitelman menot
Talonrakennusinvestoinnit	investointisuunnitelman menot
Kaupunginhallitukseen nähden sitovat	
Kiinteistöjen ostot	hankeryhmän menot
Konsernihallinto	irtaimen omaisuuden menot
Sivistyksen palvelualue	irtaimen omaisuuden menot
Kaupunkiympäristön palvelualue	irtaimen omaisuuden menot
Lahden Tilakeskus	irtaimen omaisuuden menot
Lahden kaupunginorkesteri	irtaimen omaisuuden menot
Lahden kaupunginteatteri	irtaimen omaisuuden menot

Taloutta ohjaavat kriteerit

Kaupungin myöntämät avustukset

Toistuvaisavustukset; vuosittain toistuvat avustukset:

- Toistuvaisavustuksen saajat määritellään vuosittain käyttösuunnitelmissa.
- Myöntämispäätöksen yhteydessä saatetaan tiedoksi, että avustuksen maksaminen tapahtuu sen jälkeen, kun kaupunki on vastaanottanut tarvittavat toimintaan ja talouteen liittyvät asiakirjat (tulos- ja taselaskelma, toimintakertomus, tilintarkastus- tai toiminnantarkastuskertomus).

Vuosiavustukset; vuosittain haettavaksi julistettavat avustukset:

- 5 000 euroa tai sen yli menevän avustuksen myöntämispäätöksen yhteydessä saatetaan tiedoksi, että avustuksen maksamisen ehtona on tarvittavien myöntämispäätöksessä ilmoitettujen dokumenttien tai tositteiden toimittaminen kaupungille.
- Pienemmissä alle 5 000 euron avustuksissa hakuvaiheessa on sitouduttu käyttämään avustus siihen tarkoitukseen, kun se on myönnetty. Tositteiden toimittamista jälkikäteen ei edellytetä, mutta kaupunki varaa mahdollisuuden tarvittaessa tarkastaa tositteet.

Projektiavustukset; muut tapahtumiin ja hankkeisiin liittyvät avustukset

- Yksittäisiin tapahtumiin ja maksuvapautusavustuksia kaupungin tila- ja aluevuokriin sekä henkilökuntakorvauksiin haetaan ilman haettavaksi julistamista ensisijaisesti asianomaiselta palvelualueelta tai konsernihallinnosta.
- 5 000 euroa tai sen yli menevien avustusten ja alle 5 000 euron avustusten osalta toimitaan kuten vuosiavustuksissa.

Hankintojen ja ostojen toteuttamisen kriteerit

Julkisella hankinnalla tarkoitetaan kaupunkiorganisaation ulkopuoliselta toimijalta tehtävää tavaroiden ja palvelujen ostamista, vuokraamista tai siihen rinnastettavaa toimintaa sekä urakalla teettämistä. Tilaaminen ja kilpailuttaminen tulee suorittaa sähköisten järjestelmien avulla. Lahden kaupungin julkisissa hankinnoissa noudatetaan kaupungin voimassa olevaa hankintaohjelmaa ja hankintaohjetta. Hankinnan kilpailuttamiseksi on valittava hankinnan luonteeseen soveltuva, hankintalainsäädännön mukainen menettelytapa. Kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa sovelletaan hankintalakia (1397/2016) ja kynnysarvot alittavissa hankinnoissa noudatetaan kaupungin omia hankintaohjeita. Hankinnoista laadittavat hankintasopimukset tulee viedä asianhallintajärjestelmän sopimustenhallintaan. Sopimuksen allekirjoittaja vastaa sopimuksen asianmukaisesta arkistoinnista. Tavaroiden ja palvelujen toimittajia kilpailuttaessa käytetään aina maksuehtoa 21 pv netto.

Irtaimen omaisuuden (aktiivoinnin) kriteerit

Yksittäinen hyödyke voidaan kirjata irtaimen omaisuuden hankinnaksi silloin, kun se on käytössä useampana kuin kahtena tilikautena ja hankintahinta on vähintään 10 000 euroa.

Ensikertainen kalustus muodostaa poikkeuksen kriteeriin silloin, kun ensikertaiseen tai tilan uudelleen kalustukseen esim. luokkatilan kalustuksen uusimisesta tai saneerauksen jälkeisestä kokonaiskalustuksesta muodostuu yhteensä yli 10 000 euron hankinta. Ensikertaisen kalustuksen hankintoihin ei kirjata talousarviovuonna kuluja hyödykkeitä, kuten pientarvikkeita ja -laitteita, sekä vuode- tai muuta vaatteistoa, joiden hankinnat tulee suorittaa käyttötalouden määrärahoilla.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta kaupunkikonsernissa

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on edistää kaupunkikonsernin toiminnan taloudellisuutta ja tehokkuutta, varmistaa toiminnan ja talouden raportoinnin oikeellisuus ja tietojen luotettavuus, turvata resurssit, omaisuus, henkilöstö ja toiminnan jatkuvuus ja häiriöttömyys sekä varmistaa lakien, päätösten, sääntöjen ja johdon ohjeiden noudattaminen.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 18.1.2016 ohjeen riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisen periaatteista Lahden kaupunkikonsernissa. Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti kaupunginjohtaja, konsernipalvelujohtaja, palvelualuejohtajat ja muut johtavat viranhaltijat vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja tuloksellisuudesta koko kaupungissa, taseyksiköissä ja palvelualueilla sekä niiden vastuualueilla. Kuntalaki edellyttää, että selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä tulee sisällyttää tilikaudelta laadittavaan toimintakertomukseen.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat osa normaaleja johtamis-, suunnittelu- ja ohjauskäytäntöjä. Riskienhallinnalla tarkoitetaan järjestelmällistä ja ennakoivaa tapaa tunnistaa, analysoida sekä hallita toimintaan liittyviä uhkia ja mahdollisuuksia. Riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa toteutetaan kaikilla organisaatiotasolla sekä eri toiminnoissa ja prosesseissa että palvelutuottajille ulkoistetuissa palveluissa ja hankinnoissa. Toiminnan jatkuvuus poikkeuksellisen vakavien riskien kohdalla varmistetaan valmiussuunnitelmin ja muilla toiminnan jatkuvuuteen ja häiriöttömyyteen pyrkivillä etukäteisvalmisteluilla. Sisäinen valvonta käsittää ne toimenpiteet ja menettelyt, joiden avulla pyritään varmistamaan asetettujen tavoitteiden saavuttaminen. Sisäiseen valvontaan kuuluvat organisaation sisäinen toimintaympäristö, tavoiteasetanta, riskienhallinta, valvontatoimenpiteet, tiedonkulku ja viestintä sekä seuranta.

Sisäinen valvonta koskee kaikkia kaupungin toimielimiä, johtoa ja esimiesasemassa olevia. Kaupungin toiminnot on järjestettävä ja toimintaa johdettava niin, että organisaation kaikilla tasoilla ja kaikessa toiminnassa on riittävä sisäinen valvonta. Toimielin ja sen alainen johtava viranhaltija vastaa johtamansa toiminnan sisäisestä valvonnasta. Johdon vastuulla oleva riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa ja sen tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus kunnan strategisten, toiminnan ja talouden tavoitteiden saavuttamisesta sekä toiminnan jatkuvuudesta. Riskienhallinnalla ennaltaehkäistään toimintahäiriöitä ja toiminnan jatkuvuutta uhkaavia tapahtumia. Riskienhallinta perustuu ydintoimintojen ja järjestelmien tunnistamiseen, hyväksyttävän riskitason määrittelyyn sekä riittäviin riskienhallinnan menetelmiin. Riskienhallintaa on kaikilla organisaatiotasolla sekä eri toiminnoissa ja prosesseissa että palvelutuottajille ulkoistetuissa palveluissa. Riskienhallinta on olennainen osa Lahden kaupunkikonsernin jokapäiväistä johtamista. Se on osa toiminnan suunnittelua ja tukee asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja talousarvion toteutumista.

Konsernijohto vastaa kuntalain mukaan konsernivalvonnan järjestämisestä. Kaupunkikonsernin tytäryhteisöissä hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat yhteisön sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta lainsäädännön, valtuuston määrittelemän sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden ja konsernijohdon antaman ohjeistuksen mukaisesti.

KÄYTTÖTALOUSOSA

Konsernihallinto

- vastualueet
- taseyksikkö

Sivistyksen palvelualue

- vastualueet
- taseyksiköt

Kaupunkiympäristön palvelualue

- vastualueet

Konsernihallinto

Tuloslaskelma (sis. Lahden Tilakeskus)	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Toimintatuotot	85 134 808	82 511 200	97 476 400	84 597 200	86 504 100
Myyntituotot	4 166 451	553 400	553 800	555 100	556 500
Maksutuotot	195	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	2 815 357	3 579 800	3 560 000	1 974 500	1 983 900
Vuokratuotot	65 619 605	67 268 800	68 357 200	71 895 400	73 586 100
Muut toimintatuotot	12 533 200	11 109 200	25 005 400	10 172 200	10 377 600
Valmistus omaan käyttöön	537 973	600 000	600 000	600 000	600 000
Toimintakulut	498 288 355	520 156 900	540 626 500	547 756 100	556 788 800
Henkilöstökulut	25 643 734	28 171 400	34 692 700	34 834 500	35 143 100
Palvelujen ostot	426 273 404	437 673 200	446 622 300	454 061 400	461 622 300
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	7 989 918	10 080 300	9 768 900	10 234 400	10 092 600
Avustukset	21 287 791	22 439 700	25 268 200	22 050 500	22 927 800
Muut toimintakulut	17 093 508	21 792 300	24 274 400	26 575 300	27 003 000
Toimintakate	-412 615 574	-437 045 700	-442 550 100	-462 558 900	-469 684 700
Poistot ja arvonalentumiset	24 601 867	23 665 000	21 855 000	22 500 000	24 770 000
Tilikauden tulos	-440 928 255	-464 861 700	-468 911 100	-489 688 300	-499 653 900

Toiminnan kuvaus

Konsernihallinnon päätöksentekoelementteinä toimivat kaupungin hallitus, elinvoima- ja työllisyysjaosto, osallisuuden ja hyvinvoinnin jaosto sekä konserni- ja tilajaosto.

Konsernihallinnon muodostavat konsernipalvelut, elinvoima- ja kilpailukykypalvelut ja osallisuus ja hyvinvointipalvelut sekä taseyksikkönä toimiva Lahden Tilakeskus. Tarkastustoimi toimii itsenäisesti osana konsernihallintoa. Talousarviossa konsernihallintoon sisältyy tuloarvio käyttömäärämyyntivoitoista sekä määrärahavaraus ostoihin Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymältä.

Konsernihallintoon on keskitetty hallinnollisesti kaikki kaupungin hallinto- ja toimistopalvelut sekä asiantuntijatehtävistä henkilöstö-, kehitys-, laki-, omistajaohjaus-, talous- ja viestintäpalvelujen palveluyksiköt.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Suomen talous supistuu rajusti koronapandemian vuoksi. Pandemian hallinnan onnistumisesta riippuu myös se, kuinka nopeasti talous toipuu. Koronapandemia on Lahdessakin johtanut työttömyyden rajuun nousuun vuoden 2020 alkupuoliskolla. Siitä aiheutuu merkittävä verotulojen väheneminen ja toisaalta monien kustannusten nousu.

Talousarvio 2021 ja taloussuunnitelma 2021–2023 sisältää Lahden 30 kk:n uudistumis- ja muutosohjelman, joka tähtää talouden tasapainoon ja toiminnan uudistamiseen.

Muutokset johtamisjärjestelmässä aiheuttavat päätöksentekoelementtiin ja virkaorganisaatioon muutoksia, jotka valmistellaan vuoden 2020 aikana. Johtamisjärjestelmän kustannukset on huomioitu talousarviossa.

Toiminnan ja talouden tasapaino-ohjelman toteutus

Toiminnan ja talouden tasapaino-ohjelmalla 2019–2022 on tavoiteltu tuottavuushyötyjä kaupungin talouteen. Muuttuneessa taloustilanteessa ohjelman toimenpiteet eivät riitä tasapainoisen talousarvion toteutumiseen vuonna 2021 eikä suunnitelmavuosilla. Talousarviovalmistelun yhteydessä laadittu Lahden 30 kk:n uudistumis- ja muutosohjelma sisältää uusia tulojen lisäämiseen, menojen pienentämiseen, omaisuuden realisoimiseen ja omaisuudesta saatavien tuottojen kasvattamiseen tähtääviä toimenpiteitä. Siinä on mukana myös edellisen tasapaino-ohjelman toimenpiteitä. Ohjelmaan kuuluu palvelujen ja organisaation uudistamis- ja kehittämistoimenpiteitä tuottavuuden ja tuloksellisuuden parantamiseksi. Uudistumis- ja muutosohjelman toimenpiteiden suunnittelua jatketaan loppuvuoden 2020 aikana ja sen toteutusta seurataan osana talousarvion seurantaa.

Johtamisen ja esimiestyön tueksi jatketaan valmentavan johtamisen mallin ja koulutusohjelman läpivientiä sekä rakennetaan esimiestyön kehittämisen portaat. Vuonna 2020 on toteutettu strategisen työhyvinvoinnin analyysi yhteistyössä Kevan kanssa. Analyysin pohjalta työkykyjohtamisen käytännöt päivitetään. Tavoitteena on terveysperusteisten poissaolojen vähentyminen, joka lisää tuottavuutta ja vähentää kuluja.

Henkilöstösuunnitelma

Konsernihallinnossa henkilötövuodet lisääntyvät verrattuna vuonna 2019 toteutuneisiin. Muutos johtuu erityisesti alkavasta työllisyyden kuntakokeilusta.

Henkilöstösuunnitelma (palkalliset henkilötövuodet)	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Konsernihallinto (sis. Tilakeskus)	336	369	375	369	352
Muutos		33	6	-6	-17
josta työllistetettyjen osuus	121	126	117	117	117
Muutos		5	-9	0	0

Konsernipalvelut vastuualue

Sitova määräraha ja tuloarvio

Määrärahat	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Menot	42 962 181	49 505 600	59 010 100	56 137 600	56 345 000
Tulot	6 212 586	7 763 200	7 718 200	6 118 200	6 333 200
Toimintakate	36 749 595	41 742 400	51 291 900	50 019 400	50 011 800

Toiminnan kuvaus

Konsernipalvelujen vastuualueelle kuuluvat seuraavat kaupungin päätöksentekelimet: kaupunginvaltuusto, kaupunginhallitus, elinvoima- ja työllisyysjaosto, osallisuuden ja hyvinvoinninjaosto sekä konserni- ja tilajaosto.

Kaupunginvaltuusto on kaupungin ylin toimielin, jonka vahvaa asemaa kuntalaki korostaa. Kaupunginhallitus vastaa hallinnosta ja taloudesta sekä valmistelee valtuustossa käsiteltävät asiat.

Virkaorganisaatioon kuuluvat kaupunginjohtajan ja sisäisen tarkastuksen toiminta sekä hallinto-, henkilöstö-, kehitys-, laki-, omistajaohjaus-, talous- ja viestintäpalvelujen palveluyksiköt.

Konsernipalvelut vastaa keskitetyistä toimisto- ja asiantuntija-tehtävistä yhden kaupungin toimintamallissa:

- kaupungin johdon linjaukset
- konsernin ja kaupungin sisäinen tarkastus
- päätöksentekielinten päätösvalmistelu, kaupungin asiakirjahallinto ja arkistotoimi, toimistopalvelut sekä johdon tukipalvelut
- henkilöstöpoliittiset linjaukset, henkilöstö- ja työhyvinvointipalvelut
- kehitys-, tietohallinto- sekä tilasto- ja tietopalvelujen toiminnot
- lakipalvelut ja riskienhallinnan toiminnot
- konsernin omistajaohjaus
- talouslinjaukset, taloussuunnittelu ja -hallinto, rahoituspalvelut ja sisäinen laskenta
- kaupungin viestintä ja markkinointi.

Vastuualueelle on varattu maksuosuus pelastuslaitoksen toimintaan (11,0 milj. euroa), vahinkorahastosääntöjen (säädös-kokoelma 2016/8) mukainen 50 000 euron varaus, josta voidaan korvata kaupungin omaan tai vastuulla olevaan omaisuuteen kohdistuvia vahinkoja sekä kaupunkitasoinen eläkevastuuvarauksen purku -0,5 milj. euroa.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Vuonna 2021 toiminnan suunnittelussa ja kehittämistyössä keskitytään Lahden kaupungin strategian kärkihankkeiden tavoitteiden toteuttamiseen

Talousarvio 2021 ja taloussuunnitelma 2021–2023 sisältää Lahden 30 kk:n uudistumis- ja muutosohjelman, joka tähtää talouden tasapainoon ja toiminnan uudistamiseen.

Muutokset johtamisjärjestelmässä aiheuttavat virkaorganisaatioon muutoksia, jotka valmistellaan vuoden 2020 aikana.

Toiminnan painopistealueet

Konsernipalvelujen toiminta keskittyy suunnitelmakaudella strategian toteuttamiseen ja kärkihankkeiden hallittuun läpivientiin strategiasta johdettujen toiminnallisten tavoitteiden avulla.

Painopisteitä ovat:

- strategian, toiminnan ja talouden kytkeminen yhteen
- talouden tasapaino-ohjelman edistäminen
- oman toiminnan kehittäminen auditointi- ja asiakaspalvelun avulla
- johtamisen ja esimiestyön tueksi jatketaan valmentavan johtamisen mallin ja koulutusohjelman läpivientiä sekä rakennetaan esimiestyön kehittämisen portaati
- konsernin muutossuunnitelmien toteuttaminen
- kaupungin palvelujärjestelmän kehittäminen sekä sähköisten palvelujen lisääminen
- tiedonhallintamallin jalkauttaminen kaupungin kehittämisen tueksi ja tiedonhallintalakiin liittyvän muutosvaikutusten arvioinnin käyttöönotto
- Euroopan ympäristöpääkaupunki -vuoden 2021 toiminnan toteutukseen osallistuminen

Euroopan ympäristöpääkaupunkivuoden 2021 toteuttamisesta vastaa Lahden kaupungin perustama Kestävä Lahti-säätiö. Säätiön toimintaan osallistuvat myös valtio, Asikkala, Heinola, Hollola ja Orimattila sekä useat muut eri sidosryhmät. Euroopan ympäristöpääkaupunki 2021 -hankkeen toteutukseen on varattu 2020 vuonna 0,75 milj. euroa, 2021 vuonna 1,7 milj. euroa ja 2022 vuonna 0,35 milj. euroa. Euroopan ympäristöpääkaupunki 2021 -hankkeelle on myönnetty valtion avustusta yhteensä 3,0 milj. euroa.

Toimintaa kuvaava mittari	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021
Talous:			
Kustannus/asukas	359 €	412 €	490 €

Elinvoima ja kilpailukykypalvelut vastuualue

Sitova toimintakate

Määrärahat	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Menot	7 687 302	9 741 400	8 836 000	8 681 600	9 850 800
Tulot	371 722	615 600	500 000	415 600	415 600
Toimintakate	7 315 580	9 125 800	8 336 000	8 266 000	9 435 200

Toiminnan kuvaus

Elinvoima- ja kilpailukykypalvelut (EKP) vastuualue edistää kaupungin strategian, kilpailukykystrategian ja ekosysteemisopimuksen mukaista toimintaa. EKP:n tehtäviin kuuluvat myös yhteyspalvelut (edunvalvonta ja kansainväliset asiat), kaupungin tapahtumatoimintojen koordinointi ja hankintojen strateginen ohjaus sekä ympäristökehityksen tehtävät. Kokonaisuuteen sisältyvät elinkeino-yhtiöiden ja korkeakoulutoiminnan määrärahavarakset.

EKP tukee myös strategisesti ja elinkeinopoliittisesti merkittävää kehittämistoimintaa ja tapahtumia sekä osarahoittaa hankkeita. Vastuualueen tavoitteita toteutetaan omana toimintana sekä merkittävässä määrin kehitysyhtiöiden ja kumppanuuskien avulla.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Suomen väestönkasvu on viime vuosina keskittynyt pääkaupunkiseudulle ja muutamiin kasvukeskuksiin (Tampere, Turku, Oulu). Kasvukeskusten ympärille ja välille on muodostunut paitsi liikenneväyliä myös yhtenäisiä asumis- ja työpaikkayöhykkeitä. Korkeasti koulutetun työvoiman saatavuus ja sitä kautta alueen vetovoimaisuus yrityksille kasvaa.

Lahdesta tuli Suomen uusin yliopistokaupunki vuonna 2019, kun Lappeenrannan teknillinen yliopisto vaihtoi nimensä Lappeenrannan-Lahden teknilliseksi yliopistoksi eli LUT-yliopistoksi. LUT on sen jälkeen jatkuvasti vahvistanut koulutustarjontaansa Lahdessa. Vuoden 2020 alusta lähtien Lahdessa on toiminut Suomen 6. suurin ammattikorkeakoulu, LAB-ammattikorkeakoulu, joka syntyi Lahden ammattikorkeakoulun ja Saimaan ammattikorkeakoulun fuusiossa. Helsingin yliopiston toiminta Lahdessa on aktiivista. LUT, LAB ja HY toimivat kaikki Niemen kampuksella.

Lahden alueen potentiaali yritys ympäristönä – erityisesti sijainti pääkaupunkiseudun läheisyydessä ja paraneva saavutettavuus (eteläinen kehätie ja Suomirata) sekä kustannustehokkuus – paranee. Alueen vetovoiman lisääntyminen opiskelijoiden ja koulutetun työvoiman näkökulmasta on avainkysymys kaupungin ja seudun tulevan kehityksen kannalta.

Toiminnan painopistealueet

Elinvoima- ja kilpailukykypalvelujen toiminnan pääpaino on parantaa kaupunkikonsernin elinkeinomyönteisyyttä ja lisätä vuorovaikutusta kaupungin eri toimijoiden välillä. Tavoitteena on edistää kaupungin yritysmyönteisyyttä muun muassa uudistamalla prosesseja asiakaslähtöisemmiksi, kehittämällä kaupungin hankintojen strategista ohjausta ja tarjoamalla yrityspalvelusetelillä työkalun liiketoiminnan uudistamiseen.

Yhteistyössä yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa vahvistetaan alueen elinvoimaa sekä osaamisintensiivisen ja teknologia- ja liiketoiminnan syntyä Lahdessa.

Innovaatiotoimintaa edistetään valtion kanssa solmittavan ekosysteemisopimuksen avulla kolmessa strategisissa teemassa: 1) kiertotalous, 2) muotoilu ja digitalisaatio 3) liikunta ja elämykset, jota kehitetään vuonna 2020 valmistuneen Lahti SportsHub 2030 -työn pohjalta yhdessä elinkeino-yhtiöiden kanssa.

Lahti StartHub toimii Niemen kampuksella ja pyrkii kasvattamaan start-up -yritysten määrää ja kehittämään start-up -yrityksille suunnattavia palveluita Lahden seudulla. LAB-ammattikorkeakoulu ja Koulutuskeskus Salpaus käynnistävät yhdessä Yritys-Hunter-tiimitoiminnan, jonka tavoitteena on edistää LAB-ammattikorkeakoulun, LUT-yliopiston ja Koulutuskeskus Salpauksen opiskelijoiden ja valmistuneiden työllistymistä alueelle sekä tukea harjoittelupaikkojen ja opinnäytetyöpaikkojen löytymistä alueen yrityksistä.

Lahti TalentHub -hankkeen avulla kaupunki edistää alueen elinvoimaa, kilpailukykyä ja kasvua tuomalla yhteen alueen uutta osaamista tarvitsevat yritykset sekä kansainväliset osaajat. Koronapandemian helpottuessa rakennetaan yhteistyössä Lappeenrannan kaupungin ja LUT-konsernin kanssa uusia yhteyksiä Pietarin kautta Venäjälle.

Euroopan ympäristöpääkaupunkivuosi 2021 on jo etukäteen herättänyt kansallista ja kansainvälistä kiinnostusta Lahden ympäristöratkaisuja kohtaan. Ympäristökehitys on osaltaan toteuttamassa ympäristöpääkaupunkivuotta. Muita painopisteitä ovat ilmastotoimenpiteiden edistäminen tavoitteena hiili-neutraalius vuonna 2025, ilmastojohtamisen prosessien ja seurannan kehittäminen, hiilinielu- ja kompensatiosuunnitelman edistäminen, ympäristöneuvonta ja -kasvatus alueen asukkaille sekä seudullisen ympäristöviikon järjestäminen.

Elinvoima- ja kilpailukykypalvelujen organisaatio uudistuu vuonna 2021 käynnistyvän työllisyyden kuntakokeiluun siirtymisen johdosta. Syksyllä 2020 toteutetaan konsernitasoinen tarkastelu elinkeinotoimen organisoinnista.

LADEC

Lahden Seudun Kehitys LADEC Oy:n tehtävänä on kehittää Lahden seudun elinkeinoelämän edellytyksiä, kilpailukykyä ja vetovoimaisuutta, ja tätä kautta edistää uusien yritysten ja työpaikkojen syntyä. LADEC vastaa aloittavien, toimivien ja sijoittuvien yritysten palvelusta sekä seudun markkinoinnista yritysympäristönä. LADECin toiminnan perustana on Lahden seudun kilpailukykystrategia sekä kuntien yhteiset elinkeinopolitiiset tavoitteet ja kehittämishankkeet.

Yritysräjapinnassa jatketaan aktiivista työtä koko toiminta-alueella ja huomioidaan koronapandemian aiheuttamat erityistarpeet, varsinkin pk-yrityskentässä. Yritysympäristön kehittämisessä Euroopan ympäristöpääkaupunki 2021 -vuoden toteutus on merkittävässä osassa. LUT-yliopiston ja LAB-ammattikorkeakoulun kanssa tehdään yhteistyötä mm. start-up-toiminnassa sekä ekosysteemien kehittämisessä. Helsingin yliopiston kanssa yhteistyö jatkuu maaperäntutkimuslaitos Soilissa ja sitä pyritään laajentamaan yrittäjyyteen liittyvissä teemoissa.

Lahden seutu - Lahti Region Oy

Lahden seutu - Lahti Region Oy uudistaa maakunnallista matkailu- ja tapahtumastrategiaa vastaamaan koronapandemian muuttamaan matkailukysyntään. Yhtiö reagoi nopeasti kesällä 2020 pandemian mukanaan tuomaan kysynnän muutokseen ja käänsi kansainvälisille markkinoille suunnatut toimenpiteet kotimaan markkinoihin. Kansainvälisille markkinoille suunnatut toimenpiteet jatketaan kun strategiset kohdemarkkinat (Venäjä, Aasia ja Keski-Eurooppa) avautuvat ja sieltä on turvallista vastaanottaa matkailijoita alueelle.

Hyvinvointi-, urheilu-, liikunta-, vesistö- ja luonto sekä puhdas ruoka ovat hyvin vahvasti esillä kotimaan matkailussa. Lisäksi korostetaan alueen helppoa saavutettavuutta. Euroopan ympäristöpääkaupunki 2021 -vuosi tulee näkymään vahvasti matkailussa. Lahden seutu on mukana Business Finland/Visit Finland Sustainable Destination -ohjelmassa, jonka tavoitteena on tehdä matkailusta entistä vastuullisempaa. Kokous- ja tapahtumamatkailussa tavoitteena on lisätä yritys-, kokous- ja tapahtumavieraiden turvallisuuden tunnetta vuoden 2021 aikana. Yhtiön tehtävänä on seudun tunnettuuden ja vetovoiman kasvattaminen matkailijoiden houkuttelemiseksi alueelle. Vahva vetovoima lisää matkailu- ja tapahtumatuloja ja luo palvelualan työpaikkoja.

Lahti Region koordinoi valtakunnallista urheilun suur tapahtumakaupunkien (Helsinki, Tampere, Lahti, Turku, Jyväskylä) yhteistyötä.

Lahden yliopistokampus

Lahden seudun vahvuutena on yliopistojen (LUT ja HY), LAB-ammattikorkeakoulun, elinkeinoelämän ja Lahden kaupungin tiivis yhteistyö.

Tärkeänä tavoitteena on tuoda yliopistoissa tehtävä tutkimus- ja kehittämistyö sekä opetus (projektiurssit, opinnäytetyöt ja harjoittelu) alueen elinkeinoelämän käyttöön. JunnuYliopiston toiminnassa HY ja LUT panostavat yhdessä kaupungin sivistyspalveluiden kanssa tiedekasvatukseen ja sen avulla luotavaan osaamiseen perustuvaan tulevaisuuteen. Lahtea kehitetään myös tiedekongressikaupunkina yhteistyössä Lahti Regionin ja Lahden kaupungin kanssa. Yliopistot osallistuvat aktiivisesti Euroopan ympäristöpääkaupunki 2021 -vuoteen.

Helsingin yliopisto

Lahdessa on Helsingin yliopiston bio- ja ympäristötieteellisen (4 professoria, 6 yliopistonlehtoria ja noin 40 tutkijaa), humanistisen (1 professori), maa- ja metsätieteellisen, matemaattis-luonnontieteellisen ja valtiotieteellisen tiedekunnan (1 professori) sekä Avoimen yliopiston, Koulutus- ja kehittämisspalvelut HY+:n ja Yliopistopalveluiden toimintaa. Verkoston kautta Lahden talousalue liittyy saumattomasti HY:n profilointihankkeisiin, joista yksi esimerkki on Kestävyytieteiden instituutti HELSUS (Helsinki Institute of Sustainability Science). HY:n Lahden verkostoa yhdistävänä tutkimus- ja opetusteemanä on ekologisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä kaupunkiympäristö. Lahden kampuksella toimii Päijät-Hämeen LUMA-keskus, joka on osa LUMA-keskus Suomea.

Bio- ja ympäristötieteissä on Lahdessa mahdollista opiskella ympäristötieteiden kandiohjelman ja ECGS-maisteriohjelman pintoja. Vuonna 2021 opetusyhteistyöhön tuodaan mukaan ilmakehätieteen ATM-MP -maisteriohjelma. Toiminta painottuu tutkimushankkeisiin, jotka tukevat Lahden ympäristöpääkaupunki 2021 -kokonaisuutta.

Valtiotieteellisen tiedekunnan sosiaaligerontologiassa jatkuu vuonna 2020 aloitettu ikäihmisten hyvinvointiin liittyvät tutkimukset muistisairaiden saattohoidosta ja käyttöön otetun palvelusetelin vaikutuksista. Yhteistyökumppaneina hankkeissa ovat LUT-yliopisto, PHHYKY ja Ikäinstituutti.

Avoimien yliopistojen tiivistä yhteistyötä Lahden lukioiden kanssa. Vuonna 2021 lukioiden kurssitarjottimelle tuodaan lisää tutustumiskursseja sekä lukiolaisille sopivia muita Avoimien yliopiston kursseja. Avoin yliopisto tarjoaa ympäristöpääkaupunkivuotena lahtelaisille ympäristöalan avoimet korkeakouluopinnot.

LUT-yliopisto (Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto)

LUT-yliopiston Lahden kampuksella työskentelee vuoden 2020 syksyllä 16 professoria ja henkilökuntaa on yhteensä noin 140. Kasvun uskotaan jatkuvan, kun uudet professorit jatkavat hankkeistustyötä ja palkkaavat tutkimusryhmiinsä lisää tutkijoita.

LUT on aktiivisesti mukana alueen strategisia painopisteitä tukevissa tutkimushankkeissa ja Euroopan ympäristöpääkaupunki 2021 -teeman ympärille rakentuvien EU-tutkimushankkeiden muotoutumisessa.

LUT-yliopisto on solminut merkittävän koulutusyhteistyösopimuksen kiinalaisen Hebein teknillisen yliopiston (HEBUT) kanssa. Kansainvälinen kandidaattikoulutus aloitetaan Lahdessa syksyllä 2021. Energia- ja ohjelmistotekniikan koulutusohjelmiin otetaan yhteensä noin 125 opiskelijaa.

LUT-kauppakorkeakoulun Lahden kampuksella työskentelevien kolmen uuden tenure track -professorin aloja ovat markkinointi ja asiakas- ja kuluttajakäyttäytyminen digitaalisessa ympäristössä sekä analyytiikkaan perustuvat liiketoimintamallit. Tietojohtamisen KTM-tutkintoon johtava maisteriohjelma jatkaa toimintaansa 45 opiskelijan sisäänotolla vuosittain.

Energiajärjestelmien yksikkö panostaa vuonna 2021 maisteriohjelmien kasvuun. Yli 100 opiskelijaa valitaan syksyn hauissa sähkö-, kone-, energiatekniikan sekä kiertotalouden monimuotoisiin maisteriohjelmiin.

Insinöörityöyksikössä aloittaa nykyisten lisäksi toimintansa vuonna 2021 ainakin yksi uusi tenure-professori tuotan-

totaloudessa sekä yksi ohjelmistotuotannossa. Tutkimustoiminnan kasvua odotetaan merkittävän Kollin säätön rahoituksen mahdollistamana.

Kaikkien professorien tehtävänä on aktiivisesti etsiä hankkeita yhdessä alueen yritysten kanssa ja kasvattaa hankesalkkua.

Toimintaa kuvaava mittari	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021
Talous:			
Kustannus/asukas	64 €	81 €	73 €

Elinvoima ja kilpailukykypalvelut, Tukityöllistäminen

Sitova toimintakate					
Määrärahat	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Menot	20 622 328	20 534 500	21 878 800	21 970 100	21 857 500
Tulot	1 403 177	1 148 100	1 245 000	1 250 200	1 250 200
Toimintakate	19 219 152	19 386 400	20 633 800	20 719 900	20 607 300

Toiminnan kuvaus

Työllisyystoimissa painotetaan ennaltaehkäisyä, työnhakijoille suunnattujen tukitoimenpiteiden tosiasiallista vaikuttavuutta ja joustavia yhteistyömalleja eri toimijoiden kesken. Työnhakijoiden nopeaan ohjautumiseen heille soveltuvien palvelujen piiriin kiinnitetään erityistä huomiota.

Kaupungin oman toiminnan, kuten työpajojen ja valmennuksen lisäksi työllisyysvaroilla rahoitetaan eri toimijoiden työllisyys- ja kehityshankkeita, sikäli kuin ne vastaavat kaupungin strategiasta johdettuihin tavoitteisiin. Monen toimijan mallilla pyritään ylläpitämään kattavaa ja kehittyvää työllisyysneuvonnan palveluvalikoimaa lahtelaisten työnhakijoiden ja elinkeinonvälisen tarpeisiin.

Kaupungin rahoittaman työllistämistoiminnan sen toteuttajasta riippumatta tulee olla tavoitteellista ja siten edistää työnhakijoiden sijoittumista avoimille työmarkkinoille tai tutkintoon johtavaan koulutukseen.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Viime vuosien positiivisesta kehityksestä huolimatta Lahdessa keskeinen haaste on työttömyysjaksojen pitkä kesto sekä työttömyyden epäedullinen rakenne. Erityisesti nuorten ja maahanmuuttajien työttömyys on jäänyt korkealle tasolle.

Koronapandemian seurauksena työttömyys on nopeasti kasvanut ja lisännyt haasteita työllisyysneuvonnan palvelujärjestelmälle. Työllisyystoimissa panostetaan työnhakijoille tarjottaviin moniammatillisiin palvelupaketteihin, koulutuksiin ja henkilökohtaiseen valmennukseen. Samalla huomioidaan myös työnantajakohtaiset rekrytointitarpeet sekä niihin työhönvalmennuksen kautta tarjottava toiminnallinen ja taloudellinen tuki.

Toiminnan painopistealueet

Kaupungin työllisyystoimissa etusijalla ovat nuorisotakuu, pitkäaikaistyöttömyyden torjunta ja maahanmuuttajien työllistyminen.

Lahti on yhdessä Hollolan, Orimattilan, Asikkalan ja Kärkölan kanssa mukana Lahden seudun työllisyysneuvonnan kuntakokeilussa. Kokeilu käynnistyy 1.1.2021 ja jatkuu 30.6.2023 saakka. Kokeilun tavoitteena on työllisyysasteen nostaminen ja kuntien roolin vahvistaminen työllisyyspalvelujen järjestäjinä. Tarkoituksena on parantaa erityisesti pitkään työttömänä olleiden ja heikossa työmarkkina-asemassa olevien pääsyä työmarkkinoille. Lahden seudun kuntakokeilussa asiakkaita tulisi olemaan viimeisimmän arvion mukaan noin 13 000.

Työllisyysneuvonnan kuntakokeilussa korostetaan tiivistä verkostoyhteistyötä TE-hallinnon, Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymän, koulutusorganisaatioiden, elinkeinonvälisen sekä välityömarkkinoilla toimivien kanssa.

Kokeilun kohderyhmään kuuluvat ne työnhakijat, jotka eivät ole oikeutettuja ansiopäivärahaan, kaikki alle 30-vuotiaat työnhakijat ja kaikki maahanmuuttajat, jotka ovat joko työttömänä tai työvoimapaikatuissa hankealueiden TE-toimistoissa. Kokeilussa em. kohderyhmiin kuuluvat asiakkaat siirtyvät TE-toimistosta kuntien asiakkaiksi, joten kokeilukunnat vastaavat kokeilun ajan näiden asiakasryhmien julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden (TE-palveluiden) tarjoamisesta.

Kuntakokeilussa uudenaikaisella viranomais- ja verkostoyhteistyöllä pyritään entistä vaikuttavampiin työllistymistuloksiin. Samalla hyvinvointiyhtymältä edellytetään kuntouttavan työtoiminnan järjestämistä vähintään 900 lahtelaisen aktivoimiseksi.

Toimintaa kuvaava mittari	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021
Talous:			
Kustannus/asukas	172 €	171 €	182 €

Osallisuus ja hyvinvointipalvelut vastuualue

Sitova toimintakate

Määrärahat	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Menot	2 217 658	3 728 500	3 975 500	3 724 200	3 768 600
Tulot	3 166 946	1 595 500	1 036 000	797 800	799 000
Toimintakate	-949 288	2 133 000	2 939 500	2 926 400	2 969 600

Toiminnan kuvaus

Osallisuus ja hyvinvointipalvelujen vastuualueen päätöksenteo-koelimiä toimivat osallisuuden ja hyvinvoinnin jaosto sekä Nastolan aluejohtokunta. Osallisuus ja hyvinvointipalvelujen tehtävänä on johtaa ja koordinoita hyvinvoinnin, terveyden ja osallisuuden edistämistä kaupungissa sekä yhteensovittaa toimia muiden toimijoiden kanssa. Osallisuus ja hyvinvointipalvelut vastaa sosiaali- ja terveyspalvelujen edunvalvonnasta, ohjauksesta ja sidosryhmäsuhteista, maahanmuuttotyöstä sekä järjestö- ja yhdistysyhteistyöstä osallisuus ja hyvinvointipalvelujen osalta. Vastuualueen tehtävänä on kaupunkitasoisesti kehittää Palvelutori-konseptia. Vastuualueen toimintayksiköitä ovat:

- Osallisuus ja hyvinvointi sisältäen osallisuus ja hyvinvointipalvelut, aluejohtokunnan, Takataskun sekä Lahti-Pisteen ja Palvelutorin
- Maahanmuuttotyö sisältäen kotouttamisen ja alueellisen integraatiopalvelupisteen.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusten kasvun hillitseminen edellyttää kaupunkilaisten hyvinvoinnin tuloksellista edistämistä sekä toimivia, kustannustehokkaita palveluketjuja kaupungin ja hyvinvointiyhtymän välillä. Koronapandemian jälkeen hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on yhä merkityksellisempää ja uusia toimintamalleja kehitetään vastaamaan kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien tukemiseksi.

Osallisuus ja hyvinvointipalvelujen vastuualueella on vuonna 2020 laadittu ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelma. Sen toteutumisesta ja tuloksista tuodaan raportti valtuustolle vuosittain, ensimmäisen kerran vuonna 2021. Ohjelmaa tarkastellaan kerran valtuustokaudessa osana strategiatyötä.

Osallisuus ja hyvinvointipalvelut on koordinoitunut kaupungin osallisuusmallin kehittämistyötä. Vuoden 2021 tavoitteena on Lahden osallisuus- ja lähidemokratiamallin toimeenpano kaupunkiorganisaatiossa sekä osallisuuden arviointi jatkossa yhdessä kehityspalvelujen kanssa.

Toiminnan painopistealueet

Osallisuus ja hyvinvointipalvelut kehittää kokeilemalla palvelujen asiakaslähtöisyyttä, saavutettavuutta ja esteettömyyttä

- Palvelutorin kaupunkitasoinen kehittäminen ja toisen vaiheen käynnistäminen.
- 3. ja 4. sektorin ja yritysten roolin vahvistaminen kaupungin kehittämisessä ja kaupunkilaisten hyvinvoinnin ja osallisuuden edistämiseksi.
 - jäämistöjen, avustusten ja tukien kohdentaminen hyvinvointia ja osallisuutta edistävään toimintaan.
- Ehkäisevän mielenterveys- ja päihdetyön koordinointi.
 - ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelman toimeenpano
 - kaupunkitasoisten toimintamallien uudistaminen, paikallinen ja seudullinen yhteistyö eri toimijoiden kanssa
- Hyvinvointiyhtymän kanssa tehtävä yhteistyö
 - palvelujen asiakaslähtöisyyden, saavutettavuuden ja esteettömyyden kehittäminen yhteistyössä yhtymän ja Päijät-Hämeen kuntien kanssa.
 - hyvinvointiyhtymältä edellytetään palvelusopimuksen mukaisia toimenpiteitä
 - yhtymän kanssa jatketaan yhdyspintojen selkeyttämistä
 - talouden ja toimintojen raportointia parannetaan huomioden omistajan näkökulma
 - maakunnalliset hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kärjet (mielen hyvinvointi, osallisuus ja yhteisöllisyys, arjen turvallisuus, päihteettömyys ja terveelliset elintavat) ohjaavat yhdessä tehtävää hyte-työtä
 - kuntouttavassa työtoiminnassa yhtymältä edellytetään asiakasmäärän merkittävää kasvua vuoden 2020 tasoon verrattuna.
- Maahanmuuttotyön kehittäminen ja koordinointi
 - maahanmuuttajien verkostomaisen osaamiskeskustoiminnan kehittäminen
 - Alueellisen integraatiopalvelupisteen (Alipi) ohjaus- ja neuvontapalveluiden kehittäminen
- Osallistuva budjetointi
 - arvioidaan ja kehitetään nykyistä kaupunkitasoista osuustoimintamallia.
 - kumppanuuspöydät (tai muu lähidemokratiamalli)

Toimintaa kuvaava mittari

	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021
Talous:			
Kustannus/asukas	19 €	31 €	33 €

Tarkastustoimi

Sitova määräraha ja tuloarvio

Määrärahat	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Menot	313 051	405 800	354 500	353 000	357 700
Tulot	0	0	0	0	0
Toimintakate	313 051	405 800	354 500	353 000	357 700

Toiminnan kuvaus

Lahden kaupungin ulkoisesta tarkastuksesta vastaavat tarkastuslautakunta ja sen alaisuudessa toimiva tarkastustoitisto sekä tilintarkastaja. Niiden toiminta on kaupungin muusta organisaatiosta ja johdosta riippumatonta. Tarkastuslautakunnan toiminta perustuu kuntalakiin, Lahden kaupungin hallintosääntöön ja sen ulkoista tarkastusta koskeviin erillisääntöihin.

Tarkastuslautakunta valmistelelee kaupunginhallitukselle esityksen tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi. Kaupunginhallitus voi poiketa tarkastuslautakunnan esityksistä vain kaupungin hallintosäännön ja talousarvioesityksen yhteensovittamiseen liittyvästä perustellusta syystä.

Tarkastuslautakunta valvoo kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi.

Toiminnan painopistealueet

Tarkastuslautakunta antaa vuosittain arviointikertomuksen, jossa arvioidaan valtuuston asettamien toiminnallisten tavoit-

teiden toteutumista sekä hallinnon toiminnan tarkoituksenmukaisuutta. Lautakunta voi tarvittaessa antaa erillisraportteja yksittäisistä asioista. Valtuustokauden aikana käydään läpi kaikkien toimialojen ja yksiköiden keskeisimmät toiminnot.

Tarkastuslautakunnan on myös huolehdittava kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta. Tarkastuslautakunta tekee esityksen tilintarkastajan valinnasta ja tytäryhteisöjen tilintarkastajien nimeämisestä. Kuntalain 122 §:n mukaan kunnan tytäryhteisön tilintarkastajaksi on valittava kunnan tilintarkastusyhteisö, jollei tästä poikkeamiseen ole perusteltua tarkastuksen järjestämiseen liittyvää syytä.

Tilintarkastajan tehtävänä on tarkastaa julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan mukaisesti kunkin tilikauden hallinto, kirjanpito ja tilinpäätös. Tilintarkastajan arvioitu työpanos lakisääteisen tilintarkastuksen suorittamiseksi on 50–60 päivää vuodessa.

Tarkastuslautakunta jatkaa yhteistyötä suurten kaupunkien tarkastuslautakuntien kanssa.

Toimintaa kuvaava mittari	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021
Talous:			
Kustannus/asukas	3 €	3 €	3 €

Määrärahavaraus

Ostot hyvinvointiyhtymästä

Sitova määräraha

Määrärahat	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Menot	387 286 130	394 600 000	403 260 000	411 352 800	419 486 500
Tulot	0	0	0	0	0
Toimintakate	387 286 130	394 600 000	403 260 000	411 352 800	419 486 500

Sosiaali- ja terveystalvet järjestää ja tuottaa Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä. Määrärahavarauskella ostettavat palvelut sisältävät sosiaali- ja perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon ja ensihoidon.

Hyvinvointiyhtymän omistajaohjauksessa kiinnitetään kulupainneiden hallitsemiseksi erityistä huomiota perusterveydenhuollon ja perheiden ennalta ehkäisevien palvelujen saatavuuteen sekä lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen kehittämishjelman toteuttamiseen.

Vuoden 2021 alusta aloittaa toimintansa uusi hyvinvointiyhtymän ja Mehiläinen Oy:n muodostama yhteisyritys Harjun Terveys Oy. Yritys vastaa Lahden perusterveydenhuollon palvelujen tuottamisesta.

Käyttöomaisuuden myyntivoitot ja -tappiot

Ei valtuustoon nähden sitova

Määrärahat	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Menot	34 408	0	0	0	0
Tulot	7 414 555	3 120 000	7 120 000	3 120 000	3 120 000
Toimintakate	-7 380 146	-3 120 000	-7 120 000	-3 120 000	-3 120 000

Toiminnan kuvaus

Tehtäväalueelle on budjetoitu meno- ja tuloarviot käyttöomaisuuden myyntivoittoihin ja -tappioihin (ei kaupunginvaltuustoon nähden sitova).

Lahden Tilakeskus

Sitova tilikauden ylijäämä (alijäämä) ilman käyttöomaisuuden myyntivoittoja ja -tappioita

TULOSLASKELMA	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Liikevaihto	66 420 002	67 718 800	68 807 200	72 345 400	74 036 100
Valmistus omaan käyttöön	537 973	600 000	600 000	600 000	600 000
Liiketoiminnan muut tuotot	145 820	550 000	11 050 000	550 000	550 000
Materiaalit ja palvelut	21 023 248	24 313 500	22 855 800	22 635 900	21 832 000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	7 686 464	9 723 400	9 136 600	9 600 700	9 622 600
Palvelujen ostot	13 336 783	14 590 100	13 719 200	13 035 200	12 209 400
Henkilöstökulut	2 581 598	2 720 400	2 593 700	2 667 700	2 668 900
Poistot ja arvonalentumiset	24 152 616	22 650 000	21 355 000	21 815 000	23 220 000
Suunnitelman mukaiset poistot	24 053 728	22 650 000	21 355 000	21 815 000	23 220 000
Liiketoiminnan muut kulut	13 560 451	14 607 200	17 862 100	20 233 200	20 621 800
Liikelylijäämä (alijäämä)	5 785 884	4 577 700	15 790 600	6 143 600	6 843 400
Rahoitustuotot ja -kulut	-3 865 999	-4 151 000	-4 506 000	-4 629 400	-5 199 200
Muut rahoitustuotot	325	0	0	0	0
Kunnalle/kuntayhtymälle maksetut korkokulut	3 864 740	4 150 000	4 505 000	4 628 400	5 198 200
Muut rahoituskulut	1 583	1 000	1 000	1 000	1 000
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	1 919 885	426 700	11 284 600	1 514 200	1 644 200
Poistoeron lisäys tai vähennys	82 076	82 000	82 000	82 000	82 000
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	2 001 961	508 700	11 366 600	1 596 200	1 726 200
Käyttöomaisuuden myynti (ei sitova)	-283 704	500 000	11 000 000	500 000	500 000
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	2 285 665	8 700	366 600	1 096 200	1 226 200
RAHOITUSLASKELMA	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Toiminnan rahavirta	25 948 068	22 576 700	21 639 600	22 829 200	24 364 200
Liikely-/alijäämä	5 785 884	4 577 700	15 790 600	6 143 600	6 843 400
Poistot ja arvonalentumiset	24 152 616	22 650 000	21 355 000	21 815 000	23 220 000
Rahoitustuotot ja -kulut	-3 865 999	-4 151 000	-4 506 000	-4 629 400	-5 199 200
Tulorahoituksen korjauserät	-124 432	-500 000	-11 000 000	-500 000	-500 000
Investointien rahavirta	-49 304 410	-57 198 000	-339 000	-39 296 000	-28 510 000
Investointimenot	-49 855 172	-59 338 000	-38 929 000	-40 826 000	-30 040 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	406 822	640 000	511 000	30 000	30 000
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	143 940	1 500 000	38 079 000	1 500 000	1 500 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	-23 356 342	-34 621 300	21 300 600	-16 466 800	-4 145 800
Rahoituksen rahavirta					
Lainakannan muutokset	25 708 874	34 621 300	-21 300 600	16 466 800	4 145 800
Pitkäaikaisten lainojen muutokset	25 000 000	34 621 300	-21 300 600	16 466 800	4 145 800
Lyhytaikaisten lainojen muutokset	708 874	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-2 352 533	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	23 356 342	34 621 300	-21 300 600	16 466 800	4 145 800
Rahavarojen muutos	0	0	0	0	0

Sivistyksen palvelualue

Tuloslaskelma sis. taseyksiköt	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Toimintatuotot	31 088 962	29 549 500	30 303 200	31 562 400	31 883 800
Myyntituotot	4 476 854	4 850 300	4 867 600	5 333 200	5 391 600
Maksutuotot	9 412 664	8 632 700	9 877 300	10 874 000	11 437 700
Tuet ja avustukset	15 985 802	14 718 000	14 140 100	13 657 100	13 333 700
Vuokratuotot	966 043	829 800	913 800	1 068 800	1 082 400
Muut toimintatuotot	247 600	518 700	504 400	629 300	638 400
Toimintakulut	259 724 129	270 520 900	260 773 200	257 386 700	259 448 700
Henkilöstökulut	125 259 768	129 555 300	125 708 000	121 254 500	117 616 200
Palvelujen ostot	43 110 951	45 308 200	40 152 300	39 497 700	40 910 500
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	5 894 415	6 774 600	6 601 100	6 531 600	6 636 400
Avustukset	30 863 767	31 840 200	29 462 100	28 971 200	28 648 400
Muut toimintakulut	54 595 229	57 042 600	58 849 700	61 131 700	65 637 200
Toimintakate	-228 635 168	-240 971 400	-230 470 000	-225 824 300	-227 564 900
Poistot ja arvonalentumiset	2 453 544	2 932 600	2 884 200	3 962 500	4 462 500
Tilikauden tulos	-231 106 434	-243 916 000	-233 366 200	-229 798 800	-232 039 400

Toiminnan kuvaus

Sivistyksen palvelualue vastaa opetus-, kasvatus-, kulttuuri- ja liikuntapalvelujen järjestämisestä ja kehittämisestä sekä niihin liittyvien asioiden suunnittelusta, valmistelusta, toimeenpanosta ja seurannasta. Palveluilla edistetään kaupunkilaisten hyvinvointia, elämänhallintaa, oppimista ja osallisuutta sekä kaupunkiseudun vetovoimaisuutta. Lasten ja nuorten hyvinvointityö on toimialan keskeinen painopistealue. Hyvinvointityössä kehitetään tukea tarvitsevien lasten kasvatus- ja opetusjärjestelyjä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

Sivistyksen palvelualueen päätöksenteko tapahtuu kahdessa lautakunnassa: palvelualueen yhteiskustannusten, lasten ja nuorten kasvu sekä osaamisen ja tiedon vastuualueiden asioiden osalta sivistyslautakunnassa, Liikunnan ja kulttuurin vastuualueen asioiden osalta liikunta- ja kulttuurilautakunnassa. Lisäksi päätöksiä tehdään Wellamo-opiston johtokunnassa opiston toiminnan osalta.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Palvelualue pyrkii ylläpitämään tulevaisuuteen suuntaavaa ja kehittämismyönteistä yhteisen tekemisen ilmapiiriä.

Mittavat investointitarpeet jatkuvat päiväkotij- ja koulurakentamisessa. Niillä on merkittävä vaikutus vuokratuluihin, joiden nousua pyritään hillitsemään palveluverkon ja tilankäytön tehostamisella. Lasten ja nuorten kasvu vastuualueen palveluverkkosuunnitelmassa linjataan suuntaviivoja kehittämistoimenpiteille. Kaupungin taloudellinen tilanne aiheuttaa paineita investointiohjelman läpiviemiselle. Suuri määrä Lahden peruskoululaisista työskentelee edelleen väistötiloissa, mikä on huomioitava investointien arvioinnissa. Strategian kärkihankkeista sivistyspalvelut osallistuu erityisesti elinvoimaa tukevien Lahti opiskelu- ja tiedekaupunki sekä Harrastustakuu ja arkiliikunta -kärkihankkeiden toimenpiteisiin. Työllisyyden kuntakokeilun aloittamisesta mahdollisesti seuraa Ohjaamotoiminnan siirtyminen nuorisopalveluista konsernipalveluihin.

Sivistyspalvelujen palveluyksiköissä osallistutaan Euroopan ympäristöpääkaupunki 2021 -vuoden järjestelyihin.

Toiminnan ja talouden tasapaino-ohjelman toteutus

Tavoiteltavat käyttötalous- ja investointisäästöt sisältyvät palvelualueen talousarviolukuihin ja niiden toteutumista seurataan osana talousarvion seuranta. Talouden tasapaino-ohjelman toteutus jatkuu myös suunnitelmavuosina ja niiden toimenpiteet tarkentuvat tasapaino-ohjelman valmistelun edetessä. Lahden 30 kk:n uudistumis- ja muutosohjelma edellyttää sivistyspalveluilta noin 20 milj. euron säästöä. Suunnitelmavuosien kehykseen pääseminen edellyttää sivistyksen palvelualueella toimenpiteitä, jotka johtavat palvelutason laskuun. Säästöjä etsitään myös palvelu- ja tilaverkon tarkasteluun, palvelujen uudistamisen ja toiminnan tehostamisen osalta.

Johtamisen ja esimiestyön tueksi jatketaan valmentavan johtamisen mallin ja koulutusohjelman läpivientiä sekä rakennetaan esimiestyön kehittämisen portaatt. Vuonna 2020 on toteutettu strategisen työhyvinvoinnin analyysi yhteistyössä Kevan kanssa. Analyysin pohjalta työkykyjohtamisen käytännöt päivitetään ja uudistetaan tarvittavin osin. Tavoitteena on terveysperusteisten poissaolojen vähentyminen, joka lisää tuottavuutta ja vähentää kuluja.

Henkilöstösuunnitelma

Sivistyksen palvelualueella on tavoitteena pitää henkilötövuodet vuoden 2019 toteutuneella tasolla vuonna 2021 ja vähentää niitä vuosina 2022–2023.

Henkilöstösuunnitelma (palkalliset henkilötövuodet)	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Sivistyksen palvelualue (sis. orkesteri ja teatteri)	2 651	2 696	2 652	2 501	2 376
Muutos		45	-44	-151	-125

Palvelualueen yhteiskustannukset

Sitova toimintakate

Määrärahat	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Menot	3 337 161	2 197 700	1 889 800	1 806 200	1 938 400
Tulot	2 497 981	1 090 400	1 099 800	1 108 700	1 117 800
Toimintakate	839 180	1 107 300	790 000	697 500	820 600

Toiminnan kuvaus

Sivistyksen palvelualueetta johtaa sivistysjohtaja ja palvelualueen hallinnollisista tukipalveluista vastaa yhden kaupungin mallin mukaisesti konsernipalvelut.

Palvelualueen yhteiskustannuksissa toimii seudullinen kehittämissyksikkö, jonka vastuulla on maakunnan sivistyspalvelutuotannon kehittämisen koordinointi ja kuntien sivistystoimijoiden yhteistyön ylläpitäminen. Sivistyspalvelujen seudullisella kehittämisohjelmalla tähdätään Päijät-Hämeen alueen kilpailuaseman vahvistamiseen suhteessa muihin alueisiin.

Toiminnan painopistealueet

Vuoden 2021 aikana seudullisissa toimijaverkostoissa vakiinutetaan Päijät-Hämeen alueen tutoropettaja-toimintaa ja parannetaan varhaiskasvatuksen psykososiaalisia oppimisympäristöjä Näkyväksi -hankkeessa. Esiopetuksen kielisuihkutuksia kehitetään ja toteutetaan Kieliporeita eskarilaisille -hankkeessa. Maakunnallinen varhaiskasvatuksen arviointikysely toteutetaan vuoden 2021 alussa.

Yhteistyötä Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymän kanssa jatketaan LAPE-hankkeen aikana syntyneissä yhteistyörakenteissa.

Lasten ja nuorten kasvun, osaamisen ja tiedon sekä liikunnan ja kulttuurin vastuualueilla järjestöille ja yhdistyksille myönnettäviä avustuksia ei vähennetä vuonna 2021.

Toimintaa kuvaava mittari

	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021
Talous:			
Kustannus/asukas	28 €	18 €	16 €
Kustannus/asukas (netto, €)	7 €	9 €	7 €

Lasten ja nuorten kasvu vastuualue

Sitova määräraha ja tuloarvio

Määrärahat	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Menot	182 217 792	187 809 400	180 900 300	178 317 300	177 420 700
Tulot	9 218 705	8 548 500	9 735 400	9 815 100	9 896 200
Toimintakate	172 999 087	179 260 900	171 164 900	168 502 200	167 524 500

Toiminnan kuvaus

Lasten ja nuorten kasvun vastuualue sisältää varhaiskasvatuspalvelujen, perusopetuksen ja nuorisopalvelujen palveluyksiköiden toiminnan sekä yhteiset palvelut yksikön käyttömönot. Vastuualueen yhteinen palvelutuotanto lisää lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia.

Vastuualueen keskeisinä tehtävinä ovat hyvinvointityön edistäminen kaupunkitasolla sekä palveluyksiköiden yhteisten prosessien ja alueellisen yhteistyön kehittäminen ja koordinoiti. Lasten ja nuorten kasvu vastuualueen toimijoiden yhteistyö toteutuu ydinprosessien mukaisesti. Ydinprosessit:

1. Hyvä oppiminen ja kasvu
2. Osallisuus ja yhteisöllisyys
3. Hyvinvointi ja turvallisuus.

Varhaiskasvatuspalvelujen toiminta-ajatuksena on tarjota lahdelaisille lapsiperheille laadukasta varhaiskasvatusta ja esiopetusta perheiden tarpeita vastaavasti.

Perusopetuspalvelut huolehtii kaupungin perusopetuksesta sekä osaltaan esiopetuksesta ja koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnasta hyväksytyjen tavoitteiden mukaisesti.

Nuorisopalvelut edistää nuorten hyvinvointia yhteisöllisellä ja yksilöllisellä tuella ja toiminnalla.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Vuoden 2021 toiminnan suunnittelussa ja kehittämistyössä keskitytään Lahden kaupungin strategian kärkihankkeiden tavoitteiden toteuttamiseen, lasten ja nuorten hyvinvoinnin varmistamiseen sekä oppimisen ja kasvun tukemiseen koronapandemian vaikutukset huomioiden.

Vuoden 2020 aikana käynnistetty lasten ja nuorten palveluverkon suunnittelutyö jatkuu keskeytyksittä uusien aluekohtaisten väestöennusteiden valmistuttua syksyllä 2020. Palveluverkkosuunnitelma ohjaa sivistyksen palvelualueen ja Lahden Tilakeskuksen pitkän aikavälin suunnittelua ja yhteistyötä, Toiminta- ja tilatarpeiden muutokset huomioidaan talousarvioon sisältyvässä investointiohjelmassa sekä toimintayksikkökohtaisissa erillispäätöksissä (SivLa). Palveluverkkosuunnitelman ohella jatketaan aikaisemmin päätettyjen hallinnollisten ratkaisujen, palveluverkkomuutosten ja rakennushankkeiden suunnittelua, toteutusta ja työyhteisöjen tukiprosesseja. Taloussuunnittelukaudella valmistuu useita varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja nuorisopalvelujen uusia toimitiloja. Uusien tilojen valmistuminen mahdollistaa väliaikaisten ja kalliiden vuokratilojen vähentämisen taloussuunnittelukauden aikana.

Ennuste alle kouluikäisten lasten määrän kehityksestä tarkentuu syksyn palveluverkkotarkastelussa. Perusopetuksen oppilasmäärän ennustetaan pysyvän vuoden 2020 tasolla noin 10 500 oppilaassa ja pysyvän ennallaan taloussuunnittelukauden ajan. Sekä varhaiskasvatustilaisien että peruskoululaisten lasten määrä kääntyy laskuun 2020-luvun aikana.

Vastuualueella huomioidaan hallitusohjelman vaikutukset lasten ja nuorten palvelujen järjestämiseen. Hallitusohjelmaan kirjatut oppivelvollisuuden muutos, tasa-arvoisen vuorovanhemmouden tukeminen, esi- ja alkuopetuksen yhtenäinen toimintakokonaisuus sekä muutokset varhaiskasvatuksen ryhmäkoossa huomioidaan ja ennakoitaan talouden ja toiminnan suunnittelussa.

Talousarviossa huomioidaan uudistetun talousohjelman vaikutukset ja toimenpiteet. Uusien ja peruskorjattujen päiväkotien, koulujen ja nuorisotilojen vuokratukustusten lisäys sekä perusopetuksen digitaalisen kehityksen lisäkustannukset on huomioitu talousarviossa.

Toiminnan painopistealueet

Lahden kaupungin strategian kärkihankkeet ohjaavat vastuualueen toiminnan kehittämistyötä yhdessä lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman kanssa. Tavoitteet ja toimenpiteet huomioidaan palveluyksiköiden toiminnassa ja talousarvion käyttösuunnitelman toiminnallisissa tavoitteissa. Vuoden 2021 erillisinä painopisteinä jatketaan lasten ja nuorten harastustakuun kehittämistyötä ja toteutusta sekä toimitaan aktiivisesti Euroopan ympäristöpääkaupunki 2021 -vuoden toteutuksessa.

Mikäli koronapandemian aiheuttama poikkeustilanne jatkuu, se aiheuttaa erityistarpeita lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja oppimisen varmistamiseen. Poikkeustilanteen takia vastuualueen palveluissa on keskityttävä terveellisuuden ja turvallisuuden varmistamiseen sekä erillishoidon huomioimiseen itse toiminnassa. Poikkeustilanteen vaikutusten arviointi ja sen perustella tehtävät tukitoimet ja korjaava toiminta ulottuvat vuodelle 2021.

Lasten ja nuorten kasvun vastuualueella jatketaan alueellisen hyvinvointiyhteistyön kehittämistä yhdessä Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymän kanssa (perhekeskus-toimintamalli, alueellisen hyvinvointityön organisointi). Varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, nuorisopalvelujen ja oppilashuollon toimijat yhdessä hyvinvointiyhtymän uuden Lahden perhekeskuksen kanssa muodostavat varhaisen, oikea-aikaisen ja yksilöllisen tuen lapsille, nuorille ja perheille. Alueelliset hyvinvointiryhmät varmistavat moniammatillisen yhteistyön toteutumisen alueellaan.

Varhaiskasvatuspalvelut -palveluyksikön tehtävänä on vastata varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen järjestämisestä, yksityisen varhaiskasvatuksen valvonnasta sekä yksityisen hoidon ja lasten kotihoidon tuista.

Varhaiskasvatuspalvelujen toiminta-ajatuksena on tarjota lahdelaisille lapsiperheille laadukasta varhaiskasvatusta ja esiopetusta perheiden tarpeita vastaavasti. Lapsen tasapainoinen kehitys ja hyvinvointi turvataan huomioiden lapsen yksilölliset lähtökohdat ja tarpeet sekä toiminnassa että oppimisympäristön rakentamisessa. Toiminta perustuu lasten, vanhempien ja henkilökunnan väliseen avoimeen vuorovaikutukseen, jossa otetaan huomioon vanhempien ja henkilökunnan erilaiset roolit kasvattajina.

Lakisääteinen varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen järjestäminen on yhteydessä alle kouluikäisten lasten määrän kehitykseen sekä vanhempien tekemiin valintoihin. Laissa säädetään subjektiivisesta oikeudesta saada päivähoitopaikka neljän kuukauden sisällä hakemuksen jättämisestä tai kahden viikon sisällä hakemuksen jättämisestä, jos kyseessä on ennakoimaton opiskelun tai työn aloittaminen. Opiskelun tai työn perusteella vanhemmilla on myös oikeus ilt-, viikonloppu- tai vuorohoitopaikkaan. Varhaiskasvatuspaikkojen määrää tarkasteltaessa reunaehtona on lakisääteisen veloitteen täyttyminen.

Syntyvyys on viime vuosina laskenut valtakunnallisesti ja alueellisesti. Sen lisäksi alle kouluikäisten lasten määrään vaikuttaa lapsiperheiden muuttohalukkuus Lahteen. Ennuste alle kouluikäisten lasten määrän kehityksestä Lahdessa päivitetään palveluverkkosuunnitelman yhteydessä.

Varhaiskasvatuksen kysyntään vaikuttaa lasten määrän kehityksen lisäksi vanhempien valinnat. Vanhemmilla on lastensa ensisijainen kasvatusoikeus ja -vastuu, ja yhteiskunnan tarjoamat varhaiskasvatuspalvelut tukevat lapsen kotikasvatusta. Varhaiskasvatukseen hakeutumiseen vaikuttavat monet yhteiskunnalliset sekä perheiden elämäntilanteisiin liittyvät tarpeet ja arvot sekä hoitomuodoista perheelle aiheutuvat kustannukset.

Vanhempien valinnat vaikuttavat myös palvelurakenteeseen sekä siitä aiheutuviin kustannuksiin. Valinnan mahdollisuuksina päiväkotien rinnalla tuodaan vaihtoehtoina esiin perhepäivähoito, avoin varhaiskasvatus, yksityinen varhaiskasvatus ja kotihoito. Yksityisen varhaiskasvatuksen laajeneminen on tuonut vanhemmille lisää vaihtoehtoja.

Valtakunnallisesti on pyritty varhaiskasvatuksen osallistumisasteen lisäämiseen ja sen on arvioitu lisäävän kysyntää myös Lahdessa, jonka strategiassa tavoitteena on varhaiskasvatuksen piirissä olevien yli kolmevuotiaiden lasten määrän merkittävä kasvu. Lahti osallistuu 1.8.2020–31.7.2021 toista vuotta viisivuotiaiden lasten maksuttoman varhaiskasvatuksen kokeiluun.

Vuonna 2020 alkanut koronapandemia on vaikuttanut varhaiskasvatuspalvelujen järjestämiseen ja myös 2021 toimintaa järjestetään valtakunnallisten ohjeistuksen mukaisesti.

Palveluverkkosuunnitelmassa investointitarvetta ovat ylläpitäneet päiväkotien vanhenevat ja peruskorjausta tarvitsevat tilat, käytössä olevat väistötilat sekä perhepäivähoitopaikkojen väheneminen. Samalla kun luovutaan käytöstä pois jäävistä yksiköistä, peruskorjataan tai uudisrakennetaan palveluverkossa säilyviä yksiköitä. Palveluverkkosuunnitelmassa huomioidaan myös ilt-, viikonloppu- ja vuorohoidon järjestäminen siten, että Nastolan vuorohoito säilytetään. Vuonna 2021 valmistuu Rakokiven päiväkodin uudisrakennus monitoimitalon yhteyteen ja se korvaa Rakokiven päiväkodin nykyisessä käytössä olevat kolme erillistä tilaa.

Vuoden 2021 talousarvion säästövelvoite on noin 2,0 milj. euroa, joka kohdistuu talousarvioesityksessä viikonloppu- ja vuorohoidon keskittämiseen, perhepäivähoidon ja kotihoitojen tuen määrärahojen supistamiseen sekä palvelusetelihinnan tasoon. Lisäksi toteutetaan varhaiskasvatuksen tukipalvelujen ja muiden palveluostojen kustannustason tarkastelu ja haetaan palveluiden ostoista säästöä yhteensä noin 0,7 milj. euroa. Säästötoimenpiteiden vaikutuksena varhaiskasvatuksen alueellinen saatavuus voi heikentyä. Yksityisen päivähoiton maksimiosuus on 35 %.

Kaupunki varautuu varhaiskasvatusmaksujen alenemiseen ja maksutuottojen vähenemiseen sekä sen vaikutukseen palvelusetelimaksatuksessa.

Perusopetuksessa jatketaan uuden opetussuunnitelman mukaisen toimintakulttuurin kehittämistyötä, jossa huomioidaan valtakunnallisiin opetussuunnitelman perusteisiin tehdyt arvioinnin ja vieraiden kielten oppimisen muutokset. Kehittäminen resursoidaan pääasiassa hankerahoituksin (Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen kohdennetut valtionavustukset). Kehittämistyön osa-alueita ovat johtaminen, uuden opetussuunnitelman mukainen toiminta, oppimisen tuen toteuttaminen sekä opetuksen digitalisaatio.

Strategian kärkihankkeiden mukaisesti vuoden 2021 aikana jatketaan LUT Junior University –toimintamallin kehittämistä yhdessä korkeakoulutoimijoiden kanssa sekä yrittäjyyskasvatuksen kehittämistä ja tiivistävää yhteistyötä Niemen alueen toimijoiden kanssa. Lahdessa toimintaa kehitetään nimellä JunnuYliopisto.

Toiminnallisena muutoksena perusopetuksessa käynnistyy uudistetun kieliohjelman mukaisesti toisen vieraan kielen ja niin sanottujen harvinaisten kielten opetus kolmannelta luokalta alkaen. Tavoitteena on, että jokaiselle peruskoulunsa päättäneelle taataan jatkokoulutusmahdollisuus lukiossa, ammatillisessa koulutuksessa, oppisopimuskoulutuksessa, työpajassa, kuntoutuksessa tai muulla tavoin. Perusopetus ennakoii hallitusohjelman oppivelvollisuusiän muutosta ja ulottumista toisen asteen koulutukseen.

Perusopetuksen järjestämiseen kohdentuu vuoden 2021 talousarviossa yhteensä 760 600 euron menolisäykset vuoteen 2020 verrattuna. Vuoden 2021 talousarvioraamissa on huomioitu henkilöstökustannusten kasvu ja vuokratkustannusten kasvu sekä oppimisen digitalisaation kehittäminen (0,28 milj. euroa). Talousarvioraamissa on vähennetty muutoksena henkilöstökuluissa vuoden 2020 talousarvioon lisätty 1,1 milj. euroa. Muuttuneesta taloustilanteesta johtuen perusopetuksen käyttömenoihin kohdentuu talouden tasapainotuksena säästötoimenpiteitä noin 3,0 milj. euroa vuoteen 2020 verrattuna. Säästötoimenpiteenä vähennetään koulujen oppilaskohtaisia hankintamäärärahoja 200 000 euroa (oppimateriaalien ja -välineiden hankinta). Kouluruokailun ja siivouksen ostopalveluiden kustannuksiin sekä tietohallinnon ja talous- ja henkilöstöpalveluiden ostopalveluihin ja muihin palveluostoihin haetaan säästöjä yhteensä 2,8 milj. euroa.

Nuorisopalvelujen toiminnassa ja palveluissa panostetaan erilaisiin nuorten työllisyys- ja tukitoimenpiteisiin sekä eriarvoistumista ehkäiseviin toimenpiteisiin. Digitaalinen nuorisotyö ja liikkuva nuorisotyö ovat edelleen kehittämiskohteina. Heikossa työmarkkina-asemassa ja elämäntilanteessa olevien nuorten tukena toimivat nuorten työpajat, etsivä ja jalkautuva nuorisotyö ja erilaiset muut nuorten tukipalvelut.

Työllisyyden kuntakokeilun toteutuessa Ohjaamo –palvelujen toiminta siirtyy nuorisopalveluilta konsernipalveluihin. Multi-Cultin toiminnan järjestämiselle selvitetään vastuualue. Ohjaamon toiminnasta opitut hyvät käytännöt ja toimintatavat säilytetään palvelun siirtymässä.

Vuoden 2021 talousarvio edellyttää säästämistä nuorisopalveluiden palvelu- ja tarvikeostoista ja sijaiskuluista.

Tavoitteena on tarjota yli 1 000 nuorelle tukea ja työllisyyspalveluja. Osallistuja- ja asiakasmäärätavoite vuonna 2021 on 200 000.

Toimintaa kuvaava mittari	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021
Varhaiskasvatuspalvelut			
Talous:			
Kustannus/asukas	588 €	596 €	568 €
Vaikuttavuus:			
Asiakastytyväisyyskyselyn tulokset	9/10	4/5	4/5
Perusopetus			
Talous:			
Kustannus/asukas	848 €	876 €	848 €
Kustannus/oppilas	8 083 €	8 212 €	8 032 €
Opetuskustannus/oppilas	4 896 €	4 974 €	4 865 €
Opetuksen järjestämiskustannus/oppilas	3 187 €	3 238 €	3 167 €
Opetuskustannus/oppitunti	80 €	76 €	83 €
Henkilöstö:			
Oppituntia/perusopetuksen koko htv	663	591	591
Vaikuttavuus:			
Peruskoulun edellisenä keväänä suorittaneista ilman opiskelupaikkaa olevat	0,9 %	1,7 %	1,7 %
Oppivelvollisuuden suorittaneiden osuus ikäluokasta	98,0 %	98,3 %	98,3 %
Nuorisopalvelut			
Talous:			
Kustannus/asukas (brutto)	46 €	51 €	51 €
Kustannus/asukas (netto)	40 €	45 €	45 €
Vaikuttavuus:			
Asiakastytyväisyyskyselyn tulokset	4,1	4,1	4,1
Valtakunnalliset tuottavuusmittarit			
Varhaiskasvatuspalvelut			
Päivä- ja perhepäivähoidon suorite-			
kustannus/lapsi			
Päiväkotihoido: €/lapsi	72 €	66 €	66 €
Perhepäivähoido: €/lapsi	87 €	83 €	83 €
Perusopetus:			
Yksikkökustannus brutto, €/oppilas	8 083 €	8 212 €	8 032 €

Osaaminen ja tieto vastuualue

Sitova määräraha ja tuloarvio

Määrärahat	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Menot	21 638 192	23 274 300	22 624 400	23 751 400	24 008 000
Tulot	601 683	755 200	761 800	767 900	774 200
Toimintakate	21 036 509	22 519 100	21 862 600	22 983 500	23 233 800

Toiminnan kuvaus

Osaaminen ja tieto -vastuualueeseen kuuluvat lukiokoulutus, kirjasto- ja tietopalvelut sekä Wellamo-opisto. Vastuualueen yhteiset toiminnot, lukiokoulutus sekä kirjasto- ja tietopalvelut ovat samaa sitovuustasoa. Wellamo-opisto nettoyksikkönä on omana sitovuustasonaan.

Vastuualueen toiminnalla pyritään edistämään erilaisia kansalaisvalmiuksia kuten tietoyhteiskunnan vaatimia kansalaistaitoja, monikulttuurisessa ympäristössä toimimisen ja elinikäisen oppimisen taitoja. Vastuualueen yksiköt toimivat myös maakunnallisina kehittäjinä omilla palvelualueillaan.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

LASTU-kirjastot (Lahti, Asikkala, Hartola, Heinola, Hollola, Kärkölä, Orimattila, Padasjoki ja Sysmä) toimivat seudullisena kirjastokimppana. Kokoelmat ovat seudullisessa yhteiskäytössä ja seutuvaraukset ja -lainat edistävät kirjastoaineiston saatuutta koko maakunnassa. LASTU -verkkokirjasto (lastu.finna.fi) on seudullinen verkkopalvelu kirjastoasiointiin ja digitaalisiin sisältöihin. Lahden kaupunginkirjasto toimii alueellista kehittämistehtävää hoitavana kirjastona toimialueenaan Etelä-Karjalan, Kanta-Hämeen, Kymenlaakson ja Päijät-Hämeen kunnat.

Nastolan kirjasto muuttaa vuoden 2021 aikana uuteen monitoimitaloon ja Renkomäen kirjasto toimii väistötiloissa koulun yhteydessä Renkomäen monitoimitalon valmistumiseen asti.

Lahden kaupungin lukiokoulutus järjestää toisen asteen koulutusta, jonka tavoitteena on monipuolisen jatko-opintokelpoisuuden saavuttaminen.

Vuonna 2016 voimaan astunut opetussuunnitelma määrittää opetuksen suunnan. Opetuksessa pyritään edistämään yksilöllistä oppimista ja kehittämään opiskelija-arviointia monipuolisempaan suuntaan sekä lisäämään opiskelijan vastuunottoa opiskelustaan. Uuden opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti laaditut paikalliset opetussuunnitelmat otetaan käyttöön 1.8.2021 alkaen.

Toiminnan painopistealueet

Lahden kaupunginkirjasto edistää ja tukee kuntalaisen hyvinvointia, osaamista ja osallisuutta. Kirjasto tarjoaa sisältö-, mediakasvatus-, asiakas- ja tapahtumapalveluja sekä tiloja ja toimintaympäristöjä myös omatoimikäyttöön asukkaiden opiskeluun, työskentelyyn ja vapaa-aikaan.

Digihankkeen tuoma osaaminen näkyy asiakkaiden digitaalisten ohjauksessa ja kirjaston tuottamissa palveluissa. Kirjastot kehittävät toimintaansa kansanvallan foorumeina ja luovat kuntalaisille väyliä vaikuttamiseen ja osallistumiseen ja toimivat yhteiskunnallisen keskustelun kohtaamispaikkoina. Työtä yhteistyöverkoston ja kumppaneiden kanssa jatketaan ja kehitetään. Kirjastojen monimuotoisista palveluista viestitään aktiivisesti eri käyttäjäryhmiä tavoittaen ja viestinnän tavoitteita ja mittareita kehitetään.

Vuoden 2021 talousarvion säästötavoitteiden toteuttaminen edellyttää kahden pääkirjaston vapautuvan tehtävän täyttämättä jättämistä ja aineistomäärärahoista sekä muista määrärahoista säästämistä.

Lukio-opetuksen pedagogiikkaa kehitetään ja sähköisten oppimisympäristöjen käyttöä lisätään. Opettajien ja opiskelijoiden työelämätietytymystä kasvatetaan Tunne työ – suunnittele ura -hankkeen toisessa vaiheessa. Opiskelijoiden liikkumismahdollisuuksia koulupäivän aikana parannetaan Liikkuva koulu -jatkohankkeessa.

Kannaksen ja Tiirismaan lukiot yhdistyvät yhdeksi lukioksi 1.8.2022. Uusi lukio tulee sijaitsemaan nykyisen Kannaksen lukion (Kannaksenkatu 20) ja vieressä sijaitsevan Muotoluinstitiutin (Kannaksenkatu 22) tiloissa. Vuoden 2021 aikana jatketaan lukioiden yhdistymisprosessin vaatimia toimenpiteitä, aloitetaan mm. työ uuden yhtenäisen toimintakulttuurin luomiseksi tulevaan lukioon sekä jatketaan tilojen kalustus suunnittelua.

LUT-yliopiston toiminnan vahvistuminen Lahdessa sekä uuden LAB-ammattikorkeakoulun perustaminen avaavat uusia mahdollisuuksia yhteistyölle korkeakoulujen kanssa. Vakiintuneiden yhteistyöalueiden lisäksi pyritään kehittämään konkreettista yhteistyötä mm. yrittäjyyskasvatuksessa, jota varten laadittu yrittäjyyskasvatussuunnitelma. Lisäksi otetaan käyttöön varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa JunnuYliopiston-nimellä lanseerattua toimintaa. Painopiste toiminnassa on ympäristökasvatuksessa.

Toimintaa kuvaava mittari	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021
Kirjasto- ja tietopalvelut			
Talous:			
Kustannus/asukas	58 €	65 €	60 €
Vaikuttavuus:			
Asiakaskäynnit/asukas	9,1	9,0	9,0
Lukiokoulutus			
Talous:			
Kustannus/asukas	116 €	122 €	121 €
Vaikuttavuus:			
Asiakastytyväisyyskyselyn tulokset	4,0	4,1	4,1

Osaaminen ja tieto, Wellamo-opisto

Sitova toimintakate					
Määrärahat	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Menot	4 072 437	4 219 800	4 204 300	4 068 500	4 022 300
Tulot	1 479 645	1 443 400	1 555 100	1 562 800	1 585 100
Toimintakate	2 592 792	2 776 400	2 649 200	2 505 700	2 437 200

Toiminnan kuvaus

Wellamo-opisto tarjoaa mahdollisuuden paikalliseen vapaan sivistystyön lain mukaiseen opiskeluun. Opisto noudattaa elinikäisen oppimisen periaatteita ja tukee yksilöiden persoonallisuuden monipuolista kehittymistä sekä kykyä toimia yhteisöissä. Taide- ja muotoilukoulu Taikan toiminta on osa opistoa.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Opiston toimialueena on Lahden lisäksi Asikkala, Hollola, Kärkölä, Myrskylä, Orimattila ja Padasjoki. Opiston Lahden toiminnot suunnitellaan parhaillaan pääosin osaksi Paavolan kampuusta.

Toiminnan painopistealueet

Opistossa järjestetään toiminta-alueen asukkaiden tarpeisiin perustuvaa yleissivistävää koulutusta, joka antaa elämän eri vaiheissa tilaisuuden omaehtoiseen oppimiseen ja itsensä kehittämiseen monipuolisesti eri aineissa. Opetusta annetaan taito- ja taideaineissa, kielissä, liikunnassa, tietotekniikassa ja yhteiskunnallisissa aineissa. Opisto tarjoaa mahdollisuuden taiteen perusopetuksen yleisen ja laajan oppimäärän opiskeluun riippuen ainealueesta. Opisto järjestää myös osallistavaa aktivointitoimintaa erilaisissa oppimisympäristöissä.

Vuoden 2021 talousarvio edellyttää kurssimaksujen nostamista noin kymmenellä prosentilla asetetun tulostavoitteen saavuttamiseksi sekä palveluostoista vähentämistä.

Toimintaa kuvaava mittari	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021
Talous:			
Kustannus/asukas	34 €	35 €	35 €
Vaikuttavuus:			
Asiakastytyväisyyskyselyn tulokset	4,1	4,2	4,2

Liikunta ja kulttuuri vastuualue

Sitova määräraha ja tuloarvio

Määrärahat	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Menot	28 982 291	30 963 800	29 591 700	28 982 600	32 149 100
Tulot	2 138 156	1 802 400	1 892 600	1 958 000	2 472 800
Toimintakate	26 844 135	29 161 400	27 699 100	27 024 600	29 676 300

Toiminnan kuvaus

Liikunnan ja kulttuurin vastuualueen palveluyksiköt ovat liikuntapalvelut, kaupunginmuseo ja kulttuuripalvelut sekä ta-seyksikköinä toimivat kaupunginorkesteri ja kaupunginteatteri.

Talousarviossa samaa sitovuustasoa ovat liikunta- ja kulttuuripalvelujen määrärahat sisältäen teatterin ja orkesterin avustukset sekä Lahden konserttitalon sivistyspalvelujen vastuulla olevien tilojen kustannukset. Museo nettoyksikkönä on omana sitovuustasonaan.

Vastuualueella vahvistetaan Lahden elinvoimaa, vetovoimaisuutta ja tunnettavuutta yksiköiden toiminnan kautta, hankkeiden avulla sekä tukemalla lahtelaisia liikunta- ja kulttuuri-toimijoita eri tavoin. Liikuntapalvelujen ydintehtävä on edistää lahtelaisten terveyttä ja hyvinvointia.

Vastuualueen keskeisinä tehtävinä ovat vastuualueen prosessien vetovastuu, markkinointi- ja viestintäyhteistyö, liikunta-, kulttuuripolitiikka, kolmannen sektorin yhteistyö ja avustuspoliitiikka sekä kansainvälisyysasiat.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Suunnitelmakaudella käyttötalouteen eniten vaikuttava tekijä tulee olemaan suunnitteilla olevien liikunta- ja kulttuuritilojen peruskorjaus- ja uudistus.

Vuoden 2021 talousarviokehelyksessä liikuntapalvelujen menoista yli 60 prosenttia kohdentuu tilojen vuokratkustannuksiin. Talousarvioon sisältyy toimenpiteitä vuokratkustannusten alentamiseksi.

Suunnitteilla oleva Ranta-Kartanon vesiliikuntakeskus sekä mahdollinen osallistuminen yksityisten liikuntarakentamiskohteiden käyttörahoitukseen aiheuttavat toteutuessaan merkittävää painetta viimeistään seuraavan suunnitelmakauden Liikuntapalvelujen käyttötaloudenmenoihin.

Liikuntapalvelut-yksikön tulokertymätavoitteet eivät aiemmin ole toteutuneet lasten ja nuorten liikuntapaikkojen käyttövuorohintoja koskevien alentamispäätösten vaikutuksesta. Netto-menot/asukas ovat nousseet huolimatta siitä, että liikuntatilojen käyttöasteet ja tila- ja aluemyynti ovat olleet kasvussa koronapandemian aikaa lukuun ottamatta. Tulokertymätavoite pysyy nyt ennallaan. Edellä mainitut, mahdolliset uudet liikuntapalvelujen ylläpidettäväksi tulevat liikuntapaikat kasvattavat liikunnan harrastamismääriä Lahdessa sekä tila- ja aluemyyntiä.

Liikuntapalvelut jatkaa yhteistyössä urheiluseurojen kanssa vähävaraisten perheiden lasten ja nuorten liikunnan edistämistä osin hankerahoituksella sekä muita harrastetakuun toteuttamiseen tähtääviä strategisten tavoitteiden mukaisia toimia.

Talousarviokehelykseen pääsemiseksi liikuntapalveluiden nykyistä palvelu- ja tilaverkkoa on supistettava Tilakeskuksen kanssa neuvotellen. Ratkaisussa tulee huomioida ensisijaisesti liikuntakäytössä olevat tilat, ja kohdistaa käytön supistaminen sellaisiin ajankohtiin, jolloin tiloilla on yleensä vähiten aktiivista liikuntakäyttöä. Lisäksi vuoden 2021 talousarvio edellyttää palveluustoista vähentämistä.

Kulttuuripalvelut-yksikön osalta vuoden 2021 talousarvio edellyttää omien tuotantojen karsimista, ostopalvelujen (mm. kulttuuriesitykset ja -vierailut) määrän merkittävää vähentämistä sekä luopumista yhteistuotannoista ja -hankkeista.

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen (132/2020) esittävän taiteen edistämistä ja valtiosuusjärjestelmän uudistamisesta. Esityksen on määrä edetä käsittelyissään siten, että lakimuutokset tulisivat voimaan vuoden 2022 alusta. Uudistuksen myötä kaikki nykyiset valtiosuuteen oikeutetut teatterit ja orkesterit hakevat uudelleen valtiosuusjärjestelmän piiriin ja valtiosuuteen oikeuttavien henkilötyövuosien määrä arvioidaan uudelleen. Hakumenettely on määrä toteuttaa keväällä 2021.

Lakiesityksen mukaan uuteen valtiosuusjärjestelmään hyväksyttävillä taidelaitoksilla on kaksi kategoriaa: mahdollisuus päästä siihen joko toistaiseksi tai kolmen vuoden määräajaksi. Taidelaitos voitaisiin hyväksyä esittävän taiteen valtiosuusjärjestelmän piiriin toistaiseksi, jos sen voidaan arvioida todennäköisesti täyttävän valtiosuuden edellytykset seuraavien kuuden vuoden ajan, ja siltä edellytetään monivuotinen tavoitteita, toimintaa ja taloutta koskeva suunnitelma.

Kansallisessa vertailussa sekä Lahden kaupunginteatteri että kaupunginorkesteri ovat nykyisellään toimintansa laadun ja laajuuden perusteella merkittäviä toimijoita, joilla on hyvät mahdollisuudet päästä toistaiseksi voimassa olevan valtiosuuden kategoriaan. Kaupunginteatterin saama valtiosuus vuonna 2020 on 2 586 200 euroa ja kaupunginorkesterin 1 611 500 euroa. Teatterin ja orkesterin edellytykset päästä toistaiseksi voimassa olevan valtiosuusjärjestelmän piiriin on tärkeää varmistaa.

Toimintaa kuvaava mittari**Liikuntapalvelut**

Talous:

Kustannus/asukas

TP 2019

TA+LTA:t 2020

TA 2021

129 €

136 €

130 €

Liikunta ja kulttuuri, Kaupunginmuseo

Sitova toimintakate

Määrärahat	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Menot	4 265 407	6 047 700	6 659 800	5 919 400	5 681 200
Tulot	401 068	202 600	305 300	1 759 000	1 760 700
Toimintakate	3 864 339	5 845 100	6 354 500	4 160 400	3 920 500

Toiminnan kuvaus

Lahden kaupunginmuseo toimii Päijät-Hämeen alueellisena vastuumuseona ja hoitaa alueen kulttuuriympäristöä koskevat viranomaistehtävät sekä neuvoo ja opastaa korjausrakentamiseen, alueelliseen taidemuseotyöhön ja paikallismuseotyöhön liittyvissä asioissa. Museo panostaa neljään vahaan museobrändiin (LAD, Hiihtomuseo, Historiallinen museo sekä Radio ja tv -museo Mastola), joiden toimintaa tukee museoorganisaatio.

Museon erikoisalut ovat käyttögrafiikka, talviurheilu, huonekalut sekä radio- ja tv-historia. Museo palvelee yleisöä, tuottaa ja välittää uutta tietoa niin lahtelaisesta, kansallisesta kuin kansainvälisestä kulttuuriperinnöstäkin. Museotyötä ohjaavat useat lait; muiden muassa, museolaki, muinaismuistolaki sekä maankäyttö- ja rakennuslaki.

Museon perusta on sen omissa kokoelmissa, niiden tutkimuksessa sekä esittelyssä asiakkaille näyttelyin, julkaisuin, esitelmin ja yhä enemmän internetin ja muiden sähköisten välineiden kautta.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Museoiden valtionosuusjärjestelmä sekä koko museotoimintaa määrittävä museolaki muuttuivat vuoden 2020 alussa. Alueelliseen työhön käytetyistä henkilötyövuosista on mahdollista saada jatkossa valtionosuutta 85 prosenttia, kun muusta museotyöstä valtionosuus on laskenut 35 prosenttiin. Opetus- ja kulttuuriministeriö sekä Museovirasto ovat edellyttäneet aiemmasta poikkeavaa museotoiminnan tehtävien määrän ja laadun seurantaa koko museon henkilökunnalta.

Museolain muutoksen myötä kaikki alueellista eli maakunnallista museotyötä sekä viranomaistoimintaa koskevat tehtävät siirtyivät maakuntien keskusmuseoille. Lahden museon toimialueena on jatkossa koko Päijät-Hämeen maakunta. Liitti liittyi Päijät-Hämeeseen 1.1.2021, jolloin se tulee osaksi museon toimialuetta ja työkenttää. Lakimuutosten seurauksena Lahden museoiden vastuut ja tehtävät kasvoivat aiemmasta, kun osa Museoviraston tehtävistä siirtyi maakuntiin.

Lahden museot on jaettu neljään yksikköön: asiakaspalveluyksikkö, näyttelytoimintayksikkö, kokoelmayksikkö ja tutkimusyksikkö. Vuonna 2021 auki ovat Hiihtomuseo sekä Radio ja tv -museo, LAD-museo avautuu keväällä 2022 Malski-keskuksessa. Historiallinen museo on peruskorjauksen vuoksi suljettu koko vuoden.

Toiminnan painopistealueet

Museon toimintakonsepti sekä näyttelyiden suunnittelu useiksi vuosiksi eteenpäin ja toiminnan organisointi ovat tärkeimmät tehtävät vuonna 2021. Työ vie henkilöresursseja sekä edellyttää merkittävää muutosta museon perinteiseen tulorahoituksen hankintaan. Myös muita työmuotoja arvioidaan uudelleen.

Historiallinen museo Lahden kartanossa on peruskorjauksessa. Museo avautuu yleisölle vuonna 2022. Museon henkilökunta on mukana rakennuksen sisätilojen suunnittelussa sekä rakentamisen valvonnassa siten, että rakennus vastaa museotoiminnan vaatimuksia. Tämän lisäksi Historiallisen museon uuden perusnäyttelyn käsikirjoittaminen, tutkimus ja toteutuksen tekninen suunnittelu tapahtuu vuonna 2021. Peruskorjauksen aikataulusta riippuen museon henkilökunta pääsee muuttamaan kartanoon loppuvuonna 2021.

Hiihtomuseon näyttelytoimintaa uudistetaan vuoden 2021 aikana. Museossa otetaan käyttöön uusi kokoelmanhallintajärjestelmä, johon linkitetään myös kulttuuriympäristöä koskeva tieto.

Alueellisen vastuumuseon näkökulmasta viranomaistyö arkeologian ja rakennetun kulttuuriympäristön parissa sekä korjausrakentamisen neuvontatyö, alueellinen taidemuseotyö ja paikallismuseotyö lisää vaikuttavuutta uusien toimintatapojen vakiintuessa.

Vuoden 2021 talousarvio edellyttää museon toimintojen ja palveluiden kokonaisvaltaista tarkastelua. Radio- ja tv-museon toimintamallia uudistetaan yhdessä säätö- ja Yleisradion kanssa. Lisäksi vuoden 2021 talousarvio edellyttää palveluostoista vähentämistä.

Kehitetään kulttuuripalvelujen myyntitoimintaa, tuotteistusta ja kaupallista konseptia.

Toimintaa kuvaava mittari	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021
Talous:			
Kustannus/asukas	36 €	50 €	55 €

Liikunta ja kulttuuri, Kansainväliset urheilutapahtumat

Sitova toimintakate

Määrärahat	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Menot	653 826	630 200	293 400	294 300	296 100
Tulot	0	13 200	13 300	13 500	13 700
Toimintakate	653 826	617 000	280 100	280 800	282 400

Toiminnan kuvaus

Lahti on kansainvälisesti tunnettu liikunta- ja urheilukaupunki. Määrärahoilla ylläpidetään ja edistetään liikunta- ja urheilutapahtumakaupungin asemaa ja osoitetaan resursseja tapahtumakohtaisesti soveltaville toimenpiteille, joilla Lahden kaupunki tukee välillisesti tapahtuman järjestämistä. Tämän määrärahan kautta ei osoiteta suoraa rahallista tukea tapahtumille.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Taloussuunnitelmakaudella hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan liikuntapaikkaverkoston ja suorituspaikkojen infrastruktuuria ja pyritään olemassa olevien vuosittaisten tapahtumien lisäksi saamaan uusia tapahtumia.

Taloudellisen tilanteen vuoksi kansainvälisten urheilutapahtumien määrärahan tasoa pudotetaan aiemmasta noin puoleen. Määrärahojen puitteissa keskitytään sopimusperusteisiin sekä vuosittain toistuviin tapahtumiin kuten junioreiden

turnaukset, Salpausselän kisat ja muut toistuvat tapahtumat. Uusia välillisiä tapahtumatukimuotoja ei toistaiseksi ole mahdollista avata.

Toiminnan painopistealueet

1. Kansainväliset tai kansalliset arvotapahtumat, jotka tuovat Lahteen suurta yleisöä sekä kansallista ja kansainvälistä näkyvyyttä mediassa.
2. Kansainväliset tai kansalliset massatapahtumat, jotka tuovat suuren määrän osanottajia Lahteen.
3. Kansainväliset tai kansalliset tapahtumat (junioritapahtumat), jotka tuovat Lahteen suuren määrän osanottajia ja heidän vanhempiaan.
4. Yksityiset organisaatiot, jotka tuovat oman henkilökuntansa liikunta- ja virkistystapahtumaan.

Lahden kaupunginorkesteri

Sitova tilikauden ylijäämä (alijäämä)

TULOSLASKELMA	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Liikevaihto	767 640	969 400	886 800	894 300	901 800
Liiketoiminnan muut tuotot	160 736	129 000	121 100	122 600	124 200
Tuet ja avustukset kunnalta	4 780 000	5 136 000	4 992 800	4 780 800	4 637 800
Materiaalit ja palvelut	1 166 593	974 400	872 600	855 700	787 700
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	23 296	27 800	25 300	25 700	26 100
Palvelujen ostot	1 143 297	946 600	847 300	830 000	761 600
Henkilöstökulut	3 994 451	4 420 700	4 250 600	4 051 600	3 972 700
Poistot ja arvonalentumiset	32 274	51 800	66 400	66 400	66 400
Liiketoiminnan muut kulut	732 325	787 500	811 100	824 000	837 000
Liikelylijäämä (alijäämä)	-217 266	0	0	0	0
Rahoitustuotot ja -kulut	-47	0	0	0	0
Muut rahoitustuotot	19	0	0	0	0
Kunnalle maksetut korkokulut	66	0	0	0	0
Muut rahoituskulut	-217 313	0	0	0	0
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	-217 313	0	0	0	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-217 313	0	0	0	0

RAHOITUSLASKELMA	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Toiminnan rahavirta	-185 039	51 800	66 400	66 400	66 400
Liikely-/alijäämä	-217 266	0	0	0	0
Poistot ja arvonalentumiset	32 274	51 800	66 400	66 400	66 400
Rahoitustuotot ja -kulut	-47	0	0	0	0
Investointien rahavirta	-25 200	-60 000	-40 000	-40 000	-40 000
Investointimenot	-25 200	-60 000	-40 000	-40 000	-40 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	-210 239	-8 200	26 400	26 400	26 400
Rahoituksen rahavirta	0	0	0	0	0
Lainakannan muutokset	0	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	210 239	8 200	-26 400	-26 400	-26 400
Rahoituksen rahavirta	210 239	8 200	-26 400	-26 400	-26 400
Rahavarojen muutos	0	0	0	0	0

Toiminnan kuvaus

Kaupunginorkesteri tarjoaa monipuolisilla konserteillaan erityisesti lahtelaisille elämänlaatua parantavia, henkistä virkistävyyttä lisääviä elämyksiä. Orkesteri jatkaa kansainvälisesti näkyvää työtään ja toimii yhtenä kaupungin vahvuustekijöistä. Lahden kaupunginorkesterille vuodelle 2020 osoitettu valtionosuus oli 1,6 milj. euroa.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Koronapandemia on tuonut mukanaan monia epävarmuustekijöitä yleisötilaisuuksien järjestämiseen ja luo suuren paineen myös kaupunginorkesterin toimintaan ja talouteen.

Orkesterin kustannukset koostuvat suurimmaksi osaksi henkilöstö- ja vuokratuloista, ja konserttien järjestämisestä (kappellimestarit, solistit, teosten vaatimat avustavat muusikot ja mahdolliset sairauslomasijaiset, markkinointi). Oman tulonhankinnan onnistuminen on keskeisessä roolissa orkesterin taloudellisen tuloksen saavuttamisessa.

Kaupunginorkesterin budjetissa on varauduttu KOKO Lahti Oy:lle maksettavaan noin 120 000 euron vuokrakorotukseen sekä vuosittaisiin indeksikorotuksiin Sibeliustalon tilojen käytöstä vuodesta 2021 lähtien.

Vuodelle 2021 asetetut säästötavoitteet vaikuttavat konserttitoimintaan, tulonhankintaan sekä pitkällä tähtäimellä orkesterin valtionosuuksien määrään.

Toiminnan painopistealueet

Pääosa konserteista soitetaan Sibeliustalossa, ja ne houkuttelevat yleisöä myös Lahden ulkopuolelta. Sibelius-festivaali on jo kahden vuosikymmenen ajan kerännyt kotimaisen yleisön lisäksi vuosittain myös runsaan määrän kansainvälisiä konserttivieraita.

Alueellista ja kansainvälistä konserttitoimintaa pyritään jatkamaan myös muuttuneessa toimintaympäristössä, mutta taloudellisten paineiden johdosta supistetussa muodossa. Orkesteri esiintyy aktiivisesti sosiaalisessa mediassa ja seuraa sähköisen tiedonvälityksen kehittymistä.

Lapsille ja nuorille suunnattu toiminta on orkesterille tärkeää, ja yhteistyötä tehdään päiväkotien ja koulujen kanssa mm. Hei, me sävelletään! -projektein ja tarjoamalla lapsille ja nuorille räätälöityjä konsertteja mm. osana kaupungin perusopetuksen kulttuuriohjelmia. Vuonna 2019 edellä mainittu toiminta tavoitti yli 5 000 Lahden ja Päijät-Hämeen alueen lasta ja nuorta. Toimintaa pyritään jatkamaan mahdollisuuksien mukaan.

Kehitetään kulttuuripalvelujen myyntitoimintaa, tuotteistusta ja kaupallista konseptia.

Toimintaa kuvaava mittari	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021
Talous:			
Kustannus/asukas			
-väh. valtionosuudella	27 €	26 €	28 €

Lahden kaupunginteatteri

Sitova tilikauden ylijäämä (alijäämä)

TULOSLASKELMA	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Liikevaihto	2 057 715	1 952 500	1 852 500	2 025 200	2 041 000
Liiketoiminnan muut tuotot	198 632	188 700	207 200	152 000	154 000
Tuet ja avustukset kunnalta	6 787 000	7 318 200	6 879 500	6 602 500	6 404 500
Materiaalit ja palvelut	1 689 499	1 729 900	1 483 300	1 507 500	1 526 700
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	282 417	361 600	326 600	331 600	336 700
Palvelujen ostot	1 407 082	1 368 300	1 156 700	1 175 900	1 190 000
Henkilöstökulut	4 758 280	5 131 000	4 867 200	4 680 000	4 598 800
Poistot ja arvonalentumiset	215 264	252 000	252 000	252 000	252 000
Liiketoiminnan muut kulut	2 215 876	2 334 500	2 324 700	2 328 200	2 210 000
Liikelylijäämä (alijäämä)	164 428	12 000	12 000	12 000	12 000
Rahoitustuotot ja -kulut	-11 235	-12 000	-12 000	-12 000	-12 000
Muut rahoitustuotot	42	0	0	0	0
Kunnalle maksetut korkokulut	7 816	8 000	8 000	8 000	8 000
Muut rahoituskulut	3 460	4 000	4 000	4 000	4 000
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	153 193	0	0	0	0
Poistoeron lisäys tai vähennys	0	0	0	0	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	153 193	0	0	0	0

RAHOITUSLASKELMA	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Toiminnan rahavirta	368 457	252 000	252 000	252 000	252 000
Liikely-/alijäämä	164 428	12 000	12 000	12 000	12 000
Poistot ja arvonalentumiset	215 264	252 000	252 000	252 000	252 000
Rahoitustuotot ja -kulut	-11 235	-12 000	-12 000	-12 000	-12 000
Investointien rahavirta	-148 943	-150 000	-135 000	-150 000	-150 000
Investointimenot	-148 943	-150 000	-135 000	-150 000	-150 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	219 515	102 000	117 000	102 000	102 000
Rahoituksen rahavirta	-219 515	-102 000	-117 000	-102 000	-102 000
Muut maksuvalmiuden muutokset	-219 515	-102 000	-117 000	-102 000	-102 000
Rahoituksen rahavirta	-219 515	-102 000	-117 000	-102 000	-102 000
Rahavarojen muutos	0	0	0	0	0

Toiminnan kuvaus

Kaupunginteatteri on korkeatasoinen, omaleimainen ja ohjelmistoltaan monipuolinen metropolialueen pohjoinen keskus-teatteri ja yksi Lahden vetovoimatekijöistä. Teatteri kerää yleisönsä laajalta alueelta. Teatteri järjestää teatteriesityksiä omana tuotantonaan ja yhteistuotantoina. Ohjelmistonsa täydentämiseksi teatteri järjestää koti- ja ulkomaisia teatterivierailuja ja muita kulttuuriesityksiä. Lahden kaupunginteatterin saama valtionosuus on 2,6 milj. euroa vuonna 2020.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Teatterin toimintaan on vaikuttanut ja vaikuttaa edelleen merkittävästi koronapandemian aiheuttamat rajoitustoimenpiteet sekä katsojien käyttäytyminen epävarmassa tilanteessa. Vuoden 2021 säästötavoite pyritään toteuttamaan alentamalla tuotantojen kustannuksia sekä yleisiä kustannuksia, jolloin säästötavoitteen toteuttaminen ei edellytä henkilötyövuosien vähentämistä eikä esitysmäärän vähentämistä. Ohjelmistomuutoksia saatetaan joutua tekemään, mikäli koronapandemiasta johtuvat rajoitustoimenpiteet jatkuvat pitkälle ensi vuoteen.

Rakenteellisten muutosten toteuttaminen jatkuu edelleen suunnitelmavuosina. Pidempiaikaisena säästötoimenpiteenä tullaan arvioimaan mm. Juhani-näyttämön käyttöä ja toiminnan keskittämistä pienemmille Eero- ja Aino-näyttämöille, jotta ohjelmiston monipuolisuus ja ensi-iltojen määrä pystyttäisiin turvaamaan. Vuokratulujen pienentämisen mahdollisuudesta käynnistetään neuvottelut Tilakeskuksen kanssa.

Valtionosuudet muodostavat merkittävän osan teatterin rahoituksesta. Valtionosuusuudistus on tarkoitus toteuttaa vuonna 2021. Teatteri on Lahden kaupungin taseyksikkö, jonka tulos budjetoidaan vuosittain nolnaan.

Toiminnan painopistealueet

Mikäli teatterin omaa toimintaa supistetaan, on vierailujen osuutta pyrittävä kasvattamaan. Juhani-näyttämölle sopivien vierailuesitysten määrä on kuitenkin rajallinen. Vuoden 2021 painopistealueena tulee olemaan säästötoimenpiteiden toteuttaminen ja supistetun toiminnan suunnittelu.

Kehitetään kulttuuripalvelujen myyntitoimintaa, tuotteistusta ja kaupallista konseptia.

Toimintaa kuvaava mittari	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021
Talous:			
Kaupungin avustus/asukas			
-väh. valtionosuudella	38 €	39 €	36 €
-väh. valtionosuudella ja sis. vuokrat	22 €	23 €	19 €

Kaupunkiympäristön palvelualue

Tuloslaskelma	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Toimintatuotot	40 400 799	39 820 700	43 075 700	42 274 700	42 464 700
Myyntituotot	15 864 771	15 443 400	19 687 300	19 588 600	19 619 400
Maksutuotot	7 615 944	6 531 300	6 513 400	6 594 800	6 683 500
Tuet ja avustukset	934 791	2 674 800	658 400	667 000	675 700
Vuokratuotot	14 701 718	14 266 700	14 316 600	14 414 000	14 496 400
Muut toimintatuotot	1 283 575	904 500	1 900 000	1 010 300	989 700
Valmistus omaan käyttöön	459 589	514 000	514 000	514 000	514 000
Toimintakulut	51 085 996	52 197 500	51 877 800	50 397 400	51 084 400
Henkilöstökulut	10 919 479	11 545 700	10 710 200	10 792 500	10 978 500
Palvelujen ostot	36 251 417	36 440 000	37 345 100	36 047 900	36 680 800
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	1 960 287	1 437 500	1 609 300	1 589 800	1 593 800
Avustukset	188 185	404 400	154 400	156 800	159 200
Muut toimintakulut	1 766 629	2 369 900	2 058 800	1 810 400	1 672 100
Toimintakate	-10 225 607	-11 862 800	-8 288 100	-7 608 700	-8 105 700
Rahoitustuotot ja -kulut	4 194				
Poistot ja arvonalentumiset	18 369 116	20 853 500	25 413 500	25 345 600	25 845 600
Satunnaiset erät	941 264				
Tilikauden tulos	-27 649 265	-32 716 300	-33 701 600	-32 954 300	-33 951 300

2020 vuoden luvuissa huomioitu marraskuussa käsiteltävä talousarviomuutos

Toiminnan kuvaus

Kaupunkiympäristön palvelualueella toimieliminä ovat tekninen ja ympäristölautakunta, rakennus- ja ympäristölupalaakunta, Päijät-Hämeen jätelautakunta ja Lahden seudun joukkoliikennelautakunta.

Lautakunnat edistävät ja ohjaavat kuntalaisten vaikutuskanavana vastuualueiden toiminnan ja tulosten laatua. Tekninen ja ympäristölautakunta sekä rakennus- ja ympäristölupalaakunta ovat toimivaltaisia Lahden kaupungin alueella.

Lahden seudun joukkoliikennelautakunta toimii Asikkalan, Hartolan, Heinolan, Hollolan, Kärkölan, Lahden, Padasjoen, Orimattilan ja Sysmän joukkoliikenneviranomaisena. Päijät-Hämeen jätelautakunta toimii Asikkalan, Heinolan, Hollolan, Kärkölan, Lahden, Myrskylän, Orimattilan, Padasjoen, Pukkilan ja Sysmän jätehuoltoviranomaisena. Kaikki vastualueet toimivat teknisen ja ympäristölautakunnan alaisina.

Toiminnan ja talouden tasapaino-ohjelman toteutus

Toiminnan ja talouden tasapaino-ohjelmalla 2019–2022 on tavoiteltu tuottavuushyötyjä kaupungin talouteen. Muuttuneessa taloustilanteessa ohjelman toimenpiteet eivät riitä tasapainoisen talousarvion toteutumiseen vuonna 2021 eikä suunnitelmavuosilla. Talousarviovalmistelun yhteydessä laadittu Lahden 30 kk:n uudistumis- ja muutosohjelma sisältää uusia tulojen lisäämiseen, menojen pienentämiseen, omaisuuden realisoimiseen ja omaisuudesta saatavien tuottojen kasvattamiseen tähtääviä toimenpiteitä. Siinä on mukana myös edellisen tasapaino-ohjelman toimenpiteitä. Uudistumis- ja muutosohjelman toteutumista seurataan osana talousarvion seurantaa.

Johtamisen ja esimiestyön tueksi jatketaan valmentavan johtamisen mallin ja koulutusohjelman läpivientiä sekä rakennetaan esimiestyön kehittämisen portaatt. Vuonna 2020 on toteutettu strategisen työhyvinvoinnin analyysi yhteistyössä Kevan kanssa. Analyysin pohjalta työkykyjohtamisen käytännöt päivitetään ja uudistetaan tarvittavin osin. Tavoitteena on terveysperusteisten poissaolojen vähentyminen, jolla lisätään tuottavuutta ja vähennetään kuluja.

Henkilöstösuunnitelma

Kaupunkiympäristön palvelualueella henkilötyövuosien määrä vähenee vuonna 2021 vuodelle 2020 suunniteltuun nähden.

Henkilöstösuunnitelma (palkalliset henkilötyövuodet)	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Kaupunkiympäristön palvelualue	179	194	192	189	189
Muutos		15	-2	-3	0

Palvelualueen yhteiskustannukset

Sitova toimintakate

Määrärahat	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Menot	1 101 719	1 070 600	567 100	713 500	720 800
Tulot	-40 931	0	0	0	0
Toimintakate	1 142 650	1 070 600	567 100	713 500	720 800

Toiminnan kuvaus

Yhteiskustannuksiin budjetoidaan vastuualueisiin kuuluma-
ton henkilöstö sekä palvelualueitasoiset hankkeet.

Toiminnan painopistealueet

Painopisteenä on toiminnan uudistaminen ja tehostaminen
kaupungin strategian pohjalta.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Palvelualue osallistuu kaupungin strategian kärkihankkeiden
ja Euroopan ympäristöpääkaupunki 2021 -vuoden sekä val-
tion kanssa tehtävän maankäytön, asumisen ja liikenteen
(MAL) -sopimuksen toteuttamiseen

Toimintaa kuvaava mittari	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021
Talous:			
Kustannus/asukas	9 €	9 €	5 €

Maankäyttö ja aluehankkeet, Kunnallistekniikka ja Rakennus- ja ympäristövalvonta
vastuualueet yhteensä

Sitova määräraha ja tuloarvio

Määrärahat	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Menot	30 026 096	29 786 600	29 461 700	27 903 700	28 341 800
Tulot	26 621 275	25 440 700	26 738 800	25 980 300	26 133 700
Toimintakate	3 404 821	4 345 900	2 722 900	1 923 400	2 208 100

Toiminnan kuvaus

Maankäyttö ja aluehankkeet -vastuualue luo perustan kaupungin kestäväälle kehitykselle tarjoamalla edellytykset hyvään asumiseen, yrittämiseen sekä kaupunkielämään. Palvelualueen vastuulla ovat kaupunkisuunnittelu, aluekehityshankkeet, maapolitiikka, kiinteistönmuodostus, kartasto- ja paikkatiedot, asuntotoimi ja maastomittaus.

Kunnallistekniikka vastaa yleisten alueiden hallinnasta, kehittämisestä, ylläpidosta ja liikennejärjestelmän suunnittelusta. Se vastaa myös seudullisesta joukkoliikenteestä, pysäköinninvalvonnasta ja koulukuljetusten suunnittelusta.

Rakennus- ja ympäristövalvonta toimii kaupunkialueen ympäristöllisiin lupiin liittyvänä lupa- ja valvontaviranomaisena, jätehuollon viranomaisena sekä leirintäalueviranomaisena. Rakennus- ja ympäristövalvonnan yksiköt ovat rakennusvalvonta, ympäristöterveys, ympäristöpalvelut ja jätehuolto. Rakennusvalvonta valvoo, ohjaa ja neuvoo rakennustoimintaa kunnassa ja huolehtii osaltaan kaavoituksen toteutumisesta. Rakennusvalvonnan tavoitteena on viihtyisän ympäristökuvan luominen. Tehtävänä on myös osaltaan varmistaa, että rakentamisessa noudatetaan hyvää rakennustapaa, ja että rakennettu ympäristö on terveellinen, turvallinen ja kestävä.

Ympäristöterveys toimii terveydensuojeluviranomaisena, jonka tehtäviin kuuluvat elintarvikkevalvonta, tupakkavalvonta, terveydensuojelu, asumisterveys, talousvesi, uimavedet, eläinlääkintähuolto, eläintautivalvonta ja eläinten suojelu. Ympäristöpalvelut vastaa kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävien valmistelusta ja valvoo alueellaan ympäristönsuojelun yleis- ja erityislakien noudattamista. Ympäristöpalvelut huolehtivat ympäristönsuojelun edistämisestä kunnassa, vesiensuojelusta, luonnonsuojelusta, ympäristö- ja maa-ainelupien valvonnasta sekä ympäristötilan seurannasta. Jätehuoltoyksikkö valmistelelee jätehuollon viranomaistehtäviä ja seuraa jätehuoltoon liittymistä viranomaisen toimialueella Asikkalassa, Heinolassa, Hollolassa, Lahdessa, Myrskylässä, Kärkölässä, Orimattilassa, Padasjoella, Pukkilassa ja Sysmässä.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Maankäyttö ja aluehankkeiden osalta rakennettujen alueiden muutos uuteen käyttötarkoitukseen on aiheuttanut lisääntyviä rakennusten purkuja, pilaantuneiden maiden kunnostusta, geoteknisiä erityisratkaisuja sekä näiden edellyttämiä erityis selvityksiä. Lisäksi kiinteistöjen jalostaminen edellyttää entistä haasteellisempia kaavoitusprosesseja ja niihin liittyviä selvityksiä. Edellä mainitut tehtävät pysyvät vähintään nykyisessä tasossa myös tulevaisuudessa, mikä aiheuttaa talous- ja resurssipainetta suunnitelmavuosille. Henkilökunnan rekrytointi on tiettyjen ammattiryhmien kohdalla osoittautunut haasteelliseksi. Työnantajakuvan ja työtehtävien sisällön parantamiseksi on tehtävä määrätietoista kehitystyötä. Kaavoituksen ja kiinteistönmuodostuksen taksoja sekä tonttien luovutushintoja tarkistetaan määräväleihin vähintään inflaation

edellyttämällä tavalla. Taloussuunnitelmakaudella vastuualueen tulokertymän ennakoitiin aiheuttavat epävarmuutta maankäyttösopimustulojen vuotuisen vaihtelun arviointi sekä erityisesti vuokrattujen yritys- ja asuintonttien lisääntyneet omaksi ostaminen. Vuoden 2020 aikana on laadittu uudet tonttien luovutusperiaatteet sekä sovellettava hinnoittelumalli. Työn tavoitteena on vahvistaa vuokraamisen asemaa ensisijaisena luovutusperiaatteena ja helpottaa näin tulokertymän ennakointia. Maankäyttösopimustulojen merkittävään vaihteluun eri vuosina tulee varautua. Sopimukset edellyttävät sovittujen kunnallisteknisten investointien rahoitusta ja toteutusta määräajassa.

Kehätiehankkeen valmistuttua 2020 vuoden lopussa kunnallistekniikan ylläpitovastuulle siirtyy useita nykyisiä maantiesia, kuten Mt 167 eteläinen sisääntulotie, Vt 12 Mannerheiminkatu/Hämeenlinnantie, Mt 296 Ala-Okerointentie ja Mt 140 Helsingintie. Arkiliikunnan mahdollisuuksia kehitetään kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita parantamalla. Uuden tieliikennelain voimaantulo kesällä 2020 toi muutoksia muun muassa liikennemerkkeihin, opasteisiin ja ajoratamerkintöihin, joiden muutostyöt jatkuvat vuoden 2021 aikana. Vieraslajilistan täydentäminen asettaa uusia paineita haitallisten vieraslajien torjuntaan. Ympäristöpääkaupunkivuosi korostaa yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidon merkitystä sekä kestävien kulkutapojen edellytysten kehittämistä. Kaupunkipyörät otetaan käyttöön osana ympäristöpääkaupunkivuotta.

Rakennustuotannon suhdannevaihtelu näkyvät rakennus- ja ympäristövalvonnan vastuualueella, vaikka vaihtelu eivät ole aivan yhtä suuria kuin maan kasvukeskuksissa. Vuonna 2020 lupien määrä pysyy 2019 tasolla tai tulee ylittymään. Talouden kasvun taittuminen vaikuttanee myös lupamääriin vuonna 2021. Käsittelyajan ja valvonnan hidasteeksi muodostunut koulutetun ja osaavan henkilöstön puute on saatu paikattua vuoden 2019 viimeisellä neljänneksellä.

Ympäristöterveyden tarkastusmäärät pysyvät todennäköisesti samalla tasolla verrattuna vuoteen 2020. Koronapandemiasta johtuvan poikkeustilan takia tehtävien määrä on lisääntynyt, ja trendi näyttää jatkuvan vuodelle 2021. Myös pandemian takia tekemättömät tarkastukset teettävät töitä vuonna 2021. Häiriötilannesuunnitteluun ja varautumiseen on keskitetty enemmän voimavaroja, mikä pidetään samalla tasolla 2021.

Rakennus- ja ympäristövalvonnan tulot muodostuvat pääosin lupa- ja valvontamaksuista. Talousarvio on laadittu vuoden 2021 osalta sen varaan, että ennusteet rakentamisen määrästä toteutuvat.

Jätehuollon toimintaympäristön suurimmat muutokset tulevat jätelakiuudistuksesta. Jätelain mukaisesti jätehuoltoviranomaisen toimintaa ei rahoiteta verotuloilla kaupungin talous-

arviossa, vaan jätehuoltoyksikön menot katetaan täysimääräisesti Päijät-Hämeen Jätehuolto Oy:n (Salpakierto Oy 1.1.2021 alkaen) laskuttamalla perusmaksulla.

Toiminnan painopistealueet

Maankäyttö ja aluehankkeiden osalta suunnitelmakaudella on tärkeintä luoda edellytyksiä kaupungin kestävä kehityksen mukaiselle yhdyskuntarakenteelle sekä työpaikkojen ja väestön määrän kasvulle. Tämän toteuttamiseksi toiminnan painopisteisiin kuuluu hankkia maa-alueita sekä kaavoittaa riittävä määrä monipuolisia ja kiinnostavia asuin- ja yritystoiminnan tontteja. Lisäksi panostetaan elinympäristön ja asukkaiden viihtyisyyden kaikessa toiminnassa sekä kehitetään kansalaisten osallistumista ja vuorovaikutusmenettelyjä sekä kehitetään sähköisiä palveluita.

Vuoden 2021 keskeisiä tavoitteita ovat elinkeinotoiminnan sijoittumisedellytysten kehittäminen, keskustan kokonaiskehittämisen jatkaminen, Lahden Suunta -työn hyväksymisvaiheen toteutus, Radanvarren, Paavolan, Ranta-Kartanon, Rakokiven ja Niemen alueiden kehittäminen. Lisäksi osallistutaan aktiivisesti MAL-yhteistyösopimuksen toimenpiteiden toteutukseen ja muun muassa Kaupunkiseudun rakennemallin laadintaan.

Kunnallistekniikan toiminnan painopisteenä suunnitelmakaudella on strategian mukaisesti varmistaa ja asettaa etusijalle resurssit kaupungin kestävä kasvun ja kehittymisen mahdol-

listamiseksi. Toimintaa kehitetään erityisesti kustannustehokkuus- ja asiakasnäkökulmista. Merkittävimpänä rakennushakkeena käynnistyy kaksivuotinen Hennalan alueen kunnallistekniikan toteuttaminen uudella STk-mallilla. Paavolan kampuksen sekä Rakokiven monitoimitalon vaatimat liikennejärjestelyt toteutetaan. Niemen sataman yleissuunnitelman mukainen kehittäminen käynnistyy ja historiallisen museon puiston saneeraus aloitetaan. Suunnittelukohteet painottuvat radanvarteen ja keskustan alueelle. Lisäksi suunnittelun alla on useita peruskorjauskohteita. Kaupunkipyöräjärjestelmän otetaan käyttöön.

Rakennus- ja ympäristövalvonnan toiminnan painopisteinä ovat toiminta-alueen kasvun mahdollistaminen joustavan ja lisääntyvän sähköisen lupakäsittelyn avulla. Lisäksi elinympäristöä ja asumisviihtyvyyttä pyritään parantamaan rakennetun ja luonnon ympäristön kunnosta huolehtimalla. Painopisteinä ovat myös asukkaiden ja eläinten hyvinvointiin sekä elinympäristön terveellisyyteen ja toimivuuteen kohdistuvat tehtävät. Toiminnassa korostuvat erityisesti ennaltaehkäisevät toimenpiteet.

Jätelainsäädännön muutokset, kuten jätteiden tiukentuva lajittelu ja mahdollinen jätteenkuljetusjärjestelmän muutos aiheuttavat tarvetta päivittää jätehuoltomääräykset ja toimintatapoja.

Toimintaa kuvaava mittari	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021
Kunnallistekniikka			
Talous:			
Kustannus/asukas	141 €	140 €	139 €
Tulot/asukas	57 €	51 €	54 €
Maankäyttö ja aluehankkeet			
Talous:			
Kustannus/asukas	72 €	70 €	67 €
Tulot/asukas	145 €	134 €	140 €
Rakennus- ja ympäristövalvonta			
Talous:			
Kustannus/asukas	37 €	39 €	38 €
Tulot/asukas	21 €	23 €	23 €

Joukkoliikenne

Sitova toimintakate

Määrärahat	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Menot	19 958 182	21 340 300	21 849 000	21 780 200	22 021 800
Tulot	14 280 045	14 894 000	16 850 900	16 808 400	16 845 000
Toimintakate	5 678 137	6 446 300	4 998 100	4 971 800	5 176 800

2020 vuoden luvuissa huomioitu marraskuussa käsiteltävä talousarviomuutos

Toiminnan kuvaus

Tehtävänä on seudullisen joukkoliikenteen suunnittelu ja toteutus.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Vuonna 2021 yhä suurempi osa linjastosta liikennöi runkolinjastosuunnitelman mukaisesti. Uutta kilpailutettua liikennettä liikennöidään biodieselillä sekä sähköllä. Vyöhyke- ja taksajärjestelmä uudistuksen sekä tunnistepohjaisen lippujärjestelmän käyttöönottoa valmistellaan. Reaaliaikainen bussien seuranta ja bussien matkustamonäytöt parantavat matkustajainformaation laatua ja määrää. Uusi kilpailutettu ja kehittynyt palveluliikenne käynnistetään. Koronapandemia voi vaikuttaa lipputuloihin myös vuoden 2021 aikana.

Toiminnan painopistealueet

Toiminnan painopisteenä säilyy runkolinjastouudistus ja siitä viestiminen. Vuonna 2021 viestintä painottuu etenkin konkreettisiin linjaston muutoksiin, jotka astuvat voimaan kesällä ja vuoden vaihteessa. Lisäksi painopisteenä on palveluliikenteen uudistuminen.

Liikennettä kilpailutettaessa huomioidaan vaihtoehtoiset käyttövoimat ja EU:n puhtaiden ajoneuvojen direktiivi.

Toimintaa kuvaava mittari	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021
Talous:			
Kustannus/asukas	167 €	178 €	182 €
Tulot/asukas	119 €	124 €	141 €

Tuloslaskelmaosa

- Talousarvion tuloslaskelmat
- Verotulot
- Käyttötalouden valtionosuudet
- Korkotulot ja -menot
- Muut rahoitustulot ja -menot

Investointiosa

- Kiinteä omaisuus
- Talonrakennusinvestoinnit
- Julkinen käyttöomaisuus
- Irtain omaisuus
- Arvopaperit ja osuudet

Rahoitusosa

- Rahoituslaskelma
- Antolainat
- Lainanotto, pitkäaikaiset lainat

Tuloslaskelmaosa

Tuloslaskelmassa osoitetaan kuinka kunnan tulorahoitus riittää palvelutoiminnan menoihin eli käyttömenoihin, rahoitusmenoihin sekä suunnitelman mukaisiin poistoihin. Tuloslaskelmassa esitetään käyttötalouden toimintatuotot ja -kulut.

Toimintakate kertoo toimintatuottojen ja -kulujen erotuksen eli käyttötalouden nettomenot. Vuosikate ilmoittaa paljonko talousarviovuoden tulorahoituksesta jää investointien ja muiden pitkävaikutteisten menojen kattamiseen. Jotta terveen talouden kriteerit toteutuisivat, tulisi vuosikatteen pitkillä aikavälillä olla samaa suuruusluokkaa kuin nettoinvestoinnit. Vuosikatteen riittävyttä voidaan verrata investointien lisäksi myös käyttömaisuuden poistoihin. Vuosikatteen tulisi riittää kattamaan suunnitelman mukaiset poistot.

Vuoden 2021 vuosikate on 47,9 milj. euroa, joka kattaa käyttömaisuuden poistot 95,5 prosenttisesti. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu Kuntaliiton suosituksen mukaan ja ne ovat 50,2 milj. euroa.

Vuoden 2021 tilikauden tulos on -2,3 milj. euroa ja tilikauden alijäämä on -2,2 milj. euroa. Vuokrakulut sisältyvät tuloslaskelmassa muihin toimintakuluihin. Vuonna 2021 vuokrakuluja arvioidaan olevan yhteensä 81,0 milj. euroa (ei sisällä leasingvuokria), josta rakennusten vuokrat ovat 71,0 milj. euroa.

TULOSLASKELMA	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Toimintatuotot	156 624 437	151 881 400	170 855 300	158 434 300	160 852 600
Myyntituotot	24 507 944	20 847 100	25 108 700	25 476 900	25 567 500
Maksutuotot	17 028 802	15 164 000	16 390 700	17 468 800	18 121 200
Tuet ja avustukset	19 735 950	20 972 600	18 358 500	16 298 600	15 993 300
Vuokratuotot	81 287 366	82 365 300	83 587 600	87 378 200	89 164 900
Muut toimintatuotot	14 064 375	12 532 400	27 409 800	11 811 800	12 005 700
Valmistus omaan käyttöön	997 563	1 114 000	1 114 000	1 114 000	1 114 000
Toimintakulut	809 098 501	842 875 300	853 277 500	855 540 200	867 321 900
Henkilöstökulut	161 822 982	169 272 400	171 110 900	166 881 500	163 737 800
Palkat ja palkkiot	123 291 528	129 160 800	126 275 800	128 363 100	129 763 600
Henkilösivukulut	38 531 453	40 111 600	44 835 100	38 518 400	33 974 200
Eläkekulut	34 692 517	35 240 300	36 705 400	36 774 600	37 200 600
Muut henkilösivukulut	3 838 936	4 871 300	8 129 700	1 743 800	-3 226 400
Palvelujen ostot	505 635 771	519 421 400	524 119 700	529 607 000	539 213 600
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	15 844 619	18 292 400	17 979 300	18 355 800	18 322 800
Avustukset	52 339 742	54 684 300	54 884 700	51 178 500	51 735 400
Muut toimintakulut	73 455 387	81 204 800	85 182 900	89 517 400	94 312 300
TOIMINTAKATE	-651 476 501	-689 879 900	-681 308 200	-695 991 900	-705 355 300
Verotulot	475 355 720	487 760 000	497 306 000	498 310 000	511 584 000
Valtionosuudet	193 870 635	236 280 000	222 900 000	225 900 000	234 900 000
Rahoitustuotot ja -kulut	8 693 116	15 091 500	9 007 800	4 058 400	2 651 900
Korkotuotot	12 350 478	13 126 500	12 417 900	12 202 800	12 438 600
Muut rahoitustuotot	18 932 775	20 130 700	13 223 000	8 681 000	7 637 000
Korkokulut	16 989 536	17 535 700	16 019 100	16 211 400	16 809 700
Muut rahoituskulut	5 600 601	630 000	614 000	614 000	614 000
VUOSIKATE	26 442 969	49 251 600	47 905 600	32 276 500	43 780 600
Poistot ja arvonalentumiset	47 950 526	47 451 100	50 152 700	51 808 100	55 078 100
Satunnaiset erät	941 264	0	0	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-20 566 293	1 800 500	-2 247 100	-19 531 600	-11 297 500
Poistoeron lisäys tai vähennys	227 061	82 000	82 000	82 000	82 000
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-20 339 232	1 882 500	-2 165 100	-19 449 600	-11 215 500
Tunnusluvut					
Ylijäämä taseessa milj.€	131,4	133,3	131,1	111,7	100,5
Toimintatulot/-kulut %	19,4 %	18,0 %	20,0 %	18,5 %	18,5 %
Vuosikate/poistot %	55,1 %	103,8 %	95,5 %	62,3 %	79,5 %
Vuosikate €/asukas	221	410	398	267	362
Asukasmäärä	119 823	120 147	120 457	120 755	121 021

2020 vuoden luvuissa huomioitu marraskuussa käsiteltävä talousarviomuutos

Tuloslaskelma talousarvio 2021, taseyksiköt eriteltynä
(sis. sisäiset erät)

	Kaupunki ilman taseyksiköitä	Taseyksiköt	Yhteensä
Toimintatuotot	76 058 200	94 797 100	170 855 300
Myyntituotot	24 536 200	572 500	25 108 700
Maksutuotot	13 773 900	2 616 800	16 390 700
Tuet ja avustukset	6 372 100	11 986 400	18 358 500
Vuokratuotot	15 095 400	68 492 200	83 587 600
Muut toimintatuotot	16 280 600	11 129 200	27 409 800
Valmistus omaan käyttöön	514 000	600 000	1 114 000
Toimintakulut	795 356 400	57 921 100	853 277 500
Henkilöstökulut	159 399 400	11 711 500	171 110 900
Palkat ja palkkiot	116 718 600	9 557 200	126 275 800
Henkilösivukulut	42 680 800	2 154 300	44 835 100
Eläkekulut	35 024 700	1 680 700	36 705 400
Muut henkilösivukulut	7 656 100	473 600	8 129 700
Palvelujen ostot	508 396 500	15 723 200	524 119 700
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	8 490 800	9 488 500	17 979 300
Avustukset	54 884 700	0	54 884 700
Muut toimintakulut	64 185 000	20 997 900	85 182 900
TOIMINTAKATE	-718 784 200	37 476 000	-681 308 200
Verotulot	497 306 000	0	497 306 000
Valtionosuudet	222 900 000	0	222 900 000
Rahoitustuotot ja -kulut	13 525 800	-4 518 000	9 007 800
Korkotuotot	12 417 900	0	12 417 900
Muut rahoitustuotot	13 223 000	0	13 223 000
Korkokulut	11 506 100	4 513 000	16 019 100
Muut rahoituskulut	609 000	5 000	614 000
VUOSIKATE	14 947 600	32 958 000	47 905 600
Poistot ja arvonalentumiset	28 479 300	21 673 400	50 152 700
Suunnitelman mukaiset poistot	28 479 300	21 673 400	50 152 700
TILIKAUDEN TULOS	-13 531 700	11 284 600	-2 247 100
Poistoeron lisäys tai vähennys	0	82 000	82 000
Rahastojen lisäys tai vähennys	0	0	0
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-13 531 700	11 366 600	-2 165 100

Verotulot

Kaupungin verotulot koostuvat kunnallisverosta, yhteisöverosta ja kiinteistöverosta. Verotulojen arviointiin on kohdistunut vuosien 2019 ja 2020 aikana paljon epävarmuutta. Vuoden 2019 arviointia haittasivat verohallinnon verokortti- ja tulorekisteriuudistusten vaikutukset verotilitysrytmiin, kun osa kunnallisveroista siirtyi tilitettäväksi seuraavalle vuodelle. Vuoden 2020 osalta verotulojen arvioinnin suurimmat epävarmuudet ovat liittyneet koronapandemian sekä siitä aiheutuvien poikkeusolojen vaikutusten arviointiin. Vaikutusten on arvioitu näkyvän viiveellä kunnallisveron sekä yhteisöveron heikompana tuottona. Talousarvion 2021 sekä taloussuunnitelukauden 2021–2023 verotulojen arvioinnissa on käytetty oletamaa, että koronapandemian aiheuttamat talousvaikutukset väistyvät ja verotulojen kehitys palaa normaalimmalle tasolle vuoden 2021 aikana.

Kunnallisvero

Kaupungin kunnallisveroprosentista päättää vuosittain kaupunginvaltuusto. Talousarvion 2021 sekä taloussuunnitelman 2021–2023 laskelmissa kunnallisveroprosenttina on käytetty 20,75 prosenttia. Kunnallisverokertymä vuodelle 2021 on arvioitu olevan 420,9 milj. euroa, jossa kasvua edellisvuoteen verrattuna on noin 1,3 prosenttia.

Yhteisövero

Lahden yhteisöverolaskelma perustuu Kuntaliiton veroennustekehikon avulla laskettuihin arvioihin Lahden yhteisöveron kehityksestä. Yhteisöveron tuottoarvio vuodelle 2021 on 33,0 milj. euroa, jossa on kasvua noin 6,5 prosenttia edelliseen vuoteen nähden. Vertailuvuoden 2020 kertymässä on

mukana kuntien yhteisöveron ryhmäosuuden 10 prosenttiyksikön korotus, jonka vaikutus Lahden vertailuvuoden yhteisöveroon on ennakoarvion mukaan noin 6,8 milj. euroa. Budjettiriihen linjauksen mukaisesti vuoden 2021 yhteisöveron tuottoarviossa on huomioitu myös 10 prosenttiyksikön korotus, jonka arvioitu vaikutus yhteisöveron määrään on 5,0 milj. euroa.

Kiinteistövero

Kiinteistövero on vuosittain maksettava, kiinteistön omistukseen perustuva vero, joka koskee sekä maata että rakennuksia. Kiinteistöverotuksessa kiinteistön omistaja on verovelvollinen. Vuonna 2023 valtio on toteuttamassa kiinteistöverouudistusta, jotta verotusarvot vastaisivat paremmin alueen hintatasoa ja rakentamiskustannuksia. Koska kiinteistöjen verotusarvot pääosin nousisivat, kuntien kiinteistöveroprosenttien ala- ja ylärajaa on vastaavasti tarkoitus alentaa.

Kaupungin kiinteistöveroprosenteista päättää vuosittain kaupunginvaltuusto lain salliman vaihteluvälin puitteissa. Lahden kiinteistöverolaskelmat vuodelle 2021 perustuvat Lahdessa voimassa oleviin kiinteistöveroasteisiin. Lahden saaman kiinteistöverotuoton arvioidaan vuonna 2021 olevan 43,4 milj. euroa, jossa kasvua vuoden 2020 talousarvioon nähden on 5,1 prosenttia.

Kokonaisverotulot

Verotuksella koottava tulo vuoden 2021 talousarviossa on 497,3 milj. euroa, joka on 2,0 prosenttia edellisvuotta enemmän. Verotulot jakaantuvat verolajeittain seuraavasti:

Verotulot, 1 000 €	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021	Muutos %
Kunnan verotulo	403 837	415 460	420 900	1,3 %
Yhteisövero	29 403	31 000	33 000	6,5 %
Kiinteistövero	42 116	41 300	43 406	5,1 %
Yhteensä	475 356	487 760	497 306	2,0 %

Kiinteistöveroprosentit verotuskohteittain eriteltyinä	Lahti 2020	Lahti 2021	Raja-arvot 2020	Raja-arvot 2021
Yleinen kiinteistöveroprosentti	1,35	1,35	0,93–2,00	0,93–2,00
Vakituinen asuinrakennus	0,60	0,60	0,41–1,00	0,41–1,00
Muu kuin vakituinen asuminen	1,35	1,35	0,93–2,00	0,93–2,00
Rakentamaton rakennuspaikka	4,00	4,00	2,00–6,00	2,00–6,00
Yleishyödyllinen yhteisö	0,60	0,60	0,00–2,00	0,00–2,00
Voimalaitos	3,10	3,10	0,93–3,10	0,93–3,10

Valtionosuudet

Valtionosuusrahoitus on yleiskatteellinen tuloerä, jota ei ole korvamerkitty tiettyjen palvelujen järjestämiseen, vaan rahoituksen saaja päättää itse valtionosuusrahoituksensa tarkoituksenmukaisimmasta käytöstä.

Valtionosuusjärjestelmän tavoitteena on kuntien vastuulla olevien julkisten palvelujen saatavuuden varmistaminen tasaisesti koko maassa siten, että kansalaiset voivat saada tietyn tasoiset peruspalvelut asuinpaikastaan riippumatta. Tämä toteutetaan tasaamalla palvelujen järjestämisen kustannuseroja sekä kuntien välisiä tulopohjaeroja.

Vuonna 2021 Lahden valtionosuuksien arvioidaan olevan 222,9 milj. euroa. Laskua edellisvuoteen verrattuna on 2,1 prosenttia. Arvio perustuu pääosin Kuntaliiton alustaviin laskelmiin kuntien peruspalvelujen valtionosuuksista sekä arvioihin opetus- ja kulttuuritoimen muista valtionosuuksista. Budjettiriihen linjauksen mukaisesti vuoden 2021 peruspalvelujen valtionosuudessa on huomioitu koronapandemiaan liittyvä kertaluontoinen tuki kunnille, jonka arvioitu vaikutus Lahden osalta on 5,0 milj. euroa.

Vuoden 2020 valtionosuuksien tasossa näkyvät koronapandemian vaikutuksista johtuvat valtion tukitoimet. Valtio kompensoi kunnille valtionosuusjärjestelmän kautta verotuksen

maksujärjestelyjen muutoksista väliaikaisesti aiheutuneita kunnallis-, yhteisö-, ja kiinteistöverotulojen viivästymisiä. Lahden osalta veronmaksulykkäysten aiheuttamien verotulomenetysten tilapäinen korvaus lisää vuoden 2020 tasoa 2,5 milj. euroa ja alentaa vuoden 2021 tasoa 2,6 milj. euroa. Kuntatalouden tukipaketti toi lisäksi peruspalvelujen valtionosuuteen kertaluonteiset korotukset vuodelle 2020, jonka vaikutus on Lahdelle noin 24,0 milj. euroa.

Vuoden 2021 talousarviossa verotuloihin perustuvan valtionosuuden tasauksen arvioidaan olevan 35 milj. euroa. Verotulotasauksen kasvu johtuu Lahden heikosta verotulojen kehityksestä. Verotulomenetysten kompensatio on 48,6 milj. euroa. Kasvussa on huomioitava kompensatian erottaminen peruspalvelujen valtionosuudesta omalle momentilleen, veronmaksulykkäysten kompensatiota lukuun ottamatta. Alustavan arvion mukaan opetus- ja kulttuuriministeriön muut valtionosuudet ovat -5,1 milj. euroa. Osuus pitää sisällään myös ennakkoarvion teatterille ja orkesterille myönnettävistä valtionosuuksista. Vuonna 2021 teatterin osalta ennakkoarvio valtionosuudesta on 2,79 milj. euroa ja orkesterin osalta 1,54 milj. euroa.

Valtionosuudet, 1 000 €	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021	Muutos %
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	168 136	206 580	144 400	-30,1 %
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-5 559	-5 600	-5 100	-8,9 %
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	31 293	32 800	35 000	6,7 %
Verotulomenetysten kompensatio		2 500	48 600	1844,0 %
Yhteensä	193 871	236 280	222 900	-5,7 %

2020 vuoden luvuissa huomioitu marraskuussa käsiteltävä talousarviomuutos

Korkotulot ja -menot

Korkomenot kaupungin ottamista lainoista ovat talousarviovuonna 16,0 milj. euroa ja korkotuloja kertyy 12,4 milj. euroa. Korkotuloista pääosan kaupunki saa konserniyhtiöille myöntämistään lainoista. Korkotuloihin ja -menoihin sisältyy taseyksiköiden maksamat sisäiset korkoerät.

Määräraha, nettositovuus

Korkotulot ja -menot	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Menot	16 989 536	17 535 700	16 019 100	16 211 400	16 809 700
Tulot	12 350 478	13 126 500	12 417 900	12 202 800	12 438 600
Netto	4 639 058	4 409 200	3 601 200	4 008 600	4 371 100

Muut rahoitustulot ja -menot

Muihin rahoitustuloihin kirjataan mm. kaupungin tytäryhtiöiltään saamat osinkotulot ja takauspalkkiot. Näistä osinkotuloksi on talousarviossa 2021 arvioitu 10,4 milj. euroa. Kaupunki pyrkii osinkotuotoissaan vakaaseen tuottotason, ottaen kuitenkin huomioon yhtiöiden tulokehitys ja toiminnallisessa ympäristössä tapahtuvat muutokset siten, että turvataan sekä yhtiöiden kilpailukyky ja investointimahdollisuudet että kaupungin kohtuulliset tuottotavoitteet. Muihin rahoitusmenoihin kirjataan lainojen nostoprovisiot ja muut lainauskustannukset, valtion verotilityskorot ja -korotukset sekä muut rahoituskulut.

Konserniyhtiöiden osinkotavoite, 1 000 €	TA 2021
Lahden Talot Oy -al konserni	500
Lahti Aqua Oy -al konserni	850
Lahti Energia Oy -al konserni	9 000
Päijät-Hämeen Jätehuolto Oy	87
Yhteensä	10 437

Määräraha, nettositovuus

Muut rahoitustulot ja -menot	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Menot	5 600 601	630 000	614 000	614 000	614 000
Tulot	18 932 775	20 130 700	13 223 000	8 681 000	7 637 000
Netto	-13 332 174	-19 500 700	-12 609 000	-8 067 000	-7 023 000

Investointiosa

Investointisuunnitelmat valmistellaan ja esitetään viiden vuoden ajalta. Vuosien 2021–2025 osalta bruttoinvestoinnit ovat 331,8 milj. euroa ja taloussuunnitelmavuosien 2021–2023 osalta bruttoinvestoinnit ovat 209,6 milj. euroa, joista suurimmat ovat talonrakennusinvestoinnit 52,2 prosenttia ja julkisen käyttömaisuuden investoinnit 32,5 prosenttia.

Talonrakennusinvestoinnit kohdistuvat toimitilojen peruskorjauksiin ja korvausinvestointeihin. Näillä turvataan omaisuuden arvon säilymistä ja korvataan vanhentuneita tiloja. Lahden Tilakeskuksen talonrakennusinvestointien investointiryhmässä jatkuvat taloussuunnitelmakaudella 2021–2023 koulurakennusten mittavat perusparannusinvestoinnit, joilla on suuri vaikutus sivistystoimialan käyttötalouteen. Lisäksi suunnitelmakaudelle on suunniteltu kaupungintalon perusparannus. Tilakeskus etsii yhdessä maankäytön kanssa aktiivisesti myytäväksi soveltuvia kiinteistöjä, joista kaavamuutoksin voidaan saada ostajia kiinnostavia kohteita.

Kaupunkiympäristön hallinnoima julkisen käyttömaisuuden investoinneilla huolehditaan kadunrakennuksesta, ulkovalaistuksesta, satamista, liikennevalohankkeista, liikunta- ja viheralueiden rakentamisesta sekä erillisrahoitukseen on varattu rahoitusosuus eteläiseen kehätiehen vuoteen 2023 saakka.

Viimeisimpien arvioiden mukaisesti Lahden eteläisen kehätien (Vt12) rakentamisen kuntarahoituksen osuus on 2020 vuonna 12,9 milj. euroa ja 2021 vuonna 0,8 milj. euroa. Lahden kaupungin rahoitusosuus eteläiseen kehätiehen on 67,2 milj. euroa vuosina 2017–2021 ja 2,1 milj. euroa vuosina 2022–2026. Kokonaisuutena kehätien rahoitusosuus on 69,3 milj. euroa.

Arvopaperit ja osuudet vaihtelevat vuosittain tehtävien päätösten mukaisesti. Vuonna 2021 on investointiryhmään arvioitu käytettävän 0,5 milj. euroa.

Kaupungin investointitason alentamiseksi tulee etsiä ratkaisuja, joilla investointiohjelmassa olevia hankkeita voitaisiin toteuttaa edullisemmin esimerkiksi hyödyntämällä konsernin vajaakäyttöisiä tiloja, etsimällä mahdollisuuksia hankkeiden toteuttamiseen muiden tahojen kuin kaupungin puolesta tai järjestämällä toiminnat niin, että tila- tai muut investoinnit jäävät toisen toimijan toteutettavaksi. Mahdollisuudet irtaantua ei-välttämättömistä omistuksista tai omistuksista, jotka edellyttävät korvaus- tai muita investointeja on myös kartoitettava.

Alla olevassa yhteenvedossa on esitetty kaupungin kokonaisinvestointien euromääräinen kohdentuminen eri investointiryhmiin.

Yhteenveto investoinnit 2019–2025

1 000 euroa		TP 2019	TA+LTA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025
Kiinteä omaisuus	Menot	1 077	10 050	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500
	Tulot	9 451	4 120	8 120	4 120	4 120	3 120	3 120
Talonrakennusinvestoinnit	Menot	49 773	59 188	38 779	40 676	29 890	37 855	27 479
	Tulot	551	2 140	38 590	1 530	1 530	1 530	1 530
Julkinen käyttömaisuus	Menot	45 412	36 925	27 192	20 404	20 410	20 456	20 456
	Tulot	221	1 523	500	100			
Irtain omaisuus	Menot	3 546	8 868	8 280	8 230	6 705	6 440	3 590
	Tulot							
Arvopaperit ja osuudet	Menot	2 559	5 651	500	500	500	500	500
	Tulot							
Investoinnit yhteensä								
Bruttomenot		102 367	120 682	77 251	72 310	60 005	67 751	54 525
Bruttotulot (sis. Myyntivoitot ja rah.osuudet)		10 223	7 783	47 210	5 750	5 650	4 650	4 650
Netto		92 144	112 899	30 041	66 560	54 355	63 101	49 875

Kiinteä omaisuus

Kiinteän omaisuuden osalta investointisuunnitelman menot on kaupunginvaltuustoon nähden sitova.

Sitova investointisuunnitelman menot

1 000 €	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025
Menot	1 077	10 050	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500
Tulot	9 451	4 120	8 120	4 120	4 120	3 120	3 120
Netto	8 375	-5 930	5 620	1 620	1 620	620	620

Maanhankinnasta yhdyskuntarakentamisen tarpeisiin päättää pääsääntöisesti tekninen ja ympäristölautakunta sille myönnetyn määrärahan puitteissa. Määräraha kattaa myös eri tarkoituksiin ostetut rakennetut kiinteistöt ja hankittavilla kohteilla olevan puuston. Määrärahavaraksesta osoitetaan myös maankäyttösopimuksissa kaupungille tulevien maa-alueiden kirjanpidollinen meno.

Suunnitelmallisen raakamaan hankinnan rinnalla kaupungin tulee varautua maanhankintaan perusteluissa erityistapauksissa käyttämällä kiinteistökaupan etuosto-oikeutta ja lunastusmenettelyä sekä olemalla aktiivinen mahdollisissa pakko- huutokaupoissa. Etuosto-oikeuden käyttämisasioissa päätösvalta on kaupunginhallituksella. Etuosto-oikeutta käytettäessä osoitetaan rahoitus teknisen ja ympäristölautakunnan maanhankintaan varatuista määrärahoista.

Jos yhdyskuntarakenteen kehittymisen kannalta merkittävilta maa-alueilta tulee mahdollisuus hankkia, voidaan näiden kauppojen rahoittamiseksi turvautua erityisjärjestelyihin.

Kiinteän omaisuuden myyntituloista investointiosaan tuloutetaan kauppahinnasta maan hankintahintaa vastaava osuus. Mikäli myytävän kaavoitetun tonttimaan hankinnasta kaupungin omistukseen on kulunut pitkä aika, on hankintahinnan osuus pieni. Maan hankinta-arvo taseessa on keskimäärin 1,0 €/m².

Talousarviorakenteen mukaisesti kiinteän omaisuuden luovutuksen kauppahinta ilmoitetaan kokonaisuudessaan, mutta erotellen investointiosaan kirjautuvat myyntitulot ja käyttötuloiten kirjautuvat myyntivoitot.

Talonrakennusinvestoinnit

Sitova investointisuunnitelman menot

1 000 €	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025
Menot	49 773	59 188	38 779	40 676	29 890	37 855	27 479
Tulot	551	2 140	38 590	1 530	1 530	1 530	1 530
Netto	49 222	57 048	189	39 146	28 360	36 325	25 949
Perusparannukset			19 619	26 300	16 533	16 328	14 318
Korvausinvestoinnit			17 660	12 876	11 857	20 027	11 661
Uusinvestoinnit			0	0	0	0	0
Keskeneräiset hankkeet			1 500	1 500	1 500	1 500	1 500
Menot yhteensä			38 779	40 676	29 890	37 855	27 479

Talonrakennusinvestointien osalta investointisuunnitelman loppusumma on kaupunginvaltuustoon nähden sitova. Talonrakennusinvestoinnit on jaettu perusparannuksiin, korvausinvestointeihin, uusinvestointeihin sekä keskeneräisiin hankkeisiin. Talousarviopäätöksessä sitoudutaan talousarviovuoden investointeihin, tulevat vuodet ovat suuntaa antavia. Hankkeen lopullisesta sisällöstä, laajuudesta ja kustannuksista päätetään hankesuunnitelman yhteydessä.

Talonrakennusinvestoinnit, perusparannukset

Perusparannuksilla turvataan omaisuuden arvon säilyminen. Lisäksi tavoitteena on rakennusten korjausvelan pieneneminen. Samalla tilat korjataan teknisesti ja toiminnallisesti ajanmukaisemmiksi. Kustannustaso: Haahtela-indeksi 95.

1 000 €	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025
Menot	9 801	18 221	19 619	26 300	16 533	16 328	14 318
Tulot	265	590	486	30	30	30	30
Netto	9 536	17 631	19 133	26 270	16 503	16 298	14 288

Kohteet	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025
Konsernihallinnon hankeryhmä	4 325	13 915	3 447	187	187
Kaupungintalon perusparannus	4 138	13 728	3 260	0	0
Muut kohteet yhteensä	187	187	187	187	187
Sivistyksen palvelualueen hankeryhmä	13 730	11 730	12 107	15 038	13 174
Kivimaan monitoimitalo, perusparannus	4 800	5 900	279	0	0
Myllypohjan monitoimitalo, perusparannus	28	195	3 125	2 232	0
Kasakkamäen koulun perusparannus	0	0	303	2 607	3 911
Kaupunginteatterin perusparannus	2 278	0	0	0	0
Historiallisen museon toiminalliset muutokset	1 670	700	0	0	0
Päiväkotien perusparannukset yhteensä	660	1 704	5 351	7 167	3 186
Urheilukeskuksen perusparannukset yhteensä	300	300	300	300	300
Palvelualueen pienet työkohteet yhteensä	3 994	2 931	2 749	2 732	5 777
Muun vuokraustoiminnan hankeryhmä	1 564	655	978	1 102	957
Pääterveysaseman pienet hankkeet yhteensä	200	200	200	200	200
Sibeliustalon kongressisiiven sisäänkäynti ja salin uudistaminen	500	0	0	0	0
Imagorakennusten korjaukset yhteensä	664	255	578	702	557
Muut kohteet yhteensä	200	200	200	200	200

Konsernihallinnon hankeryhmä

- Konsernihallinnon hankeryhmässä on varattu rahoitusta kaupungin keskushallinnon ja taseyksiköiden käytössä olevien rakennusten korjaustöihin, joista suurin yksittäinen hanke on kaupungintalon perusparannus. Kaupungintalon perusparannustyöt aloitetaan vaiheittain kevään ja kesän 2021 aikana, ja ne valmistuvat kesällä 2023. Hankkeen kokonaiskustannusarvio on 22,19 milj. euroa (2019–2023).

Sivistyksen palvelualueen hankeryhmä

- Kivimaan monitoimitaloon kuuluvan vanhan koulurakennuksen perusparannus- ja muutostyöt tehdään laajennusosan jälkeen vuosina 2021–2022, ja tilat voidaan ottaa käyttöön keväällä 2023. Monitoimitaloon rakennetaan tilat esi- ja perusopetukselle, päiväkodille ja nuorisotoimelle. Perusparannus- ja muutostöiden kustannusarvio on 11,2 milj. euroa. Hankekokonaisuuteen liittyvät katualuemuutokset tehdään 2019–2021 ja liikunta-alueen rakentamistyöt 2023. Em. työt rahoitetaan julkisen käyttöomaisuuden budjetista.
- Myllypohjan monitoimitalosta ja Kasakkamäen koulusta laaditaan hankesuunnitelmat, joiden perusteella tehdään päätökset hankkeiden sisällöstä ja kustannuksista.
- Myllypohjan monitoimitaloon kuuluvan vanhan koulurakennuksen perusparannus aloitetaan samanaikaisesti uudisrakennusosan kanssa keväällä 2023 ja tilat ovat valmiit kesällä 2024. Perusparannuksen kustannusarvio on 5,6 milj. euroa.
- Kasakkamäen koulussa on tarpeen tehdä rakennuksen iästä johtuva tekninen perusparannus. Sen toteutus ajoittuu vuosille 2024–2025. Perusparannuksen kustannusarvio on 7,6 milj. euroa.
- Historiallisen museon yleisötilojen käyttöturvallisuutta ja huollettavuutta parannetaan sekä uudistetaan näyttelytilojen talo- ja näyttelytekniikkaa vuosina 2021–2022 yhteensä 2,7 milj. eurolla. Samanaikaisesti tehdään kosteusvauriokorjauksia yhteensä 2,1 milj. eurolla. Kosteusvauriokorjausten kustannukset on budjetoitu palvelualueen pieniin työkohteisiin. Työt valmistuvat kesällä 2020. Vuonna 2021 tehtävän pihan eli Aino-puisto kunnostuksen kustannukset rahoitetaan julkisen käyttöomaisuuden budjetista. Hankkeelle on myönnetty Opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) investointiavustusta 300 000 euroa vuosille 2018–2021, josta vuoden 2021 osuus on 180 000 euroa.
- Kaupunginteatterin perusparannus toteutetaan vaiheittain tekemällä pienehköjä korjauksia ja toiminnallisia muutoksia vuosina 2019–2021 lähinnä teatterin kesätauon aikana. Hankkeelle on myönnetty vuosille 2019–2021 OKM:n investointiavustusta 460 000 euroa, josta vuoden 2021 osuus on 276 000 euroa. Isompi parannus on odotettavissa 2027.
- Päiväkotien perusparannuksiin on varattu rahoitusta palveluverkkoselvityksessä säilytettäväksi määriteltyjen päiväkotien perusparannuksiin sekä osakorjauksiin. Isojen perusparannusten vaihtoehtona tarkastellaan uudisrakennusvaihtoehtoa.

- Urheilukeskuksessa on varauduttu rakennusten ja rakennelmien kunnosta johtuviin korjauksiin. Valtionavustusta odotetaan saatavan vuosittain 10 prosenttia investointien kustannuksista.

Muun vuokraustoiminnan hankeryhmä

- Määräraha on varattu korjauksiin, joita tehdään konserniyhtiöille sekä kaupunkikonsernin ulkopuolisille tahoille vuokra-tiloissa.
- Pääterveysasemalla varaudutaan tekemään vuosittain toiminnallisia muutoksia ja pienehköjä korjauksia.
- Sibeliustalon vuonna 2020 aloitettua pääsalin kunnostusta jatketaan vuonna 2021.
- Imagorakennuksiin varaudutaan tekemään niiden teknisen kunnan kannalta välttämättömät korjaukset. Imagorakennuksia ovat kohteet, joita pidetään kaupungin imagon kannalta tärkeinä ja suojelun kannalta merkittävänä, mutta joiden kohdalla tyydytään matalaankin tuottoon. Tällaisia ovat mm. kulttuurihistoriallisesti arvokkaat ja kaavoituksellisesti suojellut kohteet, joita ei pystytä riittävästi hyödyntämään kaupungin omassa toiminnassa. Pääasiassa imagorakennuksista huolehditaan kunnossapidon toimenpitein.

Talonrakennusinvestoinnit, korvausinvestoinnit

Korvausinvestoinnit tarkoittavat vanhojen tilojen korvaamista uusilla silloin, kun entiset tilat ovat teknisesti ja/tai toiminnallisesti vanhentuneet eikä niiden perusparannus ole tarkoituksenmukaista. Korvausinvestoinneilla pienennetään korjausvelkaa, kun huonokuntoisista rakennuksista luovutaan, ja ne korvataan uusilla. Samalla toiminta tehostuu, kun uudet tilat pystytään suunnittelemaan kaikilta osin ajanmukaisiksi. Lisäksi uudet rakennukset voidaan suunnitella ja rakentaa energiatehokkaammiksi ja näin edistää kaupungin energiansäästö tavoitteiden toteutumista. Kustannustaso: Haahtela-indeksi 95.

1 000 €	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025
Menot	35 901	36 855	17 660	12 876	11 857	20 027	11 661
Tulot	142	50	25				
Netto	35 759	36 805	17 635	12 876	11 857	20 027	11 661

Kohteet	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025
Sivistyksen palvelualueen hankeryhmä	17 660	12 876	11 857	20 027	11 661
Rakokiven monitoimitalo	3 561	0	0	0	0
Kivimaan monitoimitalo, uudisrakennus	2 650	0	0	0	0
Myllypohjan monitoimitalo, uudisrakennus	103	719	7 671	12 054	0
Renkomäen monitoimitalo, uudisrakennus	11 012	9 873	2 170	0	0
Kaarikadun päiväkodin uudisrakennus	144	2 073	1 382	0	0
Harjun koulua korvaava uudisrakennus	0	211	634	7 791	10 388
Mukkulan monitoimitalo	0	0	0	182	1 273

Sivistyksen palvelualueen hankeryhmä

- Rakokiven monitoimitalo valmistuu vuoden 2021 keväällä. Se korvaa Rakokiven koulun sekä Rakokivien, Niittytien ja Huokokujan päiväkotien ja Nastolan kirjaston nykyiset tilat. Hankkeen kokonaiskustannusarvio on 25,9 milj. euroa.
- Kivimaan monitoimitalon uudisrakennusosa valmistuu keväällä 2021. Uudisrakennukseen sijoittuvat opetustilojen lisäksi liikunta-, keittiö- ja ruokailutilat. Uudisrakennus korvaa puretun Kivimaan yläkoulun tilat. Uudisrakennusosan kokonaiskustannusarvio on 22,3 milj. euroa.
- Kaarikadun päiväkodin uudisrakennus korvaa päiväkodin vanhemman huonokuntoisen osan. Uudisrakennuksen kanssa samanaikaisesti korjataan päiväkodin uudempi osa. Uudemman osan korjauskustannukset 1,5 milj. euroa sisältyvät päiväkotien perusparannuksiin. Rakentaminen aloitetaan keväällä 2022 ja tilat ovat valmiina kesällä 2023. Uudisrakennuksen kustannukset ovat yhteensä 3,6 milj. euroa.
- Renkomäen monitoimitalo korvaa Renkomäen koulun ja kirjaston tilat sekä Ali-Juhakkalan koulun tilat. Monitoimitaloon tulee tilat myös esiopetukselle, jolloin viereiseen Renkomäen päiväkotiin vapautuu tilaa. Uusi monitoimitalo toteutetaan elinkaarimallilla siten, että rakentaminen alkaa keväällä 2021 ja tilat valmistuvat vuoden vaihteessa 2022/2023. Monitoimitalon kokonaiskustannusarvio on 24,17 milj. euroa. Monitoimitalon lisäksi vuodelle 2023 sisältyy sivistyksen palvelualueen perusparannusten pieniin kohteisiin 156 000 euroa pysäköintialueen valmiiksi saattamiseen ja päiväkotien perusparannuksiin 499 000 euroa Renkomäen päiväkodin esiopetus- ja neuvolatilojen muuttamiseen pienten ryhmille. Liikunta-alueen katujärjestelyjen kustannukset sisältyvät julkisen käyttöomaisuuden talousarvioon ja -suunnitelmaan.
- Myllypohjan monitoimitalon ja Harjun koulua korvaavan uudisrakennuksen sisällöstä ja kustannuksista päätetään hankesuunnitelmien käsittelyn yhteydessä.
- Myllypohjan monitoimitalon uudisrakennusosan rakentaminen aloitetaan samanaikaisesti vanhan koulurakennuksen perusparannuksen kanssa keväällä 2023. Tilat ovat valmiina vuodenvaihteessa 2024/2025. Uudisrakennuksen kokonaiskustannusarvio on 20,5 milj. euroa. Uudisrakennus korvaa Myllypohjan koulun uudemmat osat, Kunnaksen koulun sekä Ahtialan, Kunnaksen ja Leikkituvan päiväkodit.
- Harjun koulua korvaava uudisrakennus rakennetaan puretun Tiirismaan koulun paikalle. Uuden koulun myötä nykyisen Harjun koulun sekä Janhusen ja Millerin talojen muodostama kokonaisuus vapautuu jatkokehitykseen. Uuden koulurakennuksen tai monitoimitalon rakentaminen voidaan aloittaa aikaisintaan Paavolan kampuksen valmistuttua keväällä 2024 ja rakentamisaika on noin kaksi vuotta. Kustannusarvio riippuu sivistyksen palvelualueen palveluverkkotyön yhteydessä tehtävistä valinnoista.
- Kukkasen/Kirkonkylän kouluhanke siirtyy taloussuunnitelman jälkeiseen aikaan.
- Villähteen koulun asema palveluverkossa ratkaistaan tulevana vuosina sivistyspalveluiden palveluverkkosuunnitelman yhteydessä.

Talonrakennusinvestoinnit, uusinvestoinnit

Uusinvestoinnit ovat uudisrakennushankkeita tai laajennuksia, jotka johtuvat toiminnan laajentumisesta tai laatutason parantamisesta väljyyttä lisäämällä. Kustannustaso: Haahtela-indeksi 95. Taloussuunnitelmakaudella ei ole uusinvestointeja.

1 000 €	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025
Menot	4 071	2 612					
Tulot							
Netto	4 071	2 612					

Talonrakennusinvestoinnit, keskeneräiset hankkeet

Määräraha on varattu edellisestä vuodelta jatkuviin, keskeneräisiin hankkeisiin, joiden toteutuksen aikataulu on muuttunut siten, että edellisen vuoden määrärahoja on jäänyt käyttämättä.

1 000 €	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025
Menot		1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500
Tulot							
Netto		1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500

Rakennusten myynti, ei valtuustoon nähden sitova

Investointiosaan budjetoidaan aktivoitujen pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnistä saatavat tulot. Myyntitulo budjetoidaan investointitulona koko luovutusarvon määräisenä. Kiinteän omaisuuden myyntituloista budjetoidaan investointiosaan kauppahintaa vastaava osuus.

1 000 €	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025
Myyntituloarvio	144	1 500	38 079	1 500	1 500	1 500	1 500
Tasearvo	21	1 000	27 079	1 000	1 000	1 000	1 000
Myyntivoitto/tappio	123	500	11 000	500	500	500	500

Edellä olevassa taulukossa on esitetty arvioitu myyntitulo, tasearvo ja myyntivoitto-/tappio. Mikäli myytävä omaisuus on hankittu kaupungin omistukseen kauan sitten ja mainittuun omaisuuteen ei ole tehty parannusinvestointeja, on poistamaton tasearvo suunnitelman mukaisten poistojen vuoksi pieni, kun kyse on poistonalaisesta käyttöomaisuudesta.

Julkinen käyttöomaisuus

Julkisen käyttöomaisuuden osalta investointisuunnitelman menot ovat kaupunginvaltuustoon nähden sitova. Julkisen käyttöomaisuuden käytöstä päättää tekninen ja ympäristölautakunta vuosittain käyttösuunnitelman yhteydessä.

Sitova investointisuunnitelman menot

1 000 €	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025
Menot	45 412	36 925	27 192	20 404	20 410	20 456	20 456
Tulot	221	1 523	500	100			
Netto	45 191	35 402	26 692	20 304	20 410	20 456	20 456
Kohteet			TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025
Kadunrakennus			22 087	15 648	15 554	15 600	15 600
Satamat			930	700	700	700	700
Ulkovalaistus			790	1 000	1 000	1 000	1 000
Liikennevalohankkeet			100	100	200	200	200
Liikuntarakentaminen			1 025	1 000	1 000	1 000	1 000
Viheralueiden rakentaminen			1 500	1 500	1 500	1 500	1 500
Erillisrahoituksella			760	456	456	456	456

Irtain omaisuus

Sitova investointisuunnitelman menot

1 000 €	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025
Menot	3 546	8 868	8 280	8 230	6 705	6 440	3 590
Tulot							
Netto	3 546	8 868	8 280	8 230	6 705	6 440	3 590
Kohteet			TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025
Konsernihallinto			2 020	2 020	2 020	2 020	1 520
ICT-investoinnit			2 000	2 000	2 000	2 000	1 500
Konsernihallinnon tilajärjestelyt			20	20	20	20	20
Lahden Tilakeskus			150	150	150	150	150
Keittiötilojen kiinteiden kalusteiden hankinta ja uusinta			150	150	150	150	150
Sivistyksen palvelualue			5 735	5 670	4 145	3 880	1 530
Perus- ja lukio-opetus			3 393	3 570	970	2 870	1 000
Varhaiskasvatuspalvelut			400	700	700	700	700
Wellamo-opisto			10	10	10	10	0
Kirjasto- ja tietopalvelut			350	450	300	0	0
Kaupunginmuseo			1 167	540	1 865	0	0
Liikuntapalvelut			200	200	200	200	0
Kulttuuripalvelut			15	0	0	0	0
Nuorisopalvelut			200	200	100	100	0
Lahden kaupunginorkesteri			40	40	40	40	40
Instrumenttihankinnat			40	40	40	40	40
Lahden kaupunginteatteri			135	150	150	150	150
Teatteritekniikan korvaushankinnat			135	150	150	150	150
Kaupunkiympäristön palvelualue			200	200	200	200	200
Mittauslaitteet, tekniset laitteet, muu irtain ja ilmanlaadun seuranta			200	200	200	200	200

Arvopaperit ja osuudet

Määräraha on varattu elinkeinopoliittisten hankkeiden edellyttämiin omarahoitusosuuksiin ja konserniyhtiöiden osakepääomien mahdollisiin korotuksiin.

Sitova investointisuunnitelman menot

1 000 €	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025
Menot	2 559	5 651	500	500	500	500	500
Tulot							
Netto	2 559	5 651	500	500	500	500	500
Kohteet			TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025
Kohdentamaton erä			500	500	500	500	500

Rahoitusosa

Talousarvion rahoituslaskelma muodostuu kaupungin varsinaisen toiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirtojen muutoksista. Rahoituslaskelma näyttää, kuinka paljon kaupungin varsinaisen toiminnan ja sen investointien nettokassavirta on ylijäämäinen tai alijäämäinen. Rahoituksen rahavirta osoittaa, miten alijäämäinen nettokassavirta on rahoituskellisesti katettu tai miten ylijäämä on käytetty rahoitusaseman muuttamiseen.

Toiminnan rahavirran laskennan perustana ovat talousarviovuodelle budjetoidut tuloslaskelman vuosikate, 47,9 milj. euroa, satunnaiset erät sekä tulo-rahoituksen korjauserät. Vuosikatteeseen ja satunnaisiin eriin sisältyvät pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot oikaistaan tulo-rahoituksen korjauserissä. Tulo-rahoituksen korjauserissä vähennetään vuosikatteesta myös pakollisen eläkevarauksen vuotuinen 0,5 milj. euron purku. Eläkevastuuvaraus on pakollinen niissä kunnissa, jotka ns. vanhan eläkesäännön perusteella itse maksavat työntekijöidensä eläkkeitä.

Käyttöomaisuusinvestoinnit vuonna 2021 ovat 77,3 milj. euroa. Koko suunnitelmakaudella 2021–2023 käyttöomaisuusinvestoinnit ovat 209,6 milj. euroa. Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot saadaan pääasiassa tonttien ja kiinteistöjen myynneistä.

Rahoituksen rahavirta koostuu antolainauksen, lainakannan ja oman pääoman muutoksista sekä mahdollisista muista maksuvalmiuden muutoksista. Antolainauksen muutoksissa esitetään taseen pysyvien vastaavien sijoituksiin kuuluvien lainasaamisten lisäykset ja vähennykset. Lainakannan muutokset sisältävät pitkäaikaisten lainojen lisäykset ja talousarviovuoden lyhennykset ja mahdolliset nettomuutokset lyhytaikaisissa lainoissa.

RAHOITUSLASKELMA	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Toiminnan rahavirta	25 955 914	45 131 600	29 285 600	28 156 500	39 660 600
Vuosikate	26 442 969	49 251 600	47 905 600	32 276 500	43 780 600
Satunnaiset erät	941 264	0	0	0	0
Tulo-rahoituksen korjauserät	-1 428 319	-4 120 000	-18 620 000	-4 120 000	-4 120 000
Investointien rahavirta	-92 142 315	-112 898 500	-30 041 000	-66 560 000	-54 355 000
Investointimenot	-102 365 324	-120 681 800	-77 251 000	-72 310 000	-60 005 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	627 626	2 163 300	1 011 000	130 000	30 000
Pysyvien vast. hyödykkeiden luovutustulot	9 595 383	5 620 000	46 199 000	5 620 000	5 620 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	-66 186 401	-67 766 900	-755 400	-38 403 500	-14 694 400
Rahoituksen rahavirta					
Antolainaukset muutokset	-14 558 529	29 013 400	10 341 300	4 514 800	1 367 400
Antolainasaamisten lisäykset	-54 850 000	-15 000 000	-30 000 000	-35 000 000	-35 000 000
Antolainasaamisten vähennykset	40 291 471	44 013 400	40 341 300	39 514 800	36 367 400
Lainakannan muutokset	44 627 806	49 655 200	-12 650 000	27 800 000	8 100 000
Pitkäaikaisten lainojen lisäykset	90 000 000	60 000 000	20 000 000	65 000 000	80 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennykset	-44 601 000	-40 344 800	-32 650 000	-37 200 000	-71 900 000
Lyhytaikaisten lainojen muutokset	-771 194	30 000 000	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-11 618 005	0	4 375 000	4 725 000	3 475 000
Rahoituksen rahavirta	18 451 272	78 668 600	2 066 300	37 039 800	12 942 400
Rahavarojen muutos	-47 735 129	10 901 700	1 310 900	-1 363 700	-1 752 000
Tunnusluvut					
Investointien omahankintameno, milj. €	101,7	118,5	76,2	72,2	60,0
Investointien tulo-rahoitus, %	26,0	32,6	62,8	44,7	73,0
Pääomamenojen tulo-rahoitus, %	16,4	29,8	48,6	30,8	33,5

2020 vuoden luvuissa huomioitu marraskuussa käsiteltävä talousarviomuutos

Antolainat

Kaupunki myöntää talousarviovuonna antolainoja etupäässä tytäryhtiöilleen 30,0 milj. euroa. Tytäryhtiöiden rahoitus pyritään varmistamaan sisäisen pankin kautta myönnettävillä luotoilla. Antolainoja suunnitelmakaudella 2021–2023 arvioidaan myönnettävän yhteensä 100,0 milj. euroa.

Määräraha, ei sitova

Antolainat	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Lisäykset	54 850 000	15 000 000	30 000 000	35 000 000	35 000 000
Vähennykset	-40 291 471	-44 013 400	-40 341 300	-39 514 800	-36 367 400
Netto	14 558 529	-29 013 400	-10 341 300	-4 514 800	-1 367 400

Lainanotto, pitkäaikaiset lainat

Kaupungin rahoitustarve muodostuu pääosin investointimenoista, lainan lyhennyksistä sekä kaupungin tytäryhtiöille myönnettävistä lainoista. Vuoden 2021 rahoitustarvetta katetaan ottamalla pitkäaikaista lainaa 20 milj. euroa. Pitkäaikaisten lainojen lyhennykset ovat talousarviovuonna 32,7 milj. euroa, jolloin pitkäaikaisten lainojen nettolainanotoksi jää -12,7 milj. euroa. Suunnitelmakauden 2021–2023 aikana pitkäaikaisia lainoja otetaan 165,0 milj. euroa ja lyhennetään 141,8 milj. euroa. Netto-lainanotoksi jää tällöin 23,3 milj. euroa.

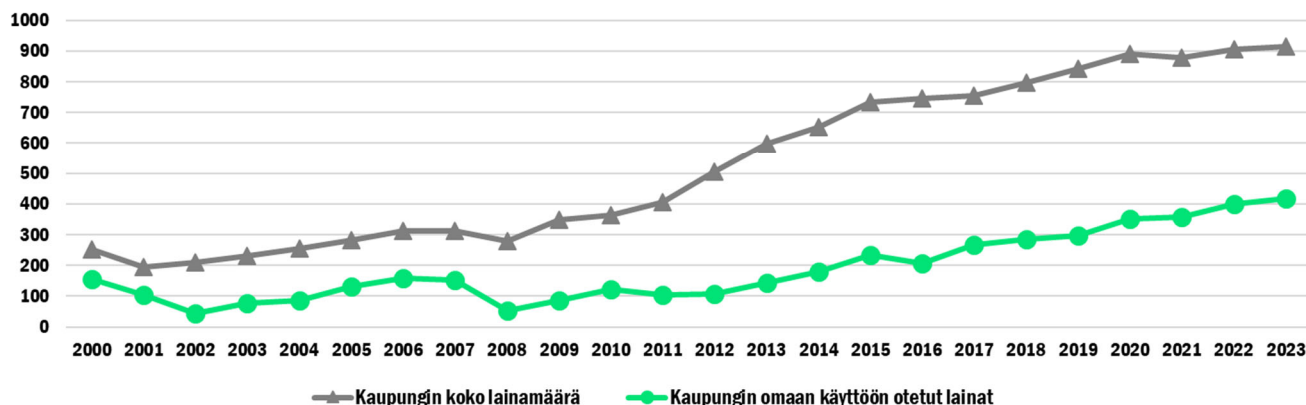
Talousarvion rahoitusosan lainakannan muutokset, -12,7 milj. euroa, ei saa ylittyä. Perustelluista syistä pitkäaikaisten lainojen lisäykset määrärahaa voidaan jättää käyttämättä tai korvata lyhytaikaisen lainan otolla taikka pitkäaikaisten lainojen lyhennyksiä voidaan maksaa talousarvioon merkittyä määrää enemmän. Pitkäaikaisen lainanoton lisäykseen ei sisällytetä lainojen konvertoinneista (ts. lainan ennakainen takaisinmaksu ja lainan nosto uusilla ehdoilla) johtuvaa luotonottamista.

Määräraha, ei sitova

Lainanotto, pitkäaikaiset	TP 2019	TA+LTA:t 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Lainanotto	90 000 000	60 000 000	20 000 000	65 000 000	80 000 000
Lyhennykset	-44 601 000	-40 344 800	-32 650 000	-37 200 000	-71 900 000
Netto	45 399 000	19 655 200	-12 650 000	27 800 000	8 100 000

Lahden kaupungin velkaantuneisuus kuvaajassa on esitetty lyhytaikaiset ja pitkäaikaiset lainat.

Lahden kaupungin velkaantuneisuus 2000–2023 (milj.)

Talousarvion ja taloussuunnitelman hyväksyminen

Kaupunginvaltuusto päättää

1. hyväksyä vuoden 2021 talousarvioehdotukseen sisältyvän talousarviorakenteen,
2. hyväksyä talousarvion määrärahojen, tuloarvioiden sekä toiminnallisten tavoitteiden sitovuuden yleisperusteluissa esitetyn mukaisena,
3. antaa kaupunginjohtajalle valtuuden nostaa vuoden 2021 aikana maksuvalmiuden turvaamiseksi ja rahoitustarpeen kattamiseksi lyhytaikaista luottoa siten, että luottoa on samanaikaisesti nostettuna enintään 250 milj. euroa,
4. antaa kaupunginjohtajalle valtuuden myöntää vuoden 2021 aikana lyhyt- ja pitkäaikaista luottoa kaupungin määräysvallassa oleville yhteisöille ja säätiöille yhteensä enintään 120 milj. euroa. Valtuutuksen enimmäismäärään ei sisällytetä konvertoinneista (lainan ennakoinninen takaisinmaksu ja lainan nosto uusilla ehtoilla) johtuvaa luoton myöntämistä,
5. antaa kaupunginjohtajalle valtuuden hyväksyä vuoden 2021 aikana korko- ja valuuttariskeiltä suojautumistoimenpiteitä 200 milj. euron rajaan asti. Valtuutuksen enimmäismäärään ei sisällytetä olemassa olevien johdannaissovimusten muokkaustoimenpiteitä, siltä osin kuin muokkaustoimenpide ei kasvata johdannaissovimusten pääomaa,
6. edellyttää, että vuoden aikana mahdollisesti esitettävien talousarviomuutosten valmistelussa tutkitaan ensisijaisesti mahdollisuudet kattaa ylitykset kaupungin talousarvion sisältä vuosikatetta heikentämättä silloin, kun tämä on mahdollista aiheuttamatta kohtuutonta haittaa muille toiminnoille,
7. hyväksyä ehdotuksen Lahden kaupungin vuoden 2021 talousarvioksi ja vuosien 2021–2023 taloussuunnitelmaksi.

Liitteet

Strategiset mittarit
Toiminnan tunnusluvut
Lahden 30 kk:n uudistumis- ja muutosohjelma
(talouden tasapaino-ohjelma)

Strategiset mittarit

Strategisten mittareiden toteutuminen

Lahden kaupunginvaltuusto hyväksyi kokouksessaan 14.5.2018 Lahden kaupungin päivitetyn strategian. Strategian perustavoitteiden toteutumista seurataan strategisilla mittareilla, jotka kuvaavat kehityksen suuntaa yleisellä tasolla. Strategiset mittarit eivät suoraan kuvaa organisaation oman toiminnan vaikuttavuutta, sillä mittareiden toteutumiseen vaikuttavat myös kaupunkikonsernin ulkopuoliset tekijät. Oman toiminnan strategialähtöisyys varmistetaan kytkemällä talousarvio, sekä siihen kirjattavat toiminnalliset tavoitteet kiinteästi kaupungin strategiaan. Toiminnallisten tavoitteiden seuranta tehdään puolivuositain. Strategisten mittareiden raportoinnissa esitetään otsikon alla mittarin kehityssuunta. Vihreä nuoli kertoo kehityksen olleen suotuisaa, punainen nuoli viestii negatiivisesta kehityksestä ja keltainen nuoli tarkoittaa lähes tasaista kehitystä tai sitä, että vertailuvuosia ei vielä ole. Ohessa on kuvattuna strategisten mittareiden sisältöä, lähteitä ja tiedon saatavuutta.

A. Elinvoiman strategisten tavoitteiden mittaaminen

1. Lahti on 125 000 asukkaan kaupunki vuonna 2022 ja 150 000 asukkaan kaupunki vuonna 2030. (A1)

Väestön kasvu (%)

- Toteutuma: 2015: 0,08 %, 2016: 0,53 %; 2017: 0,10 %, 2018: 0,32 2019: -0,11 %
- Lähde: Tilastokeskus, väestötillasto
- Kuvaus: Väestön lukumäärä 31.12.
- Tiedon päivitys: vuosittain, ennakkotieto kuukausittain

16 - 29-vuotiaiden osuus väestöstä (%)

- Toteutuma: 2015: 17,6 %; 2016: 17,6 %; 2017: 17,4 %, 2018: 17,4% 2019: 17,0 %
- Lähde: Tilastokeskus, väestötillasto
- Kuvaus: 16 - 29 vuotiaiden osuus väestöstä 31.12.
- Tiedon päivitys: vuosittain

2. Jatko-opiskelupaikkojen houkuttelevuus ja määrä kasvavat (A1)

Jatko-opintopaikkojen houkuttavuus

- Ensisijaiset hakijat/aloituspaikat yhteishaussa: Ammatillinen ja lukiokoulutus 2016: 1,08; 2017: 1,06; 2018: 1,03; 2019: 1,03; 2020: 1,10
Lahden ammattikorkeakoulu 2016: 4,3, 2017: 3,45, 2018: 3,17, 2019: 4,04, 2020: 4,04
- Lähde: Vipunen tietokanta, Lahden ammattikorkeakoulun tilasto
- Kuvaus: Yhteishaussa ensisijaisesti opiskelupaikkaa hakeneiden määrän suhde tarjolla oleviin aloituspaikkoihin.
- Tiedon päivitys: vuosittain

Jatko-opintopaikkojen määrä

- Aloituspaikkojen määrä yhteishaussa: Ammatillinen ja lukiokoulutus 2016: 2 777, 2017: 2 599, 2018: 2 359, 2019: 2 134, 2020: 1 933
Lahden ammattikorkeakoulu 2016: 1 058, 2017: 1 172, 2018: 1 265, 2019: 1 315, 2020: 1 425
LUT: 2016: 36, 2017: 0, 2018: 63, 2019: 141, 2020: 210
- Lähde: Vipunen tietokanta, Lahden ammattikorkeakoulun tilasto
- Kuvaus: Tarjolla olevien aloituspaikkojen määrä
- Tiedon päivitys: vuosittain

3. Toisen asteen koulutuksen suorittaneiden osuus kasvaa

Ilman 2. asteen koulutusta olevien 20-24 vuotiaiden osuus ja osuuden muutos verrokkikaupunkeihin

- 20-24 vuotiaiden osuus / osuuden muutos edellisvuoteen:
- 2014: Lahti 20,8% / -0,9%, Tampere 13,6% / -0,6%, Kuopio 13,0% / -0,2%, Kotka 25,2% / -0,5%
- 2015: Lahti 21,1% / +0,2%, Tampere 13,6% / 0,0%, Kuopio 12,2% / -0,8%, Kotka 24,0% / -1,2%
- 2016: Lahti 21,4% / +0,3, Tampere 13,2% / -0,4%, Kuopio 11,8% / -0,4%, Kotka 23,7% / -0,3%
- 2017: Lahti 21,7% / +0,3%, Tampere 12,7% / -0,5%, Kuopio 11,4% / -0,4%, Kotka 22,0% / -1,7%
- 2018: Lahti 20,9 % / -0,8 %, Tampere 11,9 % / -0,8 %, Kuopio 11 % / -0,4 %, Kotka 20,1 % / -1,9 %
- Lähde: Tilastokeskus
- Kuvaus: Ilman 2. asteen koulutusta olevien 20-24 vuotiaiden osuus ja osuuden muutos verrokkikaupunkeihin (Tampere, Kuopio ja Kotka)
- Tiedon päivitys: vuosittain

4. Työllisyysaste nousee vuoden 2008 tasolle vuoteen 2022 mennessä ja on yli 75 % vuonna 2030. (A2)

Työllisyysaste (%)

- Toteutuma: 2015: 64,2 %; 2016: 65,2 %; 2017: 66,5 %; 2018: 67,8 %, 2019: 69,8 %, 2020: 66,8 %
- Lähde: TEM ja Tilastokeskus (elokuu)
- Kuvaus: 18-64-vuotiaiden työllisten osuus saman ikäisestä väestöstä
- Tiedon päivitys: vuosittain

Nuorisotyöttömyysaste (%)

- Toteutuma: 2015: 26,4 %, 2016: 23,9 %, 2017: 23,9 %, 2018: 21,8 %, 2019: 20,8 %, 2020: 21,4 %
- Lähde: TEM ja Tilastokeskus (elokuu)
- Kuvaus: 15-24-vuotiaiden työttömien osuuden prosentteina 15-24-vuotiaasta työvoimasta
- Tiedon päivitys: kuukausittain

Työttömyysaste (%)

- Toteutuma: 2015: 18,9%, 2016: 18,1 %, 2017: 17,0 %, 2018: 15,2 %, 2019: 14,1 %, 2020: 16,7 %
- Lähde: TEM ja Tilastokeskus (elokuu)
- Kuvaus: Työttömien osuuden prosentteina työvoimasta
- Tiedon päivitys: kuukausittain

5. Uusien yritysten määrä kasvaa. (A1, A3, A4)

Uusien yritysten määrä

- Toteutuma: 2016 Q1: 168, 2017 Q1: 168, 2018 Q1: 199,
- 2019 Q1: 187, 2020 Q1: 203
- 2016: 545, 2017: 540, 2018: 648, 2019: 672
- Lähde: Tilastokeskus
- Kuvaus: Ajanjakson aikana toimintansa aloittaneet yritykset, jotka ovat liiketoiminnasta tai kiinteistön käyttöoikeuden luovutuksesta arvonlisäverovelvollisia tai toimivat työnantajina. Tarkastelun ulkopuolelle jäävät säätiöt, aatteelliset yhdistykset, julkiset viranomaiset ja uskonnolliset yhteisöt. Tilastoon sisältyvät valtion liikelaitokset mutta eivät kuntien liikelaitokset.
- Tiedon päivitys: vuosittain, neljännesvuosittain

6. Yrittäjien tyytyväisyys kunnan elinkeinopolitiikkaan kasvaa. (A1, A2, A3, A4)

Kokonaisarvosana kunnan elinkeinopolitiikasta

- Toteutuma: 2014: 6,5; 2016: 6,4; 2018: 6,2; 2020: 6,76 (arvosana 2,84 muunnettu 1-5 asteikosta kouluarvosanaksi)
- Lähde: Elinkeinopoliittinen mittaristo (ELPO)-kysely, Suomen Yrittäjät
- Kuvaus: Suomen Yrittäjien jäsenkunnan verkkokyselynä selvitetty näkemykset kuntien elinkeinopolitiikasta sekä kuntien ja yrittäjien yhteistyön kehittymisestä.
- Tiedon päivitys: joka toinen vuosi

7. Keskustan elinvoimaisuus kasvaa mitatusti. (A4)

Keskustan elinvoimalaskenta

- Toteutuma:
- Liiketilöiden määrä: 2016: 788; 2017: 804; 2018: 807; 2019: 810; 2020: 814 kpl
- Kuumien yritysten lkm. 2016: 376; 2017: 387; 2018: 378; 2019: 370; 2020: 368 kpl
- Vapaina olevien liikekiinteistöjen lkm. 2016: 108; 2017: 98; 2018: 98; 2019: 96; 2020: 83 kpl
- Elinvoimaluku: 2016: 2,68; 2017 = 2,78; 2018 = 2,68; 2019 : 2,636; 2020: 2,742
- Lähde: Elävät kaupunkikeskustat ry:n Elinvoimalaskenta
- Kuvaus: Vuosittain seurataan rajatun elinvoimaisen keskusta-alueen rajauksen sisältä a) liiketilöiden kokonaismäärää b) lauantaisin satunnaisesti asiakkaiden saavutettavissa olevien keskustan kuluttajapalveluiden ja -kaupan liikkeiden määrää sekä ravintoloiden ja kahviloiden määrää = kuumat yritykset. c) vapaina olevien liikekiinteistöjen määrää sekä d) Elinvoimalukua, joka saadaan kaavasta (kuumat yritykset - vapaina olevat liiketilat) / asukasmäärä * 1 000.
- Tiedon päivitys: vuosittain

8. Yhdyskuntarakenne kehittyi kestävästi. (A4)

Asukkaiden osuus kestävästi liikkumisen vyöhykkeillä taajama-alueilla, % asukkaista

- Toteutuma: 2017 78%, 2018 77,9%, 2019: 77,9%
- Lähde: Elinympäristön tietopalvelu Liiteri (SYKE), raportoidaan myös yleiskaavan seurannassa
- Kuvaus: Taajama-alueella asuvien asukkaiden osuus (%) keskustan jalankulku- ja reunavyöhykkeellä, alakeskuksen jalankulkyvyöhykkeellä, intensiivisellä joukkoliikennevyöhykkeellä ja joukkoliikennevyöhykkeellä.
- Tiedon päivitys: Vuoden välein.

9. Lahden asukaskohtaiset khk-päästöt ovat -80 % vuoden 1990 tasosta vuoteen 2025 mennessä. (A1, A3)

Kasvihuonekaasupäästöjen määrän kehitys

- Toteutuma: 2013: asukasta kohti lasketut khk-päästöt Lahti -17 %, Nastola -18 % vuoden 1990 tasosta; 2016: Lahti - 37 %, 2017: Lahti - 47 % vuoden 1990 tasosta
- Lähde: Kasvener-laskentamalli ja CO2-raportti
- Kuvaus: Laskentamalli selvittää, kuinka paljon kunnan alueen energiankäytöstä, teollisuus- ja maataloustoiminnasta sekä jätteiden ja jätevesien käsittelystä syntyy vuoden aikana kasvihuonekaasupäästöjä. Laskenta noudattaa IPCC:n laskentaperiaatteita.
- Tiedon päivitys: noin kahden vuoden välein

10. Tapahtumien määrä kasvaa 3 % vuosittain. (A5, A6)

Tapahtumien määrä

- Toteutuma: Laskentamenetelmä syntyy tapahtumasuunnitelman päivitystyön myötä 2020
- Lähde: Päijät-Hämeen matkailu- ja tapahtumastrategia 2025 - Visit Lahti
- Kuvaus: Kansainvälisten kokousten kongressitiedot saadaan Visit Finlandilta. Muiden tapahtumien laskentaan luodaan kaupungille oma laskentamenetelmä vuonna 2018
- Tiedon päivitys: vuosittain

11. Lähiluonnon virkistyskäyttömahdollisuudet kasvavat. Luonnonsuojelualueiden osuus kokonaispinta-alasta kasvaa.

Alueen vesistöjen kunto

- Toteutuma: 2014 11 %, 2020: 21% järvien pinta-alasta ekologiselta tilaltaan hyvässä tai erinomaisessa luokassa
- Lähde: Lahden seudun ympäristökatsaus, tarkkailuraportit, vesienhoidon toimenpideohjelma
- Kuvaus: Kuvaus: Vesistöjen tilaa seurataan tarkkailuohjelman mukaisesti. Lahdessa oli vuonna 2020 kaupungin omassa tarkkailussa 16 järveä.
- Tiedon päivitys: kerran valtuustokaudessa; 6-vuosittain

Merkittyjen virkistysreittien määrä

- Toteutuma: 2018: 761km
- Lähde: Kaupunkiympäristön palvelualue
- Kuvaus: Merkittyjen virkistysreittien määrä kilometreinä
- Tiedon päivitys: kerran valtuustokaudessa

Rauhoitettujen alueiden osuus kokonaispinta-alasta

- Toteutuma: 2016 1,8% 2017 1,8% 2018: Pinta-alasta 1,9% 2019: Pinta-alasta 1,9%
- Lähde: Lahden seudun ympäristökatsaus
- Kuvaus: Pinta-alaan suhteutettu rauhoitettujen alueiden osuus.
- Tiedon päivitys: vuosittain

B. Uudistumisen strategisten tavoitteiden mittaaminen

1. Asukkaiden tyytyväisyys kuntapalveluihin kasvaa. (B1)

Palvelutyytyväisyys kuntapalveluihin

- Toteutuma: 2015: 3,55; 2017: 3,46
- Lähde: Kaupunki- ja kuntapalvelut -tutkimus (KAPA) Uusi KAPA-tutkimus tehdään syksyllä 2020.
- Kuvaus: Laaja asuinkuntaindeksi, yleinen palvelutyytyväisyys, asteikko 1-5, keskiarvo 54 palvelusta, vastaajina 18-79 -vuotiaat, satunnaisotos
- Tiedon päivitys: 2. vuoden välein

2. Kaupungin tilatehokkuus kasvaa (B1)

Tilatehokkuuden mittari

- Toteutuma: Koulukiinteistöt: 2019: 13,9 htm2/oppilas (koko maa: 13,6 htm2/oppilas) Päiväkodit: 2019: 11,3 htm2/lapsi (koko maa: 11,2 htm2/lapsi)
- Lähde: Tilakeskus ja Kiinteistötalouden instituutti (KTI)
- Kuvaus: Huoneistoala / oppilas kouluissa ja huoneistoala / lapsi päiväkodeissa. Nämä tilatehokkuuden mittarit on kehittänyt Kiinteistötalouden instituutti on kehittänyt yhdessä kuntien kanssa vuonna 2019.
- Tiedon päivitys: kahden vuoden välein

3. Toteutetut ja arvioidut strategialla toteuttavat kokeilut. (B2)

Strategialla toteuttavat kokeilut

- Toteutuma: 2018: Toteutetut 2, arvioidut 0, käynnissä 8 kokeilua. 2019: Toteutetut 3, arvioidut 1, käynnissä 3 kokeilua
- Lähde: Projektisalkku
- Kuvaus: Lukumäärä perustuu Lahden kaupungin projektisalkussa oleviin toteutuneisiin ja arvioituihin projekteihin, jotka on määritelty kokeiluiksi.
- Tiedon päivitys: vuosittain

Esimieheni kannustaa kokeilemaan ja etsimään sujuvampia toimintatapoja

- Toteutuma: 2018: 3,93 2020 3,79
- Lähde: Lahden kaupungin työhyvinvointikysely
- Kuvaus: Perustuu työhyvinvointikyselyn kysymykseen "Esimieheni kannustaa kokeilemaan ja etsimään sujuvampia toimintatapoja. Arviointiasteikko 1 = pitää erittäin huonosti paikkaansa, 2 = pitää huonosti paikkaansa, 3 = pitää jossain määrin paikkaansa, 4 = pitää hyvin paikkaansa, 5 = pitää erittäin hyvin paikkaansa.
- Tiedon päivitys: joka toinen vuosi

4. Kaupungin tulorahoitus vuonna 2022 riittää kattamaan nettoinvestoinnit. (B3)

Investointien tulorahoituksen osuus

- Toteutuma: 2016: 61,3 %; 2017: 89,9 %; 2018: 39,0%; 2019: 24,3%
- Lähde: tilinpäätös (kh toimialan toiminnallinen tavoite)
- Kuvaus: =100*vuosikate/investointien omahankintameno
- Tiedon päivitys: vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä

5. Yrittäjien tyytyväisyys kunnan viestintään ja tiedottamiseen kasvaa. (B4)

Kunnan viestintä ja tiedottaminen,

- Toteutuma:
- 2016: 6,6 (koko maa 7,5, Päijät-Häme 7,2)
- 2018: 6,3 (koko maa 6,8, Päijät-Häme 6,7)
- 2020: -0,12 (koko maa +0,01, Päijät-Häme -0,13)
- Lähde: Kuntabarometri 2020 (ennen Elinkeinopoliittinen mittaristokysely), Suomen Yrittäjät
- Kuvaus: Suomen Yrittäjien jäsenkunnan verkkokyselynä selvitetty näkemys kuntien elinkeinopoliitikasta sekä kuntien ja yrittäjien yhteistyön kehittämisestä. Kuntabarometrissä ilmoitetaan kehityksen suunta 5-portaisessa asteikossa.
- Tiedon päivitys: joka toinen vuosi

C. Yhteisöllisyyden strategisten tavoitteiden mittaaminen

1. Lapsivaikutuksia arvioidaan laajasti. (C1)

Lapsivaikutusten arviointi

- Toteutuma: Lapsivaikutusten arviointia on toteutettu, mutta sitä ei ole vielä dokumentoitu systemaattisesti päätösesityksiin. Lapsivaikutusten arviointi on osa kuntalaisvaikutusten ennakoarviointia joka jatkossa dokumentoidaan kaupungin uudistettavaan asianhallintajärjestelmään.
- Lähde: Sivistyksen palvelualue & Konsernihallinto
- Kuvaus: Lapsivaikutusten arviointimalli on integroitu osaksi Kuntaliiton suosituksen mukaista vaikutusten ennakoarviointia. Arviointi sisällytetään osaksi päätöksentekoprosessia ja se dokumentoidaan kaupungin asianhallintajärjestelmään.
- Tiedon päivitys: vuosittain

2. Yksinäisyyden kokemus vähenee. (C1, C2, C3)

Ei yhtään läheistä ystävää, perusopetus 8. ja 9. lk %, lukio 1. ja 2. vuosi, %, ammatillinen oppilaitos, %

- Toteutuma:
 - perusopetus 8. ja 9. lk 2013: 7,6 %, 2017: 6,9 %, 2019: 8,8 %
 - lukio 1. ja 2. vuosi 2013: 7 %, 2017: 7,8 %, 2019: 7,7 %
 - ammatillinen oppilaitos 2013: 7,6 %, 2017: 4,1 %, 2019: 7,9 %
- Lähde: Kouluterveyskysely
- Kuvaus: THL:n kouluterveyskysely toteutetaan parittomina vuosina koko maassa. Oppilaat vastaavat kyselyyn koulupäivän aikana opettajan valvonnassa. Kysely on vapaaehtoinen ja nimetön.
- Tiedon päivitys: joka toinen vuosi

Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus (%), 65 vuotta täyttäneet

- Toteutuma: 2013: 6,9 %; 2014: 11,5 %; 2015: 12 % 2018: 7,2 %
- Lähde: ATH-kysely (2017 lähtien FinSote-tutkimus) tai oma kysely
- Kuvaus: Kansallisen terveys-, hyvinvointi- ja palvelututkimus FinSoten avulla seurataan väestön hyvinvoinnissa ja terveydessä tapahtuneita muutoksia eri väestöryhmissä ja alueittain. Vastaava kysely voidaan sisällyttää muihin kaupungin toteuttamiin tai osallistumisiin kyselyihin.
- Tiedon päivitys: joka toinen vuosi

3. Eri väestöryhmät ovat entistä terveempiä. (C1, C3)

Ikävakiointu sairastavuusindeksi

- 2016: 101,0; 2017: 100,0; 2018:99,9
- Lähde: Kela/Terveyspuntari
- Kuvaus: indeksin avulla pyritään havainnollistamaan sitä, miten tervettä tai sairasta alueen väestö on suhteessa koko maan väestön keskiarvoon (= 100). Luku on laskettu ikävakiointuna. Sairastavuusindeksi perustuu kolmeen tilastomuuttujaan: kuolleisuuteen, työkyvyttömyyseläkkeellä olevien osuuteen työikäisistä (16-64-vuotiaat) sekä lääkkeiden ja ravintovalmisteiden korvausoikeuksien haltijoiden osuuteen väestöstä. Niistä kukin on suhteutettu maan väestön keskiarvoon. Sairastavuusindeksi on näiden kolmen osaindeksin keskiarvo.
- Tiedon päivitys: vuosittain

Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, perusopetus 8. ja 9. lk, %, lukio 1. ja 2. vuosi, %, ammatillinen oppilaitos, %

- Toteutuma:
 - perusopetus 8. ja 9. lk 2013: 15, %, 2017: 16,6 %, 2019: 19,6 %
 - lukio 1. ja 2. vuosi 2013: 16,4 %, 2017: 20,8 %, 2019: 22,4 %
 - ammatillinen oppilaitos 2013: 22,6 %, 2017: 29,2 %, 2019: 23,1 %.
- Lähde: Kouluterveyskysely
- Kuvaus: THL:n kouluterveyskysely toteutetaan parittomina vuosina koko maassa. Oppilaat vastaavat kyselyyn koulupäivän aikana opettajan valvonnassa. Kysely on vapaaehtoinen ja nimetön.
- Tiedon päivitys: joka toinen vuosi

Koettu terveydentila on hyvä tai melko hyvä (%) vastaajista

- Toteutuma: 2017: 63 %,
- Lähde: Kaupunki- ja kuntapalvelut -tutkimus (KAPA) täydennettynä kaupungin kysymyksillä tai oma/muu kysely
- Uusi KAPA-kysely tehdään syksyllä 2020
- Tiedon päivitys: kahden vuoden välein

4. Aktiivisesti osallistuvien asukkaiden määrä kasvaa. (C3)**Aktiivisesti yhteisöjen toimintaan osallistuvat (%)**

- Toteutuma: 2018: 25,3 %
- Lähde: Kansallinen terveys-, hyvinvointi- ja palvelututkimus Fin-Sote
- Kuvaus: Osuus 18–79-vuotiaista, jotka osallistuvat aktiivisesti jonkin kerhon, järjestön, yhdistyksen, harrastusryhmän tai hengellisen tai henkisen yhteisön toimintaan (esimerkiksi urheiluseura, asukastoiminta, puolue, kuoro, seurakunta)
- Tiedon päivitys: joka toinen vuosi

5. Koettu turvallisuus lisääntyy. (C2, C3)**Turvallinen olo koulussa 3–10 lk. (%)**

- Toteutuma: 2016: 90,3 % 2018: 90,5% 2020: 79,8%
- Lähde: Perusopetuksen arviointikysely
- Kuvaus: Oppilaille esitettiin väite ”Minulla on turvallinen olo koulussa” arviointiasteikolla 4 = ”Olen eri mieltä”, 10 = Olen samaa mieltä. Prosenttilukema kertoo osuuden vastaajista, jotka vastasivat arvon 8–10.
- Tiedon päivitys: kahden vuoden välein.

Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa perusopetus 4. ja 5. lk, %, perusopetus 8. ja 9. lk, %, lukio 1. ja 2. vuosi, %, ammatillinen oppilaitos, %

- Toteutuma:
 - perusopetus 4. ja 5. lk 2017: 6,7 %, 2019: 7,4 %
 - perusopetus 8. ja 9. lk 2013: 8,3 %, 2017: 5,4 %, 2019: 4,7 %
 - lukio 1. ja 2. vuosi 2013: 1,4 %, 2017: 0,7 %, 2019: 0,7 %
 - ammatillinen oppilaitos 2013: 5,1 %, 2017: 3,1 %, 2019: 3,7 %
- Lähde: Kouluterveyskysely
- Kuvaus: THL:n kouluterveyskysely toteutetaan parittomina vuosina koko maassa. Oppilaat vastaavat kyselyyn koulupäivän aikana opettajan valvonnassa. Kysely on vapaaehtoinen ja nimetön.
- Tiedon päivitys: joka toinen vuosi

Vanhemman liiallinen alkoholinkäyttö aiheuttanut haittaa perusopetus 4. ja 5. lk, %, perusopetus 8. ja 9. lk, %, lukion 1. ja 2. vuosi, %, ammatillinen oppilaitos, %

- Toteutuma:
 - perusopetus 4. ja 5. lk 2017: 1,7 %, 2019: 2,3 %
 - perusopetus 8. ja 9. lk 2017: 4,9 %, 2019: 5,0 %
 - lukio 1. ja 2. vuosi 2017: 7,7 %, 2019: 6,6 %
 - ammatillinen oppilaitos 2017: 10,4 %, 2019: 7,9 %
- Lähde: Kouluterveyskysely
- Kuvaus: THL:n kouluterveyskysely toteutetaan parittomina vuosina koko maassa. Oppilaat vastaavat kyselyyn koulupäivän aikana opettajan valvonnassa. Kysely on vapaaehtoinen ja nimetön.
- Tiedon päivitys: joka toinen vuosi

6. Kaupungin henkilöstön työhyvinvointi lisääntyy. (C4)**Työhyvinvointikysely: Psykososiaalista kuormitusta mittavien väitämien kokonaiskeskiarvo**

- Toteutuma: 2020: 3,33 (arviointiasteikko yhdestä viiteen)
- Lähde: Lahden kaupungin työhyvinvointikysely
- Kuvaus: Yhteenvedoindikaattori työhyvinvointikyselyn tuloksista koko henkilöstön osalta. Mittari uudistui tuoreimmassa työhyvinvointikyselyssä.
- Tiedon päivitys: joka toinen vuosi

7. Työnantajamaine kehitty myönteisesti. (C4)**Työhyvinvointikysely, Suositeluindeksi NPS**

- Toteutuma: 2018: - 15,01 ja 2020: -9,04
- Lähde: Lahden kaupungin työhyvinvointikysely
- Kuvaus: Perustuu työhyvinvointikyselyn kysymykseen ”Kuinka todennäköisesti suosittelet Lahden kaupunkia työpaikkana perheenjäsenellesi tai ystävällesi?”. Arviointiasteikko 0=Erittäin epätodennäköisesti, 10=Erittäin todennäköisesti. Suositteelukysymyksen vastaajat jaetaan kolmeen osaan: suositelijat (arvo 9-10), neutraalit (arvo 7-8), arvostelijat (arvo 0-6). Suositeluindeksi NPS = Suositelijat % - Arvostelijat %.
- Tiedon päivitys: joka toinen vuosi

8. Lasten osallisuutta lisätään kaupungin palvelujen suunnittelussa ja kehittämisessä sekä kaupungin kaikissa lapsia koskevissa toiminnoissa. (C1, C2, C3)**Nuorilla on mahdollisuus vaikuttaa itseään koskeviin asioihin 3–10 lk. (%)**

- Toteutuma: 2016: 85,3 % 2018: 87,5% 2020: 73,8%
- Lähde: Perusopetuksen arviointikysely
- Kuvaus: Oppilaille esitettiin väite ”Minulla on mahdollisuus vaikuttaa itseäni koskeviin asioihin.” arviointiasteikolla 4 = ”Olen eri mieltä”, 10 = Olen samaa mieltä. Prosenttilukema kertoo osuuden vastaajista, jotka vastasivat arvon 8–10.
- Tiedon päivitys: kahden vuoden välein.

9. Varhaiskasvatuksen piirissä olevien yli 3-vuotiaiden lasten määrä nousee merkittävästi. (C1, C2) **Varhaiskasvatuksen piirissä olevien yli 3-vuotiaiden lukumäärä**

- Toteutuma kunnallisessa varhaiskasvatuksessa (toukokuun tilanne):
Neljävuotiaat: 2016: 854, 2017: 716, 2018: 713, 2019: 859, 2020: 819
Viisivuotiaat: 2016: 849, 2017: 884, 2018: 778, 2019: 930, 2020: 914

Toiminnan tunnusluvut

SIVISTYKSEN PALVELUALUE

Varhaiskasvatuspalvelut	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Alle kouluikäisten lasten sijoittuminen					
Määrä	7 821	7 900	7 500	7 400	7 300
Varhaiskasvatuksessa/esiopetuksessa	4 139	4 200	3 350	3 350	3 350
Yksityisessä varhaiskasvatuksessa	1 435	1 200	1 600	1 600	1 600
Kotihoidon tuella	1 736	1 800	1 500	1 500	1 500
Perusopetus	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Oppilasmäärä	10 390	10 600	10 600	10 600	10 500
Vuosiviikkotuntia	16 773	18 144	16 324	17 066	17 640
Vuosiviikkotuntia / oppilas	1,61	1,71	1,54	1,61	1,68
Nuorisopalvelut	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Osallistuja- ja asiakasmäärä	228 370	200 000	200 000	195 000	195 000
Asiakaspalautteen keskiarvo	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1
Erytistettyjen nuorten määrä ja asiakastytyväisyys	689	550	550	550	550
Työllisyyspalveluita käyttävien nuorten määrä, joista	4,6	4,2	4,2	4,2	4,2
työllistettyjen nuorten määrä ja sijoittuminen %	388	900	900	1 000	1 000
	195	180	180	180	180
	49	50	50	50	50
Osaaminen ja tieto	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Lukiokoulutus					
Opiskelijämäärä	2 179	2 150	2 200	2 200	2 200
Kursseja	2 250	2 400	2 200	2 200	2 200
Kursseja/opiskelija	1,1	1,1	1,0	1,0	1,0
Kirjasto- ja tietopalvelut					
Lainaajia	40 272	40 000	40 000	40 000	40 000
Lainauksia /asukas	17,1	17,0	17,0	17,0	17,0
Verkkokäynnit / asukas	4,3	5,0	5,5	5,5	5,5
Liikuntapalvelut	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Kävijämäärät					
Maauimala	42 452	-	45 000	45 000	45 000
Kivimaan uimahalli	118 240	-	130 000	130 000	130 000
Saksalan uimahalli	81 010	-	85 000	85 000	85 000
Lahden uimahalli	103 599	-	115 000	115 000	115 000
Nastolan uimahalli	54 944	-	60 000	60 000	60 000
Kaupunginmuseo	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Lausunnot (arkeologia ja rakennustutkimus, muut)	305	220	280	290	310
Hankitut taideteokset (ostot ja lahjoitukset)	12	250	70	70	60
Kuvanvälitys (määrä)	46	2 500	190	200	200
Lapset ja nuoret asiakkaat (18 ikävuoteen saakka)	10 539	7 000	11 000	12 500	13 000

KAUPUNGINORKESTERI

Kaupunginorkesteri	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Julkisia konsertteja	78	80	80	80	80
Kuulijoita em. konserteissa	43 705	49 000	49 000	53 000	53 000
Muita esiintymisiä (tilausesiintymiset, ulkomaan konsertit, pienesiintymiset)	142	65	65	65	65
Kuulijoita yhteensä	61 010	54 000	54 000	58 000	58 000

KAUPUNGINTEATTERI

Kaupunginteatteri	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Näytäntöjen lkm.	282	300	250	250	250
Ensi-iltojen lkm.	9	8	7	7	7
Katsojamäärä	74 477	82 000	71 000	71 000	71 000
Lasten ja nuorten näytäntöjen lkm.	54	70	70	70	70
Yleisötyön tilaisuudet (ei esitys)	178	100	100	100	100
Oma tulorahoitus / katsoja	27,6 €	26,0 €	29,0 €	29,0 €	29,0 €

KAUPUNKIYMPÄRISTÖN PALVELUALUE

Kunnallistekniikka	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Katuja (km)	650	708	708	725	725
Erillisiä kevyen liikenteen väyliä (km)	166	167	167	184	184
Hoidettuja puistoja ja liikenneviheralueita (ha)	781	505	600	700	780
Leikkipuistoja ja leikkialueita (kpl)	159	157	155	153	151
Metsiä (ha)	6 922	6 944	6 944	6 944	6 944
Katupuita (kpl)	9 192	9 380	9 380	9 530	9 680
Venepaikkoja (kpl)	2 206	2 202	2 240	2 240	2 240
Maankäyttö ja aluehankkeet	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Kaupungin asemakaavoitettu alue yhteensä (ha)	9 730	9 770	9 790	9 800	9 810
Asemakaavoitettu asumisen k-ala/v	85 000	85 000	85 000	85 000	85 000
Kaupungin maanomistus yht. (ha)	12 755	12 860	12 900	12 900	12 900
Maanostot (ha/v)	28	50	50	50	50
Maanvuokrasopimukset yht. (kpl)	5 027	5 140	5 050	5 030	5 020
Tonttien luovutus (kpl/v)	110	115	50	70	100
Rekisteröidyt kiinteistöt (kpl/v)	400	500	500	400	200
Rakennuspaalutukset (kpl/v)	244	270	270	270	270
Asuntotoimen hallinnoimat vuokra-asunnot (lkm)	15	15	12	12	10
Rakennus- ja ympäristövalvonta	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Käsitellyt rakennusluvut (kpl)	907	1 000	1 000	1 000	1 000
Valmistuneet rakennukset (kpl)	324	380	350	350	350
Valvottavia rakennuskohteita (kpl)	781	1 050	900	900	800
Suoritettavia katselmuksia (kpl)	1 447	1 400	1 600	1 600	1 500
Käsiteltäviä erityissuunnitelmia (kpl)	14 000	14 000	14 000	14 000	14 000
Elintarvikevalvontakohteita (kpl)	1 077	1 000	1 000	1 000	1 000
Elintarviketarkastuksia (kpl)	395	300	650	650	650
Elintarvikenäytteitä (kpl)	9	20	20	20	20
Talousvesinäytteitä (kpl)	91	90	90	90	90
Uimavesinäytteet (kpl)	259	300	300	300	300
Asunnon tarkastuksia (kpl)	121	150	150	150	150
Eläinsuojelutarkastuksia (kpl)	110	150	150	150	150
Eläinlääkärikäynnit virka-aikana (kpl)	2 228	2 200	2 200	2 200	2 200
Eläinlääkärikäynnit päivystys (kpl)	248	400	400	400	400
Ympäristölupakohteet (kpl)	100	100	100	100	100
Valvontasuunnitelman mukaiset tarkastukset	38	54	50	50	50
Luonnonsuojelulla suojeltuja alueita (ha)	993	1 000	1 200	1 250	1 300
Käsitellyt jätemaksuistutukset (kpl)	178	150	320	320	320
Jätehuoltomääräyksistä poikkeamiset (kpl)	133	100	130	130	130
Jätehuoltomääräysten mukaisia ilmoituksia	1 468	1 300	1 300	1 300	1 300

Lahden 30 kk:n uudistumis- ja muutosohjelma (talouden tasapaino-ohjelma)

30 kk:n ohjelmalla tavoitellaan talouden rakenteellista tasapainoa vähentämällä toimintamenoja 30,0 milj. euroa.

Menojen pysyvä vaikutus, 1 000 €	muutos ed.			Vaikutus talouden tasapainoon 2023
	2021	vuoteen 2022	vuoteen 2023	
Menojen vähentäminen	-14 322	-8 084	-7 607	-30 013
Konsernihallinto	-3 500	-1 064	-1 064	-5 628
Sivistyksen palvelualue	-8 122	-6 184	-5 707	-20 013
Kaupunkiympäristön palvelualue	-2 700	-836	-836	-4 372
Yhteensä	14 322	8 084	7 607	30 013

30 kk:n ohjelmalla tavoitellaan investointitason tasapainoa karsimalla investointeja ja huomioidaan poistoaikojen tarkastelu sekä omaisuuden myynnin vaikutukset yhteensä 89,7 milj. euroa.

Investoinnit ja poistot, 1 000 €				Yhteensä
	2021	2022	2023	2021-2023
Investointien vähentäminen	-29 394	-20 298	-29 736	-79 428
Kiinteä omaisuus	-2 500	-2 500	-2 500	-7 500
Talonrakennusinvestoinnit	-26 894	-17 798	-27 236	-71 928
Poistojen tarkastelu	-2 350	-3 800	-4 100	-10 250
Investointikohteiden taloudellisen pitoajan huomioiminen	-2 350	-3 800	-4 100	-10 250
Yhteensä	31 744	24 098	33 836	89 678

30 kk:n ohjelma sisältää kertaluontoisia omaisuuden myyntivoittoja 14,5 milj. eurolla.

Tulojen kertaluontoinen vaikutus, 1 000 €				Yhteensä
	2021	2022	2023	2021-2023
Tulojen lisääminen	14 500			14 500
Omaisuuden myyntivoitto	14 500			14 500
Yhteensä	14 500			14 500

30 kk:n ohjelma sisältää panostuksia elinvoiman kehittämiseen 5,0 milj. eurolla.

Elinvoiman kehittäminen, 1 000 €				Yhteensä
	2021	2022	2023	2021-2023
Käyttötalous	500			500
Aluekehittäminen	500			500
Investoinnit	4 500			4 500
Julkinen käyttöomaisuus	4 500			4 500
Yhteensä	5 000			5 000

Lahden uudistumis- ja muutosohjelma

Lahden kaupunki on valmistellut uudistumis- ja muutosohjelmaa, joka tavoittelee talouden tasapainoa 30 kuukauden aikana vuoden 2021 alusta lukien. Ensimmäiset toimenpiteet sisältyvät vuoden 2021 talousarvioon.

Ohjelma tähtää talouden tasapainon lisäksi toiminnan ja toimintamallien nopeaan uudistamiseen. Samalla pyritään varmistamaan tarvittavat resurssit Lahden elinvoiman ja kilpailukyyn vahvistamiseksi.

Valmistelun lähtökohtia ovat toiminnan kehittäminen (palveluverkot, sähköiset palvelut, automaattiset prosessit), toimintakulujen ja investointien tarkastelu (toimitilat, tukipalvelut, henkilöstö, poistot, investointien toteutus) sekä tulopohjan vahvistaminen (verot, osingot, omaisuuden myynti).

Elinvoiman ja kilpailukyyn vahvistaminen on edellytys Lahden menestykselle 2020-luvulla. Viimeisen vuosikymmenen aikana Lahdessa on tehty merkittäviä investointeja ja strategisia

linjauksia, joiden hyödyntäminen edellyttää panostuksia lähivuosina. Uudistumis- ja muutosohjelma pyrkii vastaamaan tähän tarpeeseen.

Elinvoimahankkeiden rahoittamisessa hyödynnetään ensisijaisesti omaisuuden myynnistä saatavia tuloja. Kaupungin oman rahoituksen lisäksi hyödynnetään EU:n elpymisvaroja sekä valtion kanssa tehtävien MAL- ja ekosysteemisopimusten rahoitusta. Erityisesti pyritään vauhdittamaan Pippo-Kujalan alueen, Radanvarren alueen sekä Rantakartanon ja Kisapuis-ton alueen toteuttamista.

Toimenpiteiden laadinta ja toteutus on ensisijaisesti palvelu-alueiden vastuulla. Toimenpiteet tarkentuvat valmistelun edetessä. Ohjelman toteutukseen laaditaan seurantamalli ja sen etenemisestä raportoidaan kaupunginhallitukselle vuosineljänneksittäin. Samalla arvioidaan mahdollisia toimintaympäristön muutoksia.

Kaupunginvaltuutetut
Kokouksessa läsnä olevat viranhaltijat

Maanantaina 23.11.2020 **Sibeliustalon Puusepän salissa / Teams-etäyhteydellä** pidettävän kaupunginvaltuuston talousarviokokouksen ohjeellinen aikataulu on seuraava:

klo 8.30	alkaen kahvit Metsähallissa
klo 9.00	kaupunginvaltuuston kokous alkaa
klo 11.30	ruokailu Metsähallissa
klo 12.30	kaupunginvaltuuston kokous jatkuu
klo 14.30	kahvit Metsähallissa
klo 15.00	kokous jatkuu

Konsernipalvelut/hallintopalvelut

Janne Mäki
kaupunginsihteeri

Tiedoksi

Kirjaamo
Vahtimestarit
Sibeliustalo

Lahden kaupunki
Nastolan aluejohtokunta

Päätöspäivämäärä
18.08.2020 § 22

Nastolan aluejohtokunnan lähetekeskustelu Lahden kaupungin talouden ja toiminnan suunnittelusta vuosille 2021 – 2023 sekä osallisuus ja hyvinvointipalvelujen vastuualueen talousarvioesityksestä vuodelle 2021

D/1546/02.02.00.00.01/2020

Asian valmistelija /
Lisätietojen antaja

Controller Anu Vesikukka puh. 044 416 3328
Projektityöntekijä Sanna Virta puh. 044 482 6390

Päätös

Aluejohtokunta merkitsi asian käsittelyn, käydyn lähetekeskustelun ja esittelyt tiedoksi.

Päätösehdotus

Erityisasiantuntija Päivi Pitkänen

Aluejohtokunta merkitsee asian käsittelyn, käydyn lähetekeskustelun ja esittelyt tiedoksi. Edelleen aluejohtokunta esittää kokouksessa tehdyn kannanottonsa sekä muutosehdotuksensa kaupungin sekä Osallisuus ja hyvinvointipalveluiden vastuualueen taloussuunnitelmaehdotuksen luonnokseen.

Aluejohtokunta tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Perusteluosa

Lahden kaupungin vuoden 2021 talousarvion sekä vuosien 2021 – 2023 taloussuunnitelman laadintaohjeet

Kaupunginhallitus jätti asian pöydälle kokouksessaan 15.6.2020 § 165.

Käsittely kaupunginhallituksessa 22.6.2020 § 164.

Kaupunginjohtaja esitti seuraavat muutokset pöydälle jääneeseen päätösehdotukseen ja perusteluosaan:

1) lisätään seuraavat uudet kappaleet perusteluosaan kahdeksanneksi, yhdeksänneksi ja kymmenenneksi kappaleeksi sekä taulukko 1: *”Talouden tasapainon saavuttamiseksi on tarkasteltava yhtäaikaaisesti tulojen kasvattamisen, menojen pienentämisen’ omaisuuden realisoimisen ja tuoton sekä veronkorotusten mahdollisuuksia. Tarkastelussa on otettava huomioon lainsäädännön asettamat rajoitukset ja mahdollisuudet. Talouden tasapainottamistarve vuonna 2021 on yhteensä noin 45 milj. euroa kevään 2020 veroennustetietojen mukaan.*

Laadintaohjeen mukaisessa kehyksessä vuodelle 2021 on huomioitu 1 %-yksikön veronkorotus, menojen vähentäminen noin -5 % ja

Lahden kaupunki
Nastolan aluejohtokunta

Päätöspäivämäärä
18.08.2020 § 22

tulojen väheneminen noin -2 %.

Taulukko 1. Vaihtoehdot 45 milj. euron tasapainottamistarpeelle

Vero% muutos	Veronkorotus (milj. euroa)	Menojen leikkaus ilman Hykyä ja sisäisiä eriä	% menoista	Menojen leikkaus Hyky	% menoista	Tulojen lisäys	% tuloista
0,00 %	0,0	-45,0	-12 %	-45,0	-11 %	45,0	49 %
0,25 %	4,8	-40,2	-10 %	-40,2	-10 %	40,2	44 %
0,50 %	9,5	-35,5	-9 %	-35,5	-9 %	35,5	39 %
0,75 %	14,3	-30,7	-8 %	-30,7	-8 %	30,7	34 %
1,00 %	19,0	-26,0	-7 %	-26,0	-6 %	26,0	29 %
1,25 %	23,8	-21,2	-5 %	-21,2	-5 %	21,2	23 %
1,50 %	28,6	-16,4	-4 %	-16,4	-4 %	16,4	18 %
1,75 %	33,4	-11,6	-3 %	-11,6	-3 %	11,6	13 %
2,00 %	38,2	-6,8	-2 %	-6,8	-2 %	6,8	7 %
2,25 %	43,0	-2,0	-1 %	-2,0	0 %	2,0	2 %
2,50 %	47,8	2,8	1 %	2,8	1 %	-2,8	-3 %

Mikäli veronkorotus halutaan korvata esim. kaupungin omien menojen (menot ilman Hykyä) leikkaamisella, se tarkoittaa menojen vähentämistä 10 %:lla kehyslaskelman 5 %:n sijaan.”

2) perusteluosan kymmenennen kappaleen kolmas lause muutetaan kuulumaan seuraavasti: *”Palvelujen rakenne, laatu ja taso on asetettava uudelleen taloudellisten reunaehtojen mukaisesti, huomioiden lainsäädännön asettamat vaatimukset.”*

3) perusteluosan kymmenennen kappaleen neljänneksi lauseeksi lisätään seuraava lause: *”Palvelujen priorisoinnin ja kehittämisen yhteydessä tulee tehdä vaikuttavuuden arviointia.”*

4) päätösehdotukseen lisätään seuraavat uudet kappaleet: *”Lisäksi kaupunginhallitus päättää esittää kaupunginvaltuustolle käyttösunnitelmien uudelleentarkastelun (Kh 20.4.2020 §106) tuloksena lisätalousarvion valtuuston kokoukseen 5.10.2020.*

Samalla kaupunginhallitus päättää, että verotuloarvion ja toimintaympäristön mahdolliset muutokset raportoidaan kaupunginhallitukselle säännöllisesti ja mahdolliset muutokset otetaan huomioon talousarviosuunnittelutyössä ja kaupunginjohtajan talousarvioesityksen käsittelyssä syksyn 2020 aikana.

Kaupunginhallitus päättää erikseen 28.9. mennessä talousarvioesityksessä sovellettavista veroprosenteista. Talousarvion valmistelussa käytetään nykyisiä veroprosentteja.

Liitteenä olevaan laadintaohjeeseen tehdään em. muutokset niin, että verotuloarviota alennetaan 19 milj. eurolla ja korotetaan muita tuloja 19 milj. eurolla.

Lahden kaupunki
Nastolan aluejohtokunta

Päätöspäivämäärä
18.08.2020 § 22

Kaupunginhallitus edellyttää viranhaltijoiden valmistelevan vaihtoehtoisia toimenpiteitä 14.9. mennessä talouden tasapainon saavuttamiseksi.

Kaupunginjohtaja valmistelee kaupunginhallitukselle talousarvion yhteydessä esiteltävän 30 kuukauden talouden tasapaino-ohjelman.”

”Konsernipalvelut/ talouspalvelut 15.6.2020

Hallintosäännön § 36 Talousarvion laadinta- ja toimeenpano-ohjeet määrittelee, että: ”Kaupunginhallitus antaa lautakunnille, alaisilleen jaostoille ja johtokunnille sekä palvelualueille ja alaisilleen taseyksiköille tarvittavat talousarvion laadinta- ja toimeenpano-ohjeet.”

Taloussuunnittelussa on valmisteltu esitys vuoden 2021 talousarvion ja vuosien 2021 – 2023 taloussuunnitelman laadintaohjeiksi sekä talouden kehikseksi vuosille 2021 – 2023 (liite1). Käyttötalouden ohjeistukseen keskittyvät laadintaohjeet käynnistävät kaupungin taloussuunnitelmatyön. Liitteenä 1 on Lahden kaupungin vuoden 2021 talousarvion ja vuosien 2021-2023 taloussuunnitelman laadintaohjeet.

Yleinen taloustilanne

Valtiovarainministeriön 16.4.2020 julkistaman Kuntatalousohjelman 2021 mukaan kuntatalouden kehitys on ollut heikkoa ja näkymät vaikeat jo useamman vuoden, eikä vuosi 2019 tuonut tähän poikkeusta. Kuntatalouden heikkenemisen taustalla oli ennen kaikkea kuntien vuosikatteen heikkeneminen toimintakulujen voimakkaan kasvun ja verotulojen vaimean kasvun seurauksena.

Vuodesta 2020 muodostuu kuntataloudessa koronapandemian seurauksena selvästi heikompi kuin mitä syksyn 2019 kuntatalousohjelmassa ennustettiin. Kuntien menoja kasvattavat väestön ikääntymisestä johtuvien sosiaali- ja terveydenhuoltomenojen kasvun ja hallitusohjelman mukaisten menolisäysten lisäksi uutena tekijänä koronakriisistä aiheutuvat lisäkustannukset. Kaikkienensa toimintatulot laskevat hieman viime vuodesta. Kuntatalouden toimintakate heikkenee toimintamenojen kasvun ja toimintatulojen laskun seurauksena noin -5,7 prosenttia.

Kuntien verotulojen kasvu kiihtyy ensi vuonna ja kehitys palaa normaaliuralleen koronapandemian vaikutusten väistyessä. Kuntatalouden menot kasvavat kehyskaudella tuloja nopeammin.

Lahden kaupunki
Nastolan aluejohtokunta

Päätöspäivämäärä
18.08.2020 § 22

Väestön ikääntyminen lisää sosiaali- ja terveystalouden kasvua ja heikentää verotulojen kehitystä. Kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirta pysyy kehyskaudella painelaskelman mukaan 2,8–3,4 mrd. euroa negatiivisena. Myös kuntatalouden lainakanta jatkaa ripeää kasvuaan. Kriisin väistyttyä korostuu entisestään tarve kuntasektorin kestävyttä parantaviin rakenteellisiin uudistuksiin. (Lähde: Kuntatalousohjelma 2021/VM)

Lahden kaupungin taloustilanne ja talouden tasapainottaminen
Talouden tasapainotavoite on erittäin haasteellinen ja päivitetyn Kuntatalousohjelman 2021 esittelemät kuntatalouden kehitysnäkymät tuovat tavoitteelle vielä oman lisähaasteensa. Lahden kaupungin tulos vuonna 2019 oli -20,6 milj. euroa ja vuosikate oli 26,4 milj. euroa. Kehyksen ja taloussuunnitelman valmistelun lähtökohdissa on isona haasteena vuoden 2019 toteutunut alijäämä sekä vuoden 2020 koronaepidemian ja poikkeusolojen aiheuttama epävarmuus ja taloudelliset haasteet. Lahden kaupungin voimassa olevan Toiminnan ja talouden tasapaino –ohjelman 2019–2022 toimenpiteet eivät riitä tasapainoisen talousarvion toteutumiseen ja uusia toimenpiteitä on lisättävä.

Lahden kaupungin tilinpäätöksessä taseeseen kertynyttä ylijäämää on 131 milj. euroa. Mikäli talouden tasapainottamiseksi ei toteuteta uusia toimenpiteitä, ylijäämä on kulutettu pois suunnittelukaudella. Tämä johtaa merkittävään velkaantumisen kasvuun ja palvelutuotannon heikkenemiseen.

Lahden kaupungin elinvoiman varmistaminen edellyttää toimenpiteiden käynnistämisen jo vuonna 2020 ja taseen ylijäämä mahdollistaa tasapainottamistoimenpiteiden jatkamisen vuosina 2021 ja 2022.

Talouden tasapainon varmistaminen edellyttää tehokasta edunvalvontaa sekä valtiontukien ja avustuksien aktiivista hakemista. Verotulojen merkittävä aleneminen luo vahvan paineen veronkorotuksille. Kaupungin on myös selvitettävä mahdollisuuksia omaisuuden myynnille niin, että myyntivoitoksi tavoitellaan vähintään mahdollisen elvytyspaketin ja elinvoimainvestointien omarahoitusosuuden suuruutta.

Edellä mainittujen lisäksi palvelualueiden on tehostettava, keskitettävä ja priorisoitava toimintaansa sekä hyödynnettävä digitalisaation mahdollisuuksia enenevässä määrin. Muutoksista on saatava pitkävaikutteisia ja pysyviä muutoksia

Lahden kaupunki
Nastolan aluejohtokunta

Päätöspäivämäärä
18.08.2020 § 22

kustannusrakenteeseen menojen alenemisena ja tulojen lisääntymisenä.

Palvelualueiden tulee selvittää mahdollisuudet yhteistyössä toteuttaville palveluille. Poikkeusoloaikojen uudet toiminnot ja kokemukset tulee tunnistaa ja niistä saadut hyvät käytänteet on otettava huomioon toiminnan suunnittelussa. Palvelujen rakenne, laatu ja taso on asetettava uudelleen taloudellisten reunaehtojen mukaisesti.

Henkilöstön eläköitymisten ja irtisanoutumisten yhteydessä tulee tarkastella mahdollisuuksia tehtävien uudelleen järjestelyille ja henkilöstövähennyksille. Toimitiloja tulee vähentää ja palveluverkkoa tiivistää. Palveluja kehitetään ja hintojen nousua kompensoidaan tuloja lisäämällä ja/tai menoja vähentämällä. Investointisuunnitelma laskee hitaasti, mutta on edelleen koko suunnitelmakauden ajan korkealla tasolla. Investoinnit suunnitellaan kasvua tukeviksi ja tulopohjaa vahvistaviksi.

Talouskehityksen tunnuslukuja

Käyttötalous sekä vero- ja muu rahoitus:

Toimintamenoihin 2021 esitetään noin 1,4 milj. euron (-0,2 %) menojen vähennystä vuoden 2020 talousarvioon nähden.

Suunnitelmavuoden 2022 menokasvuksi arvioidaan 1,2 prosenttia ja suunnitelmavuodelle 2023 1,6 prosentin vuotuista menokasvua.

Toimintatulojen arvioidaan alenevan talousarviovuonna noin 2,7 milj. euroa (-1,7 %). Suunnitelmavuosina tulojen arvioidaan kääntyvän kasvuun (2022; 1,3 %, 2023; 2,4%).

Laadintaohjeen laskelmissa on teknisenä lähtötietona vuoden 2020 verotasot ja Kuntaliiton julkaiseman veroennustekehikon avulla laaditut verotuloennusteet. Verotulojen arvioidaan näiden ennakkotietojen pohjalta kasvavan vuonna 2021 noin 7,2 prosenttia ja valtionosuuksien laskevan -5,1 prosenttia.

Investoinnit ja lainanotto:

Investointisuunnitelmaesitys taloussuunnitelmakaudelle on bruttona noin 218,4 milj. euroa. Investointitason arvioidaan alenevan hitaasti vuosittain, kun mm. eteläisen kehätien mittava investointi valmistuu vuoden 2020 lopussa. Talousarviovuoden investoinneista noin puolet rahoitetaan pitkäaikaista lainaa lisäämällä.

Kaupunginhallituksen hyväksytyt esitetyt laadintaohjeet sekä

Lahden kaupunki
Nastolan aluejohtokunta

Päätöspäivämäärä
18.08.2020 § 22

talouden kehykset siirtyy talousarvion valmisteluvastuu konsernihallintoon ja palvelualueille, jotka valmistelevat esityksensä kesän aikana.

Lautakunnat, jaostot ja johtokunnat antavat omat esityksensä talousarvioksi elokuun aikana. Määrällinen henkilöstösuunnittelu tehdään kesäkuussa henkilöstöpalvelujen ohjeistuksen mukaisesti. Henkilöstösuunnittelun laadullinen osio palautetaan henkilöstöpalveluihin viimeistään 28.8.2020. Talousarvion kokoaminen alkaa talouspalveluissa 2.9.2020. Kaupunginjohtaja julkistaa talousarvioesityksensä 6.10.2020. Kaupunginhallitus käsittelee taloussuunnitelmaa 26. – 28.10.2020 ja kaupunginvaltuusto päättää vuoden 2021 verotasoista 9.11.2020 sekä talousarviosta ja taloussuunnitelmasta 23.11.2020.” (KH 22.6.2020 §164)

Konsernihallinnossa on valmisteltu Osallisuus- ja hyvinvointipalvelujen vastuualueen talousarvioesitys annettujen ohjeiden mukaisesti. Liitteenä 2 on vastuualueen talousarvioesitys. Erityisasiantuntija Päivi Pitkänen esittelee Osallisuus ja hyvinvointipalveluiden vastuualueen talouden ja toiminnan suunnittelun tilannetta sekä alustavaa talousarvioehdotusluonnosta kokouksessa. Aluejohtokunta käy esitysten pohjalta lähetekeskustelun Osallisuus ja hyvinvointipalveluiden vastuualueen talousarvioluonnoksesta sekä antaa mahdollisen muutosehdotuksensa luonnokseen.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Ote: osallisuuden ja hyvinvoinnin jaosto, kaupunginhallitus, kaupunginjohtaja Pekka Timonen

Ote tiedoksi: hyvinvointijohtaja Mikko Komulainen, konsernipalvelujohtaja Mika Mäkinen

Liitteenä

1. Lahden kaupungin vuoden 2021 talousarvion ja vuosien 2021 - 2023 taloussuunnitelman laadintaohjeet
2. Osallisuus ja hyvinvointipalvelut vastuualueen talousarvioesitys 2021 - 2023

ÄÄNESTYSLISTA

Lahden kaupunginhallituksen kokouksesta lokakuun 27. päivänä 2020

Kaupunginjohtajan muutettu päätösehdotus = JAA

Kaupunginhallituksen jäsen Jenna Koskelon muutosehdotus = EI

(s. 16 Henkilöstösuunnitelma)

	Jaa	Ei	Huomautuksia
Komu, Pekka Savurinne, Reijo	1		
Basboga, Alettin Lempinen, Kari	1		
Laakso, Jetta Mäkinen, Sanna	1		
Koskelo, Jenna Uotinen, Piia		1	
Falk, Sonja Kaartinen, Leena		1	
Mäntylä, Aleksis Kaikkonen, Jouni	1		
Lehto, Rami Tuomi, Maarit	1		
Putula, Toni Niinistö, Sari		1	
Vahter, Merja Salakka, Helena		1	
Rostedt, Juha McCarron, Francis		1	
Hildén, Sirkku Viinikka, Anneli	1		
Yhteensä	6	5	

ÄÄNESTYSLISTA

Lahden kaupunginhallituksen kokouksesta lokakuun 27. päivänä 2020

Kaupunginjohtajan muutettu päätösehdotus = JAA

Kaupunginhallituksen jäsen Toni Putulan muutosehdotus = EI

(s. 41 Käyttöomaisuuden myyntivoitot ja tappiot)

	Jaa	Ei	Huomautuksia
Komu, Pekka Savurinne, Reijo	1		
Basboga, Alettin Lempinen, Kari	1		
Laakso, Jetta Mäkinen, Sanna	1		
Koskelo, Jenna Uotinen, Piia		1	
Falk, Sonja Kaartinen, Leena		1	
Mäntylä, Aleksi Kaikkonen, Jouni	1		
Lehto, Rami Tuomi, Maarit		1	
Putula, Toni Niinistö, Sari		1	
Vahter, Merja Salakka, Helena		1	
Rostedt, Juha McCarron, Francis		1	
Hildén, Sirkku Viinikka, Anneli	1		
Yhteensä	5	6	

ÄÄNESTYSLISTA

Lahden kaupunginhallituksen kokouksesta lokakuun 27. päivänä 2020

Kaupunginhallituksen jäsen Sonja Falkin muutosehdotus = JAA

Kaupunginhallituksen jäsen Pekka Komun muutosehdotus = EI

(s. 44 palvelujen ostot)

	Jaa	Ei	Huomautuksia
Komu, Pekka Savurinne, Reijo		1	
Basboga, Alettin Lempinen, Kari		1	
Laakso, Jetta Mäkinen, Sanna		1	
Koskelo, Jenna Uotinen, Piia	1		
Falk, Sonja Kaartinen, Leena	1		
Mäntylä, Aleks Kaikkonen, Jouni		1	
Lehto, Rami Tuomi, Maarit	1		
Putula, Toni Niinistö, Sari	1		
Vahter, Merja Salakka, Helena	1		
Rostedt, Juha McCarron, Francis	1		
Hildén, Sirkku Viinikka, Anneli		1	
Yhteensä	6	5	

ÄÄNESTYSLISTA

Lahden kaupunginhallituksen kokouksesta lokakuun 27. päivänä 2020

Kaupunginjohtajan muutettu päätösehdotus = JAA

Kaupunginhallituksen jäsen Pekka Komun muutosehdotus = EI

(s. 46)

	Jaa	Ei	Huomautuksia
Komu, Pekka Savurinne, Reijo		1	
Basboga, Alettin Lempinen, Kari		1	
Laakso, Jetta Mäkinen, Sanna		1	
Koskelo, Jenna Uotinen, Piia		1	
Falk, Sonja Kaartinen, Leena	1		
Mäntylä, Aleks Kaikkonen, Jouni		1	
Lehto, Rami Tuomi, Maarit		1	
Putula, Toni Niinistö, Sari	1		
Vahter, Merja Salakka, Helena	1		
Rostedt, Juha McCarron, Francis	1		
Hildén, Sirkku Viinikka, Anneli		1	
Yhteensä	4	7	

ÄÄNESTYSLISTA

Lahden kaupunginhallituksen kokouksesta lokakuun 27. päivänä 2020

Kaupunginhallituksen jäsen Pekka Komun muutosehdotus = JAA

Kaupunginhallituksen II vpj:n Aleksi Mäntylän muutosehdotus = EI

(s. 47)

	Jaa	Ei	Huomautuksia
Komu, Pekka Savurinne, Reijo	1		
Basboga, Alettin Lempinen, Kari	1		
Laakso, Jetta Mäkinen, Sanna	1		
Koskelo, Jenna Uotinen, Piia		1	
Falk, Sonja Kaartinen, Leena		1	
Mäntylä, Aleksi Kaikkonen, Jouni		1	
Lehto, Rami Tuomi, Maarit		1	
Putula, Toni Niinistö, Sari		1	
Vahter, Merja Salakka, Helena		1	
Rostedt, Juha McCarron, Francis		1	
Hildén, Sirkku Viinikka, Anneli	1		
Yhteensä	4	7	

ÄÄNESTYSLISTA

Lahden kaupunginhallituksen kokouksesta lokakuun 27. päivänä 2020

Kaupunginjohtajan muutettu päätösehdotus = JAA

Kaupunginhallituksen jäsen Toni Putulan muutosehdotus = EI

(s. 63 joukkoliikenne)

	Jaa	Ei	Huomautuksia
Komu, Pekka Savurinne, Reijo	1		
Basboga, Alettin Lempinen, Kari	1		
Laakso, Jetta Mäkinen, Sanna	1		
Koskelo, Jenna Uotinen, Piia		1	
Falk, Sonja Kaartinen, Leena		1	
Mäntylä, Aleksi Kaikkonen, Jouni	1		
Lehto, Rami Tuomi, Maarit	1		
Putula, Toni Niinistö, Sari		1	
Vahter, Merja Salakka, Helena		1	
Rostedt, Juha McCarron, Francis		1	
Hildén, Sirkku Viinikka, Anneli	1		
Yhteensä	6	5	

ÄÄNESTYSLISTA

Lahden kaupunginhallituksen kokouksesta lokakuun 27. päivänä 2020

Kaupunginjohtajan muutettu päätösehdotus = JAA

Kaupunginhallituksen jäsen Toni Putulan muutosehdotus = EI

(s. 69 kunnallisvero)

	Jaa	Ei	Huomautuksia
Komu, Pekka Savurinne, Reijo	1		
Basboga, Alettin Lempinen, Kari	1		
Laakso, Jetta Mäkinen, Sanna	1		
Koskelo, Jenna Uotinen, Piia		1	
Falk, Sonja Kaartinen, Leena		1	
Mäntylä, Aleks Kaikkonen, Jouni		1	
Lehto, Rami Tuomi, Maarit		1	
Putula, Toni Niinistö, Sari		1	
Vahter, Merja Salakka, Helena		1	
Rostedt, Juha McCarron, Francis		1	
Hildén, Sirkku Viinikka, Anneli	1		
Yhteensä	4	7	

ÄÄNESTYSLISTA

Lahden kaupunginhallituksen kokouksesta lokakuun 27. päivänä 2020

Kaupunginjohtajan muutettu päätösehdotus = JAA

Kaupunginhallituksen jäsen Toni Putulan muutosehdotus = EI

(s. 77)

	Jaa	Ei	Huomautuksia
Komu, Pekka Savurinne, Reijo	1		
Basboga, Alettin Lempinen, Kari	1		
Laakso, Jetta Mäkinen, Sanna	1		
Koskelo, Jenna Uotinen, Piia		1	
Falk, Sonja Kaartinen, Leena		1	
Mäntylä, Aleks Kaikkonen, Jouni	1		
Lehto, Rami Tuomi, Maarit		1	
Putula, Toni Niinistö, Sari		1	
Vahter, Merja Salakka, Helena		1	
Rostedt, Juha McCarron, Francis		1	
Hildén, Sirkku Viinikka, Anneli	1		
Yhteensä	5	6	

Kaupunginvaltuusto
Äänestysluettelo

Liite 12 / 97 §

Kaupunginhallituksen päätösehdotus = JAA, valtuutettu Rami Lehdon muutosehdotus = EI

46	JAA
13	EI
0	TYHJÄÄ
0	POISSA

Rahkonen Hannu	JAA	
Putula Toni	JAA	
Falk Sonja	EI	
Koskelo Jenna	JAA	
Lehto Rami	EI	
Aaltonen Kalle	EI	
Puusaari Riina	JAA	
Komu Pekka	JAA	
Lientola Elisa	JAA	
Salonen Jari	JAA	
Arvaja Pertti	EI	
Talja Martti	JAA	
Ratia Jorma	EI	
Salminen Minni Tiilinen Kai	EI	varavaltuutettu
Mäntylä Aleksi	JAA	
Nieminen Erkki	JAA	
Kautto Vuokko	JAA	
Vahter Merja	JAA	
Kaartinen Leena	EI	
Hyytiä Ilmari Henni Rissanen Jari	JAA	varavaltuutettu
Koskinen Lasse	EI	
Nevala Nelli	JAA	
Ripatti Tapani	JAA	
Korhonen Seppo	EI	
Holopainen Antti	JAA	
Nikkanen Arja	JAA	
Airamo Pekka	EI	
Karjula Markku Pakkanen Lasse	JAA	varavaltuutettu
Kaasinen Hannu Varjonen Marko	JAA	varavaltuutettu
Kaikkonen Jouni	JAA	
Ruuska Sinikka	JAA	
Nissinen Jarkko	JAA	
Savurinne Reijo	JAA	
Oksanen Reijo	JAA	
Rostedt Juha	JAA	
Niinistö Sari	JAA	
Mäkelä Martti	EI	
Aaltonen Eveliina	JAA	

Hildén Sirkku	JAA	
Kari Mika	JAA	
Vaara Ulla	JAA	
Bruneau Milla	JAA	
McCarron Francis	JAA	
Viitanen Juha	EI	
Tuomi Maarit	EI	
Jokinen Tiina	JAA	
Karjalainen Pasi	JAA	
Basboga Alettin	JAA	
Viinikka Anneli	JAA	
Wallenius Jani	JAA	
Salakka Helena	JAA	
Saastamoinen Aija-Riitta	JAA	
Laakso Jetta	JAA	
Skinnari Ville Halme Juha	JAA	varavaltuutettu
Lempinen Kari	JAA	
Lampinen Minna	JAA	
Mäkynen Maria	JAA	
Markkanen Marju	JAA	
Mäkinen Sanna	JAA	

Kaupunginvaltuusto 23.11.2020
Äänestysluettelo

Liite 13 / 97 §

Kaupunginhallituksen päätösehdotus = JAA, valtuutettu Rami Lehdon muutosehdotus = EI

50	JAA
9	EI
0	TYHJÄÄ
0	POISSA

Rahkonen Hannu	JAA	
Putula Toni	JAA	
Falk Sonja	JAA	
Koskelo Jenna	JAA	
Lehto Rami	EI	
Aaltonen Kalle	EI	
Puusaari Riina	JAA	
Komu Pekka	JAA	
Lientola Elisa	JAA	
Salonen Jari	JAA	
Arvaja Pertti	JAA	
Talja Martti	JAA	
Ratia Jorma	EI	
Salminen Minni Tiilinen Kai	EI	varavaltuutettu
Mäntylä Aleks	JAA	
Nieminen Erkki	JAA	
Kautto Vuokko	JAA	
Vahter Merja	JAA	
Kaartinen Leena	JAA	
Hytia-Ilmonen Henni Rissanen Jari	JAA	varavaltuutettu
Koskinen Lasse	EI	
Nevala Nelli	JAA	
Ripatti Tapani	JAA	
Korhonen Seppo	EI	
Holopainen Antti	JAA	
Nikkanen Arja	JAA	
Airamo Pekka	JAA	
Karjula Markku Pakkanen Lasse	JAA	varavaltuutettu
Kaasinen Hannu Varjonen Marko	JAA	varavaltuutettu
Kaikkonen Jouni	JAA	
Ruuska Sinikka	JAA	
Nissinen Jarkko	JAA	
Savurinne Reijo	JAA	
Oksanen Reijo	JAA	
Rostedt Juha	JAA	
Niinistö Sari	JAA	

Mäkelä Martti	EI	
Aaltonen Eveliina	JAA	
Hildén Sirkku	JAA	
Kari Mika	JAA	
Vaara Ulla	JAA	
Bruneau Milla	JAA	
McCarron Francis	JAA	
Viitanen Juha	EI	
Tuomi Maarit	EI	
Jokinen Tiina	JAA	
Karjalainen Pasi	JAA	
Basboga Alettin	JAA	
Viinikka Anneli	JAA	
Wallenius Jani	JAA	
Salakka Helena	JAA	
Saastamoinen Aija-Riitta	JAA	
Laakso Jetta	JAA	
Skinnari Ville Halme Juha	JAA	varavaltuutettu
Lempinen Kari	JAA	
Lampinen Minna	JAA	
Mäkynen Maria	JAA	
Markkanen Marju	JAA	
Mäkinen Sanna	JAA	

Kaupunginvaltuusto 23.11.2020
Äänestysluettelo

Liite 14 / 97 §

Kaupunginhallituksen päätösehdotus = JAA, valtuutettu Elisa Lientolan muutosehdotus = EI

26	JAA
33	EI
0	TYHJÄÄ
0	POISSA

Rahkonen Hannu	JAA	
Putula Toni	JAA	
Falk Sonja	JAA	
Koskelo Jenna	EI	
Lehto Rami	JAA	
Aaltonen Kalle	JAA	
Puusaari Riina	EI	
Komu Pekka	EI	
Lientola Elisa	EI	
Salonen Jari	JAA	
Arvaja Pertti	JAA	
Talja Martti	EI	
Ratia Jorma	JAA	
Salminen Minni Tiilinen Kai	JAA	varavaltuutettu
Mäntylä Aleksi	EI	
Nieminen Erkki	EI	
Kautto Vuokko	EI	
Vahter Merja	JAA	
Kaartinen Leena	JAA	
Hyytiä Ilmari Henni Rissanen Jari	JAA	varavaltuutettu
Koskinen Lasse	JAA	
Nevala Nelli	EI	
Ripatti Tapani	EI	
Korhonen Seppo	EI	
Holopainen Antti	EI	
Nikkanen Arja	JAA	
Airamo Pekka	JAA	
Karjula Markku Pakkanen Lasse	JAA	varavaltuutettu
Kaasinen Hannu Varjonen Marko	JAA	varavaltuutettu
Kaikkonen Jouni	EI	
Ruuska Sinikka	EI	
Nissinen Jarkko	EI	
Savurinne Reijo	EI	
Oksanen Reijo	JAA	
Rostedt Juha	JAA	
Niinistö Sari	JAA	
Mäkelä Martti	JAA	

Aaltonen Eveliina	EI	
Hildén Sirkku	EI	
Kari Mika	JAA	
Vaara Ulla	EI	
Bruneau Milla	EI	
McCarron Francis	JAA	
Viitanen Juha	JAA	
Tuomi Maarit	JAA	
Jokinen Tiina	EI	
Karjalainen Pasi	EI	
Basboga Alettin	EI	
Viinikka Anneli	EI	
Wallenius Jani	JAA	
Salakka Helena	EI	
Saastamoinen Aija-Riitta	EI	
Laakso Jetta	EI	
Skinnari Ville Halme Juha	EI	varavaltuutettu
Lempinen Kari	EI	
Lampinen Minna	EI	
Mäkynen Maria	EI	
Markkanen Marju	EI	
Mäkinen Sanna	EI	

Kaupunginvaltuusto 23.11.2020
Äänestysluettelo

Liite 15 / 97 §

Kaupunginhallituksen päätösehdotus = JAA, valtuutettu Rami Lehdon muutosehdotus = EI

48	JAA
10	EI
0	TYHJÄÄ
1	POISSA

Rahkonen Hannu	JAA	
Putula Toni	JAA	
Falk Sonja	JAA	
Koskelo Jenna	JAA	
Lehto Rami	EI	
Aaltonen Kalle	EI	
Puusaari Riina	JAA	
Komu Pekka	JAA	
Lientola Elisa	JAA	
Salonen Jari	JAA	
Arvaja Pertti	EI	
Talja Martti	JAA	
Ratia Jorma	EI	
Salminen Minni Tiilinen Kai	EI	varavaltuutettu
Mäntylä Aleks	JAA	
Nieminen Erkki	JAA	
Kautto Vuokko	JAA	
Vahter Merja	JAA	
Kaartinen Leena	JAA	
Hyytiä Ilmari Henni Rissanen Jari	JAA	varavaltuutettu
Koskinen Lasse	EI	
Nevala Nelli	JAA	
Ripatti Tapani	JAA	
Korhonen Seppo	JAA	
Holopainen Antti	JAA	
Nikkanen Arja	JAA	
Airamo Pekka	EI	
Karjula Markku Pakkanen Lasse	JAA	varavaltuutettu
Kaasinen Hannu Varjonen Marko	JAA	varavaltuutettu
Kaikkonen Jouni	JAA	
Ruuska Sinikka	JAA	
Nissinen Jarkko	JAA	
Savurinne Reijo	JAA	
Oksanen Reijo	JAA	
Rostedt Juha	JAA	
Niinistö Sari	JAA	

Mäkelä Martti	EI	
Aaltonen Eveliina	JAA	
Hildén Sirkku	JAA	
Kari Mika	JAA	
Vaara Ulla	JAA	
Bruneau Milla	POISSA	
McCarron Francis	JAA	
Viitanen Juha	EI	
Tuomi Maarit	EI	
Jokinen Tiina	JAA	
Karjalainen Pasi	JAA	
Basboga Alettin	JAA	
Viinikka Anneli	JAA	
Wallenius Jani	JAA	
Salakka Helena	JAA	
Saastamoinen Aija-Riitta	JAA	
Laakso Jetta	JAA	
Skinnari Ville Halme Juha	JAA	varavaltuutettu
Lempinen Kari	JAA	
Lampinen Minna	JAA	
Mäkynen Maria	JAA	
Markkanen Marju	JAA	
Mäkinen Sanna	JAA	

Kaupunginvaltuusto 23.11.2020
Äänestysluettelo

Liite 16 / 97 §

Kaupunginhallituksen päätösehdotus = JAA, valtuutettu Sonja Falkin muutosehdotus = EI

43	JAA
15	EI
0	TYHJÄÄ
1	POISSA

Rahkonen Hannu	JAA	
Putula Toni	JAA	
Falk Sonja	EI	
Koskelo Jenna	JAA	
Lehto Rami	EI	
Aaltonen Kalle	EI	
Puusaari Riina	JAA	
Komu Pekka	JAA	
Lientola Elisa	JAA	
Salonen Jari	JAA	
Arvaja Pertti	EI	
Talja Martti	JAA	
Ratia Jorma	EI	
Salminen Minni Tiilinen Kai	EI	varavaltuutettu
Mäntylä Aleks	JAA	
Nieminen Erkki	JAA	
Kautto Vuokko	JAA	
Vahter Merja	JAA	
Kaartinen Leena	EI	
Hytia Ilmonen Henni Rissanen Jari	EI	
Koskinen Lasse	JAA	
Nevala Nelli	JAA	
Ripatti Tapani	JAA	
Korhonen Seppo	EI	
Holopainen Antti	JAA	
Nikkanen Arja	EI	
Airamo Pekka	EI	
Karjula Markku Pakkanen Lasse	JAA	varavaltuutettu
Kaasinen Hannu Varjonen Marko	JAA	varavaltuutettu
Kaikkonen Jouni	JAA	
Ruuska Sinikka	JAA	
Nissinen Jarkko	JAA	
Savurinne Reijo	JAA	
Oksanen Reijo	JAA	
Rostedt Juha	JAA	
Niinistö Sari	JAA	

Mäkelä Martti	EI	
Aaltonen Eveliina	EI	
Hildén Sirkku	JAA	
Kari Mika	JAA	
Vaara Ulla	JAA	
Bruneau Milla	POISSA	
McCarron Francis	JAA	
Viitanen Juha	EI	
Tuomi Maarit	EI	
Jokinen Tiina	JAA	
Karjalainen Pasi	JAA	
Basboga Alettin	JAA	
Viinikka Anneli	JAA	
Wallenius Jani	JAA	
Salakka Helena	JAA	
Saastamoinen Aija-Riitta	JAA	
Laakso Jetta	JAA	
Skinnari Ville Halme Juha	JAA	varavaltuutettu
Lempinen Kari	JAA	
Lampinen Minna	JAA	
Mäkynen Maria	JAA	
Markkanen Marju	JAA	
Mäkinen Sanna	JAA	

Kaupunginvaltuusto 23.11.2020
Äänestysluettelo

Liite 17 / 97 §

Kaupunginhallituksen päätösehdotus = JAA, valtuutettu Seppo Korhosen muutosehdotus = EI

41	JAA
17	EI
1	TYHJÄÄ
0	POISSA

Rahkonen Hannu	JAA	
Putula Toni	JAA	
Falk Sonja	JAA	
Koskela Jenna	JAA	
Lehto Rami	EI	
Aaltonen Kalle	EI	
Puusaari Riina	EI	
Komu Pekka	JAA	
Lientola Elisa	EI	
Salonen Jari	JAA	
Arvaja Pertti	JAA	
Talja Martti	JAA	
Ratia Jorma	TYHJÄÄ	
Salminen Minni Tiilinen Kai	EI	varavaltuutettu
Mäntylä Aleks	JAA	
Nieminen Erkki	JAA	
Kautto Vuokko	EI	
Vahter Merja	JAA	
Kaartinen Leena	JAA	
Hyytiä Ilmari Henni-Rissanen Jari	JAA	varavaltuutettu
Koskinen Lasse	EI	
Nevala Nelli	EI	
Ripatti Tapani	JAA	
Korhonen Seppo	EI	
Holopainen Antti	EI	
Nikkanen Arja	JAA	
Airamo Pekka	EI	
Karjula Markku Pakkanen Lasse	JAA	varavaltuutettu
Kaasinen Hannu Varjonen Marko	JAA	varavaltuutettu
Kaikkonen Jouni	EI	
Ruuska Sinikka	JAA	
Nissinen Jarkko	JAA	
Savurinne Reijo	EI	
Oksanen Reijo	JAA	
Rostedt Juha	JAA	
Niinistö Sari	JAA	

Mäkelä Martti	EI	
Aaltonen Eveliina	JAA	
Hildén Sirkku	JAA	
Kari Mika	JAA	
Vaara Ulla	JAA	
Bruneau Milla	JAA	
McCarron Francis	JAA	
Viitanen Juha	EI	
Tuomi Maarit	EI	
Jokinen Tiina	JAA	
Karjalainen Pasi	JAA	
Basboga Alettin	JAA	
Viinikka Anneli	JAA	
Wallenius Jani	JAA	
Salakka Helena	JAA	
Saastamoinen Aija-Riitta	EI	
Laakso Jetta	JAA	
Skinnari Ville Halme Juha	JAA	varavaltuutettu
Lempinen Kari	JAA	
Lampinen Minna	JAA	
Mäkynen Maria	JAA	
Markkanen Marju	JAA	
Mäkinen Sanna	JAA	

Kaupunginvaltuusto 23.11.2020
Äänestysluettelo

Liite 18 / 97 §

Valtuutettu Pekka Komun muutosehdotus = JAA, Ne, jotka vastustavat muutosehdotusta = EI

30	JAA
29	EI
0	TYHJÄÄ
0	POISSA

Rahkonen Hannu	EI	
Putula Toni	EI	
Falk Sonja	EI	
Koskelo Jenna	EI	
Lehto Rami	EI	
Aaltonen Kalle	EI	
Puusaari Riina	JAA	
Komu Pekka	JAA	
Lientola Elisa	JAA	
Salonen Jari	EI	
Arvaja Pertti	EI	
Talja Martti	EI	
Ratia Jorma	EI	
Salminen Minni Tiilinen Kai	EI	varavaltuutettu
Mäntylä Aleks	JAA	
Nieminen Erkki	JAA	
Kautto Vuokko	JAA	
Vahter Merja	EI	
Kaartinen Leena	EI	
Hytia-Ilmonen Henni Rissanen Jari	EI	varavaltuutettu
Koskinen Lasse	EI	
Nevala Nelli	JAA	
Ripatti Tapani	JAA	
Korhonen Seppo	JAA	
Holopainen Antti	JAA	
Nikkanen Arja	EI	
Airamo Pekka	EI	
Karjula Markku Pakkanen Lasse	EI	varavaltuutettu
Kaasinen Hannu Varjonen Marko	EI	varavaltuutettu
Kaikkonen Jouni	JAA	
Ruuska Sinikka	JAA	
Nissinen Jarkko	JAA	
Savurinne Reijo	JAA	
Oksanen Reijo	EI	
Rostedt Juha	EI	
Niinistö Sari	EI	

Mäkelä Martti	EI	
Aaltonen Eveliina	JAA	
Hildén Sirkku	JAA	
Kari Mika	JAA	
Vaara Ulla	JAA	
Bruneau Milla	EI	
McCarron Francis	EI	
Viitanen Juha	EI	
Tuomi Maarit	EI	
Jokinen Tiina	JAA	
Karjalainen Pasi	JAA	
Basboga Alettin	JAA	
Viinikka Anneli	JAA	
Wallenius Jani	EI	
Salakka Helena	EI	
Saastamoinen Aija-Riitta	JAA	
Laakso Jetta	JAA	
Skinnari Ville Halme Juha	JAA	varavaltuutettu
Lempinen Kari	JAA	
Lampinen Minna	JAA	
Mäkynen Maria	JAA	
Markkanen Marju	JAA	
Mäkinen Sanna	JAA	

Kaupunginvaltuusto 23.11.2020
Äänestysluettelo

Liite 19 / 97 §

Kaupunginhallituksen päätösehdotus = JAA, valtuutettu Pekka Komun muutosehdotus = EI

27	JAA
32	EI
0	TYHJÄÄ
0	POISSA

Rahkonen Hannu	JAA	
Putula Toni	JAA	
Falk Sonja	JAA	
Koskelo Jenna	JAA	
Lehto Rami	JAA	
Aaltonen Kalle	JAA	
Puusaari Riina	EI	
Komu Pekka	EI	
Lientola Elisa	EI	
Salonen Jari	JAA	
Arvaja Pertti	JAA	
Talja Martti	EI	
Ratia Jorma	JAA	
Salminen Minni Tiilinen Kai	JAA	varavaltuutettu
Mäntylä Aleks	EI	
Nieminen Erkki	EI	
Kautto Vuokko	EI	
Vahter Merja	JAA	
Kaartinen Leena	JAA	
Hyytiä Ilmari Henni Rissanen Jari	JAA	varavaltuutettu
Koskinen Lasse	JAA	
Nevala Nelli	EI	
Ripatti Tapani	EI	
Korhonen Seppo	EI	
Holopainen Antti	EI	
Nikkanen Arja	JAA	
Airamo Pekka	JAA	
Karjula Markku Pakkanen Lasse	EI	varavaltuutettu
Kaasinen Hannu Varjonen Marko	JAA	varavaltuutettu
Kaikkonen Jouni	EI	
Ruuska Sinikka	EI	
Nissinen Jarkko	EI	
Savurinne Reijo	EI	
Oksanen Reijo	JAA	
Rostedt Juha	JAA	
Niinistö Sari	JAA	

Mäkelä Martti	JAA	
Aaltonen Eveliina	EI	
Hildén Sirkku	EI	
Kari Mika	EI	
Vaara Ulla	EI	
Bruneau Milla	JAA	
McCarron Francis	JAA	
Viitanen Juha	JAA	
Tuomi Maarit	JAA	
Jokinen Tiina	EI	
Karjalainen Pasi	EI	
Basboga Alettin	EI	
Viinikka Anneli	EI	
Wallenius Jani	JAA	
Salakka Helena	JAA	
Saastamoinen Aija-Riitta	EI	
Laakso Jetta	EI	
Skinnari Ville Halme Juha	EI	varavaltuutettu
Lempinen Kari	EI	
Lampinen Minna	EI	
Mäkynen Maria	EI	
Markkanen Marju	EI	
Mäkinen Sanna	EI	

Kaupunginvaltuusto 23.11.2020
Äänestysluettelo

Liite 20 / 97 §

Kaupunginhallituksen päätösehdotus = JAA, valtuutettu Pekka Komun muutosehdotus = EI

7	JAA
51	EI
1	TYHJÄÄ
0	POISSA

Rahkonen Hannu	EI	
Putula Toni	EI	
Falk Sonja	EI	
Koskelo Jenna	EI	
Lehto Rami	JAA	
Aaltonen Kalle	EI	
Puusaari Riina	EI	
Komu Pekka	EI	
Lientola Elisa	EI	
Salonen Jari	EI	
Arvaja Pertti	EI	
Talja Martti	EI	
Ratia Jorma	JAA	
Salminen Minni Tiilinen Kai	EI	varavaltuutettu
Mäntylä Aleks	EI	
Nieminen Erkki	EI	
Kautto Vuokko	EI	
Vahter Merja	EI	
Kaartinen Leena	EI	
Hyytiä Ilmonen Henni Rissanen Jari	EI	varavaltuutettu
Koskinen Lasse	JAA	
Nevala Nelli	EI	
Ripatti Tapani	EI	
Korhonen Seppo	EI	
Holopainen Antti	EI	
Nikkanen Arja	EI	
Airamo Pekka	EI	
Karjula Markku Pakkanen Lasse	EI	varavaltuutettu
Kaasinen Hannu Varjonen Marko	EI	varavaltuutettu
Kaikkonen Jouni	EI	
Ruuska Sinikka	EI	
Nissinen Jarkko	EI	
Savurinne Reijo	EI	
Oksanen Reijo	EI	
Rostedt Juha	EI	
Niinistö Sari	EI	

Mäkelä Martti	JAA	
Aaltonen Eveliina	TYHJÄÄ	
Hildén Sirkku	EI	
Kari Mika	EI	
Vaara Ulla	EI	
Bruneau Milla	EI	
McCarron Francis	JAA	
Viitanen Juha	JAA	
Tuomi Maarit	JAA	
Jokinen Tiina	EI	
Karjalainen Pasi	EI	
Basboga Alettin	EI	
Viinikka Anneli	EI	
Wallenius Jani	EI	
Salakka Helena	EI	
Saastamoinen Aija-Riitta	EI	
Laakso Jetta	EI	
Skinnari Ville Halme Juha	EI	varavaltuutettu
Lempinen Kari	EI	
Lampinen Minna	EI	
Mäkynen Maria	EI	
Markkanen Marju	EI	
Mäkinen Sanna	EI	

Kaupunginvaltuusto 23.11.2020
Äänestysluettelo

Liite 21 / 97 §

Kaupunginhallituksen päätösehdotus = JAA, valtuutettu Sari Niinistön muutosehdotus = EI

35	JAA
24	EI
0	TYHJÄÄ
0	POISSA

Rahkonen Hannu	EI	
Putula Toni	EI	
Falk Sonja	EI	
Koskelo Jenna	EI	
Lehto Rami	JAA	
Aaltonen Kalle	EI	
Puusaari Riina	JAA	
Komu Pekka	JAA	
Lientola Elisa	JAA	
Salonen Jari	EI	
Arvaja Pertti	EI	
Talja Martti	EI	
Ratia Jorma	JAA	
Salminen Minni Tiilinen Kai	EI	varavaltuutettu
Mäntylä Aleks	JAA	
Nieminen Erkki	JAA	
Kautto Vuokko	JAA	
Vahter Merja	EI	
Kaartinen Leena	EI	
Hytia-Ilmonen Henni Rissanen Jari	EI	varavaltuutettu
Koskinen Lasse	JAA	
Nevala Nelli	JAA	
Ripatti Tapani	JAA	
Korhonen Seppo	JAA	
Holopainen Antti	JAA	
Nikkanen Arja	EI	
Airamo Pekka	EI	
Karjula Markku Pakkanen Lasse	EI	varavaltuutettu
Kaasinen Hannu Varjonen Marko	EI	varavaltuutettu
Kaikkonen Jouni	JAA	
Ruuska Sinikka	JAA	
Nissinen Jarkko	JAA	
Savurinne Reijo	JAA	
Oksanen Reijo	EI	
Rostedt Juha	EI	
Niinistö Sari	EI	

Mäkelä Martti	EI	
Aaltonen Eveliina	JAA	
Hildén Sirkku	JAA	
Kari Mika	JAA	
Vaara Ulla	JAA	
Bruneau Milla	EI	
McCarron Francis	EI	
Viitanen Juha	JAA	
Tuomi Maarit	JAA	
Jokinen Tiina	JAA	
Karjalainen Pasi	JAA	
Basboga Alettin	JAA	
Viinikka Anneli	JAA	
Wallenius Jani	EI	
Salakka Helena	EI	
Saastamoinen Aija-Riitta	JAA	
Laakso Jetta	JAA	
Skinnari Ville Halme Juha	JAA	varavaltuutettu
Lempinen Kari	JAA	
Lampinen Minna	JAA	
Mäkynen Maria	JAA	
Markkanen Marju	JAA	
Mäkinen Sanna	JAA	

Kaupunginvaltuusto 23.11.2020
Äänestysluettelo

Liite 22 / 97 §

Kaupunginhallituksen päätösehdotus = JAA, valtuutettu Rami Lehdon muutosehdotus = EI

52	JAA
7	EI
0	TYHJÄÄ
0	POISSA

Rahkonen Hannu	JAA	
Putula Toni	JAA	
Falk Sonja	JAA	
Koskelo Jenna	JAA	
Lehto Rami	EI	
Aaltonen Kalle	EI	
Puusaari Riina	JAA	
Komu Pekka	JAA	
Lientola Elisa	JAA	
Salonen Jari	JAA	
Arvaja Pertti	JAA	
Talja Martti	JAA	
Ratia Jorma	EI	
Salminen Minni Tiilinen Kai	EI	varavaltuutettu
Mäntylä Aleksi	JAA	
Nieminen Erkki	JAA	
Kautto Vuokko	JAA	
Vahter Merja	JAA	
Kaartinen Leena	JAA	
Hyytiä Ilmari Henni Rissanen Jari	JAA	varavaltuutettu
Koskinen Lasse	JAA	
Nevala Nelli	JAA	
Ripatti Tapani	JAA	
Korhonen Seppo	JAA	
Holopainen Antti	JAA	
Nikkanen Arja	JAA	
Airamo Pekka	JAA	
Karjula Markku Pakkanen Lasse	JAA	varavaltuutettu
Kaasinen Hannu Varjonen Marko	JAA	varavaltuutettu
Kaikkonen Jouni	JAA	
Ruuska Sinikka	JAA	
Nissinen Jarkko	JAA	
Savurinne Reijo	JAA	
Oksanen Reijo	JAA	
Rostedt Juha	JAA	
Niinistö Sari	JAA	

Mäkelä Martti	EI	
Aaltonen Eveliina	JAA	
Hildén Sirkku	JAA	
Kari Mika	JAA	
Vaara Ulla	JAA	
Bruneau Milla	JAA	
McCarron Francis	JAA	
Viitanen Juha	EI	
Tuomi Maarit	EI	
Jokinen Tiina	JAA	
Karjalainen Pasi	JAA	
Basboga Alettin	JAA	
Viinikka Anneli	JAA	
Wallenius Jani	JAA	
Salakka Helena	JAA	
Saastamoinen Aija-Riitta	JAA	
Laakso Jetta	JAA	
Skinnari Ville Halme Juha	JAA	varavaltuutettu
Lempinen Kari	JAA	
Lampinen Minna	JAA	
Mäkynen Maria	JAA	
Markkanen Marju	JAA	
Mäkinen Sanna	JAA	

Kaupunginvaltuusto 23.11.2020
Äänestysluettelo

Liite 23 / 97 §

Kaupunginhallituksen päätösehdotus = JAA, valtuutettu Rami Lehdon muutosehdotus = EI

51	JAA
8	EI
0	TYHJÄÄ
0	POISSA

Rahkonen Hannu	JAA	
Putula Toni	JAA	
Falk Sonja	JAA	
Koskelo Jenna	JAA	
Lehto Rami	EI	
Aaltonen Kalle	EI	
Puusaari Riina	JAA	
Komu Pekka	JAA	
Lientola Elisa	JAA	
Salonen Jari	JAA	
Arvaja Pertti	JAA	
Talja Martti	JAA	
Ratia Jorma	EI	
Salminen Minni Tiilinen Kai	EI	varavaltuutettu
Mäntylä Aleks	JAA	
Nieminen Erkki	JAA	
Kautto Vuokko	JAA	
Vahter Merja	JAA	
Kaartinen Leena	JAA	
Hyytiä Ilmari Henni Rissanen Jari	JAA	varavaltuutettu
Koskinen Lasse	EI	
Nevala Nelli	JAA	
Ripatti Tapani	JAA	
Korhonen Seppo	JAA	
Holopainen Antti	JAA	
Nikkanen Arja	JAA	
Airamo Pekka	JAA	
Karjula Markku Pakkanen Lasse	JAA	varavaltuutettu
Kaasinen Hannu Varjonen Marko	JAA	varavaltuutettu
Kaikkonen Jouni	JAA	
Ruuska Sinikka	JAA	
Nissinen Jarkko	JAA	
Savurinne Reijo	JAA	
Oksanen Reijo	JAA	
Rostedt Juha	JAA	
Niinistö Sari	JAA	

Mäkelä Martti	EI	
Aaltonen Eveliina	JAA	
Hildén Sirkku	JAA	
Kari Mika	JAA	
Vaara Ulla	JAA	
Bruneau Milla	JAA	
McCarron Francis	JAA	
Viitanen Juha	EI	
Tuomi Maarit	EI	
Jokinen Tiina	JAA	
Karjalainen Pasi	JAA	
Basboga Alettin	JAA	
Viinikka Anneli	JAA	
Wallenius Jani	JAA	
Salakka Helena	JAA	
Saastamoinen Aija-Riitta	JAA	
Laakso Jetta	JAA	
Skinnari Ville Halme Juha	JAA	varavaltuutettu
Lempinen Kari	JAA	
Lampinen Minna	JAA	
Mäkynen Maria	JAA	
Markkanen Marju	JAA	
Mäkinen Sanna	JAA	

Kaupunginvaltuusto 23.11.2020
Äänestysluettelo

Liite 24 / 97 §

Valtuutettu Rami Lehdon ponsiehdotus = JAA, Ne, jotka vastustavat ponsiehdotusta = EI

8	JAA
51	EI
0	TYHJÄÄ
0	POISSA

Rahkonen Hannu	EI	
Putula Toni	EI	
Falk Sonja	EI	
Koskelo Jenna	EI	
Lehto Rami	JAA	
Aaltonen Kalle	JAA	
Puusaari Riina	EI	
Komu Pekka	EI	
Lientola Elisa	EI	
Salonen Jari	EI	
Arvaja Pertti	EI	
Talja Martti	EI	
Ratia Jorma	JAA	
Salminen Minni Tiilinen Kai	JAA	varavaltuutettu
Mäntylä Aleks	EI	
Nieminen Erkki	EI	
Kautto Vuokko	EI	
Vahter Merja	EI	
Kaartinen Leena	EI	
Hyytiä Ilmonen Henni Rissanen Jari	EI	varavaltuutettu
Koskinen Lasse	JAA	
Nevala Nelli	EI	
Ripatti Tapani	EI	
Korhonen Seppo	EI	
Holopainen Antti	EI	
Nikkanen Arja	EI	
Airamo Pekka	EI	
Karjula Markku Pakkanen Lasse	EI	varavaltuutettu
Kaasinen Hannu Varjonen Marko	EI	varavaltuutettu
Kaikkonen Jouni	EI	
Ruuska Sinikka	EI	
Nissinen Jarkko	EI	
Savurinne Reijo	EI	
Oksanen Reijo	EI	
Rostedt Juha	EI	
Niinistö Sari	EI	

Mäkelä Martti	JAA	
Aaltonen Eveliina	EI	
Hildén Sirkku	EI	
Kari Mika	EI	
Vaara Ulla	EI	
Bruneau Milla	EI	
McCarron Francis	EI	
Viitanen Juha	JAA	
Tuomi Maarit	JAA	
Jokinen Tiina	EI	
Karjalainen Pasi	EI	
Basboga Alettin	EI	
Viinikka Anneli	EI	
Wallenius Jani	EI	
Salakka Helena	EI	
Saastamoinen Aija-Riitta	EI	
Laakso Jetta	EI	
Skinnari Ville Halme Juha	EI	varavaltuutettu
Lempinen Kari	EI	
Lampinen Minna	EI	
Mäkynen Maria	EI	
Markkanen Marju	EI	
Mäkinen Sanna	EI	

Kaupunginvaltuusto 23.11.2020
Äänestysluettelo

Liite 25 / 97 §

Kaupunginhallituksen päätösehdotus = JAA, valtuutettu Marko Varjosen muutosehdotus = EI

35	JAA
23	EI
1	TYHJÄÄ
0	POISSA

Rahkonen Hannu	EI	
Putula Toni	EI	
Falk Sonja	JAA	
Koskelo Jenna	JAA	
Lehto Rami	EI	
Aaltonen Kalle	EI	
Puusaari Riina	JAA	
Komu Pekka	JAA	
Lientola Elisa	JAA	
Salonen Jari	EI	
Arvaja Pertti	JAA	
Talja Martti	EI	
Ratia Jorma	EI	
Salminen Minni Tiilinen Kai	EI	varavaltuutettu
Mäntylä Aleks	JAA	
Nieminen Erkki	JAA	
Kautto Vuokko	JAA	
Vahter Merja	EI	
Kaartinen Leena	EI	
Hytia-Ilmonen Henni Rissanen Jari	JAA	varavaltuutettu
Koskinen Lasse	EI	
Nevala Nelli	JAA	
Ripatti Tapani	JAA	
Korhonen Seppo	JAA	
Holopainen Antti	JAA	
Nikkanen Arja	EI	
Airamo Pekka	EI	
Karjula Markku Pakkanen Lasse	JAA	varavaltuutettu
Kaasinen Hannu Varjonen Marko	EI	varavaltuutettu
Kaikkonen Jouni	JAA	
Ruuska Sinikka	JAA	
Nissinen Jarkko	JAA	
Savurinne Reijo	JAA	
Oksanen Reijo	EI	
Rostedt Juha	EI	
Niinistö Sari	EI	

Mäkelä Martti	EI	
Aaltonen Eveliina	JAA	
Hildén Sirkku	JAA	
Kari Mika	JAA	
Vaara Ulla	JAA	
Bruneau Milla	TYHJÄÄ	
McCarron Francis	EI	
Viitanen Juha	EI	
Tuomi Maarit	EI	
Jokinen Tiina	JAA	
Karjalainen Pasi	JAA	
Basboga Alettin	JAA	
Viinikka Anneli	JAA	
Wallenius Jani	EI	
Salakka Helena	EI	
Saastamoinen Aija-Riitta	JAA	
Laakso Jetta	JAA	
Skinnari Ville Halme Juha	JAA	varavaltuutettu
Lempinen Kari	JAA	
Lampinen Minna	JAA	
Mäkynen Maria	JAA	
Markkanen Marju	JAA	
Mäkinen Sanna	JAA	

Kaupunginvaltuusto 23.11.2020
Äänestysluettelo

Liite 26 / 97 §

Kaupunginhallituksen päätösehdotus = JAA, valtuutettu Toni Putulan muutosehdotus = Ei

39	JAA
19	EI
1	TYHJÄÄ
0	POISSA

Rahkonen Hannu	EI	
Putula Toni	EI	
Falk Sonja	JAA	
Koskelo Jenna	JAA	
Lehto Rami	JAA	
Aaltonen Kalle	EI	
Puusaari Riina	JAA	
Komu Pekka	JAA	
Lientola Elisa	JAA	
Salonen Jari	EI	
Arvaja Pertti	EI	
Talja Martti	JAA	
Ratia Jorma	JAA	
Salminen Minni Tiilinen Kai	EI	varavaltuutettu
Mäntylä Aleksi	JAA	
Nieminen Erkki	JAA	
Kautto Vuokko	JAA	
Vahter Merja	EI	
Kaartinen Leena	EI	
Hyytiä Ilmonen Henni-Rissanen Jari	JAA	varavaltuutettu
Koskinen Lasse	EI	
Nevala Nelli	JAA	
Ripatti Tapani	JAA	
Korhonen Seppo	JAA	
Holopainen Antti	JAA	
Nikkanen Arja	EI	
Airamo Pekka	EI	
Karjula Markku Pakkanen Lasse	JAA	varavaltuutettu
Kaasinen Hannu Varjonen Marko	EI	varavaltuutettu
Kaikkonen Jouni	JAA	
Ruuska Sinikka	JAA	
Nissinen Jarkko	JAA	
Savurinne Reijo	JAA	
Oksanen Reijo	EI	
Rostedt Juha	EI	
Niinistö Sari	EI	

Mäkelä Martti	JAA	
Aaltonen Eveliina	JAA	
Hildén Sirkku	JAA	
Kari Mika	JAA	
Vaara Ulla	JAA	
Bruneau Milla	TYHJÄÄ	
McCarron Francis	EI	
Viitanen Juha	EI	
Tuomi Maarit	JAA	
Jokinen Tiina	JAA	
Karjalainen Pasi	JAA	
Basboga Alettin	JAA	
Viinikka Anneli	JAA	
Wallenius Jani	EI	
Salakka Helena	EI	
Saastamoinen Aija-Riitta	JAA	
Laakso Jetta	JAA	
Skinnari Ville Halme Juha	JAA	varavaltuutettu
Lempinen Kari	JAA	
Lampinen Minna	JAA	
Mäkynen Maria	JAA	
Markkanen Marju	JAA	
Mäkinen Sanna	JAA	

Kaupunginvaltuusto 23.11.2020
Äänestysluettelo

Liite 27 / 97 §

Kaupunginhallituksen päätösehdotus = JAA, valtuutettu Rami Lehdon muutosehdotus = EI

45	JAA
14	EI
0	TYHJÄÄ
0	POISSA

Rahkonen Hannu	JAA	
Putula Toni	JAA	
Falk Sonja	JAA	
Koskelo Jenna	JAA	
Lehto Rami	EI	
Aaltonen Kalle	EI	
Puusaari Riina	JAA	
Komu Pekka	JAA	
Lientola Elisa	JAA	
Salonen Jari	JAA	
Arvaja Pertti	EI	
Talja Martti	JAA	
Ratia Jorma	EI	
Salminen Minni Tiilinen Kai	EI	varavaltuutettu
Mäntylä Aleksi	JAA	
Nieminen Erkki	JAA	
Kautto Vuokko	JAA	
Vahter Merja	JAA	
Kaartinen Leena	JAA	
Hyytiä Ilmari Henni Rissanen Jari	JAA	varavaltuutettu
Koskinen Lasse	EI	
Nevala Nelli	JAA	
Ripatti Tapani	JAA	
Korhonen Seppo	EI	
Holopainen Antti	JAA	
Nikkanen Arja	EI	
Airamo Pekka	EI	
Karjula Markku Pakkanen Lasse	JAA	varavaltuutettu
Kaasinen Hannu Varjonen Marko	JAA	varavaltuutettu
Kaikkonen Jouni	JAA	
Ruuska Sinikka	JAA	
Nissinen Jarkko	JAA	
Savurinne Reijo	JAA	
Oksanen Reijo	JAA	
Rostedt Juha	JAA	
Niinistö Sari	EI	

Mäkelä Martti	EI	
Aaltonen Eveliina	JAA	
Hildén Sirkku	JAA	
Kari Mika	JAA	
Vaara Ulla	JAA	
Bruneau Milla	JAA	
McCarron Francis	EI	
Viitanen Juha	EI	
Tuomi Maarit	EI	
Jokinen Tiina	JAA	
Karjalainen Pasi	JAA	
Basboga Alettin	JAA	
Viinikka Anneli	JAA	
Wallenius Jani	JAA	
Salakka Helena	JAA	
Saastamoinen Aija-Riitta	JAA	
Laakso Jetta	JAA	
Skinnari Ville Halme Juha	JAA	varavaltuutettu
Lempinen Kari	JAA	
Lampinen Minna	JAA	
Mäkynen Maria	JAA	
Markkanen Marju	JAA	
Mäkinen Sanna	JAA	

Kaupunginvaltuusto 23.11.2020
Äänestysluettelo

Liite 28 / 97 §

Kaupunginhallituksen päätösehdotus = JAA, valtuutettu Rami Lehdon muutosehdotus = EI

47	JAA
12	EI
0	TYHJÄÄ
0	POISSA

Rahkonen Hannu	JAA	
Putula Toni	JAA	
Falk Sonja	EI	
Koskelo Jenna	JAA	
Lehto Rami	EI	
Aaltonen Kalle	EI	
Puusaari Riina	JAA	
Komu Pekka	JAA	
Lientola Elisa	JAA	
Salonen Jari	JAA	
Arvaja Pertti	EI	
Talja Martti	JAA	
Ratia Jorma	EI	
Salminen Minni Tiilinen Kai	EI	varavaltuutettu
Mäntylä Aleksi	JAA	
Nieminen Erkki	JAA	
Kautto Vuokko	JAA	
Vahter Merja	JAA	
Kaartinen Leena	JAA	
Hyytiä Ilmari Henni-Rissanen Jari	JAA	varavaltuutettu
Koskinen Lasse	EI	
Nevala Nelli	JAA	
Ripatti Tapani	JAA	
Korhonen Seppo	EI	
Holopainen Antti	JAA	
Nikkanen Arja	JAA	
Airamo Pekka	EI	
Karjula Markku Pakkanen Lasse	JAA	varavaltuutettu
Kaasinen Hannu Varjonen Marko	JAA	varavaltuutettu
Kaikkonen Jouni	JAA	
Ruuska Sinikka	JAA	
Nissinen Jarkko	JAA	
Savurinne Reijo	JAA	
Oksanen Reijo	JAA	
Rostedt Juha	JAA	
Niinistö Sari	JAA	

Mäkelä Martti	EI	
Aaltonen Eveliina	JAA	
Hildén Sirkku	JAA	
Kari Mika	JAA	
Vaara Ulla	JAA	
Bruneau Milla	JAA	
McCarron Francis	JAA	
Viitanen Juha	EI	
Tuomi Maarit	EI	
Jokinen Tiina	JAA	
Karjalainen Pasi	JAA	
Basboga Alettin	JAA	
Viinikka Anneli	JAA	
Wallenius Jani	JAA	
Salakka Helena	JAA	
Saastamoinen Aija-Riitta	JAA	
Laakso Jetta	JAA	
Skinnari Ville Halme Juha	JAA	varavaltuutettu
Lempinen Kari	JAA	
Lampinen Minna	JAA	
Mäkynen Maria	JAA	
Markkanen Marju	JAA	
Mäkinen Sanna	JAA	

Lahden kaupunki
Kaupunginvaltuusto

Päätöspäivämäärä
23.11.2020 § 305

Eron myöntäminen Francis McCarronille kaupunginhallituksen varajäsenen tehtävästä ja uuden varajäsenen valitseminen kaupunginhallitukseen

D/1075/00.00.01.00.05/2019

Asian valmistelija /
Lisätietojen antaja

Kaupunginsihteeri Janne Mäki, puh. 044 716 1416

Päätös

Kaupunginvaltuusto päätti myöntää eron Francis McCarronille kaupunginhallituksen varajäsenen tehtävästä sekä valitsi uudeksi varajäseneksi Marko Varjosen kaupunginhallitukseen jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

Samalla kaupunginvaltuusto tarkasti pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Merkittiin pöytäkirjaan, että tämä pykälä käsiteltiin kokouksen ensimmäisenä asiana ennen esityslistan muita asioita.

Päätösehdotus

Kh: Kaupunginvaltuusto myöntää eron Francis McCarronille kaupunginhallituksen varajäsenen tehtävästä sekä valitsee uuden varajäsenen kaupunginhallitukseen jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

Samalla kaupunginvaltuusto tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Perusteluosa

Kaupunginhallitus 23.11.2020 § 305:

Francis McCarron 19.11.2020:

”Pyydän eroa Lahden kaupunginhallituksen varajäsenen tehtävästä välittömästi työtehtäviini liittyvien seikkojen johdosta. Kokoomusryhmä nimennee tehtävään jonkun toisen henkilön.”

Kaupunginhallituksen kokoonpano:

Sirkku Hildén, puheenjohtaja
vj: Anneli Viinikka

Juha Rostedt, I varapuheenjohtaja
vj: Francis McCarron

Aleksi Mäntylä, II varapuheenjohtaja
vj: Jouni Kaikkonen

Lahden kaupunki
Kaupunginvaltuusto

Päätöspäivämäärä
23.11.2020 § 305

Pekka Komu
vj: Reijo Savurinne

Alettin Basboga
vj: Kari Lempinen

Jetta Laakso
vj: Sanna Mäkinen

Toni Putula
vj: Sari Niinistö

Merja Vahter
vj: Helena Salakka

Rami Lehto
vj: Maarit Tuomi

Jenna Koskelo
vj: Piia Uotinen

Sonja Falk
vj: Leena Kaartinen

Kaupunginhallituksessa on 11 jäsentä ja jokaisella henkilökohtainen varajäsen. Hallintosäännön kaupunginhallituksen toimialaa koskevien erillissäntöjen mukaan kaupunginhallituksen toimikausi on kaksi vuotta.

Kelpoisuusehdot

Lähtökohtana on, että henkilö, joka ei ole vaalikelpoinen valtuustoon, ei ole vaalikelpoinen myöskään kaupunginhallitukseen. Sen lisäksi kaupunginhallitusta koskee joukko tiukempia rajoituksia.

Vaalikelpoisuus valtuustoon määräytyy kuntalain (10.4.2015/410) 72 §:n mukaan seuraavasti:

Vaalikelpoinen valtuustoon ei ole:

1) valtion virkamies, joka hoitaa välittömästi kunnallishallintoa koskevia valvontatehtäviä;

2) kunnan palveluksessa oleva henkilö, joka toimii kunnanhallituksen

Lahden kaupunki
Kaupunginvaltuusto

Päätöspäivämäärä
23.11.2020 § 305

tai lautakunnan tehtäväalueen johtavassa tehtävässä tai sellaiseen rinnastettavassa vastuullisessa tehtävässä;

3) kunnan määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa oleva henkilö, joka asemaltaan voidaan rinnastaa 2 kohdassa tarkoitettuun kunnan palveluksessa olevaan henkilöön;

4) kuntayhtymän jäsenkunnan valtuuston osalta kuntayhtymän palveluksessa oleva henkilö, joka asemaltaan voidaan rinnastaa 2 kohdassa tarkoitettuun kunnan palveluksessa olevaan henkilöön.

Edellä tarkoitettussa palvelussuhteessa oleva on vaalikelpoinen valtuutetuksi, jos palvelussuhde päättyy ennen kuin valtuutettujen toimikausi alkaa.

Vaalikelpoisuutta kaupunginhallitukseen rajoitetaan kuntalain 73 §:ssä seuraavasti:

Vaalikelpoinen kunnanhallitukseen on henkilö, joka on vaalikelpoinen valtuustoon, ei kuitenkaan:

1) välittömästi kunnanhallituksen alaisena toimiva kunnan palveluksessa oleva henkilö,

2) henkilö, joka on kunnanhallituksen tehtäväalueella toimivan, kunnan määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa,

3) kunnan palveluksessa oleva henkilö, joka lautakunnan esittelijänä tai muuten vastaa kunnanhallituksen käsiteltäväksi tulevien asioiden valmistelusta,

4) henkilö, joka on hallituksen tai siihen rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka johtavassa ja vastuullisessa tehtävässä tai siihen rinnastettavassa asemassa liiketoimintaa harjoittavassa yhteisössä tai säätiössä, jos kysymyksessä on sellainen yhteisö, jolle kunnanhallituksessa tavanomaisesti käsiteltävien asioiden ratkaisu on omiaan tuottamaan olennaista hyötyä tai vahinkoa.

Henkilöstön edunvalvonnasta asianomaisessa kunnassa huolehtivan yhteisön hallituksen tai siihen rinnastettavan toimielimen puheenjohtaja ei ole vaalikelpoinen kunnanhallitukseen. Vaalikelpoinen ei myöskään ole henkilö, joka yhteisön neuvottelijana tai muussa vastaavassa ominaisuudessa vastaa edunvalvonnasta.

Enemmistön kunnanhallituksen jäsenistä on oltava muita kuin

Lahden kaupunki
Kaupunginvaltuusto

Päätöspäivämäärä
23.11.2020 § 305

kunnan tai kunnan määräämisvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa olevia henkilöitä.

Edellä 1 momentin 4 kohtaa ei sovelleta kunnan määräysvallassa olevan yhteisön hallituksen tai siihen rinnastettavan toimielimen jäseneen.

Tasa-arvolain vaalille asettamat vaatimukset

Kaupunginhallituksen jäsenten vaalissa on otettava huomioon tasa-arvolain 4a §:n 1 momentti:

"Valtion komiteoissa, neuvottelukunnissa ja muissa vastaavissa toimielimissä sekä kunnallisissa ja kuntien välisen yhteistoiminnan toimielimissä lukuun ottamatta kunnanvaltuustoja tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia, jollei erityisistä syistä muuta johdu."

Lain mukaisen kiintiön on toteuduttava sekä varsinaisten että varajäsenten kohdalla. Sen sijaan laki ei vaadi, että varsinaisen jäsenen ja hänen henkilökohtaisen varajäsenensä olisi oltava samaa sukupuolta. Myöskään puheenjohtajistoa vaatimus ei erikseen koske. Prosenttiosuutta laskettaessa perustana on puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja muiden jäsenten yhteismäärä.

11-jäsenisessä kaupunginhallituksessa miehiä ja naisia on oltava vähintään suhteessa 11-5.

Päätösehdotus:

Kaupunginjohtaja Pekka Timonen

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle sen samanpäiväiseen kokoukseen seuraavan ehdotuksen:

"Kaupunginvaltuusto myöntää eron Francis McCarronille kaupunginhallituksen varajäsenen tehtävästä sekä valitsee uuden varajäsenen kaupunginhallitukseen jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

Samalla kaupunginvaltuusto tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti."

Päätös:

Päätösehdotus hyväksyttiin.

5 (5)

Lahden kaupunki
Kaupunginvaltuusto

Päätöspäivämäärä
23.11.2020 § 305

Muutoksenhaku

Kh: muutoksenhakukielto
Kv: valitusosoitus

Toimenpiteet

Kh: moniste kv 23.11.
Kv: ote Francis McCarron, valittu, kuntaliitto, aluehallintovirasto,
luettelot

Lahden kaupunki
Kaupunginvaltuusto

Päätöspäivämäärä
23.11.2020 § 99

Valtuutettu Elisa Lientolan ym. valtuustoaloite

D/2311/00.02.00.00.03/2020

Perusteluosa Valtuutettu Elisän Lientola, ilmoitettuaan siitä aikaisemmin puheenjohtajalle, jätti valtuustolle yhdessä 8 muun valtuutetun kanssa allekirjoittamansa seuraavan aloitteen:

Valtuustoaloite valtuuston kokousten simultaanitulkkaamisesta viittomakielelle

Me allekirjoittaneet esitämme valtuutetun aloiteoikeutta käyttäen, että Lahden kaupunginvaltuuston kokoukset, ainakin tärkeimmät, kuten talousarvio- ja strategiakokoukset, jatkossa tulkitaan simultaanisesti viittomakielelle ja/tai tekstitetään saavutettavuuden takaamiseksi.

Esitämme myös, että kokousten selkeään akustiikkaan ja hälyttömyyteen myös muutoin kiinnitetään paremmin huomiota ja valtuutettuja opastetaan huomioimaan kuulovammaisten osallisuus näissä tilanteissa.

Perustelut

Politiikan osallistuminen ja sen seuraaminen kuuluu kaikille. Tällä hetkellä yhteiskunnan päätöksenteon seuraamiselle ja siihen osallistumiselle on vielä lukuisia esteitä.

Kunnissa valtuuston kokouksia voi usein seurata livenä ja jälkepäin striimattuna, mutta kuulovammaiselle seuraamista ei ole mahdollistettu. Politiikan seuraamisen mahdollistaminen on edellytys siihen osallistumiselle. Siksi on tärkeää, että esteettömyys toteutuu kaikessa julkisessa valtuuston toiminnassa.

Saavutettavuusdirektiivi ja siitä seuraava kansallinen lainsäädäntö (Laki digitaalisten palveluiden tarjoamisesta) edellyttää että digitaaliset palvelut, kuten valtuustojen verkkolähteykset tehdään saavutettaviksi. Tämä tarkoittaa videolähetysten tekstitystä tai viittomista, mikäli ne jäävät verkkoon yli 14 vuorokaudeksi. Lakimuutoksen ei ollut tarkoitus johtaa tallenteiden poistoon, vaan niiden tekstittämiseen tai viittomiseen, jolloin yhdenvertaisuus julkisen toimijan viestinnässä toteutuisi, eikä ketään suljettaisi ulkopuolelle. Tällä hetkellä vammaisten oikeudet eivät toteudu tältä osin.

Yhdenvertaisuuden tulee olla julkisen toiminnan lähtökohta eikä

Lahden kaupunki
Kaupunginvaltuusto

Päätöspäivämäärä
23.11.2020 § 99

jäädä yksittäisten vähemmistöä edustavien ihmisten vaadittavaksi, eikä se saa olla kustannuskysymys.

Päätös Kaupunginvaltuusto lähetti aloitteen kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

Toimenpiteet Kv: kh

Muutoksenhaku Kv: muutoksenhakukielto

VALITUSOSOITUS

Liitetään pöytäkirjaan

Lahden kaupunki
Toimielin:
Kaupunginvaltuusto

Kunnallisasiat
Kokouspäivämäärä:
23.11.2020

MUUTOKSENHAKUKIELLOT

Kieltojen perusteet	Seuraavista päätöksistä ei saa tehdä kuntalain 136 §:n mukaan kunnallisvalitusta, koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa.
	<p>Pykälät: 95, 99</p> <p>Hallintolainkäyttölaki 5 § 1 mom. /muun lainsäädännön mukaan seuraaviin päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla.</p> <p>Pykälät ja valituskieltojen perusteet:</p>

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomaisen ja valitusaika	Seuraaviin päätöksiin voidaan hakea muutosta kirjallisella valituksella.
	<p>Valitusviranomaisen ja sen yhteystiedot:</p> <p>Hämeenlinnan hallinto-oikeus www.oikeus.fi/hao/hameenlinna Raatihuoneenkatu 1 13100 Hämeenlinna 029 56 42200 Telekopio 029 56 42269 hameenlinna.hao(at)oikeus.fi <i>Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa</i> https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet</p> <p>Kunnallisvalitus, pykälät: 96-98</p> <p>Valitusaika: 30 päivää</p>
	Valitusaika alkaa päätöksen tiedoksisaannista. Kunnallisvalituksen tekoon oikeutetun katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä yleisessä tietoverkossa. Valitusaikaa laskettaessa tiedoksisaantipäivää ei oteta lukuun. Valitusaika taloudellisin ja tuotannollisin perustein tehdystä irtisanomisesta koskevasta päätöksestä alkaa kuluu vasta irtisanomisajan päättymisestä.
Valituskirjelmä	<p>Valitus tehdään kirjallisesti. Valituskirjelmässä, joka on osoitettava valitusviranomaiselle, on ilmoitettava</p> <ul style="list-style-type: none"> - päätös, johon haetaan muutosta - miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi; sekä - perusteet, joilla muutosta vaaditaan. <p>Valituskirjelmässä on ilmoitettava valittajan tai kirjelmän muun laatijan nimi ja kotikunta sekä postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa.</p> <p>Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä.</p> <p>Valituskirjelmään on liitettävä</p> <ul style="list-style-type: none"> - päätös, johon haetaan muutosta, alkuperäisenä tai jäljennöksenä - todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta - asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu

	<p>viranomaiselle.</p> <p>Asiamiehen on tarvittaessa esitettävä valtakirja (HLL 21 §).</p>
Valitusasiakirjojen toimittaminen	<p>Valitusasiakirjat on toimitettava valitusviranomaiselle valitusajan kuluessa ennen sen viimeisen päivän virka-ajan päättymistä. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa valitusasiakirjat toimittaa ensimmäisenä sen jälkeisenä arkipäivänä.</p> <p>Omalla vastuulla valitusasiakirjat voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Postiin valitusasiakirjat on jätettävä niin ajoissa, että ne ehtivät perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.</p>
Tuomioistuinmaksut	<p>Tuomioistuinmaksulain (1455/2015) 2 §:n mukaan peritään hallinto-oikeudessa ja markkinaoikeudessa oikeudenkäyntimaksuja ja hakemusmaksuja korvauksena asian käsittelystä ja suorite- tuista toimenpiteistä tuomioistuimissa 4 ja 5 §:n poikkeuksia lukuun ottamatta. Valituksen käsittelyn maksullisuudesta saa tietoja valitusviranomaiselta.</p>
Lisätiedot	<p>Yksityiskohtainen valitusosoitus liitetään pöytäkirjanotteeseen.</p>